

01

วารสาร
อินทนนท์กษิณสาร
INTHANINTHAKSIN JOURNAL

ปีที่ 19 ฉบับที่ 1 (มกราคม - เมษายน 2567)
Vol.19 No.1 (January - April 2024)

ISSN : 3027-6403 (Online)

วารสาร อินทนิลทักษิณสาร

วารสารอินทนิลทักษิณสาร มหาวิทยาลัยทักษิณ
INTHANINTHAKSIN JOURNAL Thaksin University

● ที่ปรึกษา

คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ
รองคณบดีฝ่ายวิชาการ การวิจัย และนวัตกรรม คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ
รองคณบดีฝ่ายบริหารและพัฒนาทรัพยากรบุคคล คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ

● บรรณาธิการประจำฉบับ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์เสริมศักดิ์ ขุนพล มหาวิทยาลัยทักษิณ, ประเทศไทย

● กองบรรณาธิการ

ศาสตราจารย์ ดร. อรรถจักร์ สัตยานุรักษ์	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ประเทศไทย
ศาสตราจารย์ ดร. สิริมนพร สุริยะวงศ์ไพศาล	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ประเทศไทย
รองศาสตราจารย์ ดร. จิราภา วิทยาภิรักษ์	สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า เจ้าคุณทหารลาดกระบัง, ประเทศไทย
รองศาสตราจารย์ ดร. ประภาส ปิ่นตบแต่ง	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ประเทศไทย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. บุญเลิศ วิเศษปรีชา	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ประเทศไทย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สรณีย์ สายคร	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ประเทศไทย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ฟารีดา เจาะเอาะ	มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์, ประเทศไทย
อาจารย์ ดร. องค์ บรรจุน	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, ประเทศไทย
อาจารย์ ดร. ขวัญจิตต์ สุวรรณนพรัตน์	มหาวิทยาลัยทักษิณ, ประเทศไทย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สมิทธิ์ชาติ พุ่มมา	มหาวิทยาลัยทักษิณ, ประเทศไทย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อัศวศิริ ลาปือ	มหาวิทยาลัยทักษิณ, ประเทศไทย
อาจารย์ ดร. นิวิทย์ เอ็มเอก	มหาวิทยาลัยทักษิณ, ประเทศไทย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ก้องกิดาการ บุญช่วย	มหาวิทยาลัยทักษิณ, ประเทศไทย

● กองจัดการวารสาร

นางสาวสุมาลี ทองดี	มหาวิทยาลัยทักษิณ, ประเทศไทย
นายชัยวุฒิ ปลื้มใจ	มหาวิทยาลัยทักษิณ, ประเทศไทย
นางสาวจิตตานันท์ ทองสุรวงศ์	มหาวิทยาลัยทักษิณ, ประเทศไทย

สถานที่ติดต่อ กองจัดการวารสารอินทนิลทักษิณสาร มหาวิทยาลัยทักษิณ

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตสงขลา อ.เมือง จ.สงขลา 90000
โทรศัพท์ 0-7431-7607 โทรสาร 0-7444-3972, 0-7444-3970

>>>พิมพ์ที่ บริษัท นำคิลป์โฆษณา จำกัด
32 ถนนพัทลุงสงเคราะห์ 1 ซอย 10 ต.หาดใหญ่ อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา 90110
โทรศัพท์ 074-236637

วัตถุประสงค์

นำเสนอบทความวิจัย บทความวิชาการ และบทความปริทรรศน์ ด้านมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ รัฐศาสตร์ บริหารธุรกิจ ภาษาศาสตร์ พัฒนาสังคม นิติศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ ศิลปกรรมศาสตร์ และสหวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ จากคณาจารย์ นักวิจัย นักวิชาการ นิสิต นักศึกษาและผู้สนใจจากองค์กรต่างๆ

กระบวนการพิจารณา

บทความที่ได้รับการตีพิมพ์ ได้รับการตรวจสอบคุณภาพของบทความโดย ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบบทความที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะสาขา (peer reviewer) ซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิจากหลากหลายสถาบันอย่างน้อย จำนวน 3 คน ต่อ 1 บทความ และที่ไม่ใช่สังกัดมหาวิทยาลัยเดียวกับผู้เขียนบทความ และต้องผ่านการพิจารณา 2 ใน 3 โดยผู้ทรงคุณวุฒิ (peer review) โดยเป็นการประเมินแบบ (double blinded)

กำหนดออก

ปีละ 3 ฉบับ ฉบับที่ 1 (ม.ค.-เม.ย.), ฉบับที่ 2 (พ.ค.-ส.ค.) และฉบับที่ 3 (ก.ย.-ธ.ค.)

การเผยแพร่

Online

การพิจารณาบทความเพื่อตีพิมพ์

บุคคลทั่วไปที่ประสงค์จะเสนอบทความเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอินทนิลทักษิณสาร มหาวิทยาลัยทักษิณ กำหนดให้ส่งบทความผ่านระบบ Thaijo ได้ที่ <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/HUSOTSU/> เมื่อบทความผ่านการพิจารณาคุณภาพและรูปแบบจาก กองบรรณาธิการวารสารเบื้องต้นแล้ว ทางวารสารจะมีการแจ้งให้ผู้เขียนชำระค่าตรวจประเมินบทความ (ค่าตอบแทนผู้ทรงคุณวุฒิ) จำนวน 3,000 บาท ต่อบทความ ชำระผ่าน บัญชีธนาคารกรุงไทย ชื่อบัญชี คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ เลขที่ 868-0-04540-3 และแจ้งชื่อ ที่อยู่พร้อมสำเนาหลักฐานการโอนเงิน มาที่กองจัดการวารสารอินทนิลทักษิณสาร คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ อ.เมือง จ.สงขลา 90000 หรือทางอีเมล sumalee@tsu.ac.th

การติดต่อ

กองจัดการวารสารอินทนิลทักษิณสาร มหาวิทยาลัยทักษิณ

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ อ.เมือง จ.สงขลา 90000
หรือทางอีเมล sumalee@tsu.ac.th

โทรศัพท์ : 0-7431-7600 ต่อ 1106, 0-7431-7607

E-mail : sumalee@tsu.ac.th

ขอเขียนทั้งหมดที่ปรากฏในวารสารอินทนิลทักษิณสาร มหาวิทยาลัยทักษิณ
เป็นข้อคิดเห็นของผู้เขียนโดยเฉพาะไม่ใช้ความเห็นและความรับผิดชอบของคณะมนุษยศาสตร์
และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ หรือกองบรรณาธิการวารสาร

บทบรรณาธิการ

วารสารอินทนิลทักษิณสาร ฉบับที่ 19 ฉบับที่ 1 ประจำเดือนมกราคม - เมษายน 2567 ยังคงนำเสนอผลงานทางวิชาการที่คุณภาพแจ่มชัดเหมือนเดิม โดยมีบทความวิชาการและบทความวิจัยที่ถูกนำเสนอมาพิจารณาจากหลากหลายหน่วยงานและสถาบัน ซึ่งจากการคัดเลือกของกองบรรณาธิการ ทำให้ได้บทความวิชาการ จำนวน 2 เรื่อง ได้แก่ บทความเรื่องอัตลักษณ์ผู้ทรงอิทธิพลในการนำเสนอเนื้อหาด้านอาหารผ่านสื่อสังคมออนไลน์ดีกดอก และบทความเรื่องการตัดสินใจทางการศึกษาผ่านประสบการณ์เรื่องเล่าของนักศึกษาจีน คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตภูเก็ต และบทความวิจัย จำนวน 6 เรื่อง ได้แก่ 1) บทความเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อการเสริมสร้างสังคมฐานความรู้ตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างยั่งยืน เขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจชายแดนใต้ 2) บทความเรื่องการออกแบบผลิตภัณฑ์จากอัตลักษณ์ชุมชนเพื่อรองรับการท่องเที่ยวและนำไปสู่การยกระดับเศรษฐกิจชุมชนของตำบลปูลู อำเภอมือ จังหวัดสตูล 3) บทความเรื่ององค์ประกอบทางการท่องเที่ยวที่ส่งผลต่อการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยในการเลือกการท่องเที่ยวแบบแคมป์ปิ้งและแกลมปิ้ง ในเขตอุทยานแห่งชาติดอยขุนตาล 4) บทความเรื่องแนวทางการอนุรักษ์ประเพณีฟาดข้าวกะเหรี่ยงเพื่อการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน : กรณีศึกษาชุมชนบ้านหนองบางและชุมชนบ้านทุ่งเสือโทน อำเภอดงพิกุล จังหวัดกาญจนบุรี 5) บทความเรื่องบทบาทรัฐสภาในการพัฒนากฎหมายที่

เสริมสร้างขีดความสามารถด้านการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และ 6) บทความเรื่องผลการใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสานวิธีที่มีต่อทักษะการพูดภาษาอังกฤษในฐานะที่เป็นภาษากลางของโลกของนักศึกษาที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ ซึ่งแต่ละบทความล้วนเป็นบทความที่น่าสนใจ และเป็นการประมวลความรู้ทันสมัยกับสถานการณ์ปัจจุบัน หวังเป็นอย่างยิ่งว่าบทความเหล่านี้จะถูกนำไปใช้ประโยชน์ต่อไปอนาคตจากผู้อ่านทุกท่าน

สำหรับปีที่ 19 นี้มีเรายังมีบทความส่งมาให้เข้ามาพิจารณาเป็นจำนวนมาก ซึ่งกองบรรณาธิการขอขอบคุณผู้ประพันธ์ทุกท่านที่ต่างเลือกให้วารสารของเราได้มีส่วนในการช่วยถ่ายทอดองค์ความรู้ดี ๆ ของท่านเหล่านั้น แม้ว่าบางบทความอาจจะถูกปฏิเสธไปด้วยเหตุผลบางประการก็ตาม แต่อย่างไรก็ตามทางกองบรรณาธิการจะพยายามปรับปรุงกระบวนการทำงาน เพื่อให้ได้วารสารที่มีคุณภาพที่ดียิ่ง ๆ ขึ้น หากการดำเนินงานใดของวารสารมีข้อผิดพลาดใด ๆ เกิดขึ้น ท่านสามารถให้ข้อเสนอแนะหรือท้วงติงมายังวารสารได้ และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าทางวารสารของเราจะได้รับความไว้วางใจจากนักวิจัย นักวิชาการ และผู้ทรงคุณวุฒิอย่างต่อเนื่องในวาระถัดไป

ผู้ช่วยศาสตราจารย์เสริมศักดิ์ ขุนพล

บรรณาธิการ

อัตลักษณ์ของผู้ทรงอิทธิพลในการนำเสนอเนื้อหาด้านอาหารผ่านแอปพลิเคชันติ๊กต็อก Identity of Influencers in Food Content Presentation through TikTok Application เทียนทิพย์ เดียวกี้ (Thianthip Diawkee) ปัทิตตา โกศลวิตร (Patitta Gosavitra)	9
การตัดสินใจทางการศึกษาผ่านประสบการณ์เรื่องเล่าของนักศึกษาจีน คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตภูเก็ต Making Educational Decisions through the Storytelling Experiences of Chinese Students at the Faculty of International Studies, Prince of Songkla University, Phuket Campus พิทยา ลิ้มบุตร (Pittaya Limbut)	27
ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อการเสริมสร้างสังคมฐานความรู้ตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างยั่งยืน เขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจชายแดนภาคใต้ Local Wisdom Inquiry to Enhancement of Knowledge-Based Society according to the Philosophy of Sufficiency Economy for Developing Quality of Sustainable Life in Special Development Zone of Southern Border Provinces ดำรงค์ศักดิ์ แก้วเพ็ง (Damrongsak Kaopheng) วิไลพิน แก้วเพ็ง (Wilaipin Kaopheng)	47
การออกแบบผลิตภัณฑ์จากอัตลักษณ์ชุมชนเพื่อรองรับการท่องเที่ยวและนำไปสู่การยกระดับเศรษฐกิจชุมชนของตำบลปุย อำเภอมือง จังหวัดสตูล Product Design from Community Identity to Serve Tourism and Uplift Community Economic of Puyu Subdistrict at Mueang District in Satun Province นิสากร กล้านรงค์ (Nisakorn Klanarong) ศุภรัตน์ พิณสุวรรณ (Suparat Pinsuwan)	73

สารบัญ (ต่อ)

องค์ประกอบทางการท่องเที่ยวที่ส่งผลต่อการตัดสินใจของ นักท่องเที่ยวชาวไทยในการเลือกการท่องเที่ยวแบบแคมป์ปิ้งและแกลมปิ้ง ในเขตอุทยานแห่งชาติดอยขุนตาล Components of Tourism Affecting for Thai Tourists' Decision to Select Camping and Glamping Tourism in Doi Khun Tan National Park ชนิษฐา ใจเป็ง (Chanistha Jaipeng)	93
แนวทางการอนุรักษ์ประเพณีฟาดข้าวกะเหรี่ยงเพื่อการพัฒนาชุมชน อย่างยั่งยืน: กรณีศึกษาชุมชนบ้านหนองบางและชุมชนบ้านทุ่งเสือโตน อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี Guidelines for Preserving Karen Tradition of Paddy Threshing for Sustainable Community Development: A Case Study of Ban Nong Bang and Ban Thung Suea Thon communities at Thong Pha Phum District in Kanchanaburi Province วีระวัฒน์ อุดมทรัพย์ (Weerawat Udomsap) พจนีย์ สุขชาวนา (Photjane Sukchaona) วิยะดา พลชัย (Wiyada Pollachai) สุภพงษ์ สุขชาวนา (Suapong Sukchaona) เศกสิทธิ์ ปักซี่ (Sakesit Paksee) นพรัตน์ ไชยชนะ (Nobparat Chaichana)	113
บทบาทรัฐสภาในการพัฒนากฎหมายที่เสริมสร้างขีดความสามารถ ด้านการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม Roles of the Parliament in Developing Laws to Enhance the Capacity for Cultural Tourism Management เฉลิมศักดิ์ บุญนำ (Chaleomsak Bunnam) สุนิสา เชาวันเมธากิจ (Sunisa Chaomatagit)	141
The Effects of Blended Learning Model on EFL Students' Speaking Skills in the Context of English as a Lingua Franca ผลของการใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสานวิธีที่มีต่อทักษะการพูดภาษาอังกฤษ ของนักศึกษาที่ใช้ภาษาอังกฤษในฐานะภาษาต่างประเทศ ในบริบทของภาษาอังกฤษในฐานะภาษากลางของโลก ดิษฐวัฒน์ ทองสุข (Ditthawat Thongsook) สุกัญญา เกาะวิวัฒนากุล (Sukanya Kaowiwattanakul)	171

อัตลักษณ์ของผู้ทรงอิทธิพลในการนำเสนอเนื้อหาด้านอาหาร ผ่านแอปพลิเคชันติ๊กต็อก

Identity of Influencers in Food Content Presentation through TikTok Application

เทียนทิพย์ เดียววิ^{1*} (Thianthip Diawkee)^{1*}

ปัทิตตา โกศลวิตร² (Patitta Gosalvittra)²

Received: December 29, 2023; Revised February 8, 2024; Accepted: February 21, 2024

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาอัตลักษณ์ของผู้ทรงอิทธิพลในการนำเสนอเนื้อหาด้านอาหารผ่านสื่อสังคมออนไลน์ติ๊กต็อก ซึ่งเป็นกลยุทธ์การสื่อสารการตลาดที่กำลังเติบโตแบบก้าวกระโดด โดยอัตลักษณ์ที่สร้างขึ้นจะถูกนำเสนอผ่านมิติด้านเนื้อหาและการดำเนินเรื่อง มิติด้านภาษา มิติด้านการใช้ภาพ และมิติด้านเทคนิคการตกแต่งเพิ่มเติม เป็นการประกอบสร้างร่วมกันระหว่างผู้ทรงอิทธิพลและผู้ประกอบการธุรกิจอาหารที่มาจากความรู้เกี่ยวกับตนเอง ที่ตั้งใจสร้างขึ้น และที่เกิดการตระหนักรู้ของผู้อื่น อัตลักษณ์เหล่านี้ถือเป็นองค์ประกอบที่สร้างความน่าสนใจให้เนื้อหาด้านอาหารที่เป็นรูปแบบของผู้ทรงอิทธิพลแต่ละคน และมีการผลิตซ้ำไปเรื่อยๆ จนส่งผลต่อความสนใจและตัดสินใจซื้อ หรือการใช้บริการร้านอาหารของผู้บริโภค ตลอดถึงการเติบโตของธุรกิจอาหารที่มาจากยอดขาย ขณะเดียวกันอัตลักษณ์ที่ถูกใจผู้ชมเหล่านี้จะส่งผลให้ผู้ทรงอิทธิพลนั้นๆ ขยับตนเองไปสู่การเป็นผู้ทรงอิทธิพลระดับที่สูงกว่าต่อไป

คำสำคัญ : อัตลักษณ์, ผู้ทรงอิทธิพล, สื่อสังคมออนไลน์

^{1*} อาจารย์, คณะสหวิทยาการและการประกอบการ มหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตพัทลุง พัทลุง 93210, อีเมล : ploydiawkee@gmail.com

² อาจารย์, คณะสหวิทยาการและการประกอบการ มหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตพัทลุง พัทลุง 93210, อีเมล : patitta.g@tsu.ac.th

¹ Lecturer, Faculty of Multidisciplinary Sciences and Entrepreneurship, Thaksin University Phatthalung campus, Phatthalung, 93210, Thailand, Email : ploydiawkee@gmail.com

² Lecturer, Faculty of Multidisciplinary Sciences and Entrepreneurship, Thaksin University Phatthalung campus, Phatthalung, 93210, Thailand, Email : patitta.g@tsu.ac.th

*Corresponding author : ploydiawkee@gmail.com

Abstract

This article aims to study the identity of influencers in presenting food content through TikTok online. Media that is a marketing communication strategy growing exponentially. The identity will be created by the dimensions of content and story, language, images, and decorative technique. The identity construction is a joint creation between influencers and food business entrepreneurs, who both have identities that come from self-awareness, intentionally created identity, and other identity awareness. These identities are elements to create interest for food content of each influencer. The content is constantly being reproduced that affects interest and purchasing decisions or use of restaurant services by consumers as well as the growth of food business that comes from sales. And at the same time, the identity that pleases these audiences will result in the influencers to develop themselves to the higher level of influence.

Keywords : Identity, Influencer, Social media

บทนำ

ท่ามกลางการเติบโตของเทคโนโลยีที่กำลังเปลี่ยนแปลงไปส่งผลให้การสื่อสารการตลาดแบบเดิมขาดความน่าสนใจให้กับผู้บริโภค นักสื่อสารการตลาดจึงพยายามใช้รูปแบบการสื่อสารใหม่ ๆ ในการนำเสนอข่าวสารเกี่ยวกับสินค้าและบริการ เครื่องมือหนึ่งที่ได้รับคามนิยมนั้นคือการสื่อสารผ่านบุคคลหนึ่งหรือกลุ่มบุคคลที่เป็นผู้นำทางความคิด (Opinion Leader) ที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดค่านิยม พฤติกรรมหรือทัศนคติต่อการใช้น้สินค้าหรือบริการของผู้บริโภคผ่านสื่อออนไลน์ ซึ่งมักเรียกติดปากว่า อินฟลูเอนเซอร์ (Influencer) หรือผู้ทรงอิทธิพลทางความคิด ในบริบทสื่อสังคมออนไลน์ (Mediatize Opinion Leaders)

ผู้ทรงอิทธิพลทางความคิดผ่านสื่อออนไลน์คือบุคคลที่มีความเชี่ยวชาญในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง มีชื่อเสียง มีช่องทางให้ติดตามบนสื่อออนไลน์และมีบทบาทต่อเครือข่ายออนไลน์ในปัจจุบัน ผู้ที่มีอิทธิพลทางความคิดเหล่านี้มีหลายกลุ่ม

เช่น นักร้อง นักแสดง ยูทูบเบอร์ บิวตี้บล็อกเกอร์ ดิกต็อกเกอร์ เป็นต้น การใช้ผู้ที่มีอิทธิพลทางความคิดช่วยนำเสนอหรือรีวิวสินค้าจะช่วยให้ผู้บริโภครับรู้สินค้าหรือบริการและเพิ่มโอกาสในการขายสินค้าหรือบริการได้มากขึ้น เนื่องจากผู้ที่มีอิทธิพลทางความคิดสามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้ง่ายเพราะมีผู้ติดตามอยู่แล้ว และส่วนใหญ่จะเป็นผู้บริโภคที่มีความสนใจแบบเดียวกัน การใช้ผู้ที่มีอิทธิพลทางความคิดในการโน้มน้าวความสนใจของผู้ติดตามต่อสินค้าหรือบริการจนเกิดการมีส่วนร่วม (Engagement) ส่งผลให้เกิดพลังแห่งการบอกต่อ (Word of Mouth) หรือการแสดงความคิดเห็นต่าง ๆ ซึ่งการเลือกผู้ที่มีอิทธิพลทางความคิดที่มีความสนใจตรงกับธุรกิจจะทำให้การรีวิวสินค้าหรือบริการมีความน่าเชื่อถือ (ThaiBusinessSearch, 2563)

การจัดแบ่งระดับของผู้ทรงอิทธิพลทางความคิดมีหลายวิธี Bao และ Chang (2014) ได้แบ่งประเภทผู้นำทางความคิดตามข้อความบอกต่ออิเล็กทรอนิกส์ออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่ ผู้นำทางความคิดที่มีความสามารถในการสื่อสารประสบการณ์ (Communicative Opinion Leaders) ผู้นำทางความคิดที่มีผู้ติดตามจำนวนมาก (Buzz-generating Opinion Leaders) และผู้นำทางความคิดที่มีความน่าเชื่อถือ (Trustworthy Opinion Leaders) ส่วน นิษฐา หุ่นเกษม (2562) ได้แบ่งผู้ทรงอิทธิพลทางความคิดตามขนาดหรือจำนวนของผู้ติดตามไว้ ดังนี้

1. Mega - influencers ผู้มีอิทธิพลระดับสูง คือผู้มีอิทธิพลที่มีผู้ติดตามมากกว่า 500,000 คน หรือ 1,000,000 คนขึ้นไป ซึ่งมักจะเป็นผู้มีชื่อเสียง (Celebrity) นักแสดง นักร้อง บล็อกเกอร์ นักรีวิวชื่อดัง หรือแอดมินเพจขนาดใหญ่ เน้นยอดการเข้าถึงจำนวนมาก ๆ เป็นการสร้างการตระหนักรู้ ที่เป็นแบบการสร้างการตระหนักรู้ในภาพรวม (Mass Awareness) ไม่เน้นเจาะจงกลุ่มใดหรือเฉพาะเรื่องใดเรื่องหนึ่ง

2. Macro - influencers ผู้ทรงอิทธิพลระดับกลาง คือผู้ทรงอิทธิพลที่มีผู้ติดตามระหว่าง 50,000 – 500,000 คน มักจะเป็นบล็อกเกอร์ นักรีวิวระดับกลาง หรือแอดมินเพจระดับกลาง และผู้นำความคิด มีความสนใจเฉพาะกลุ่มแคบลงมา เช่น ความสวยความงาม สุขภาพ ท่องเที่ยว เทคโนโลยี เป็นต้น

3. Micro - influencers ผู้ทรงอิทธิพลระดับเล็ก คือ ผู้ทรงอิทธิพลที่มีผู้ติดตามระหว่าง 5,000 – 50,000 คน มักเป็นผู้นำความคิดและผู้บริโภคที่ใช้สื่อสังคมออนไลน์

ทั่วไป ที่เป็นบล็อกเกอร์ หรือแอดมินเพจขนาดเล็ก มีอิทธิพลและโน้มน้าวให้ตัดสินใจซื้อได้มากกว่า และเป็นกลุ่มเป้าหมายที่ค่อนข้าง เฉพาะเจาะจง กลุ่มนี้เหมาะกับการใช้เพื่อสร้างการเข้าถึง (Engagement) ให้กับแบรนด์

4. Nano - influencers ผู้ทรงอิทธิพลระดับนาโนหรือกลุ่มเฉพาะ ส่วนใหญ่เป็นบุคคลที่มีผู้ติดตามระหว่าง 1,000 – 5,000 คน ไม่เน้นการสร้างเนื้อหาเป็นอาชีพอย่างจริงจัง เหมาะกับแผนการตลาดที่มองหากลุ่มเป้าหมายใหม่ ๆ บนโลกออนไลน์

ปัจจุบันผู้ทรงอิทธิพลระดับกลาง (Macro – influencers) กำลังเริ่มได้รับความนิยมเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากเป็นบุคคลที่สามารถจับต้องได้ ไม่ได้เป็นดาราสื่อออนไลน์ โดยเฉพาะช่องทางโซเชียลมีเดียอย่าง ยูทูบ เฟซบุ๊กและติ๊กต็อก ซึ่งกลุ่มคนเหล่านี้ส่วนใหญ่จะทำเนื้อหาได้แบบมืออาชีพจึงเหมาะกับแบรนด์สินค้าที่ต้องการตัวแทนในการโปรโมตเนื้อหาแบบสม่ำเสมอและเน้นการสร้างการรับรู้ตราสินค้า แต่เมื่อชื่อเสียงในระดับหนึ่งจะมีผู้ติดตามเพิ่มมากขึ้นจนกลายเป็นผู้มีอิทธิพลระดับสูง (Mega- influencers) ที่มีคนรู้จักและมีชื่อเสียงในระดับหนึ่ง แต่การนำเสนอเนื้อหาคงอยู่เป็นเนื้อหาเฉพาะกลุ่มเหมือนเดิม ซึ่งเนื้อหาเฉพาะกลุ่มนี้สามารถนำมาจำแนกผู้ทรงอิทธิพลออกเป็น 8 ประเภท ดังนี้ 1) สาย Gamers และ Live Streamers 2) สายกีฬาและฟิตเนส 3) Bloggers/ Vloggers 4) สายท่องเที่ยว 5) สายความงาม 6) สายแฟชั่น 7) สายครอบครัว และ 8) สายกิน รีวิวอาหาร

หากลองค้นหาคำว่า “ตามมาจกติ๊กต็อก” “มาตามรีวิว” หรือ “กินตามรีวิว” ในติ๊กต็อก จะสังเกตได้ว่ามีร้านค้าหลายร้านที่ถูกคำตามมาใช้บริการจากการรีวิวในติ๊กต็อก โดยร้านที่ได้รับความนิยมหลาย ๆ ร้าน เป็นร้านที่ไม่ได้ประกอบธุรกิจใหญ่โต บางร้านเป็นเพียงร้านขายของเล็ก ๆ บางร้านเป็นเพียงร้านในตลาดนัด ซึ่งร้านเหล่านี้เติบโตมาจากการรีวิวในติ๊กต็อก ประกอบกับเนื้อหาสายกิน รีวิวอาหาร เป็นเนื้อหาที่สามารถพบเจอได้ในชีวิตประจำวันเพราะอาหารเป็นปัจจัยสำคัญในการดำรงชีวิต และสามารถตอบสนองความกระหายของผู้บริโภคที่อาจจะไม่สามารถมีประสบการณ์โดยตรงด้วยตนเอง

สิ่งที่น่าจับตามอง คือทิศทางการสื่อสารและกลยุทธ์ที่น่าอัศจรรย์ของผู้ทรงอิทธิพลในการนำเสนอเนื้อหาด้านอาหารผ่านดีท็อก มาเป็นตัวช่วยในการเติบโตของธุรกิจ ที่อาศัยการกระจายข้อมูลไปอย่างรวดเร็วของการใช้งานดีท็อก ซึ่งอัตลักษณ์ของผู้ทรงอิทธิพลที่แสดงออกมาล้วนส่งผลต่อผู้บริโภคในการตัดสินใจซื้อการใช้บริการร้านอาหาร ตลอดจนการเติบโตของธุรกิจที่มาจากยอดขายอีกด้วย

เมื่อเปรียบเทียบรูปแบบการนำเสนอเนื้อหาด้านอาหารผ่านดีท็อกกับสื่อออนไลน์อื่นๆ ยังคงมีแนวทางในการนำเสนอใกล้เคียงกันคือในรูปแบบของวิดีโอ แต่ในการนำเสนออาจมีความแตกต่างจากสื่อออนไลน์อื่นๆ เพียงเล็กน้อย เช่น ยูทูปที่เป็นศูนย์รวมของวิดีโอ อาจจะต้องเป็นวิดีโอคุณภาพ มีเนื้อหาสาระที่ครบถ้วนสมบูรณ์ ในขณะที่ดีท็อกจะมีการนำเสนอที่ไม่เป็นทางการของรูปแบบและเนื้อหา รวมถึงวิธีการติดต่อที่ไม่จำเป็นต้องพิถีพิถันมากนัก เพราะผู้บริโภคส่วนใหญ่ชอบการเข้าถึงแบบสั้น กระชับ ใช้เวลาน้อยและเข้าใจง่ายที่สุด สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ภรภัทร ธัญญเจริญ (2564) เรื่อง พฤติกรรมการเปิดรับ ทศนคติ และการตัดสินใจใช้งานแอปพลิเคชัน Tiktok ที่พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีทัศนคติต่อการใช้งานแอปพลิเคชันดีท็อกว่า สามารถเปิดพื้นที่ให้โอกาสในการสร้างวิดีโอคอนเทนต์ในรูปแบบต่างๆ ได้ตามความชอบของผู้ใช้งาน มีความสุข เพลิดเพลิน บันเทิงใจ กับการได้เข้าไปใช้งานดีท็อก ทั้งยังเป็นพื้นที่ที่สามารถติดตามข่าวสาร องค์ความรู้ใหม่ๆ และเป็นประโยชน์สำหรับผู้ใช้งาน ช่วยลดความเครียดและสามารถหาไอเดียใหม่ๆ ที่เป็นประโยชน์กับตนเองได้ จึงเล็งเห็นความสำคัญในการศึกษาอัตลักษณ์ของผู้ทรงอิทธิพลในการนำเสนอเนื้อหาด้านอาหารผ่านสื่อสังคมออนไลน์ดีท็อก เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างสรรค์ผลงาน และเป็นประโยชน์ในแง่ของการสื่อสารเชิงธุรกิจและการประกอบการในยุคดิจิทัล

ผู้ทรงอิทธิพลสายกินและรีวิวอาหารในดีท็อก

ดีท็อก (TikTok) คือ แอปพลิเคชันที่เป็นบริการเครือข่ายสังคมสัญชาติจีน ประเภทไมโคร บล็อกกิง (micro-blogging) ซึ่งช่วยให้ผู้ใช้สามารถสร้างเนื้อหาวิดีโอสั้นๆ ความยาวไม่เกิน 15 วินาที เช่น การแสดงทักษะหรือทำเดิน การแสดงมุขตลก การร้องตามด้วยริมฝีปาก (ลิปซิงก์) เป็นต้นผู้ใช้งานสามารถสร้าง แชร์ และรับชมคลิป

วิดีโอสั้น ๆ กับเพื่อนบนโลกออนไลน์ โดยในตัวแอปพลิเคชันจะมีเอฟเฟกต์ต่าง ๆ ทั้งภาพและเสียงให้ผู้ใช้ได้สนุกไปกับการแต่งวิดีโอของตัวเองตามที่ต้องการ ด้วยการใส่เพลงและเออาร์เอฟเฟกต์ (AR Effect) จนทำให้เกิดเป็นวิดีโอไวรัลและมีม

ข้อมูลจากเว็บไซต์ We are social (2023) ระบุว่า จากการสำรวจข้อมูลเมื่อเดือนเมษายน 2023 พบว่า ดิกต็อก คือแอปพลิเคชันที่ผู้คนมักจะเข้าไปชมคอนเทนต์วิดีโอสายบันเทิง โดยเป็นแอปพลิเคชันอันดับ 2 ที่ผู้คนใช้เวลาด้วยมากที่สุด รองจาก Youtube และสถิติการใช้งาน ดิกต็อก จากทั่วโลก พบว่าผู้ใช้งานอายุ 16-64 ปี เปิดใช้งานบัญชี ดิกต็อก มากถึง 1,092 ล้านบัญชี ซึ่งยอดการใช้งาน ดิกต็อก เพิ่มขึ้นจากสถิติเดือนตุลาคม ปี 2022 มากถึง 92 ล้านบัญชี

ดิกต็อกเป็นสื่อที่ได้รับความนิยมมากในกลุ่มวัยรุ่นทั่วโลก โดยดิกต็อกเป็นแพลตฟอร์มที่ขึ้นอันดับหนึ่งของโลกทางด้านวิดีโอสั้น (Short Video) และในขณะเดียวกัน การสร้างเนื้อหาและตัวตนในดิกต็อกสามารถสร้างให้ผู้ใช้งานกลายเป็นผู้ทรงอิทธิพลที่มีผู้ติดตามได้เช่นกัน ซึ่งหนึ่งในนั้นคือผู้ทรงอิทธิพลประเภทรีวิวอาหารหรือนำร้านอาหารที่เกิดขึ้นเป็นจำนวนมาก ซึ่งร้านอาหารร้านคาเฟ่หรือแบรนด์ที่นำเสนอผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับอาหาร มักเลือกผู้ทรงอิทธิพลเพื่อช่วยในการทำการตลาดหลากหลายทั้งในรูปแบบการโฆษณาแบบตรง ๆ การโฆษณาแฝง การบอกเล่าประสบการณ์การได้ไปลองชิมอาหารถึงร้าน การรีวิวสินค้า และการส่งเดลิเวอรี่ เป็นต้น

ผู้ทรงอิทธิพลสายรีวิวอาหารในสื่อสังคมออนไลน์ดิกต็อกที่ได้รับความนิยมในประเทศไทย มีดังนี้ (เมธินี โสภา, 2566)

1. เบลล่า วิถีไทย (@bella_bell22) ผู้ติดตาม 5.9 ล้านคน
2. ไอซ์ซี่กินยั่ว (@icesy169) ผู้ติดตาม 4.4 ล้านคน
3. กินกับกั (@kinkubky) ผู้ติดตาม 3.7 ล้านคน
4. เบสเบปี้ (@best_apicha) ผู้ติดตาม 2.9 ล้านคน
5. แล้วแต่แฟนเลยครับ (hector.book) ผู้ติดตาม 2.4 ล้านคน
6. Mawinn Taweephoh (@mawin_twp) ผู้ติดตาม 1.6 ล้านคน

7. SAW ASMR (@sawasmr) ผู้ติดตาม 1.2 ล้านคน
8. สาวเจ้ย (@joeilanla) ผู้ติดตาม 848.7K แสนคน
9. Kaewbaiyaii (@kaewbaiyaii) ผู้ติดตาม 766K แสนคน
10. Kru_jui (@krujudi_) ผู้ติดตาม 529.6K แสนคน

การนำเสนอเนื้อหาด้านอาหารผ่านสื่อออนไลน์ดังกล่าวสามารถสรุปได้เป็น 5 ประเภท ดังนี้ (Thaipr.net, 2566)

1. รีวิวร้านเด็ดเมนูดัง คอนเทนต์แนวพากินเล่าเรื่องราวผ่านบุคคลที่หนึ่ง ตะลุยชิมเมนูเด็ดจากร้านดัง ถ่ายทอดความน่าชิมของอาหารแบบสมจริงและจับต้องได้ พร้อมเสียงบรรยายที่สนุกสนานและให้ความรู้ลึกเป็นกันเอง

ภาพที่ 1 การรีวิวร้านเด็ดเมนูดังใน TikTok แล้วแต่แฟนเลยครับ
ที่มา : แล้วแต่แฟนเลยครับ (2566)

2. สูตรเมนูลับทำอาหาร เป็นการแจกวิธีปรุงอาหารด้วยรูปแบบวิดีโอสั้นที่เข้าใจง่าย พร้อมเคล็ดลับวิธีการปรุง และส่วนผสม ที่สามารถทำตามได้ไม่ยาก
3. สาธิตการทำอาหาร เป็นการนำเสนอการทำอาหารด้วยลีลาการประกอบอาหารรวมกับการตัดต่อที่เน้นเสียงทำอาหารอย่างเดียว แต่อาจจะมีการใช้เสียงประกอบ เช่น เสียงมีดสับ เสียงน้ำมันเดือด และเสียงการผสมวัตถุดิบ
4. การโชว์การรับประทานอาหาร หรือที่รู้จักกันในชื่อ “มีออบัง (Mukbang)” เป็นการถ่ายทอดภาพและเสียงทางออนไลน์เกี่ยวกับการรับประทานอาหารจำนวน

มากพร้อมได้ตอบกับผู้ชมไปด้วย กิจกรรมดังกล่าวโด่งดังขึ้นในประเทศเกาหลีใต้ เมื่อ ค.ศ. 2010 และนับจากนั้นก็กลายเป็นกระแสนิยมทั่วโลก โดยนอกจากจะได้เห็นอาหารที่น่ารับประทานต่าง ๆ แล้ว ยังดูเพลินอีกด้วย

ภาพที่ 2 การนำเสนอเนื้อหาแบบมีอกบังในด็กต็อกไอชี่ กินยั่ว
ที่มา : ไอชี่ กินยั่ว (2566)

5. การเล่าเรื่องอาหารผ่านวิถีชีวิตประจำวัน รูปแบบนี้จะนำผู้ชมเพลิดเพลินไปกับเมนูต่าง ๆ พร้อมกับการทำกิจกรรมอื่น ๆ ขณะเดินทางท่องเที่ยว ที่อาหารมากรับเรื่องราวความเป็นมา วัฒนธรรมที่น่าสนใจ เชื่อมโยงกันกับกิจกรรมท่องเที่ยว

นอกจากนี้ มาริน ทองเจือ (2565) ได้ศึกษาเรื่องรูปแบบและกลยุทธ์การสร้างเนื้อหาของนักรีวิวอาหารบนสื่อออนไลน์ด็กต็อก พบว่ารูปแบบการนำเสนอเนื้อหาของนักรีวิวอาหารบนสื่อออนไลน์ด็กต็อก มีดังนี้

1. นักรีวิวอาหารส่วนใหญ่ดำเนินเนื้อหาเพียงคนเดียว
2. นำเสนอให้เห็นถึงหน้าตาอาหาร ความหลากหลาย และกระบวนการทำ
3. สถานที่ในการถ่ายสองรูปแบบคือการถ่ายทำที่ร้านอาหารหรือหน้าร้าน และถ่ายทำที่บ้านหรือสตูดิโอ
4. นักรีวิวอาหารมีการใช้ภาษาระดับไม่เป็นทางการ เพื่อให้สนุกสนานและสร้างสีสันได้มากขึ้น

5. ใช้ด้านเทคนิคการนำเสนอ ไม่ว่าจะเป็นเทคนิคการตัดต่อที่เปลี่ยนภาพด้วยการตัดภาพหรือคัทชน การเปลี่ยนความเร็วภาพด้วยการใช้จังหวะภาพเร็ว และการใช้จังหวะภาพช้า รวมถึงใช้เทคนิคเสียงที่ใส่เสียงพากย์เสียง เสียงประกอบ (Sound Effect) และเสียงดนตรีในกริยาวาหารใช้เทคนิคด้านกราฟิกที่มีการใช้ตัวอักษรประกอบคำพูด การใช้ตัวอักษรเพื่ออธิบายชื่อคลิปและการใช้ตัวอักษรเพื่อนำเสนอสารหลัก

ปัจจุบันผู้ประกอบการกลุ่มธุรกิจอาหารและเครื่องดื่มนิยมใช้ผู้ทรงอิทธิพลสายกินและกริยาวาหารมากเป็นอันดับสอง คิดเป็นร้อยละ 26.24 รองลงมาจากธุรกิจแบรนด์แฟชั่นและความงาม คิดเป็นร้อยละ 29.66 จากการให้ผู้ทรงอิทธิพลนำเสนอสินค้าและบริการทั้งหมดของประเทศไทย (มาร์เก็ตติ้งอุปลัส, 2565) โดยเฉพาะสินค้าที่ต้องการเน้นเรื่องอัตราการมีส่วนร่วมบนเนื้อหาระหว่างผู้สื่อสารและผู้รับการสื่อสาร การตลาดผ่านผู้ทรงอิทธิพลบนดิจิทัลคอนเทนต์จะช่วยสร้างสรรค์เป็นเนื้อหาที่บอกต่อกันของผู้ทรงอิทธิพล (Influencer Viral Content) และสามารถสร้างยอดการเข้าถึง (Engagement) แปรณต์สินค้าได้ดีกว่าช่องทางอื่นๆ และยังสามารส่งผลกระทบต่อกรนำเสนออาหารต่อผู้บริโภค ดังนี้

1. ส่งผลต่อการบริโภคอาหาร พฤติกรรมของผู้บริโภคในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงไปตามเทคโนโลยีที่ทันสมัย ในด้านการบริโภคอาหารก็เช่นเดียวกันในอดีตเรารู้เรื่องอาหารผ่านทางสื่อหลักอย่างสื่อสิ่งพิมพ์ วิทยุ และโทรทัศน์ แตกต่างจากปัจจุบันที่มีช่องทางในการรับรู้ข่าวสาร สื่อสังคมออนไลน์จึงเป็นสื่อที่สำคัญในการส่งต่อข้อมูลเหล่านี้ เมื่อผู้บริโภคแล้วทำให้ผู้บริโภคมีทางเลือกในการรับประทานอาหารมากขึ้น

2. ส่งผลต่อการใช้บริการร้านอาหาร การเชื่อมโยงของสื่อสังคมออนไลน์ได้ทำให้เข้าถึงข้อมูลมากขึ้น เมื่อผู้บริโภคเห็นรูปแบบเนื้อหาของร้านอาหารแล้วนั้น เช่น การตกแต่งร้านที่สวยงาม รูปแบบการจัดร้านที่สอดคล้องกับไลฟ์สไตล์หรือบรรยากาศอื่น ๆ แล้วแต่ส่งผลต่อการใช้บริการร้านอาหารแทบทั้งสิ้น แต่ในขณะเดียวกันหากมีการส่งต่อข้อมูลเชิงลบออกไป ก็สามารถทำให้การบริการร้านอาหารน้อยลงได้เช่นเดียวกัน

3. ส่งผลต่อยอดขาย อิทธิพลของสื่อสังคมออนไลน์ที่ติดต่อกับที่ส่งผลต่อการนำเสนออาหารต่อผู้บริโภคนำมาสู่การส่งผลต่อยอดขายที่เพิ่มขึ้นหากเนื้อหานั้นเป็นที่นิยม มีคนมารีวิวหรือแสดงความคิดเห็นเยอะ ทำให้เป็นที่รู้จัก และนำมาซึ่งยอดขายที่มีแนวโน้มตามการให้ความสนใจของผู้บริโภค

นอกจากนี้ สிพันธ์ชา คงมัน และอดิลลา พงศ์ยี่หล้า (2560) ได้ศึกษาเรื่องพฤติกรรมการรับชมรีวิวร้านอาหารทางออนไลน์และความตั้งใจจะใช้บริการหลังการชมรีวิวทางออนไลน์ของผู้บริโภค พบว่าเหตุผลที่ทำให้เลือกชมรีวิวพบว่าคำตอบที่มากที่สุดคือ การได้ชมการรีวิวนั้นแล้วนำไป เปรียบเทียบหรือหาทางเลือกก่อนตัดสินใจใช้บริการ ผู้ทรงอิทธิพลของสื่อสังคมออนไลน์ที่ติดต่อกับที่ เช่น การนำเสนอเรื่องราวของอาหารและการรีวิวร้านอาหารล้วนส่งผลต่อการนำเสนออาหารต่อผู้บริโภคที่นำไปสู่การใช้เป็นข้อมูลในการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภคได้ และมีแนวโน้มเติบโตขึ้นกว่าสื่อสังคมออนไลน์อื่นๆ สังเกตได้จากการปรับตัวของฟังก์ชันการทำงานที่แพลตฟอร์มสื่อออนไลน์อื่นๆ หันมาให้ความสำคัญกับวิดีโอมากขึ้น เช่น มีการสร้าง Reel และ Story สั้นๆ เป็นต้น ซึ่งขนาดที่เราอาจได้เห็นการพัฒนาตัวแพลตฟอร์มที่ติดต่อกับเพื่อรองรับการขยายตัวของผู้ทรงอิทธิพลที่เพิ่มมากขึ้น

การสื่อสารตัวตนของผู้ทรงอิทธิพลในดิกด็อก

การสื่อสารของผู้ทรงอิทธิพลที่นำเสนออาหารผ่านดิกด็อก เป็นการใช้โมเดลแบบการสื่อสารแบบปากต่อปาก (Word of Mouth-WOM) ซึ่งเป็นรูปแบบการสื่อสารที่ไม่เป็นทางการที่เกิดจากการที่ผู้บริโภคใช้ผลิตภัณฑ์และบริการแล้ว มีความพึงพอใจจึงบอกต่อไปยังบุคคลอื่น มีขอบเขตการบอกกันในครอบครัว คนรู้จักและกลุ่มเพื่อน ทำให้ข้อมูลเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์และบริการกระจายออกไป ได้อย่างรวดเร็วไม่ว่าผู้ที่รับข้อมูลนั้นจะตอบสนองเชิงบวกหรือเชิงลบ (Lake, 2010) ซึ่งการสื่อสารโดยวิธีดังกล่าว มีอิทธิพลต่อผู้รับสารในการตัดสินใจเป็นอย่างยิ่ง และมีแนวโน้มที่จะคล้อยตามความคิดของผู้อิทธิพล เช่น หากมีการบอกต่อร้านอาหารที่อร่อย ผู้รับสารก็มีแนวโน้มที่จะเชื่อและอยากลองเปิดประสบการณ์ที่ร้านดังกล่าวด้วยตนเอง โดยการไปตามรีวิวหรือตามดิกด็อก ที่มักจะได้อินกัน แต่ในขณะเดียวกัน หากรับสารจากผู้ทรงอิทธิพลทางความคิดว่า ร้านอาหารไม่อร่อย บรรยายกาไม่ดี ผู้รับสารก็พร้อมที่จะเชื่อและไม่อยากที่จะเปิดประสบการณ์ที่ร้านนั้น ๆ เช่นกัน

สิ่งหนึ่งที่มีอิทธิพลสำหรับผู้รับสารคือการทำให้ธรรมชาติในการสื่อสารมีความเป็นไปได้และใกล้เคียงกับวิถีชีวิตของคนทั่วไป รวมทั้งมีความน่าเชื่อถือ เนื่องจากส่วนหนึ่งของการบอกต่อเนื้อหาด้านอาหารหรือด้านอื่นๆ นั้น มักจะไม่ได้แฝงไปด้วยผลประโยชน์ หรืออาจจะมีส่วนได้ส่วนเสียน้อย หากเทียบกับผู้ทรงอิทธิพลในระดับสูงที่คนส่วนใหญ่มักจะมองว่าได้ค่าโฆษณา

Ananya Mehrotra (2022) กล่าวถึงกลยุทธ์ 3 ประการ ที่ทำให้ผู้ทรงอิทธิพลในดิจิทัลประสบความสำเร็จ ดังนี้

1. การสร้างอารมณ์ให้กับคนดู ด้วยการให้อารมณ์ให้เกิดขึ้นหลังจากดูวิดีโอ โดยจะเป็นอารมณ์แบบใดแบบหนึ่ง เช่น ความสุข ความเศร้า เสียใจ หวหระ ความโกรธ และการสร้างแรงบันดาลใจ ซึ่งอารมณ์เหล่านี้จะทำให้คนดูเข้าถึงวิดีโอได้เพิ่มมากขึ้น

2. การสร้างความใกล้ชิด คือการทำให้ผู้ชมรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตเจ้าของแอดเคาท์ ดูเป็นธรรมชาติ ไม่ได้ปั้นแต่งใดๆ ซึ่งเนื้อหาที่ได้รับความนิยมส่วนใหญ่ มักให้ความสำคัญกับสิ่งเหล่านี้ นี่จึงเป็นเหตุผลที่มักเห็นการสร้างคอนเทนต์แบบดิบๆ มากขึ้นบนดิจิทัลที่ทำให้ผู้ชมรู้สึกได้ถึงความจริงมากขึ้น

3. ความมีประโยชน์ ผู้ชมสามารถนำไปใช้ หรือตอบสนองความต้องการของเขาได้ ซึ่งแอดเคาท์ดังๆ หลายแอดเคาท์บนดิจิทัลคอนเทนต์ มักใช้การนำเสนอเนื้อหาแบบการตอบคำถามที่ผู้คนอยากรู้หรือคำถามที่หาคำตอบยาก

ปิยนุช จึงสมานกุล (2563) ได้ศึกษาเรื่ององค์ประกอบของสื่อออนไลน์ดิจิทัลที่ทำให้เกิดแรงกระตุ้นในการซื้อสินค้าของกลุ่มเจนเนอเรชันซี (Generation Z) ในประเทศไทย พบว่าแนวทางในการสื่อสารเนื้อหาที่มีประสิทธิภาพของนักรีวิวอาหารบนแพลตฟอร์มดิจิทัล จะต้องประกอบไปด้วยองค์ประกอบ 9 ประการ คือ 1) การเริ่มต้นเนื้อหาด้วยสิ่งที่จูงใจ 2) เนื้อหาสั้นกระชับ เข้าใจง่าย 3) การติดแฮชแท็กที่สอดคล้องกับเนื้อหา 4) การรีวิวอาหารตามความจริง 5) นำเสนอเนื้อหาที่อยู่ในกระแสสังคม 6) นักรีวิวอาหารใช้ภาษาเป็นกันเอง 7) การใช้เทคนิคการตัดต่อภาพ 8) การใช้เทคนิคกราฟิก และ 9) การตอบกลับความคิดเห็นส่วนความคิดเห็นจากผู้ใช้อินเทอร์เน็ตที่มีต่อเนื้อหา รีวิวอาหารจะเป็นทั้งเชิงบวก (Positive) เชิงลบ (Negative) และระดับกลาง (Neutral)

อัตลักษณ์ผู้ทรงอิทธิพลในการนำเสนอเนื้อหาด้านอาหารผ่านดิจิทัล

สำนักงานราชบัณฑิตยสภา (2550) อธิบายคำว่า อัตลักษณ์ (Identity) หมายถึง ผลรวมของลักษณะเฉพาะของสิ่งใดสิ่งหนึ่งซึ่งทำให้สิ่งนั้นเป็นที่รู้จักหรือจำได้ สามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ อัตลักษณ์ส่วนบุคคล (Personal Identity) เป็นการแสดงออกถึงการรับรู้การรู้จักตนเองจากการปฏิสัมพันธ์กับสังคมสภาพแวดล้อมผ่านการแสดงออกในรูปแบบของสถานะ เช่น เพศ ตำแหน่งหน้าที่ บทบาททางสังคม เป็นต้น และอัตลักษณ์ทางสังคม (Social Identity) เป็นการแสดงออกถึงผลของกระบวนการขัดเกลาทางสังคม การเปลี่ยนแปลงระบบการศึกษาวัฒนธรรมผ่านการแสดงออกในรูปแบบของวิถีชีวิตทัศนคติ ความเชื่อและแบบแผนพฤติกรรมการแสดงออกผ่านสัญลักษณ์ที่บ่งบอกถึงความเข้าใจร่วมกันของคนในสังคมนั้น ๆ เช่น พิธีกรรม ประเพณี เรื่องเล่า ตำนานประวัติศาสตร์ เป็นต้น (สุจรรยา โชติช่วง, 2555)

ลักษณะของผู้ทรงอิทธิพลในการนำเสนอเนื้อหาด้านอาหารผ่านสื่อสังคมออนไลน์ดิจิทัลที่ได้รับความนิยมและมียอดเข้าชมอย่างต่อเนื่อง เกิดจากการสร้างการรับรู้ผ่านมิติต่าง ๆ จำแนกได้ ดังนี้

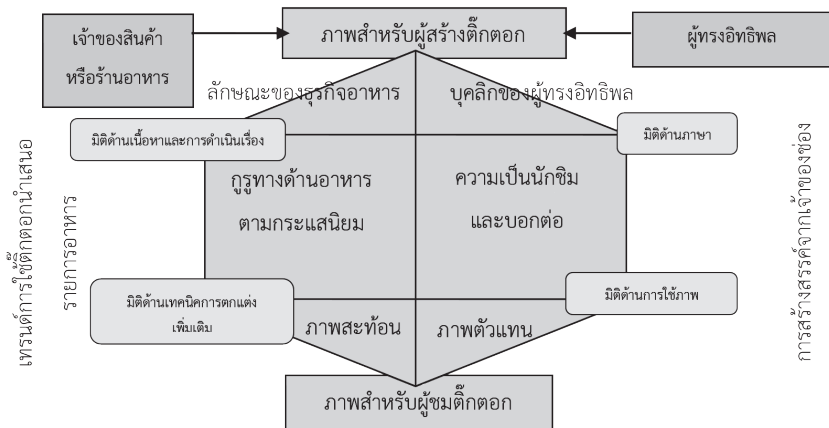
1. มิติด้านเนื้อหาและการดำเนินเรื่อง การนำเสนอข้อมูลอาหารผ่านดิจิทัลต้องเน้นเพียงเรื่องอาหารเรื่องเดียวเท่านั้น และแต่ละคนจะมีการดำเนินเรื่องแบบเดิมเพื่อสร้างการจดจำ เช่น เริ่มต้นด้วยการตั้งคำถาม เริ่มต้นด้วยปัญหา ที่สำคัญคือ ต้องสั้นกระชับ และเข้าใจง่าย

2. มิติด้านภาษา ผู้ทรงอิทธิพลในแต่ละคนพยายามนำเอกลักษณ์การใช้ภาษาที่โดดเด่นและเป็นภาษาเดียวกับกลุ่มเป้าหมาย หรือบางครั้งจะมีวลิติดปาก เช่น “กินยั่ว ๆ จ้า” “ดีจะตัวเอง” เป็นต้น หากเป็นอาหารพื้นถิ่นจะใช้ภาษาถิ่นในพื้นที่นั้น ๆ เข้ามามีส่วนช่วยในการนำเสนอเนื้อหา เพื่อสร้างการมีส่วนร่วม คล้อยตาม และทำให้เข้าถึงผู้บริโภคได้ง่าย เช่น ภาษาใต้ ภาษาอีสาน หรือภาษาเหนือ

3. มิติด้านการใช้ภาพ ผู้ทรงอิทธิพลมักใช้ภาพเสมือนจริง และมีความเป็นธรรมชาติ ไม่เน้นการใช้ภาพกราฟิกหรือการตกแต่งที่เกินจริง

4. มิติด้านเทคนิคการตกแต่งเพิ่มเติม ถือเป็นองค์ประกอบที่สร้างความน่าสนใจให้เนื้อหาด้านอาหาร เช่น การตัดต่อ การใช้ตัวอักษร การใช้เพลง ที่เป็นรูปแบบของตนเองที่ทุกคนสามารถจดจำได้ และผลิตซ้ำไปเรื่อยๆ ในทุกเนื้อหาอาหารที่น่าเสนอ

กระบวนการสร้างอัตลักษณ์ของผู้ทรงอิทธิพลในการนำเสนอเนื้อหา ด้านอาหารผ่านตีกต็อกสามารถอธิบายได้จากการดัดแปลงโมเดลอัตลักษณ์ของ Jean-Noel Kapferer (2008:182-187) ได้ดังนี้

ภาพ 3 โมเดลการสร้างอัตลักษณ์ของผู้ทรงอิทธิพลในการนำเสนอเนื้อหาอาหารผ่านตีกต็อก
ที่มา : Jean-Noel Kapferer (2008:182-187)

จากภาพ 3 แสดงให้เห็นว่าการสร้างอัตลักษณ์ของผู้ทรงอิทธิพลในการนำเสนอเนื้อหาด้านอาหารผ่านแอปพลิเคชันตีกต็อกเกิดจากการประสานร่วมกันระหว่างผู้ทรงอิทธิพลและเจ้าของสินค้าหรือร้านอาหาร ซึ่งผู้ทรงอิทธิพลจะต้องแสดงความเป็นตัวตนจากบุคลิกภาพของตน โดยเฉพาะความสนใจเกี่ยวกับเรื่องอาหารที่มีความเป็นนักชิมและนิยมเล่าสู่กันฟังหรืออยากบอกต่อให้คนอื่นรับรู้ ประสบการณ์เกี่ยวกับอาหารที่ตนได้เจอและสัมผัส โดยการสร้างสรรค์เนื้อหาเหล่านั้นจะกลายเป็นภาพตัวตนที่ทำให้ผู้ชมตีกต็อกจดจำ ชื่นชม และส่งผลการติดตามเจ้าของช่องตีกต็อกนั้นๆ ในขณะเดียวกัน การประกอบสร้างอัตลักษณ์ในเนื้อหาที่ถูกสร้างขึ้นนั้น จะมาจากโจทย์ที่เจ้าของสินค้าหรือร้านอาหารให้มาจากการว่าจ้าง โดยจะต้องเข้ากับ

ลักษณะธุรกิจอาหารที่ผู้ประกอบการดำเนินอยู่ ซึ่งจะต้องสอดคล้องกับกฎทางด้านอาหารตามกระแสนิยมที่ผู้ชมต้องการชมในดิกต็อกด้วย ซึ่งสิ่งที่เป็นภาพสะท้อนที่ผู้สร้างดิกต็อกสร้างขึ้นมาจากตามเทรนด์การใช้ดิกต็อกเพื่อนำเสนอรายการอาหารที่ได้รับความนิยมในขณะนั้นด้วย เช่น การรีวิวร้านอาหาร หรือการใช้ภาพรับประทานอาหาร โดยทั้งสองส่วนนี้ผสมกลมกลืนอย่างลงตัวระหว่างภาพสะท้อนกับภาพตัวแทนผ่านการสื่อสารด้วยมิติด้านเนื้อหาและการดำเนินเรื่อง มิติด้านภาษา มิติด้านการใช้ภาพ และมิติด้านเทคนิคการตกแต่งเพิ่มเติม

บทสรุป

จากการศึกษาอัตลักษณ์ผู้ทรงอิทธิพลในการนำเสนอเนื้อหาด้านอาหารผ่านแอปพลิเคชันดิกต็อก พบว่ามีอัตลักษณ์สำคัญที่ใช้ในการสื่อสารกับกลุ่มเป้าหมาย ทั้งที่เป็นอัตลักษณ์ส่วนบุคคล (Personal Identity) และอัตลักษณ์ทางสังคม (Social Identity) สามารถแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

1. อัตลักษณ์ที่มาจากการรับรู้เกี่ยวกับตนเอง ส่วนใหญ่ผู้ทรงอิทธิพลจะใช้ความเป็นตัวของตัวเองเดิมของตนเองมานำเสนอ เนื่องจากดูเป็นธรรมชาติมากกว่า ไม่มีการเสแสร้ง และดูถึงความจริงใจที่จะสื่อสารกับผู้ชม โดยอัตลักษณ์เหล่านี้จะเป็นองค์ประกอบหลักที่ถูกถ่ายทอดออกมาผ่านดิกต็อก ซึ่งจะเป็นอัตลักษณ์ส่วนบุคคล (Personal Identity) ที่แต่ละคนมีอยู่ก่อนที่จะสร้างดิกต็อก เช่น รูปแบบการนำเสนอด้านเนื้อหาและการดำเนินเรื่องของแต่ละคน

2. อัตลักษณ์ที่ตั้งใจสร้างขึ้น เป็นอัตลักษณ์ที่เกิดจากการผสมผสานของลักษณะของธุรกิจอาหารของเจ้าของสินค้าหรือร้านอาหารที่มาร่วมสร้างขึ้นแต่ทั้งหมดจะต้องอยู่ภายใต้กรอบการสร้างสรรคของผู้ทรงอิทธิพลที่ไม่ทิ้งตัวตนเดิมลงไป ส่วนนี้จะเป็นการผสมผสานกันระหว่างอัตลักษณ์ส่วนบุคคล (Personal Identity) กับอัตลักษณ์ทางสังคม (Social Identity) เช่น การใช้ภาษาที่เข้ากับสินค้า หรือการใช้ภาพประกอบที่เข้ากับเมนูอาหาร เป็นต้น

3. อัตลักษณ์ที่เกิดการตระหนักรู้ของผู้อื่น เป็นการสร้างตัวตนที่เกิดจากการคาดหวังของผู้ชมดิกต็อก ที่ต้องการจะเห็น เช่น ภาพอาหารที่ดูน่ากิน ทำทางการกินที่อร่อย การทำน้ำเสียงที่ชวนรับประทาน หรือการบรรยายของร้านที่น่ามอง

ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะสร้างผ่านมิติของการสื่อสารในรูปแบบต่างๆ ประกอบกัน ส่วนนี้มักเป็นอัตลักษณ์ทางสังคม (Social Identity) ที่เกิดจากการคาดหวังและบรรทัดฐานของสังคมที่อยากได้จากผู้ทรงอิทธิพลในการนำเสนอเรื่องราวของอาหาร เช่น การได้เห็นภาพอาหารที่ดูน่ากิน การเห็นกรรมวิธีที่น่านำไปเลียนแบบ ซึ่งบางครั้งจำเป็นต้องใช้เทคนิคการตกแต่งเพิ่มเติมมาประกอบกัน

อย่างไรก็ตาม การนำเสนออัตลักษณ์ทั้งหมด ไม่ได้เป็นความตั้งใจให้ผู้นำเสนอมีความสนใจและชื่นชอบผู้ทรงอิทธิพล แต่เป็นการนำเสนอสินค้าหรือบริการที่เกี่ยวกับอาหาร เพื่อให้ผู้บริโภคเกิดความตระหนักรู้ในแบรนด์สินค้า สนใจตัวสินค้า มีความต้องการที่จะลงมือทำ อยากชิม หรือซื้อสินค้าหรือเดินทางไปร้านค้านั้นๆ โดยเป้าหมายของการตลาดที่ผู้ว่าจ้างต้องการนำเสนอตามแนวคิดทางการตลาดรูปแบบใหม่ที่เกิดขึ้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะเป็นตัวชี้วัดความสำเร็จของอัตลักษณ์ทั้งหมดนี้ที่ผู้ทรงอิทธิพลได้สื่อสารขึ้นและนำไปสู่ความสำเร็จทางการสื่อสารการตลาดร่วมกับผู้ประกอบการ ขณะเดียวกันผู้ประกอบการควรเลือกผู้ที่มีอิทธิพลทางความคิดที่มีอัตลักษณ์ที่ตรงกับธุรกิจ จะทำให้การร่วมนำเสนอสินค้าหรือบริการมีความน่าเชื่อถือ และไม่ควรกำหนดแนวทางการโปรโมทหรือวิธีที่ไม่ใช่หรือห่างไกลจากอัตลักษณ์ของตัวตนเดิมของผู้ที่มีอิทธิพลทางความคิดจนเกินไป เพราะจะดูไม่เป็นธรรมชาติจนผู้บริโภคเกิดความไม่น่าเชื่อถือในที่สุด

บรรณานุกรม

- นิษฐา หุ่นเกษม. (2562). กลยุทธ์การสื่อสารการตลาดแบบ 360 องศาของกลุ่มธุรกิจเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ภายหลังการบังคับใช้ พ.ร.บ.ควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 ในโครงการประเมินผล พ.ร.บ.ควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ.2551 ภายหลังการบังคับใช้เป็นระยะ 10 ปี. เชียงใหม่: สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์สุขภาพ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ปิยนุช จิงสมานกุล. (2563). องค์ประกอบของแอปพลิเคชัน TikTok ที่ทำให้เกิดแรงกระตุ้น ในการซื้อสินค้าของกลุ่มเจนเอเรชั่นซี ในประเทศไทย, (สารสนิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหิดล.

- ภรรักษ์ ัญญเจริญ. (2564). **พฤติกรรมการเปิดรับ ทศนคติ และการตัดสินใจใช้งานแอปพลิเคชัน Tiktok (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต)**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- มาริน ทองเจือ. (2565). **รูปแบบและกลยุทธ์การสร้างเนื้อหาของนักรีวิวอาหารบนแพลตฟอร์ม TikTok (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต)**. กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนศาสตร์.
- มาร์เก็ตติ้งอุปส์. (2565). **เผยข้อมูล TikTok สร้างการมีส่วนร่วมได้ดีที่สุดในการทำ Influencer Marketing ของประเทศไทย**. สืบค้นเมื่อ 24 ธันวาคม 2566, จาก <https://www.marketingoops.com/reports/media-stat/tiktok-influencer-marketing/>.
- เมธินี โสภา. (2566). **ส่องลิสต์ TIKTOK INFLUENCER ไทย ใครมาแรงในปี 2023 รู้กันทีบความนี้!**. สืบค้นเมื่อ 24 ธันวาคม 2566, จาก <https://www.primal.co.th/th/trend/thai-tiktok-influencer-2023/>
- แล้วแต่แฟนเลยครับ. (2566). **@hector.book**. สืบค้นเมื่อ 24 ธันวาคม 2566, จาก <https://www.tiktok.com/@hector.book?t=8itP9haXdS5&r=1>.
- สุจรรยา โชติช่วง. (2555). **การศึกษาสภาพการพัฒนาลักษณะและเอกลักษณ์ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลกเขต 1 (สารนิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต)**. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- สิพนชชา คงมั่น และ อติฉะ พงษ์เลิศ. (2560). **พฤติกรรมการรับชมวีดิโอร้านอาหารทางออนไลน์และความตั้งใจจะใช้บริการหลังการชมวีดิโอทางออนไลน์ของผู้บริโภค, วารสารบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต**. 5(3), 322-332.
- สำนักงานราชบัณฑิตยสภา. (2550). **อัตลักษณ์**. สืบค้นเมื่อ 24 ธันวาคม 2566, จาก <http://legacy.orst.go.th/?knowledge=อัตลักษณ์-16-มิถุนายน-25>.
- ไอซ์ซี่ กิณยว. (2566). **@icesy168**. สืบค้นเมื่อ 24 ธันวาคม 2566, จาก <https://www.tiktok.com/@icesy168?t=8itSSmq1Q5i&r=1>.

- Ananya Mehrotra. (2022). **How to become an influencer on TikTok or Instagram**. Retrived September 12, 2023, from <https://www.cnn.com/2022/08/04/how-to-become-an-influencer-on-tiktok-or-instagram.html>.
- Bao, T., & Chang, T. S. (2014). Finding disseminators via electronic word of mouth message for effective marketing communications, **Decision Support Systems**, 67, 21–29.
- Jean Noel Kapferer. (2008). **The new strategic brand management : creating and sustaining brand equity long term**. (4th ed). London and Philadelphia : Kogan page
- Lake, L. (2010). **The passion conversation : understanding, sparking, and sustaining word of mouth marketing**. Hoboken, New Jersey: John Wiley & Sons. Inc.
- ThaiBusinessSearch. (2563). **KEY OPINION LEADER (KOL) คืออะไร? ทำการตลาดได้อย่างไร? สืบค้นเมื่อ 24 ธันวาคม 2566**, จาก <https://www.thaibusinesssearch.com/marketing/key-opinion-leader/>.
- Thaipr.net (2566). **TikTok สร้างวัฒนธรรมผู้ดีมาแรง พร้อมต่อยอดความสำเร็จ ส่งเสริม SME ทั่วประเทศ กับ Food Fest On TikTok**. สืบค้นเมื่อ 24 ธันวาคม 2566, จาก<https://www.thaipr.net/life/3361489>.
- We are Social. **THE GLOBAL STATE OF DIGITAL IN APRIL 2023**. Retrieved December 24, 2023, from: <https://wearesocial.com/uk/blog/2023/04/the-global-state-of-digital-in-april-2023/>.

การตัดสินใจทางการศึกษาผ่านประสบการณ์เรื่องเล่าของนักศึกษาจีน คณะวิเทศศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตภูเก็ต Making Educational Decisions through the Storytelling Experiences of Chinese Students at the Faculty of International Studies, Prince of Songkla University, Phuket Campus

พิทยา ลิ้มบุตร^{1*} (Pittaya Limbut)^{1*}

Received: February 27, 2024; Revised March 27, 2024; Accepted: May 9, 2024

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อมุ่งนำเสนอประเด็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจของนักศึกษาจีน หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต (ธุรกิจระหว่างประเทศ : จีน) คณะวิเทศศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตภูเก็ต ผ่านการตั้งคำถามและหาคำตอบในบทสนทนาโดยใช้กรอบแนวคิดวิภาษวิธี การศึกษาพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจของนักศึกษาจีนประกอบด้วย 8 ปัจจัย ได้แก่ (1) การรองรับทางการศึกษา (2) การส่งเสริมและการแนะแนวศึกษาต่อในต่างประเทศ (3) การเปิดโลกทัศน์ในต่างประเทศ (4) ความเชื่อมั่นในคุณภาพการศึกษา (5) ความร่วมมือและข้อตกลงระหว่างสถาบันการศึกษา (6) ค่าครองชีพ (7) โอกาสการได้งานทำ (8) สังคม วัฒนธรรม และแหล่งท่องเที่ยว ปัจจัยทั้ง 8 ประการสามารถนำเหตุผลผ่านประสบการณ์การตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาของนักศึกษาจีนมาพัฒนาหลักสูตร 3 ด้าน ได้แก่ นักเรียนจีนแรกเข้าศึกษา ระบบการจัดการศึกษา ตลาดแรงงานสังคม

คำสำคัญ : การตัดสินใจของนักศึกษาจีน, คณะวิเทศศึกษา, วิภาษวิธี

¹ อาจารย์ ดร., สาขาวิชานานาชาติศึกษา คณะวิเทศศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตภูเก็ต 83120, อีเมล: pittaya.l@phuket.psu.ac.th

¹ Lecturer, Dr., Department of International Studies, Faculty of International Studies, Prince of Songkla University, Phuket Campus, Phuket, 83120, Thailand, E-mail: pittaya.l@phuket.psu.ac.th

^{*} Corresponding author : E-mail address : pittaya.l@phuket.psu.ac.th

Abstract

This academic article aims to delineate the factors that influence the decision-making processes of Chinese students when selecting the Bachelor of Arts program (International Business: China) at the Faculty of International Studies, Prince of Songkla University, Phuket Campus. Employing the framework of the Dialectical Method through question-and-answer dialogues, the study identifies eight critical factors that impact Chinese students' choices: (1) educational support, (2) promotion and guidance for studying abroad, (3) international exposure, (4) confidence in educational quality, (5) institutional cooperation and agreements, (6) cost of living, (7) job opportunities, and (8) social, cultural, and tourism considerations. All these factors collectively contribute to a comprehensive understanding of the Bachelor of Arts program among Chinese students, particularly in three key areas: initial student enrollment, educational management systems, and the societal job market.

Keywords : Chinese Students' Decision-Making, Faculty of International Studies, Dialectical Method

บทนำ

การศึกษาต่อระดับปริญญาตรีในประเทศไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายจากสาธารณรัฐประชาชนจีนมีปริมาณจำนวนเพิ่มมากขึ้นในทุก ๆ ปี ความพร้อมทางการศึกษาของประเทศไทยที่ประกอบไปด้วยคุณภาพและมาตรฐานทางการศึกษาและความมีเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมประเพณี ทำให้ผู้ปกครองและนักเรียนเกิดความสนใจในหลักสูตรที่มหาวิทยาลัยของประเทศไทย เปิดสอนและตัดสินใจส่งนักเรียนหลังจากที่จบมัธยมศึกษาตอนปลายเข้ามาศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาทั้งมหาวิทยาลัยของรัฐและเอกชน อาทิ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต รวมถึง

มหาวิทยาลัยในภูมิภาคต่าง ๆ เช่น มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง มหาวิทยาลัยขอนแก่น และมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เป็นต้น ปัจจัยหนึ่งที่สำคัญในการตัดสินใจ เข้ามาศึกษา มาจากการสอบแข่งขันเข้าศึกษาต่อระดับอุดมศึกษา ในสาธารณรัฐประชาชนจีน หรือที่ชาวจีนเรียกกันว่า “เกาเช่า (Gaokao)” ที่มีการแข่งขันสูงมาก แต่มหาวิทยาลัยของจีนสามารถรับเข้าได้ ในจำนวนที่จำกัด นักเรียนที่สอบไม่ผ่านจึงไม่มีสถานที่ศึกษาและจะต้องรอสอบในปีถัดไปส่งผลให้นักเรียนเสียเวลาและโอกาสในการประกอบอาชีพในอนาคต นักเรียนที่มีฐานะครอบครัวระดับกลาง ขึ้นไปพอจะมีกำลังส่งไปศึกษาต่างประเทศได้ แนวคิดการเลือกหลักสูตรและสถานที่ที่จะศึกษาจึงเกิดนำมาสู่กระแสการเดินทางไปศึกษาต่างประเทศซึ่งมาพร้อมกับนโยบาย Go-West ส่วนหนึ่งของ One Belt, One Road (Li Yang และ วราภรณ์ ไทโยมา, 2564 : 334) ที่รัฐบาลของสาธารณรัฐประชาชนจีนกำหนด

ปัจจุบันประเทศไทยกำลังเผชิญปัญหาจำนวนผู้เรียนในระดับอุดมศึกษามีอัตราที่ลดลง ประเด็นการเข้าศึกษาของนักเรียนจีนจึงเป็นเรื่องที่สถาบันอุดมศึกษาของไทยให้ความสนใจเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะการผลิตหลักสูตรที่ตอบสนองกับตลาดแรงงานที่ชาวจีนต้องการและปัจจัยต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจของการเข้ามาศึกษาต่อในประเทศไทย ไม่ว่าจะเป็นปัจจัยเหตุผลด้านส่วนตัว ด้านภาพลักษณ์ของสถาบันในประเทศไทย และคุณภาพด้านหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน ระยะเวลาในการศึกษา ค่าเทอมที่เหมาะสม รวมไปถึงสภาพแวดล้อมตำแหน่งที่ตั้งของมหาวิทยาลัย ซึ่งแสดงให้เห็นถึงที่มาของการตัดสินใจในการเข้ามาศึกษาต่อของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายของจีน ยิ่งไปกว่านั้นการที่สถาบันอุดมศึกษาทราบถึงปัจจัยสามารถนำข้อมูลดังกล่าวไปขยายเพื่อพัฒนาปรับปรุงหลักสูตรรองรับความต้องการให้นักเรียนจีนตัดสินใจเลือกมาเรียนที่ประเทศไทยได้ (จิตติมา วงศ์ราชนันท์, จิรวุฒิ หลอมประโคน และแพรวา ถาวรสถิตย์, 2565 : 43-52) รวมถึงกระบวนการสมัครเข้าเรียนมหาวิทยาลัยโดยผ่านตัวแทนการศึกษา โครงการความร่วมมือ กลุ่มเพื่อนและศิษย์เก่า การสมัครออนไลน์ และโครงการประชาสัมพันธ์แนะแนวการศึกษาต่อ (Yan Ye, 2563 : 103)

คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตภูเก็ต เป็นคณะที่มีในการผลิตบัณฑิตหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต (ธุรกิจระหว่างประเทศ: จีน) เมื่อบัณฑิตสำเร็จการศึกษาจะเป็นที่ได้รับการยอมรับจากตลาดแรงงาน การจัดการเรียนการสอนคณะวิทยาศาสตร์มีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับสถาบันการศึกษาในต่างประเทศมากกว่า 20 สถาบัน ทำให้เกิดการเรียนรู้การอยู่ร่วมกันกับคนต่างวัฒนธรรม สร้างความคุ้นเคย สามารถปรับตัวได้ ซึ่งเป็นประโยชน์สำคัญต่อการดำเนินชีวิตและการประกอบอาชีพอย่างยิ่ง (ธุรกิจระหว่างประเทศ: จีน, 2566) อีกทั้งจังหวัดภูเก็ตเป็นเมืองแห่งการท่องเที่ยว

กมลวรรณ แสงทอง และณัฐพงศ์ ทองเทพ (2566 : 46) แสดงให้เห็นว่าศักยภาพของนักศึกษาสหกิจศึกษาในมุมมองของสถานประกอบการต่อการพัฒนาสหกิจศึกษาและการศึกษาเชิงบูรณาการกับการทำงานของนักศึกษาหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต (ธุรกิจระหว่างประเทศ: จีน) สถานประกอบการเห็นถึงศักยภาพของนักศึกษาสามารถตอบสนองต่อความต้องการของตลาดแรงงานได้อย่างดี โดยหลักสูตรสามารถนำประเด็นที่ได้จากการศึกษามาปรับปรุงการเรียนการสอนเพื่อผลิตบัณฑิตให้ตรงตามความต้องการของตลาดแรงงานมากยิ่งขึ้นและบรรลุผลตามแผนยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัย (กมลวรรณ แสงทอง และณัฐพงศ์ ทองเทพ, 2566 : 46) อีกทั้งบริบทพื้นที่ของจังหวัดภูเก็ตมีศักยภาพความพร้อมในด้านความเป็นเมืองเศรษฐกิจและเมืองท่องเที่ยวระดับโลก เป็นสังคม พหุวัฒนธรรม มีสถานศึกษาที่สามารถรองรับชาวไทยและชาวต่างประเทศ มีการกระจายตัวของสถานศึกษาครอบคลุมทุกพื้นที่ กอปรกับการเป็นจังหวัดที่มีชนบทนิยมประเพณีที่มีความหลากหลาย และมีเอกลักษณ์ ภาควิชาเครือข่ายทุกภาคส่วนในจังหวัดร่วมมือให้ความพร้อมทางการศึกษาร่วมกัน (ปริชาติ จิรวิศิษฐาภรณ์, 2562 : 128)

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อมุ่งนำเสนอประเด็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจของนักศึกษาจีน หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต (ธุรกิจระหว่างประเทศ: จีน) คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตภูเก็ต ผ่านการตั้งคำถามและหาคำตอบในบทสนทนากับนักศึกษาจีนที่เข้ามาศึกษาในหลักสูตร โดยใช้กรอบแนวคิดทฤษฎีผ่านการสร้างบทสนทนาที่ประกอบด้วยคำถามและคำตอบ เพื่อเชื่อมโยงและสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับปัจจัยต่างๆ ต่อการตัดสินใจของนักศึกษาจีน

นามิธิปัจจัยต่าง ๆ จากการสนทนาสร้างความเข้าใจในการพัฒนาหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต (ธุรกิจระหว่างประเทศ: จีน)

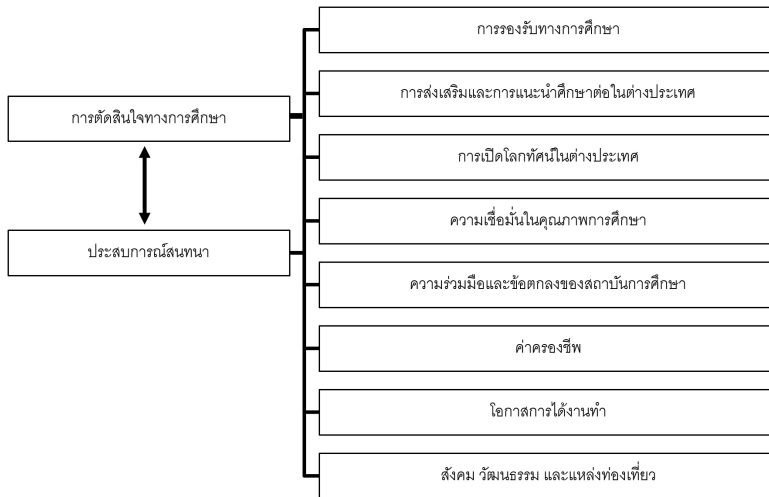
การตัดสินใจทางการศึกษา: ประสบการณ์สนทนาจากนักศึกษาจีน

ผู้เขียนนำกรอบแนวคิดวิภาษวิธี (Dialectic) การตั้งคำถามและหาคำตอบ ในบทสนทนาจากหนังสือเรื่อง Being and Time ของมาร์ติน ไฮเดกเกอร์ ดีพิมพ์ เมื่อปี 1926 มาเป็นแนวทางในการรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์และตีความเนื้อหาจากการสนทนากับนักศึกษาจีน หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต (ธุรกิจระหว่างประเทศ: จีน) คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตภูเก็ต การตั้งคำถามและหาคำตอบในบทสนทนามุ่งการตรวจสอบและพัฒนาความเข้าใจผ่านการสนทนาในรูปแบบของการแลกเปลี่ยนคำถามและคำตอบ การตั้งคำถามเป็นการป้องกันการถูกรวบงำจากคำตอบของคู่สนทนาและเป็นการเปิดรับคู่สนทนาไปด้วยในเวลาเดียวกัน การตีความและความเข้าใจขณะปฏิสัมพันธ์ทางภาษา (ตัวบท) เป็นเงื่อนไขสำคัญของการตีความการนำเสนอแนวคิดวิภาษวิธีผ่านการสนทนา (Text) คือการเข้าถึงเนื้อหาสาระของความหมายในตัวบทที่ปรากฏออกมาอย่างเป็นภววิสัย โดยมุ่งหมายความจริงในตัวเอง การตีความต้องอาศัย “การผนวกขอบฟ้าต่าง ๆ ให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน” กล่าวคือ ความจริงเผยผ่านความเข้าใจ เป็นแนวทางเข้าถึงความจริงที่ปรากฏออกมาและยืนยันได้ด้วยภาษา (ดลวัฒน์ บัวประดิษฐ์, 2566 : 101-136) การสนทนาของผู้เขียนกับนักศึกษาจีนผ่านประสบการณ์การตัดสินใจเข้าศึกษาหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตภูเก็ตจะช่วยสร้างความเข้าใจและเข้าถึงความจริง

การวิเคราะห์ตีความผ่านปฏิสัมพันธ์ทางภาษา

จากการศึกษารวบรวมและวิเคราะห์ตัวบทการสนทนา พบว่า นักศึกษาจีนได้ถ่ายทอดประสบการณ์เกี่ยวกับการตัดสินใจเข้ามาศึกษาในหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต (ธุรกิจระหว่างประเทศ: จีน) ของคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตภูเก็ตจากหลายมิติ การตัดสินใจของนักศึกษาจีนมาจากทัศนคติทางการศึกษาที่เป็นทัศนคติเฉพาะจำนวน 8 เงื่อนไข ประกอบด้วย (1) การรองรับทางการศึกษา (2) การส่งเสริมและการแนะแนวศึกษาต่อในต่างประเทศ

(3) การเปิดโลกทัศน์ในต่างประเทศ (4) ความเชื่อมั่นในคุณภาพการศึกษา (5) ความร่วมมือและข้อตกลงระหว่างสถาบันการศึกษา (6) ค่าครองชีพ (7) โอกาสการได้งานทำ (8) สังคม วัฒนธรรมและแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งเชื่อมโยงกับการศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาในสาธารณรัฐประชาชนจีนสะท้อนถึงทัศนคติเกี่ยวกับภาพลักษณ์การจัดการศึกษาคณะวิทยาศาสตร์ศึกษาที่ตั้งอยู่ในจังหวัดภูเก็ตของประเทศไทยที่นำไปสู่การตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา

ภาพที่ 1 การตัดสินใจเข้าศึกษาผ่านประสบการณ์สนทนาของนักศึกษาจีน

หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต (ธุรกิจระหว่างประเทศ: จีน)

คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตภูเก็ต

ที่มา : พิทยา ลิ้มบุตร (ธันวาคม, 2566)

(1) การรองรับทางการศึกษา

การศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายของสาธารณรัฐประชาชนจีนในแต่ละปีมีจำนวนนักเรียนที่จบการศึกษาและมีความประสงค์ที่จะศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาทั้งในภาครัฐและเอกชนเป็นจำนวนมาก เนื่องด้วยข้อจำกัดของมหาวิทยาลัยที่รับนักเรียนเข้าศึกษาต่อมีจำนวนจำกัด ส่งผลต่อปริมาณการรองรับจำนวนนักศึกษาที่มีการสมัครสอบแข่งขันที่สูงเพื่อให้ได้ศึกษาในระดับอุดมศึกษา นาย พาน ชุน เล่าว่า

“我选择出国留学的主要原因就是中国的那个高三压力，高考压力比较大，特别严厉。中国现在可能大家只是一个考试，高三学生只是为了考试做准备要早上可能六七点，然后一直到晚上十多点都是在教室里复习，会很累，很太苦。其实高三是为了高考给你复习用的。就是高一和高二，你已经把所有的知识都学完了，所以一整个高三都是用来复习。你不用学，没有学，没有新的内容了，基本上全中国都是这样。再加上我们那个山东省人比较多，它竞争比较激烈，而且你不一定就是考到那里，所以才决定出国，选择来普吉留学。”

“เหตุผลสำคัญที่ผมเลือกศึกษาต่อต่างประเทศเป็นเพราะความกดดันในช่วงเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในประเทศจีน โดยเฉพาะการสอบเข้าศึกษาต่อในระดับมหาวิทยาลัยที่มีความกดดันค่อนข้างสูงและความเข้มงวดค่อนข้างมาก โดยปัจจุบันในประเทศจีนทุกคนอาจจะมีเพียงแค่การสอบ เพื่อการเตรียมความพร้อมในการสอบนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 6 ต้องเริ่มเตรียมตัวตั้งแต่ตอนหกหรือเจ็ดโมงเช้าจากนั้นทบทวนในห้องเรียนจนถึงเวลาที่ทุ่มกว่า ๆ ทำให้รู้สึกเหนื่อยล้าและหนักเกินไปที่จริงแล้ววัตถุประสงค์หลักของการเรียนในช่วงมัธยมศึกษาปีที่ 6 คือการเตรียมตัวเพื่อสอบเข้าในระดับมหาวิทยาลัย เนื่องจากนักเรียนได้เรียนรู้ความรู้ทั้งหมดแล้วในช่วงมัธยมศึกษาปีที่ 4 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ดังนั้นเวลาในช่วงมัธยมศึกษาปีที่ 6 ทั้งหมดจึงถูกนำมาใช้เพื่อการทบทวนความรู้ ไม่จำเป็นต้องเรียนรู้เพิ่มเติมเพราะไม่มีเนื้อหาความรู้ใหม่ให้เรียนเพิ่มอีก สถานการณ์นี้เป็นเรื่องปกติทั่วประเทศจีน นอกจากนี้ เนื่องจากมณฑลซานตงมีประชากรจำนวนมาก ความกดดันในการสอบแข่งขันจึงค่อนข้างสูง เมื่อคำนึงถึงการแข่งขันที่ดุเดือด อีกทั้งยังไม่แน่นอนว่าจะสอบเข้ามหาวิทยาลัยได้ที่ไหน ผมจึงตัดสินใจเลือกไปเรียนต่อต่างประเทศและเลือกมาเรียนที่จังหวัดภูเก็ต”

บันทึกเรื่องเล่าบทนี้แสดงให้เห็นถึง นักเรียนชั้นมัธยมปลายของสาธารณรัฐประชาชนจีนทุกคนจะต้องสอบคัดเลือกเพื่อเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา โดยในแต่ละปีมีจำนวนนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายเข้าสอบคัดเลือกเพิ่มมากขึ้นในทุก ๆ ปี และด้วยปริมาณของนักเรียนที่สอบเข้ามีจำนวนมากกว่าที่นั่งที่มหาวิทยาลัยในจีนจะรองรับได้ ส่งผลให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายจะต้องเตรียมความพร้อมทางการศึกษาด้วยการเรียนกวดวิชาไม่ว่าจะเป็นการเรียนแบบตัวต่อตัวหรือการเรียนหลังจากเลิกเรียน เพื่อให้สามารถสอบแข่งขันเข้าในสถาบันอุดมศึกษา

ที่มีชื่อเสียงได้ ด้วยเหตุนี้การเรียนกวดวิชาจึงทำให้นักเรียนเกิดสภาวะความเครียด และเกิดความกดดันในการเรียนเพื่อการสอบแข่งขัน นอกจากนี้ในแต่ละมณฑล ต่างก็มีนโยบายรับเข้าโดยมีคะแนนสอบเข้ามหาวิทยาลัยที่แตกต่างกันออกไป มณฑลที่มีประชากรนักเรียนมากจะมีการแข่งขันที่สูงกว่ามณฑลที่มีประชากรน้อย เมืองที่มีประชากรมาก ได้แก่ เมืองหลวงปักกิ่ง เซี่ยงไฮ้เมืองศูนย์กลางทางเศรษฐกิจของประเทศ มณฑลเจียงซู มณฑลกวางตุ้ง มณฑลซานตง เป็นต้น ดังนั้นนักเรียนจะต้องสอบให้ได้คะแนนในระดับที่สูงจึงจะมีโอกาสสอบติดเข้าเรียนในระดับอุดมศึกษาชั้นนำของมณฑลหรือเมืองนั้นๆ ได้

การเผชิญกับข้อจำกัดการรองรับทางการศึกษาระดับอุดมศึกษาในสาธารณรัฐประชาชนจีน ผู้ปกครองและนักเรียนจึงปรับทัศนคติและค่านิยมในการตัดสินใจส่งบุตรหลานไปศึกษาต่อต่างประเทศเพราะเห็นว่า การศึกษาในต่างประเทศสามารถยกระดับคุณภาพชีวิตและสถานะทางสังคมที่สูงขึ้น หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต (ธุรกิจระหว่างประเทศ: จีน) คณะวิเทศศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขต ภูเก็ต จึงเป็นหลักสูตรที่ผู้ปกครองและนักเรียนเลือกตัดสินใจเข้ามศึกษา

(2) การส่งเสริมและการแนะแนวศึกษาต่อในต่างประเทศ

นาย พาน ชุน ได้เล่าถึงเกี่ยวกับการส่งเสริมและการแนะแนวศึกษาต่อในต่างประเทศว่า

“起初，我并没有关注出国留学的事情，但我父亲他比较想让我出来，因为他认为出国留学是一个不同寻常的机会，希望我能够获得更好的学习和发展机会，所以当时他就询问我出国留学的意见。经过了解和考虑后，我认为出国留学是个不错的选择，并同意了父亲的建议。”

“ตอนแรกผมไม่ได้ให้ความสนใจในเรื่องการไปศึกษาต่อต่างประเทศเลย แต่พอของผมก็อยากให้ผมไป เพราะเขาคิดว่าการเรียนต่างประเทศเป็นโอกาสที่พิเศษ และหวังว่าผมจะได้รับโอกาสในการเรียนรู้และพัฒนาตนเองให้ดีขึ้น ดังนั้นในตอนนั้นเขาได้ถามความคิดเห็นของผมเกี่ยวกับการไปศึกษาต่อต่างประเทศ หลังจากที่ได้ทำความเข้าใจและทบทวนดูแล้ว ผมคิดว่าการไปศึกษาต่างประเทศเป็นทางเลือกที่ดี ดังนั้นจึงได้เห็นด้วยตามคำแนะนำของพ่อ”

จากบทข้างต้นสะท้อนมุมมองกลุ่มผู้ปกครองชาวจีนให้ความสำคัญการศึกษาในต่างประเทศมีทัศนคติด้วยเชื่อว่าการได้ศึกษาต่างประเทศสามารถสร้างคุณภาพชีวิตและโอกาสต่าง ๆ ที่ดีในอนาคตต่อบุตรหลาน จึงสนับสนุนส่งเสริมและเปิดโอกาสบุตรหลานของตนเดินทางไปศึกษาต่อยังต่างประเทศ

นอกจากนี้ นาย เจิ้ง เซียงเจียว ได้เล่าถึงการแนะนำการศึกษาต่อในต่างประเทศว่า

“我有一位在教育机构工作的亲戚，他在与国外大学和出国留学项目合作方面有专业知识。我的亲戚强烈推荐我去宋卡王子大学普吉分校国际学院，他认为该大学的声誉很好，也是一个很好的选择，也可能符合我的兴趣和职业目标，所以他非常愿意我去。除了家庭成员或亲戚的推荐外，我还通过与学长学姐交流，了解到了关于留学地点的信息，同时也得到了他们建议和推荐，这加强了我对于出国留学的兴趣和决心。”

“ผมมีญาติคนหนึ่งทำงานในหน่วยงานทางการศึกษา เขามีความเชี่ยวชาญในด้านการงานร่วมกับมหาวิทยาลัยต่างประเทศและด้านโครงการศึกษาต่อต่างประเทศ โดยญาติของผมแนะนำให้ผมไปศึกษาต่อที่คณะวิเทศศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตภูเก็ต เขาคิดว่ามหาวิทยาลัยนี้มีชื่อเสียงดีและก็เป็นทางเลือกที่ดีมาก โดยอาจจะเหมาะกับความสนใจและเป้าหมายอาชีพของผมด้วย ดังนั้นเขาจึงอยากให้ผมไปศึกษาต่อที่นี่เป็นอย่างมาก นอกจากการแนะนำจากสมาชิกในครอบครัวหรือญาติแล้ว ผมยังได้รับข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ศึกษาต่อในต่างประเทศผ่านการพูดคุยกับนักศึกษารุ่นพี่และยังก็รับการเสนอแนะและคำแนะนำจากพวกเขาอีกด้วย สิ่งเหล่านี้ยิ่งช่วยเพิ่มความสนใจและการตัดสินใจของผมในการจะไปศึกษาต่อในต่างประเทศ”

ญาติซึ่งทำงานในหน่วยงานทางการศึกษามีข้อมูลเครือข่ายเกี่ยวกับความร่วมมือทางศึกษามหาวิทยาลัยในต่างประเทศ ให้คำแนะนำเพื่อมาศึกษาต่อที่คณะวิเทศศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตภูเก็ต เพราะเป็นมหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียงและมีคุณภาพทางการศึกษา จึงตัดสินใจเลือกศึกษาต่อ นอกจากนี้ยังได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนประสบการณ์ข้อมูลการศึกษาต่อในคณะวิเทศศึกษาจากรุ่นพี่โรงเรียนมัธยมศึกษาปลายซึ่งปัจจุบันกำลังศึกษาอยู่ และได้ชักชวนเสนอแนะให้มาศึกษาที่คณะวิเทศศึกษา

(3) การเปิดโลกทัศน์ในต่างประเทศ

นาย เจ็ญ เชียงเจียว ได้เล่าถึงการเปิดโลกทัศน์ในต่างประเทศว่า

“我很比较想出国来学习一下，也可以说是一种渴望和追求吧。通过前往其他国家学习，将有机会接触到不同的文化、环境和学习方式。这种亲身经历能够让自己更加深刻地理解世界的多样性，够结识来自不同国家的同学，与他们一起交流学习，拓宽自己的视野。”

“ผมอยากออกไปเรียนในต่างประเทศมากเรียกได้ว่าเป็นความปรารถนาและการแสวงหาความรู้ใหม่กว่าได้ โดยการเดินทางไปศึกษาต่อในประเทศต่างๆ จะทำให้ผมมีโอกาสได้สัมผัสกับวัฒนธรรม สภาพแวดล้อม และรูปแบบการเรียนรู้ที่แตกต่างกันจากประสบการณ์ที่ได้นี้จะช่วยให้ตัวเองเข้าใจความหลากหลายของโลกใบนี้มากยิ่งขึ้น ได้ทำความรู้จักเพื่อนร่วมชั้นเรียนจากประเทศต่างๆ สามารถแลกเปลี่ยนและเรียนรู้กับพวกเขา มันช่วยเปิดโลกทัศน์ของผมให้กว้างขึ้นด้วย”

บทความนี้สะท้อนถึงความปรารถนาของนักศึกษาที่ต้องการพัฒนาตนเองและเพิ่มประสบการณ์การเรียนรู้ผ่านการศึกษานานาชาติ การมุ่งหวังที่จะได้สัมผัสวัฒนธรรมและการเรียนรู้จากสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกันมีความสำคัญเพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนสามารถมีมุมมองที่หลากหลายเกี่ยวกับโลกและพัฒนาความรู้และความเข้าใจที่มากกว่าการเรียนในห้องเรียนธรรมดา สะท้อนถึงประสบการณ์การเรียนรู้ในท้องถิ่นต่าง ๆ จะช่วยให้นักศึกษาได้พบกับความหลากหลายของวัฒนธรรม สภาพแวดล้อม และวิธีการเรียนรู้ที่แตกต่างไปจากที่มาของตนเอง การสื่อสารและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นจะเพิ่มความรู้ในมุมมองที่หลากหลาย รวมถึงการสร้างเครือข่ายทางสังคมระหว่างประเทศเพื่อความร่วมมือทั้งด้านการงานและการดำเนินชีวิตในอนาคต

(4) ความเชื่อมั่นในคุณภาพการศึกษา

นาย ฉาง เจียเจียว เล่าเกี่ยวกับความเชื่อมั่นในคุณภาพการศึกษาว่า

“这里是很好的大学。就是它的教学质量，专业程度都是非常好的。就跟国内一些顶尖大学也是差不多的。我是在来之前就是听说过这个学校很好，然后去了之后确实感觉真的是挺不错，就是关于上课之类。上课的专业还有老师。就是老师非常好，而且有什么不懂的问题，她都会就是给

你非常耐心的给你讲，给你去讲解。很多时候老师还怕我们有时候听不懂的话，她会就是用非常简短的英语来表达，一方面让我们来听懂这一点。这是很棒，就是非常鼓励大家的感受”

“ที่นี่เป็นมหาวิทยาลัยที่ดีมาก ทั้งคุณภาพการสอนและความเชี่ยวชาญในแต่ละสาขาล้วนแล้วแต่มีคุณภาพมาก ถือได้ว่าเทียบเท่ากับมหาวิทยาลัยในประเทศไทยที่มีชื่อเสียงเลยก็ว่าได้ ผมทราบว่ามหาวิทยาลัยนี้ดีมากก่อนที่จะมาที่นี่ และหลังจากมาถึงนี้ผมก็รู้สึกว่ามันดีจริง ทั้งเรื่องการเรียนการสอนและความเชี่ยวชาญของอาจารย์ อาจารย์ที่นี่มีคุณภาพมาก และถ้ามีคำถามหรือไม่เข้าใจอะไร อาจารย์ก็มีความอดทนในการสอนและการอธิบายให้เรา เราหลายครั้งด้วยความกังวลว่าพวกเราจะไม่ฟังเข้าใจ อาจารย์ก็จะใช้ภาษาอังกฤษสั้น ๆ ง่าย ๆ มาอธิบายทำให้เราเข้าใจได้ง่ายขึ้น นี่เป็นสิ่งที่ยอดเยี่ยมและยังเป็นการให้กำลังใจทุกคนที่ดีมาก”

จากบทข้างต้นเป็นสะท้อนถึงความเชื่อมั่นในคุณภาพการศึกษาที่นักศึกษา มีต่อหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต (ธุรกิจระหว่างประเทศ: จีน) ของคณะวิทศศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตภูเก็ต นักศึกษามีความเชื่อมั่นผ่านประสบการณ์ที่ได้เข้ามาศึกษา คุณภาพการสอนและความเชี่ยวชาญของคณาจารย์เทียบเท่ากับมหาวิทยาลัยชั้นนำในสาธารณรัฐประชาชนจีน คณาจารย์ของหลักสูตรมีความกระตือรือร้นต่อการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้ด้วยความช่วยเหลือผ่านการสื่อสารภาษาอังกฤษสร้างความเข้าใจแก่นักศึกษาจีน

(5) ความร่วมมือและข้อตกลงระหว่างสถาบันการศึกษา

นาย เจิ้ง เจียงเจียว ได้เล่าถึงความร่วมมือและข้อตกลงระหว่างสถาบันการศึกษาว่า

“我们高中和这里有合作，这个学校有很多出国的项目，如去澳大利亚，加拿大、日本、韩国、俄罗斯都有。但是就是国开最主要的还是发展跟泰国的项目。我们是山东的，就基本上都是从国开这边了解出来的，当时我也是通过国开了解到，就是有国开这个，这个算是一个中介吧，算是一个契机，然后就到这儿上学了。”

“โรงเรียนมัธยมของพวกเรามีความร่วมมือกับมหาวิทยาลัยนี้และยังมีโครงการไปศึกษาต่อในต่างประเทศอีกมากมาย เช่น ไปประเทศออสเตรเลีย แคนาดา ญี่ปุ่น เกาหลีใต้และรัสเซีย แต่โครงการหลักที่สำคัญสำหรับทางโรงเรียนมัธยมก็คือ

การพัฒนาโครงการร่วมกับทางประเทศไทย พวกเราเป็นคนมณฑลซานตง ดังนั้น พวกเราจะได้รับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับโอกาสทางการศึกษาจากโรงเรียนมัธยมเป็นหลัก ตอนนั้น ผมเองก็ได้เรียนรู้เกี่ยวกับเรื่องนี้ผ่านโรงเรียนมัธยมเหมือนกัน โรงเรียนมัธยมนับว่า เป็นทั้งตัวกลางและโอกาส หลังจากนั้นผมก็เลือกมาเข้าศึกษาที่มหาวิทยาลัยแห่งนี้”

เรื่องเล่านี้สะท้อนให้เห็นโครงการความร่วมมือทางการศึกษา (MOU) ระหว่าง โรงเรียน Qingdao Guokai No.1 และคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตภูเก็ต นักเรียนจีนที่มาจากมณฑลซานตงจะรับรู้ข้อมูลหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต (ธุรกิจระหว่างประเทศ: จีน) คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขต ภูเก็ต ผ่านโรงเรียน Qingdao Guokai No.1 ดังนั้นความร่วมมือและข้อตกลงระหว่าง สถาบันการศึกษา ถือเป็นกลไกหรือตัวกลางที่มีบทบาทสำคัญในการทำหน้าที่แนะนำ นักเรียนจีนให้รู้จักโอกาสในการศึกษาต่อในต่างประเทศและเกิดความเข้าใจเบื้องต้น เกี่ยวกับมหาวิทยาลัยในความร่วมมือ การแนะนำดังกล่าวอาจช่วยสร้างความสนใจ ของนักเรียนที่มีต่อมหาวิทยาลัยจนอาจจะเป็นการสร้างแรงจูงใจในการค้นหาข้อมูล การศึกษาต่อในต่างประเทศเพิ่มเติม ตลอดจนนำไปสู่ผลลัพธ์การตัดสินใจของตัวเอง ที่จะศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยเหล่านี้

(6) คำครองชีพ

นาย ฉาง เจียเซียว เล่าถึงคำครองชีพว่า

“泰国的物价相比于比较那个韩国比较低一点，当然不要说像和那个欧洲美国那边比也会低很多，这就是让人舒服的吧。其实普吉的物价就是它相对于其他几个城市来说也是挺高的，按照泰国物价来说是比较偏高的，但是我个人觉得对于相比较中国的物价来说，这两个地方是持平的，又平价是吧”

“เมื่อเทียบกับประเทศเกาหลีใต้แล้วราคาของในประเทศไทยก็ถูกกว่าเล็กน้อยแน่นอนว่าไม่ไปต้องเทียบกับยุโรปหรือสหรัฐอเมริกาเลยซึ่งจะถูกกว่าอย่างมาก นี่คือสิ่งที่ทำให้คนมาที่นี่รู้สึกสบาย แต่จริงๆ แล้ว หากเทียบตามราคาโดยรวมของประเทศไทย ราคาสินค้าในภูเก็ตถือว่าสูงเมื่อเทียบกับเมืองอื่นๆ แต่ส่วนตัวฉันคิดว่าเมื่อเทียบกับราคาของในประเทศจีน ทั้ง 2 แห่งอยู่ในระดับเดียวกันและราคาก็เท่ากันครับ”

บันทึกดังกล่าวสะท้อนถึงประเด็นค่าครองชีพและค่าเล่าเรียนก่อนตัดสินใจเลือกและสมัครเข้าศึกษา ค่าครองชีพและค่าเล่าเรียน เป็นสิ่งที่ผู้ปกครองและนักเรียนคำนึงถึงก่อนตัดสินใจเลือกสมัครสถานบันอุดมศึกษาในไทย จังหวัดภูเก็ตเป็นเมืองท่องเที่ยวที่มีความพร้อมทางการศึกษา ผู้ปกครองที่มีกำลังค่าใช้จ่ายจึงสนับสนุนให้นักเรียนสมัครเข้ามาศึกษาหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต (ธุรกิจระหว่างประเทศ: จีน) คณะวิเทศศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตภูเก็ต

(7) โอกาสการได้งานทำ

นาย หยวน ห่าวเจี้ยน เล่าถึงโอกาสได้งานทำว่า

“这个专业可以和世界接轨，就是未来前景比较好景，就是考虑到如果学这个的话，以后会比较方便找工作。另外也有考虑到，因为我来的时候正好是那个疫情阶段，就是贸易就是不是特别的流畅。所以对我来说这是一个机会机遇。现在呆在这里肯定是想有一番作为，但是还没有明确啊。上完大学然后再找个工作，压力其实挺大的。但是对于我来说的话，在这边找工作的机会可能比国内的更多一点吧，因为我是外国人的身份来普吉岛。”

“สาขาวิชานี้สามารถเชื่อมต่อโลกได้ ก็คือแนวโน้มในอนาคตค่อนข้างดี ผมจึงคิดว่าถ้าศึกษาต่อในสาขานี้แล้วจะทำให้การหางานในอนาคตสะดวกยิ่งขึ้น นอกจากนี้ผมยังคำนึงว่าช่วงที่ผมมานี้เป็นช่วงการแพร่ระบาดของโรคติดต่อเชื้อไวรัสโคโรนา ธุรกิจการค้าก็ไม่ได้ราบรื่น ดังนั้นนี่จึงเป็นโอกาสสำหรับผม เมื่อมาอยู่ที่นี้ผมเองอยากมีความสำเร็จอะไรบางอย่างให้ได้ แต่ตอนนี้มันก็ยังไม่ชัดเจน แม้ว่าการจบมหาวิทยาลัยแล้วหางานเป็นเรื่องที่ค่อนข้างกดดันมาก แต่สำหรับผมการอยู่ที่นี่อาจจะมีโอกาสหางานได้มากกว่าที่จีน เพราะผมมาภูเก็ตในฐานะชาวต่างชาติ”

จากบทข้างต้นแสดงถึง จังหวัดภูเก็ตเป็นพื้นที่ที่มีความหลายทางธุรกิจ การเดินทางเข้าลงทุนส่งผลต่อการขยายตลาดแรงงาน นักศึกษาจีนเมื่อสำเร็จการศึกษาโอกาสการได้งาน เนื่องจากหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต (ธุรกิจระหว่างประเทศ: จีน) คณะวิเทศศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตภูเก็ต ผลดีขึ้นมาเพื่อรองรับผู้ประกอบการจึงเป็นแรงผลักดันให้นักเรียนจีนตัดสินใจเลือกเรียนและการทำงานในอนาคต

(8) สังคม วัฒนธรรมและแหล่งท่องเที่ยว

นาย หยวน ห่าวเจี้ยน เล่าถึงสังคม วัฒนธรรมและแหล่งท่องเที่ยวว่า

“其实普吉岛和我的家乡也比较像，它比较靠海，然后环境也很好，比较大适应的。我在高中阶段选择泰国留学项目，而有很多同学选择去澳大利亚。为什么不去那里的，因为它也有很多生物，还比较远，然后它文化差异比较大，但是泰国是属于亚洲，和我们的比较像，但是澳洲的话，它就是完全不同的，我怕就是可能不太适应。”

安全方面，其实我觉得普吉岛真的没有传说中的那么危险。因为现在就是在中国说泰国很危险。但是我说实话，我在普吉岛住了三年，我真没觉得它很危险。而且就是我们前段时间去过马来西亚吉隆坡，我在吉隆坡是真的感受到了，就是跟普吉比起来，吉隆坡的治安制度很差，真的很可怕。对我来说，我感觉普吉岛是一个很安全的地方。这里给我最大的满意是我觉得大学的自由程度比较高，你有课就去上，然后没有课你就可以，就是随便，挺好的。然后，那个老师跟同学们也比较包容我们这些留学生。简单的说就是比较友好，对我们中国人也好对或者对外国人也好比较友好。”

“จริงๆ แล้วจังหวัดภูเก็ตก็ค่อนข้างคล้ายกับบ้านเกิดของผมอยู่ใกล้ทะเล สภาพแวดล้อมก็ดีมาก เลยปรับตัวได้ง่ายกว่าครับ ผมเลือกโครงการศึกษาต่อต่างประเทศในประเทศไทยตอนช่วงมัธยมปลาย ในขณะที่เพื่อนร่วมชั้นหลายคนเลือกที่จะไปออสเตรเลีย เหตุผลไม่ได้เลือกที่นั่นก็เพราะว่าออสเตรเลียมีสิ่งมีชีวิตหลากหลาย อยู่ค่อนข้างไกลและมีความแตกต่างทางวัฒนธรรมค่อนข้างมาก แต่ประเทศไทยตั้งอยู่ในทวีปเอเชียและมีความคล้ายคลึงกับประเทศจีน แต่ออสเตรเลียแตกต่างอย่างสิ้นเชิง ผมเลยกลัวว่าอาจจะปรับตัวเข้าไม่ได้

ในด้านความปลอดภัยจริงๆ แล้วผมคิดว่าจังหวัดภูเก็ตไม่ได้อันตรายอย่างที่หลายคนพูด เพราะตอนนี้แม้แต่ในประเทศจีนก็บอกว่าประเทศไทยอันตรายมาก แต่บอกตามตรงผมอาศัยอยู่ที่จังหวัดภูเก็ตมา 3 ปีแล้วและไม่ได้รู้สึกว่ามันอันตรายเลย เมื่อไม่นานมานี้พวกเราได้ไปกัวลาลัมเปอร์ ประเทศมาเลเซีย เมื่อเทียบกับจังหวัดภูเก็ตแล้ว รับรู้ได้ว่าระบบรักษาความปลอดภัยในกัวลาลัมเปอร์ ก็ไม่ดีและน่ากลัวมาก ดังนั้นผมรู้สึกว่างจังหวัดภูเก็ตเป็นสถานที่ที่ปลอดภัยมาก สิ่งที่ทำให้ผมพอใจที่สุดของที่นี่คือความเป็นอิสระในมหาวิทยาลัยค่อนข้างสูงมาก คุณสามารถไปเรียนตอนมีเรียนแล้วจะทำอะไรก็ได้เมื่อไม่มีเรียน ค่อนข้างดีมากเลย คณาจารย์

และเพื่อนร่วมชั้นก็มีความอดทนกับพวกเรานักศึกษาต่างชาติ พุดง่าย ๆ ก็คือเป็นมิตรมากทั้งกับนักศึกษาจีนและนักศึกษาชาติอื่น ๆ”

บันทึกเรื่องเล่าบทนี้แสดงถึง จังหวัดกุเก๋ตมีสิ่งแวดล้อม สังคม วัฒนธรรม ที่นักศึกษาสามารถเรียนรู้ปรับตัวได้เป็นอย่างดี และด้วยวัฒนธรรมการศึกษาของหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต (ธุรกิจระหว่างประเทศ: จีน) คณะวิเทศศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตภูเก็ต เป็นหลักสูตรที่มีการจัดการเรียนการสอนเปิดโอกาสให้นักศึกษามีความเป็นอิสระทางความคิด และมีโอกาสได้เรียนรู้ความแตกต่างบนความหลากหลายทางสังคมและวัฒนธรรมเกิดความท้าทายในประสบการณ์ใหม่ของการใช้ชีวิตเมื่อเข้ามาศึกษา และช่วยให้เกิดความมั่นใจต่อการพัฒนาตนเองในบริบทของความเป็นนักศึกษานานาชาติ

สังเคราะห์การตัดสินใจของนักศึกษาจีน

เมื่อพิจารณาเรื่องเล่าประสบการณ์การตัดสินใจเข้าศึกษาของนักศึกษาจีน หลักสูตรสามารถนำเหตุผลก่อนประสบการณ์การตัดสินใจของนักศึกษาจีนมาพัฒนาหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต (ธุรกิจระหว่างประเทศ: จีน) ของคณะวิเทศศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตภูเก็ตดังนี้

(1) นักเรียนจีนแรกเข้าศึกษา

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายของจีนมีข้อจำกัดด้านความรู้และทักษะพื้นฐานด้านภาษาอังกฤษ การเข้าถึงข้อมูลเกี่ยวกับหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต (ธุรกิจระหว่างประเทศ: จีน) ของคณะวิเทศศึกษา และเกณฑ์การคัดเลือก ข้อมูลส่วนใหญ่จะมาจากบริษัทตัวแทนทางการศึกษา และ รุ่นพี่ศิษย์เก่าของโรงเรียนที่ให้ข้อมูล การตัดสินใจศึกษาต่างประเทศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ตอนปลายของจีน แบ่งออกเป็น 2 เหตุผล เหตุผลแรกคือตัดสินใจเลือกเรียนยังต่างประเทศโดยไม่เข้าร่วมสอบแข่งขันศึกษาต่อในระดับมหาวิทยาลัย และอีกเหตุผลคือจะตัดสินใจหลังเข้าร่วมสอบแข่งขันศึกษาต่อในระดับมหาวิทยาลัยแล้ว ดังนั้นการเข้าถึงข้อมูลหลักสูตรได้อย่างรวดเร็วจะช่วยสร้างการตัดสินใจและโอกาสของหลักสูตรในการรับนักเรียนเข้าศึกษา นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตั้งแต่ปีที่ 4 จะต้องทราบข้อมูลเกี่ยวกับ

หลักสูตร เกณฑ์การรับเข้า การแข่งขันหรือกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร ศิลปศาสตรบัณฑิต (ธุรกิจระหว่างประเทศ: จีน) ของคณะวิทยาศาสตร์ศึกษาเพื่อวางแผน เตรียมตัวสมัครเข้าศึกษา หลักสูตรจึงอาศัยเหตุผลดังกล่าวช่วงชิงการให้ข้อมูลโดยตรง แก่นักเรียนชั้นมัธยมปลายเพื่อสร้างความเชื่อมั่นและการตัดสินใจของนักเรียนจีน อีกทั้งยังเป็นการประกันความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นจากการตัดสินใจ

(2) ระบบการจัดการศึกษา

ด้วยระบบการจัดการศึกษาหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต (ธุรกิจระหว่างประเทศ: จีน) ของคณะวิทยาศาสตร์ศึกษา กำหนดให้ผู้ศึกษาต้องไปศึกษาภาคฤดูร้อน ณ มหาวิทยาลัยชั้นนำของสาธารณรัฐประชาชนจีนตามแผนการศึกษาที่กำหนด นักศึกษาจีนจึงมีโอกาสได้ไปศึกษาในมหาวิทยาลัยชั้นนำ ในทุกปีการศึกษา ซึ่งเป็น จุดแข็งของหลักสูตร เพราะนักเรียนจีนที่ตัดสินใจออกมาศึกษาต่างประเทศ ขณะที่อยู่ในประเทศจีนมีโอกาสน้อยที่จะสอบเข้าศึกษาได้ และเมื่อเข้ามาศึกษา หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต (ธุรกิจระหว่างประเทศ: จีน) ของคณะวิทยาศาสตร์ศึกษา ซึ่งมีความร่วมมือกับมหาวิทยาลัยชั้นนำจึงทำให้รู้สึกมีเกียรติสมความปรารถนา ดังที่นักเรียนจีนทุกคนใฝ่ฝัน ดังนั้นการที่หลักสูตรขยายความร่วมมือกับมหาวิทยาลัยชั้นนำของสาธารณรัฐประชาชนจีนจะช่วยสร้างจุดเด่นและสนับสนุนการตัดสินใจ ให้แก่นักเรียนและผู้ปกครองที่เชื่อมั่นในการจัดการของหลักสูตร ด้วยเชื่อว่าการสำเร็จ การศึกษาจากมหาวิทยาลัยในกลุ่มนี้เป็นการสร้างเกียรติให้แก่วงตระกูลและ เป็นที่ต้องการของตลาดแรงงาน

(3) ตลาดแรงงานสังคม

นักศึกษาจีนที่สำเร็จการศึกษาหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต (ธุรกิจระหว่างประเทศ: จีน) ของคณะวิทยาศาสตร์ศึกษา มีศักยภาพที่ตอบสนองต่อความต้องการของ ตลาดแรงงานสังคมไทยและสังคมจีน ด้วยบริบทพื้นที่จังหวัดภูเก็ต สถานประกอบการ ส่วนใหญ่เป็นชาวจีนที่เข้ามาลงทุนสร้างธุรกิจ และรับนักศึกษาหลักสูตรศิลปศาสตร บัณฑิต (ธุรกิจระหว่างประเทศ: จีน) ของคณะวิทยาศาสตร์ศึกษาเข้าทำงานยังสถานประกอบการ ถือเป็นกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีผลกระทบหลักต่อหลักสูตร การดึงภาคธุรกิจ ของจีนเข้ามามีส่วนร่วมในการให้ทุนการศึกษาแก่นักศึกษาจีน รวมถึงการออกแบบ

หลักสูตรจะเป็นการสร้างโอกาสทั้งคณะวิทยาศาสตร์ นักศึกษาจีน และสถานประกอบการที่มีชาวจีนเป็นเจ้าของ เป็นพลวัตวงจรความเข้มแข็งทั้งคุณภาพทางวิชาการและประสิทธิภาพของอาชีพในตลาดแรงงานที่ยั่งยืน

บทสรุป

ประเด็นที่ส่งผลต่อการตัดสินใจทางการศึกษาของนักศึกษาจีน หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต (ธุรกิจระหว่างประเทศ: จีน) คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตภูเก็ต ประกอบด้วย 8 ประเด็นซึ่งเกิดขึ้นจากทั้งปัจจัยภายในและภายนอก กล่าวคือ ข้อจำกัดของมหาวิทยาลัยของสาธารณรัฐประชาชนจีนที่มีการรับนักศึกษาเข้าศึกษามีจำนวนจำกัด นักเรียนเกิดสภาวะความเครียดและเกิดความกดดันในการเรียนเพื่อสอบแข่งขัน ทศนะทางการศึกษาต่อต่างประเทศจึงเป็นแนวทางหนึ่งเพื่อให้ให้นักเรียนได้มีโอกาสในการศึกษาเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตและสถานะทางสังคมที่สูงขึ้น หรือความร่วมมือและข้อตกลงระหว่างสถาบันการศึกษาในประเทศจีนและต่างประเทศ ล้วนเกิดจากปัจจัยภายในประเทศจีนทั้งสิ้น ด้วยหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต (ธุรกิจระหว่างประเทศ: จีน) ของคณะวิทยาศาสตร์สามารถรองรับทางการศึกษา มีความร่วมมือกับมหาวิทยาลัยชั้นนำ และผลิตบัณฑิตตรงตามตลาดแรงงานที่รองรับ รวมถึงบริบทพื้นที่ของความเป็นภูเก็ตล้วนเป็นปัจจัยภายนอกและเป็นเงื่อนไขที่ส่งผลต่อการตัดสินใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายของจีนที่เลือกเข้ามาศึกษา

การนำกรอบแนวคิดทฤษฎี (Dialectic) มาวิเคราะห์เรื่องเล่าของนักศึกษาจีน หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต (ธุรกิจระหว่างประเทศ: จีน) เพื่อเข้าใจเหตุผลของการตัดสินใจผ่านประสบการณ์ ช่วยให้หลักสูตรเห็นหน่วยทางความคิดของเหตุผลในการตัดสินใจเลือกศึกษาหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต (ธุรกิจระหว่างประเทศ: จีน) ของคณะวิทยาศาสตร์ เหตุผลแต่ละเงื่อนไขนำมาผนวกเพื่อเผยความจริงผ่านความเข้าใจความหมายที่ปรากฏออกมาอย่างเป็นภววิสัยของความเป็นตัวหลักสูตรและนำมาสู่มุมมองของการตัดสินใจที่บทความนี้นำเสนอ

บรรณานุกรม

- กมลวรรณ แสงทอง และณัฐพงศ์ ทองเทพ. (2566). ศักยภาพของนักศึกษา สหกิจศึกษาในมุมมองของสถานประกอบการต่อการพัฒนางานสหกิจ ศึกษาและการศึกษาเชิงบูรณาการกับการทำงาน กรณีศึกษา มหาวิทยาลัย สงขลานครินทร์ วิทยาเขตภูเก็ต, **วารสาร Information and Learning**. 34(3), 46-61.
- จิตติมา วงศ์ราชนันท์, จิรวุฒิ หลอมประโคน และแพรวา ถาวรสถิต. (2565). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจศึกษาต่อปริญญาโท หลักสูตรบริหารธุรกิจ (หลักสูตรภาษาจีน) ในประเทศไทยของนักศึกษาจีน, **วารสารมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม**. 41(1), 35-54.
- ดลวัฒน์ บัวประดิษฐ์. (2566). ระเบียบวิธีของมาร์ติน ไฮเดกเกอร์ ใน พิพัฒน์ สุยะ (บรรณาธิการ). **วิธีวิทยาทางปรัชญา**, กรุงเทพฯ: สยามปริทัศน์.
- ปรีชาต จิรวิเศษฐาภรณ์. (2562). ภูเก็ตเมืองสร้างสรรค์ด้านการศึกษา, **วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต**. 15(1), 128-156.
- ธุรกิจระหว่างประเทศ: จีน. (2566). สืบค้นเมื่อ 25 ธันวาคม 2566, จาก <https://www.fis.psu.ac.th/th/%E0%B8%98%E0%B8%B8%E0%B8%A3%E0%B8%81%E0%B8%B4%E0%B8%88%E0%B8%A3%E0%B8%B0%E0%B8%AB%E0%B8%A7%E0%B9%88%E0%B8%B2%E0%B8%87%E0%B8%9B%E0%B8%A3%E0%B8%B0%E0%B9%80%E0%B8%97%E0%B8%A8%E0%B8%88%E0%B8%B5%E0%B8%99/>
- Li Yang และวราภรณ์ ไทยมา. (2564). การเติบโตของนักศึกษาจีนและความ หลากหลายของหลักสูตรการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย, **วารสารการบริหารนิติบุคคลและนวัตกรรมการศึกษา**. 7(6), 331-346.
- Yan Ye. (2563). การสำรวจปัจจัยการตัดสินใจของนักเรียนจีนสถาบันอุดมศึกษา ของประเทศไทย, **วารสารร่มพญักษ์**. 38(1), 101-117.

บุคลากรกรม

เจ้ียง เจียงเจียว (ผู้ให้สัมภาษณ์). พิทยา ลิมบุตร (ผู้สัมภาษณ์). คณะวิทยาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตภูเก็ต ตำบลกะทู้ อำเภอกะทู้
จังหวัดภูเก็ต. เมื่อวันที่ 5 ธันวาคม 2566.

นาง เจียงเจียว (ผู้ให้สัมภาษณ์). พิทยา ลิมบุตร (ผู้สัมภาษณ์). คณะวิทยาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตภูเก็ต ตำบลกะทู้ อำเภอกะทู้
จังหวัดภูเก็ต. เมื่อวันที่ 5 ธันวาคม 2566.

พาน ชุน (ผู้ให้สัมภาษณ์). พิทยา ลิมบุตร (ผู้สัมภาษณ์). คณะวิทยาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตภูเก็ต ตำบลกะทู้ อำเภอกะทู้
จังหวัดภูเก็ต. เมื่อวันที่ 5 ธันวาคม 2566.

หยวน ห่าวเจี้ยน (ผู้ให้สัมภาษณ์). พิทยา ลิมบุตร (ผู้สัมภาษณ์). คณะวิทยาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตภูเก็ต ตำบลกะทู้ อำเภอกะทู้
จังหวัดภูเก็ต. เมื่อวันที่ 5 ธันวาคม 2566.

วิลัยพิน แก้วเพ็ง^{2*} (Wilaipin Kaopheng)^{2*}

Received: January 14, 2024; Revised January 22, 2024; Accepted: February 2, 2024

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรื่อง ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อการเสริมสร้างสังคมฐานความรู้ตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างยั่งยืน เขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจชายแดนภาคใต้ มีวัตถุประสงค์คือ 1) เพื่อสืบค้นลักษณะภูมิปัญญาท้องถิ่น 2) กระบวนการเรียนรู้และสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น 3) การพัฒนากระบวนการและพฤติกรรมการเรียนรู้เพื่อการสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น และ 4) จัดทำฐานข้อมูลเพื่อต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่นผ่านเครือข่ายสถานศึกษา โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนภาคีและเครือข่าย มีกลุ่มเป้าหมายคือ 1) ตัวแทนองค์การบริหารส่วนตำบล 2) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เขต 3 สงขลา

1 ผู้ช่วยศาสตราจารย์, สาขาวิชาสังคมศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ
สงขลา 90000, อีเมล: damrongsak1925@gmail.com

² อาจารย์ ดร., สาขาวิชาพลศึกษาและสุขศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ สงขลา 90000
อีเมล : pinwilai@hotmail.com

¹ Asst. Prof., Department of Social Sciences, Faculty of Humanities and Social Sciences, Thaksin University, Songkhla, 90000, Thailand, E-Mail: damrongsak1925@gmail.com

^{2*} Lecturer, Dr., Department of Physical Education and Health Education, Faculty of Education, Thaksin University, Songkhla, 90000 , Thailand, E-Mail: pinwilai@hotmail.com

* Corresponding author : E-Mail: pinwilai@hotmail.com

3) ผู้อำนวยการโรงเรียน 4) คณะครูและนักเรียน 5) คณะกรรมการสถานศึกษา 6) ผู้นำชุมชน 7) นักพัฒนาชุมชน และผู้รู้หรือผู้อาวุโสในชุมชน และ 8) ปราชญ์ชาวบ้าน หรือครูภูมิปัญญาในชุมชนเป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญซึ่งเก็บรวบรวมข้อมูลโดยแบบสัมภาษณ์เชิงลึก และแบบการสนทนากลุ่ม ผลการวิจัยพบว่า ชุมชนในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจชายแดนภาคใต้ทั้ง 4 อำเภอของจังหวัดสงขลา มีต้นทุนวัฒนธรรมและมีลักษณะภูมิปัญญาท้องถิ่นที่หลากหลายประกอบด้วย ภูมิปัญญาทางด้านอาหาร ยาสมุนไพร เกษตรกรรม และการทำจักสาน เน้นการหาเลี้ยงตัวเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีกระบวนการเรียนรู้และสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นจากการถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่นผ่านบรรพบุรุษ ส่วนใหญ่เป็นการถ่ายทอดความรู้ภูมิปัญญาจากรุ่นสู่รุ่นผ่านสังคมเครือญาติ เช่น แม่ถ่ายทอดให้ลูกและหลาน ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วม และจัดทำฐานข้อมูลเพื่อต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่นผ่านเครือข่ายสถานศึกษา

คำสำคัญ : ภูมิปัญญาท้องถิ่น ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจชายแดนภาคใต้

Abstract

The research entitled “Local Wisdom Inquiry to Enhancement of Knowledge-Based Society according to the Philosophy of Sufficiency Economy for Developing Quality of Sustainable Life in Special Development Zone of Southern Border Provinces” aims to study of study the characteristics of local wisdom learning process and inheriting local wisdom, including the development of learning processes and behaviors for the inheritance of local wisdom and create a database to expand local wisdom through the network of educational institutions through the participation of community partners and networks. The target groups are: 1) representatives of the Subdistrict Administrative Organization, 2) Educational Service Area Office, District 3, Songkhla, 3) school directors, 4) teachers and students, 5) school committees, 6) community leaders, 7) community developers and

knowledgeable people or elders in the community, and 8) folk philosophers or wisdom teachers in the community, which were collected using in-depth interviews and focus group discussions.

The results of the research revealed that communities in the four districts of the southern border special development zone of Songkhla Province has cultural costs. Local wisdom is diverse. Wisdom in food, medicine, herbs, agriculture, and weaving emphasising on self-sufficiency according to the Sufficiency Economy Philosophy. There is a process of learning and inheriting local wisdom from generation to generation through ancestors. Most of them involve the transfer of knowledge and wisdom from generation to generation through kinship society, such as mothers passing them on to their children and grandchildren, promoting lifelong learning. and community organizations, and create a database and extending local wisdom through a network of educational establishments.

Keywords : Local wisdom, Sufficiency Economy, Special Development Zone of Southern Border Province

บทนำ

การศึกษาเป็นการพัฒนาด้านทรัพยากรมนุษย์ที่สำคัญที่สุด ถ้าคนในประเทศได้รับการศึกษาที่ดีก็จะส่งผลต่อการพัฒนาประเทศในอนาคต ประเทศไทยได้มีการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579) เพื่อให้การพัฒนาประเทศมีความต่อเนื่องและมีแนวทางที่ชัดเจน โดยกำหนดวิสัยทัศน์ “ประเทศมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ตามหลักยุทธศาสตร์ชาติ 3) เพื่อพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ และคุณธรรม จริยธรรม รู้รักสามัคคี และร่วมมือผนึกกำลังมุ่งสู่การพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560 : 108-119)

การพัฒนากำลังคนโดยพัฒนาทางการศึกษาเป็นเรื่องที่สำคัญ และการนำเอาคุณค่าจากสิ่งที่อยู่ทั้งใกล้ตัวและไกลตัวที่เป็นแหล่งวิทยาการทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษามาใช้ในการศึกษาเรียนรู้ ทำให้การศึกษาและการเรียนรู้เกิดขึ้นได้ทุกที่ทุกเวลา ทุกสถานที่ โดยความร่วมมือของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นครอบครัว บุคคลในชุมชน เพื่อร่วมกันพัฒนา แหล่งเรียนรู้ในชุมชนและท้องถิ่น เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และพัฒนาได้เต็มศักยภาพที่สอดคล้องกับบริบทชุมชน รวมทั้งส่งเสริมให้มีความรักและภาคภูมิใจในชุมชน ชุมชนจึงมีความสำคัญและมีประโยชน์อย่างมากต่อการจัดการศึกษาเพราะชุมชนเนแหล่งทรัพยากรเรียนรู้ที่สำคัญยิ่ง สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน ถ้ายทอดได้ จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตราที่ 25 ที่กล่าวไว้ว่า “การจัดการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับธรรมชาติสิ่งแวดล้อมรอบตัวที่เป็นแหล่งความรู้ที่มีคุณค่าจะช่วยให้ผู้เรียนได้รับความรู้มากขึ้นและสามารถเรียนรู้ได้จากครูคน ครูเครื่อง และครูธรรมชาติ” จะเห็นว่าภูมิปัญญาท้องถิ่นถือเป็นแหล่งเรียนรู้สำคัญอย่างหนึ่ง ถือเป็นแหล่งเรียนรู้ที่เป็นตัวบุคคล เป็นการเชื่อมโยงความรู้จากคนรุ่นหนึ่งสู่รุ่นหนึ่ง เป็นการเรียนรู้ที่เกิดจากประสบการณ์ชีวิตผ่านกระบวนการทางปัญญาจนตกผลึกเป็นองค์ความรู้ ซึ่งองค์ความรู้ดังกล่าวเป็นพื้นฐานของความรู้ใหม่ๆที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อการถ่ายทอดจะทำให้ไม่เกิดการสูญหาย และทำให้เด็กรุ่นใหม่ได้มีโอกาสเรียนรู้ภูมิปัญญาในท้องถิ่นของตนเองที่สืบทอดต่อกันมา โดยในแต่ละพื้นที่ก็มีภูมิปัญญาและบริบทที่มีความแตกต่างกันออกไป

จังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นพื้นที่ที่มีลักษณะพิเศษที่มีความหลากหลายทางเชื้อชาติศาสนา ภาษา ขนบธรรมเนียม ประเพณี สังคมและวัฒนธรรม การจัดการศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจชายแดนภาคใต้ ต้องเผชิญปัญหาและความท้าทายในหลายมิติด้วยกัน โดยเฉพาะปัญหาความมั่นคง ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน ซึ่งเป็นปัญหาที่เป็นความท้าทายในการจัดการศึกษา ศูนย์ประสานงานและบริหารการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ (2560 : 35-36) ปัญหาที่พบได้แก่ ปัญหาโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษา ปัญหาความเลื่อมล้ำในการเข้ารับบริการทางการศึกษา และปัญหาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ยังขาดการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน และชุมชนในพื้นที่

โดยที่ผ่านมาคณะนักวิจัยจากคณะศึกษาศาสตร์ และคณะมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ ได้ร่วมกันทำการศึกษาวิจัยโดยการจัดเสวนา “ถอดบทเรียนชุมชนโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน” จำนวน 2 เวทีด้วยกัน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน คณะครูและนักเรียน นายกองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ผู้ใหญ่บ้าน และคณะกรรมการสถานศึกษา มีทั้งหมด 8 หมู่บ้าน

จากการประชุมเปิดใจวิจัยเพื่อวิเคราะห์สภาพปัญหาของเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจภาคใต้ ในการวิจัยครั้งนี้ มีพื้นที่ในเขตบริการ 4 อำเภอ ของเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจ ได้แก่ อำเภอจะนะ อำเภอนาทวี อำเภอสะบ้าย้อย และอำเภอเทพา ซึ่งสรุปสาเหตุของปัญหาเบื้องต้น 2 ประการคือ 1) ชุมชนไม่เข้มแข็งในการบริหารจัดการและช่วยเหลือ เกิดความไม่เสมอภาคของสังคม และการเข้าถึงการบริการของภาครัฐ การอุดหนุนทางการศึกษา การไม่รู้หนังสือ คุณภาพในการจัดการศึกษา คุณภาพชีวิต 2) ชุมชนมีต้นทุนวัฒนธรรมภูมิปัญญาท้องถิ่นที่หลากหลาย เช่น ภูมิปัญญาทางด้านยา สมุนไพรอาชีพ อาหาร การดูแลสุขภาพ การออกกำลังกาย เป็นต้น แต่ยังขาดการจัดการความรู้ที่เป็นระบบ อีกทั้งไม่สามารถนำภูมิปัญญาท้องถิ่นซึ่งเป็นภาพสะท้อนมิติด้านสังคมวัฒนธรรมที่มีอยู่มาประยุกต์ใช้กับวิถีชีวิตชุมชน ซึ่งแนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคโดยรวมได้ต้องอาศัยการมีส่วนร่วมในการคิดริเริ่มตัดสินใจ ในการปฏิบัติงาน และการร่วมรับผิดชอบในเรื่องต่างๆ อันมีผลกระทบมาถึงตัวของบุคคล การที่จะสามารถทำให้บุคคลต่างๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนา หรือแก้ไขปัญหาและ นำมาซึ่งสภาพความเป็นอยู่ของบุคคลให้ดีขึ้นได้ (สันติชัย เอื้อจงประสิทธิ์, 2551:20-21)

ดังนั้นเพื่อให้เกิดการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อเสริมสร้างสังคมฐานความรู้ให้เกิดขึ้น และเกิดการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้คนในชุมชน จึงจำเป็นต้องมีการศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่น และเก็บรวบรวม จัดระบบเพื่อสร้างเป็นองค์ความรู้ที่เป็นระบบสามารถสืบค้น ติดตาม ค้นหา เพื่อให้เกิดการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้คนในชุมชนและสามารถนำองค์ความรู้นั้น มาบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างยั่งยืนได้ และการพัฒนา

ดังกล่าวสอดคล้องกับความต้องการจำเป็นของคนในแต่ละพื้นที่ จึงเป็นที่มาของการวิจัยภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อเสริมสร้างสังคมฐานความรู้ ตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างยั่งยืนในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจชายแดนภาคใต้ เพื่อพัฒนาคนในชุมชนโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน กล่าวคือ ได้แก่ ผู้บริหาร ครู นักเรียน (เยาวชน) ตัวแทนชุมชน และตัวแทนหน่วยงาน ทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยมีนักวิจัยซึ่งเป็นอาจารย์ นิสิต และนักวิจัยชุมชนเป็นพลังหนุนเสริม ทั้งนี้เพื่อให้ใช้กระบวนการวิจัยเป็นกระบวนการพัฒนาคนไปพร้อมกับการแสวงหาวิธีการแก้ปัญหาของชุมชน ภายใต้ความเชื่อที่ว่า “ชุมชนเป็นรากฐานที่สำคัญของประเทศ”

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสืบค้นลักษณะภูมิปัญญาท้องถิ่นในการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจชายแดนภาคใต้
2. เพื่อศึกษากระบวนการเรียนรู้และการสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นในการพัฒนาคุณภาพชีวิต ตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจชายแดนภาคใต้
3. เพื่อพัฒนากระบวนการและพฤติกรรมการเรียนรู้เพื่อการสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นในการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจชายแดนภาคใต้
4. เพื่อจัดทำฐานข้อมูลและต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่นผ่านเครือข่ายสถานศึกษาการเสริมสร้างสังคมฐานความรู้ ตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนอย่างยั่งยืนเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจชายแดนภาคใต้

วิธีการวิจัย

ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) เพื่อให้ได้กระบวนการเรียนรู้และการสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นในการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจชายแดนภาคใต้ เนื่องจากจะทำให้ได้ข้อมูลเชิงลึกและมีความเหมาะสมกับวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน ภาคีและเครือข่ายองค์กรชุมชน เพื่อการสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นในการพัฒนาคุณภาพชีวิต ตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจชายแดนภาคใต้

กลุ่มเป้าหมาย

การวิจัยครั้งนี้เก็บข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ซึ่งทำการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง รวมทั้งสิ้น 85 คน ประกอบด้วย 1) ตัวแทนจากองค์การบริหารส่วนตำบล 4 คน (อำเภอละ 1 คน) 2) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเขต 3 สงขลา (นายสมศักดิ์ นิตยคำพร) 3) ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านทรายขาว (นายเอกพจน์ นราพันธุ์) 4) ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านเก่า (นายวิสุทธิ์ ทองจินดา) 5) ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านกระอาวน (นายไพซอน เสนหิน) 6) ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านถ้ำตลอด (นายอุทัย บุญเพชรทอง) 7) คณะครูและนักเรียน 4 โรงเรียน ๆ ละ 4 คน 8) คณะกรรมการสถานศึกษา 4 โรงเรียน ๆ ละ 8 คน 9) ผู้นำชุมชน 4 อำเภอ ๆ ละ 5 คน 10) นักพัฒนาชุมชน และผู้รู้หรือผู้อาวุโสในชุมชน 4 คน (อำเภอละ 1 คน) และ 11) ปราชญ์ชาวบ้านหรือครูภูมิปัญญาในชุมชน 4 อำเภอ ๆ ละ 4 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยในขั้นตอนนี้มีเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลร่วมกับกระบวนการรวบรวมข้อมูลจากการศึกษาค้นคว้าเอกสารทางวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (documentary research) คือ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview) และแบบการสนทนากลุ่ม (focus group) ถึงลักษณะและกระบวนการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น

กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ภาคีเครือข่ายกลุ่มประชาชนแต่ละตำบล เพื่อจะนำข้อมูลมาวิเคราะห์เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) ตามกระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยพิจารณาจากประเด็นหลัก (major themes) ที่พบในข้อมูลที่ได้รับจากการสัมภาษณ์และสนทนากลุ่มทั้งหมด จากนั้นนำประเด็นหลักมาพิจารณาแบ่งแยกเป็นประเด็นย่อย (sub-themes) และหัวข้อย่อย (categories) อันเป็นกระบวนการวิเคราะห์ที่เริ่มต้นจากการวิเคราะห์ภาพรวมไปสู่การวิเคราะห์ประเด็นย่อยของกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลในแต่ละส่วน นอกจากนี้ ในส่วนการดำเนินกระบวนการตีความข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินกระบวนการสะท้อน (reflecting) ข้อมูลตามวิธีการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลแบบสามเส้า (triangulation) ได้แก่ ตรวจสอบแหล่งข้อมูล ตรวจสอบวิธีการเก็บข้อมูล และตรวจสอบเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล ในแต่ละขั้นตอนควบคู่ไปกับการดำเนินกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเสริมสร้างให้การวิเคราะห์ข้อมูลมีความเข้มแข็งและแม่นยำ (rigor) และมีความเข้มข้นมากขึ้น (intensive process) รวมทั้งพรรณนาวิเคราะห์ (descriptive analysis) ข้อมูลตามปรากฏการณ์ร่วมด้วย เพื่อแสวงหาหรือให้ได้มาซึ่งข้อค้นพบจากกระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพ อันเป็นแนวทางประการสำคัญที่สามารถนำไปสู่การจัดทำข้อเสนอแนะ

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

สำหรับกระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูลที่นำมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ กำหนดกระบวนการการเก็บรวบรวมข้อมูลใน 3 ลักษณะ อันได้แก่ กระบวนการเก็บข้อมูลจากการศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากเอกสารทางวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การสนทนากลุ่ม และการสัมภาษณ์เชิงลึก ซึ่งกระบวนการเก็บข้อมูลดังกล่าว เป็นกระบวนการเก็บข้อมูลตามแนวทางของกระบวนการวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ อันมีสาระสำคัญโดยสรุปดังนี้

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการศึกษาค้นคว้าจากเอกสารทางวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สำหรับกระบวนการในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากเอกสารทางวิชาการ ผู้วิจัยได้ดำเนินการกระบวนการในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากภาครัฐและภาคเอกชน รวมทั้งข้อมูลบางส่วนจากเว็บไซต์ที่ปรากฏบนอินเทอร์เน็ต เพื่อเก็บข้อมูลในระดับทุติยภูมิ (secondary data) ประเภทต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นข้อมูลจากเอกสารทางวิชาการ รายงานการศึกษา และผลงานวิจัยประเภทต่างๆ เป็นต้น เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการออกแบบหรือสร้างแบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ เพื่อนำมาใช้เป็นส่วนประกอบในกระบวนการวิเคราะห์และประเมินผลข้อมูลในการวิจัยในส่วนต่อไป

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม ผู้วิจัยได้ดำเนินการกระบวนการในการเก็บรวบรวมข้อมูลผ่านการสนทนากลุ่ม โดยการใช้ภาคีเครือข่ายของกลุ่มแต่ละตำบล เพื่อจะนำข้อมูลมาวิเคราะห์เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น

3. การเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกลักษณะและกระบวนการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยทางผู้วิจัยได้กำหนดแนวทางประการในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการขอความร่วมมือจากคนในชุมชนที่ได้เข้าร่วมโครงการของแต่ละตำบล เพื่อขอสัมภาษณ์ในกระบวนการถอดบทเรียนอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการในกระบวนการสัมภาษณ์นั้น ทางผู้วิจัยได้ดำเนินการบันทึกข้อมูล โดยวิธีการจดบันทึกข้อมูลและการบันทึกเสียงของผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยหรือผู้ให้สัมภาษณ์ โดยการขออนุญาตจากผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยก่อนทำการบันทึกเสียง เพื่อนำมาใช้ในกระบวนการตรวจสอบและตรวจทานความถูกต้องย้อนกลับในภายหลังได้

ขั้นตอนการวิจัย

ระยะเตรียมการ (Preparation Phase)

ในขั้นตอนนี้ นักวิจัยได้ศึกษาบริบทของพื้นที่และชุมชนที่จะศึกษา และใช้เวลาในการสร้างสัมพันธภาพกับชุมชน (building-up rapport) กับหน่วยงานหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ ทั้งภาคท้องถิ่น ภาคประชาชน และภาครัฐ ก่อนที่นักวิจัยจะทำการศึกษามิติปัญหาท้องถิ่นเพื่อการเสริมสร้างสังคมฐานความรู้ตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างยั่งยืน เขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจชายแดนภาคใต้

การสร้างสัมพันธภาพกับภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง ในการขับเคลื่อนกิจการเกี่ยวกับผู้สูงอายุในพื้นที่นั้น จำเป็นต้องประสานการทำงานร่วมกับภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง และดำเนินงานในรูปแบบ “หุ้นส่วนในงานพัฒนาด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น” ฉะนั้น ในระยะเตรียมการ นักวิจัยใช้เวลาในการสร้างสัมพันธภาพ (building-up rapport) กับภาคีเครือข่าย ซึ่งเป็นขั้นตอนที่สำคัญมาก หากนักวิจัยไม่สามารถบูรณาการตนเองเข้ากับชุมชนและภาคีเครือข่ายได้ หรือไม่สามารรถสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดของโครงการได้ ก็จะเป็นการยากที่จะก้าวไปสู่การท างานในขั้นตอนต่อไป ซึ่งต้องอาศัยการมีส่วนร่วมและความร่วมมือของชุมชนเป็นสำคัญ นอกจากนี้ นักวิจัยต้องไม่มีอคติต่อชุมชน สำหรับการเก็บรักษาความลับของผู้ให้ข้อมูลหลักนั้น การเปิดเผยตัวตนของผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้รับอนุญาตจากผู้ให้ข้อมูลหลักแล้ว อย่างไรก็ตาม ชื่อที่ปรากฏในรายงานวิจัยนี้ส่วนหนึ่งเป็นนามสมมติหรือได้รับการอนุญาตให้เปิดเผยตัวตนจากผู้ให้ข้อมูล

ระยะการจัดทำแผน (Planning Phase)

ในขั้นตอนนี้ ผู้วิจัยได้ประมวลข้อมูลที่ได้จากระยะการทำวิจัย โดยได้ใช้หลักการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในแต่ละกลุ่มเป้าหมาย ประกอบกับในพื้นที่เกิดเหตุการณ์ไม่สงบในหลายพื้นที่ การเข้าถึงข้อมูลจึงต้องมีการประชุมแบ่งกลุ่มเป็นกลุ่มย่อยๆ เพื่อรวบรวมข้อมูล เพื่อให้ได้ข้อค้นพบซึ่งเป็นลักษณะการประชุมเชิงปฏิบัติการ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากระยะการทำวิจัย ระดมความคิดเห็นเพื่อกำหนดแนวทางในการศึกษาเพื่อนำเอาภูมิปัญญาที่มีอยู่ในชุมชนมาเป็นฐานข้อมูลและต่อยอดเพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชนและคนรุ่นหลัง

ระยะการทำวิจัย (Research Phase)

ลงพื้นที่เพื่อดำเนินการประสานงานเก็บข้อมูลเบื้องต้นทางด้าน ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อการเสริมสร้างสังคมฐานความรู้ตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างยั่งยืนเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจชายแดนภาคใต้ หน่วยงาน/ภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในชุมชน อาทิ โรงเรียน แกนนำชุมชน และปราชญ์ชาวบ้านหรือครูภูมิปัญญาในชุมชน ส่วนการกำหนดกระบวนการและขั้นตอนในการออกแบบการวิจัย (Research Design) หรือการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในกระบวนการวิจัยนั้น ผู้วิจัยได้กำหนดกระบวนการและขั้นตอนในการดำเนินกระบวนการวิจัย โดยสรุปได้ดังนี้

1. ศึกษาข้อมูลจากเอกสารทางวิชาการและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อการเสริมสร้างสังคมฐานความรู้ตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างยั่งยืน แนวคิดทฤษฎีสังคมฐานความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น และปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นต้น

2. วิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารทางวิชาการและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อการเสริมสร้างสังคมฐานความรู้ตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างยั่งยืน แนวคิดทฤษฎีสังคมฐานความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น และปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

3. ดำเนินการสนทนากลุ่ม และสัมภาษณ์ซึ่งมีลักษณะเป็นกระบวนการวิธีการ สัมภาษณ์ที่มีแบบหรือลักษณะที่ไม่เป็นทางการ

ในขั้นตอนนี้นักวิจัยได้ทำการศึกษา ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เน้นการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลใช้การสัมภาษณ์ สังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม สนทนา ผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน 85 คน ประกอบด้วยภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง ในโครงการวิจัยนี้ อาทิ หน่วยงานราชการ ได้แก่ โรงเรียน แกนนำชุมชน และปราชญ์ชาวบ้าน หรือครูภูมิปัญญาในชุมชน

ลำดับ	หน่วยงาน/บุคคลร่วมดำเนินการวิจัย	รายละเอียดเกี่ยวกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ
1	องค์การบริหารส่วนตำบล (อ.จะนะ นาทวี เทพา สะบ้าย้อย)	4 คน (อำเภอละ 1 คน)
2	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สงขลา เขต 3	นายสมศักดิ์ นิตยคำพร
3	โรงเรียนบ้านทรายขาว	นายเอกพจน์ นราพันธุ์
4	โรงเรียนบ้านเก่า	นายวิสุทธิ์ ทองจินดา
5	โรงเรียนบ้านกระอาน	นายไพชอน เสดหนี
6	โรงเรียนบ้านถ้ำตลอด	นายอุทัย บุญเพชรทอง
7	คณะครูและนักเรียน	โรงเรียนละ 4-5 คน
8	คณะกรรมการสถานศึกษา	โรงเรียนละ 7-9 คน
9	ผู้นำชุมชน	ชุมชนละ 4-5 คน
10	นักพัฒนาชุมชน และผู้รู้หรือผู้อาวุโสในชุมชน	4 คน (อำเภอละ 1 คน)
11	ปราชญ์ชาวบ้านหรือครูภูมิปัญญาในชุมชน	ชุมชนละ 3-4 คน

ตารางที่ 1.1 ผู้ให้ข้อมูลหลักในการสัมภาษณ์โครงการวิจัย

ประโยชน์ที่ได้รับการวิจัย

1. ได้ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ถูกรวบรวมและจัดไว้อย่างเป็นระบบในรูปแบบงานวิจัย เข้าถึงได้ง่ายทั้งระดับชุมชนและบุคคลทั่วไป
2. คนในชุมชนได้รับการพัฒนากระบวนการเรียนรู้และสืบค้นภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชนโดยผ่านกระบวนการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นฐานในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจชายแดนภาคใต้
3. คนในชุมชนสำนึกในการเรียนรู้เพื่อการสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นในการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจชายแดนภาคใต้

4. การวิจัยนี้เป็นแนวทางหนึ่งในการพัฒนานักวิจัยของมหาวิทยาลัย และสร้างเครือข่ายภายนอกมหาวิทยาลัย เป็นไปตามพันธกิจมหาวิทยาลัยทักษิณ

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อการเสริมสร้างสังคมฐานความรู้ตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างยั่งยืนเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจชายแดนภาคใต้ มีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อการเสริมสร้างสังคมฐานความรู้ตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างยั่งยืนเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจชายแดนภาคใต้ ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. การสืบค้นลักษณะภูมิปัญญาท้องถิ่นในการพัฒนาคุณภาพชีวิต ตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจชายแดนภาคใต้

การสืบค้นลักษณะภูมิปัญญาท้องถิ่นในการพัฒนาคุณภาพชีวิต ตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจชายแดนภาคใต้ พบว่า แต่ละพื้นที่มีลักษณะของภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีความแตกต่างกัน ดังนี้

1. อำเภอจะนะ ได้แก่ ตำบลสะพานไม้แก่น พบลักษณะของภูมิปัญญาท้องถิ่น ประกอบด้วย ด้านจักสาน เช่น การทำเปี้ยว ด้านการทำอาหาร เช่น การทำตูมเคย การทำขนมแบกอ การทำปลาส้ม การทำข้าวหมาก การทำข้าวหลาม

2. อำเภอนาทวี ได้แก่ ตำบลคลองขวาง โดยพบลักษณะของภูมิปัญญาท้องถิ่นประกอบด้วย การเลี้ยงนกกระทา การทำสมุนไพร

3. อำเภอเทพา ได้แก่ ตำบลท่าม่วง โดยพบลักษณะของภูมิปัญญาท้องถิ่นประกอบด้วย ด้านการเกษตร เช่น การทำข้าวห่อขิง โดยใช้ภูมิปัญญาดั้งเดิม การปลูกพืชสมุนไพร การทำอาหาร เช่น การทำขนมที่มีส่วนผสมของสมุนไพรชนิดต่างๆ อาทิ ขนมโคกะทิ ขนมเปียกปูนกะทิสด ขนมเกสรชมพู และขนมถั่วแปบ

4. อำเภอสะบ้าย้อย ได้แก่ ตำบลเขาแดง โดยพบลักษณะของภูมิปัญญาท้องถิ่นประกอบด้วย กลุ่มอาหาร เช่น การทำขนมเค้กกล้วยหอมเนื้ การทำขนมลอยมันมะพร้าวคั่วเครื่องแกง ทางด้านการเกษตร เช่น การเลี้ยงไส้เดือน การปลูกกาแฟพันธุ์พื้นเมือง

2. การศึกษากระบวนการเรียนรู้และการสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นในการพัฒนาคุณภาพชีวิต ตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจชายแดนภาคใต้

การศึกษาระบบการเรียนรู้และการสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นในการพัฒนาคุณภาพชีวิต ตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจชายแดนภาคใต้ มีลักษณะกระบวนการที่เฉพาะที่มีความชัดเจนและต่อเนื่อง โดยจากการสืบค้นลักษณะภูมิปัญญาท้องถิ่นในการพัฒนาคุณภาพชีวิต ตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจชายแดนภาคใต้ของในแต่ละพื้นที่ 4 อำเภอ พบว่า ลักษณะของภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีกระบวนการดำเนินการตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจชายแดนภาคใต้ที่มีความชัดเจนและต่อเนื่องประกอบด้วย 4 ด้านหลักๆ คือ ด้านการทำจักสาน ด้านโภชนาการ ด้านการทำเกษตร และด้านแพทย์แผนไทย คือการทำสมุนไพรต่าง ๆ โดยจากการศึกษาระบบการเรียนรู้และการสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นและการพัฒนาระบบการเรียนรู้เพื่อการสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นในการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจชายแดนภาคใต้ นั้นพบว่า ในแต่ละพื้นที่ที่มีภูมิปัญญาที่แตกต่างกันไปตามบริบทพื้นที่ ซึ่งเป็นภูมิปัญญาที่มาจากการถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่นผ่านบรรพบุรุษ

3. การพัฒนาระบบการเรียนรู้และพฤติกรรมการเรียนรู้เพื่อการสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นในการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจชายแดนภาคใต้

การพัฒนาระบบการเรียนรู้และพฤติกรรมการเรียนรู้เพื่อการสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นในการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจชายแดนภาคใต้ซึ่งผู้วิจัยได้เรียบเรียงภูมิปัญญาของแต่ละพื้นที่ทั้ง 4 พื้นที่ ได้แก่ อำเภอจะนะ อำเภอนาทวี อำเภอสะบ้าย้อย และอำเภอเทพา พบว่าการถ่ายทอดความรู้ภูมิปัญญาจากรุ่นสู่รุ่นผ่านสังคมเครือญาติ เช่น แม่ถ่ายทอดให้ลูกและหลาน ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต แบ่งเป็น 4 รูปแบบ คือ

- 1) การปฏิบัติจริง
- 2) การสาธิต
- 3) การบันทึกองค์ความรู้เป็นลายลักษณ์อักษร และ
- 4) ถ่ายทอดผ่านสมาชิกในครอบครัว โดยรูปแบบการจัดการความรู้มีขั้นตอนสำคัญ

ได้แก่ 1) การกำหนดประเด็นสำคัญจากการถ่ายทอดจากครอบครัว ผู้คนรุ่นหลังที่ปฏิบัติสืบทอดกันมา 2) การแสวงหาความรู้ โดยนำความรู้เดิมจากการถ่ายทอดของครอบครัวมาพัฒนาต่อยอด 3) แลกเปลี่ยนองค์ความรู้ ในรูปแบบการประชุม การบรรยายตามชุมชน การพูดคุยผ่านสื่อ ออนไลน์ การพบปะอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการในวงกิจกรรมที่เกิดขึ้นในชุมชน 4) การจัดเก็บความรู้ไว้ที่ตัวบุคคล เฉพาะสมาชิกในครอบครัว และ 5) การถ่ายทอดความรู้ผ่านการอธิบาย สาธิต บันทึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษรให้กับสมาชิกในครอบครัว

4. การจัดทำฐานข้อมูลและต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่นผ่านเครือข่ายสถานศึกษาการเสริมสร้างสังคมฐานความรู้ ตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนอย่างยั่งยืนเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจชายแดนภาคใต้

การจัดทำฐานข้อมูลและต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่นผ่านเครือข่ายสถานศึกษาการเสริมสร้างสังคมฐานความรู้ ตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนอย่างยั่งยืนเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจชายแดนภาคใต้ เพื่อนำไปสู่การจัดทำฐานข้อมูลและต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่นผ่านเครือข่ายสถานศึกษา จากการศึกษาพบว่า ลักษณะภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีความเฉพาะและสามารถนำไปเผยแพร่และต่อยอดด้านการศึกษาให้กับนักเรียนในชุมชน นำไปสู่กระบวนการแลกเปลี่ยนเพื่อพัฒนาระบบการเรียนรู้และการสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมระหว่าง องค์กรภาครัฐ และองค์กรชุมชน และจัดทำฐานข้อมูลและต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่นผ่านเครือข่ายสถานศึกษาในรูปแบบหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book) จำนวน 1 เล่ม (สังคมฐานความรู้ตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง Bookcase – Flip Book/AnyFlip) โรงเรียนบ้านทรายขาว ตำบลสะพานไม้แก่น อำเภอจะนะ โรงเรียนบ้านเก่า ตำบลคลองขวาง อำเภอนาทวีโรงเรียนบ้านกระอาน ตำบลท่าม่วง อำเภอเทพา และโรงเรียนบ้านถ้ำตลอดตำบลเขาแดง อำเภอสะบ้าย้อย และมีการจัดทำเพจ Facebook สังคมฐานความรู้ภูมิปัญญาสร้างความพอเพียง(<https://www.facebook.com/groups/273953363849577>)

การอภิปรายผล

การศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อการเสริมสร้างสังคมฐานความรู้ตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างยั่งยืนเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจชายแดนภาคใต้ มีการดำเนินการภายในชุมชน 4 อำเภอของจังหวัดสงขลา ประกอบด้วย อำเภอจะนะ อำเภอนาทวี อำเภอสะบ้าย้อย และอำเภอเทพา นั้นจากการศึกษาพบว่า

1. การสืบค้นลักษณะภูมิปัญญาท้องถิ่นในการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจชายแดนภาคใต้

การสืบค้นลักษณะภูมิปัญญาท้องถิ่น ในพื้นที่มีต้นทุนวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่หลากหลายประกอบด้วย ภูมิปัญญาด้านการทำจักสาน ด้านโภชนาการด้านการทำเกษตร และด้านแพทย์แผนไทย เน้นการหาเลี้ยงตัวเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ที่มีความชัดเจนและเป็นขั้นตอน โดยมีการแลกเปลี่ยนเพื่อพัฒนาระบบการและพฤติกรรมการเรียนรู้เพื่อการสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมระหว่าง องค์กรภาครัฐ และองค์กรชุมชน ซึ่งการศึกษาลักษณะของภูมิปัญญาท้องถิ่นทั้ง 4 อำเภอมีการดำเนินงานตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง แต่เนื่องด้วยเหตุการณ์ความไม่สงบที่มีอยู่จึงทำให้กระบวนการทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นดังกล่าวเป็นไปได้ไม่เต็มที่นัก สอดคล้อง “การจัดการศึกษาเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้” การจัดการศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจชายแดนภาคใต้ ต้องเผชิญปัญหาและความท้าทายในหลายมิติด้วยกัน โดยเฉพาะปัญหาความมั่นคง ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน ซึ่งเป็นปัญหาที่เป็นความท้าทายในการจัดการศึกษาศูนย์ประสานงานและบริหารการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ (2560 : 35-36) ได้แก่ปัญหาสถานการณ์ความรุนแรงและเกิดความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ อีกทั้งจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นพื้นที่ที่มีลักษณะพิเศษที่มีความหลากหลายทางเชื้อชาติศาสนา ภาษา ขนบธรรมเนียม ประเพณี สังคมและวัฒนธรรมที่มีเอกลักษณ์เป็นของตนเองและมีความผูกพันกับศาสนาอย่างแน่นแฟ้น การบริหารการจัดการศึกษาจึงต้องมีความสอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ โดยเฉพาะเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจชายแดนภาคใต้ (สำนักพัฒนาการศึกษาเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้, 2551 : 2)

นักวิจัยได้ดำเนินการลงพื้นที่ชุมชนเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจชายแดนภาคใต้ 4 อำเภอ ได้แก่ อำเภอจะนะ อำเภอนาทวี อำเภอบ้านย้อย และอำเภอเทพา เพื่อศึกษาลักษณะของภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีกระบวนการดำเนินการตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจชายแดนภาคใต้ คือ

1. อำเภอจะนะ ได้แก่ ตำบลสะพานไม้แก่น โดยพบลักษณะของภูมิปัญญาท้องถิ่น ประกอบด้วย ด้านการสานอาชีพการทำเปียว ด้านการทำอาหาร (การทำตุ๋มเคียว การทำขนมแบก การทำปลาส้ม การทำข้าวหมาก การทำข้าวหลาม)

2. อำเภอนาทวี ได้แก่ ตำบลคลองขวาง โดยพบลักษณะของภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีกระบวนการดำเนินการตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วย การเลี้ยงนกกระทา การทำสมุนไพร

3. อำเภอเทพา ได้แก่ ตำบลท่าม่วง โดยพบลักษณะของภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีกระบวนการดำเนินการตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วย ด้านการเกษตร เช่น การทำข้าวช่อชิง โดยใช้ภูมิปัญญาดั้งเดิม การปลูกพืชสมุนไพร การทำอาหาร เช่น การทำขนมที่มีส่วนผสมของสมุนไพรชนิดต่าง ๆ อาทิ ขนมโคกะทิ ขนมเปียกปูนกะทิสด ขนมเกสรชมพู และขนมถั่วแปบ เป็นต้น

4. อำเภอบ้านย้อย ได้แก่ ตำบลเขาแดง โดยพบลักษณะของภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีกระบวนการดำเนินการตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วย กลุ่มอาหาร เช่น การทำขนมเค้กกล้วยหอมเนื้ การทำขนมลอยน้มน มะพร้าวคั่วเครื่องแกง ทางด้านการเกษตร เช่น การเลี้ยงไส้เดือน การปลูกกาแฟพันธุ์พื้นเมือง โดยในแต่ละพื้นที่มีภูมิปัญญาที่แตกต่างกันไปตามบริบทพื้นที่

2. การศึกษากระบวนการเรียนรู้และการสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นในการพัฒนาคุณภาพชีวิต ตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจชายแดนภาคใต้

การศึกษากระบวนการเรียนรู้และการสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นในการพัฒนาคุณภาพชีวิต ตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจชายแดนภาคใต้ มีลักษณะกระบวนการที่เฉพาะที่มีความชัดเจนและต่อเนื่อง โดยกระบวนการเรียนรู้และสืบทอดภูมิปัญญาจากการถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่นผ่าน

บรรพบุรุษ ส่วนใหญ่เป็นการถ่ายทอดความรู้ภูมิปัญญาจากรุ่นสู่รุ่นผ่านสังคมเครือญาติ เช่น แม่ถ่ายทอดให้ลูก และหลาน ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต แบ่งเป็น 4 รูปแบบ คือ 1) การปฏิบัติจริง 2) การสาธิต 3) การบันทึกองค์ความรู้เป็นลายลักษณ์อักษร และ 4) ถ่ายทอดผ่านสมาชิกในครอบครัว โดยรูปแบบการจัดการความรู้ มีขั้นตอนที่สำคัญคือ 1) การกำหนดประเด็นสำคัญจากการถ่ายทอดจากครอบครัวสู่คนรุ่นหลังที่ปฏิบัติสืบทอดกันมา 2) การแสวงหาความรู้ โดยนำความรู้เดิมจากการถ่ายทอดของครอบครัวมาพัฒนาต่อยอด 3) แลกเปลี่ยนองค์ความรู้ ในรูปแบบการประชุม การบรรยายตามชุมชน การพูดคุยผ่านสื่อออนไลน์ การพบปะอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการในวงกิจกรรมที่เกิดขึ้นในชุมชน 4) การจัดเก็บความรู้ไว้ที่ตัวบุคคลเฉพาะสมาชิกในครอบครัว และ 5) การถ่ายทอดความรู้ผ่านการอธิบายสาธิต บันทึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษรให้กับสมาชิกในครอบครัว สอดคล้องกับ อุทัยวรรณ ภูเทษ (2560) ที่ศึกษากระบวนการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นพื้นบ้าน มีรูปแบบการถ่ายทอดความรู้ภูมิปัญญาเป็นการสืบทอดความรู้ภายในชุมชน ภายใต้การดำรงชีวิตประจำวัน มีการเรียนรู้และสืบทอดความรู้ต่อกันมาเป็นเวลาช้านาน และส่วนใหญ่จะได้รับการถ่ายทอดจากพ่อ แม่ ลักษณะการถ่ายทอดภูมิปัญญาการจักสาน มีรูปแบบการถ่ายทอดโดยใช้วิธีการสั่งสมประสบการณ์จากการที่เห็นพ่อ แม่ ทำเครื่องจักสานมาตั้งแต่เด็ก และลงมือปฏิบัติจริง การฝึกฝนด้วยตนเองและจากเพื่อนบ้าน จากผู้รู้ ผู้ชำนาญ การเรียนรู้จากตนเองโดยเรียนรู้แบบลองผิดลองถูก เจ้าหน้าที่จากภาครัฐเข้ามาช่วยส่งเสริม สนับสนุนเพื่อเพิ่มศักยภาพในการทำเครื่องจักสานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนหัตถกรรมจักสานพื้นบ้านมากขึ้น และสอดคล้องกับ ไททัศน์ มาลา (2562) ที่พบว่า การจัดการความรู้ภูมิปัญญานำไปสู่การเรียนรู้ตลอดชีวิต เช่นเดียวกับ กนกพร จิมพลี (2555) ที่กล่าวว่า ความรู้ความสามารถและประสบการณ์ที่บรรพบุรุษได้สร้างสรรค์และถ่ายทอดสืบทอดกันมา จนกลายเป็นองค์ความรู้ประจำท้องถิ่นที่ผ่านกระบวนการเรียนรู้ทางสังคมและการปลูกฝังวิถีคิด การดำเนินชีวิตประจำวันให้แก่ลูกหลาน เพื่อปฏิบัติสืบทอดกันมา โดยในแต่ละบริบท แต่ละพื้นที่ก็มีความแตกต่างกันออกไป

3. การพัฒนากระบวนการและพฤติกรรมการเรียนรู้เพื่อการสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นในการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจชายแดนภาคใต้

การพัฒนากระบวนการและพฤติกรรมการเรียนรู้เพื่อการสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นในการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจชายแดนภาคใต้ซึ่งหลังจากการลงเก็บข้อมูล มีการสนทนากลุ่มแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ส่งผลให้กลุ่มเป้าหมายตระหนักและมีการพัฒนากระบวนการและพฤติกรรมการเรียนรู้เพื่อการสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นในพื้นที่ของชุมชนเอง จากที่ผู้วิจัยได้เรียบเรียงภูมิปัญญาของแต่ละพื้นที่ทั้ง 4 พื้นที่ ได้แก่ อำเภอจะนะ อำเภอนาทวี อำเภอสะบ้าย้อย และอำเภอเทพา พบว่า กระบวนการถ่ายทอดความรู้ภูมิปัญญาในชุมชนเป้าหมาย เป็นไปแบบจากรุ่นสู่รุ่นผ่านสังคมเครือญาติ เช่น แม่ถ่ายทอดให้ลูกและหลาน ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต แบ่งเป็น 4 รูปแบบ คือ 1) การปฏิบัติจริง 2) การสาธิต 3) การบันทึกองค์ความรู้เป็นลายลักษณ์อักษร และ 4) ถ่ายทอดผ่านสมาชิกในครอบครัว โดยรูปแบบการจัดการความรู้มีขั้นตอนสำคัญ ได้แก่ 1) การกำหนดประเด็นสำคัญจากการถ่ายทอดจากครอบครัว สู่คนรุ่นหลังที่ปฏิบัติสืบทอดกันมา 2) การแสวงหาความรู้ โดยนำความรู้เดิมจากการถ่ายทอดของครอบครัวมาพัฒนาต่อยอด 3) แลกเปลี่ยนองค์ความรู้ ในรูปแบบการประชุม การบรรยายตามชุมชน การพูดคุยผ่านสื่อ ออนไลน์ การพบปะอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการในวงกิจกรรมที่เกิดขึ้นในชุมชน 4) การจัดเก็บความรู้ไว้ที่ตัวบุคคลเฉพาะสมาชิกในครอบครัว และ 5) การถ่ายทอดความรู้ผ่านการอธิบาย สาธิต บันทึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษรให้กับสมาชิกในครอบครัว มีการจดบันทึกเรียบเรียงภูมิปัญญาเป็นลายลักษณ์อักษร เริ่มมีกระบวนการถ่ายทอดให้ความรู้กับผู้ที่สนใจเรียนรู้ผ่านสถานศึกษา หน่วยงานในชุมชน การถูกรับเชิญการเป็นวิทยากร กรณีมีการออกร้านเพื่อถ่ายทอดกระบวนการทางด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นเกิดขึ้น เพื่อเป็นการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น สอดคล้องกับ ศิริรักษ์ จวงทอง และคณะ (2554) ที่ได้ศึกษาบริบทและทุนชุมชน และค้นหาองค์ความรู้ การได้มา การถ่ายทอด และใช้ประโยชน์ของภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีศักยภาพ

4. การจัดทำฐานข้อมูลและต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่นผ่านเครือข่ายสถานศึกษาการเสริมสร้างสังคมฐานความรู้ ตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนอย่างยั่งยืนเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจชายแดนภาคใต้

การจัดทำฐานข้อมูลและต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่นผ่านเครือข่ายสถานศึกษาการเสริมสร้างสังคมฐานความรู้ ตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนอย่างยั่งยืนเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจชายแดนภาคใต้เพื่อนำไปสู่การจัดทำฐานข้อมูลและต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่นผ่านเครือข่ายสถานศึกษาเป็นการพัฒนากระบวนการและพฤติกรรมการเรียนรู้ในชุมชน ผ่านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่ได้ดำเนินการไปในกระบวนการทำวิจัยในครั้งนี้มีการจัดทำฐานข้อมูลและต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่น และจัดทำฐานข้อมูลและต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่นผ่านเครือข่ายสถานศึกษาในรูปแบบหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book) อำนวยความสะดวก 1 เล่ม (สังคมฐานความรู้ตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง Bookcase – Flip Book/AnyFlip) ประกอบด้วยโรงเรียนนำร่องคือ โรงเรียนบ้านทรายขาว ตำบลสะพานไม้แก่น อำเภोजะนะ โรงเรียนบ้านเก่า ตำบลคลองขวาง อำเภอนาทวี โรงเรียนบ้านกระอาน ตำบลท่าม่วง อำเภอเทพา และโรงเรียนบ้านถ้ำตลอด

ตำบลเขาแดง อำเภอสะบ้าย้อย เนื่องจากโรงเรียนเป็นฐานการเรียนรู้ในสังคมที่สำคัญ เพื่อเป็นแหล่งในการถ่ายทอดภูมิปัญญาบางอย่างที่มีไม่สูญหายนอกจากนี้ยังได้ดำเนินการเผยแพร่ข้อมูล ผ่านเพจ Facebook สังคมฐานความรู้ภูมิปัญญาสร้างความพอเพียง (<https://www.facebook.com/groups/273953363849577>) สอดคล้องกับ จินต์ประวีร์ เจริญฉิม และสิริชัย ดีเลิศ (2563) ได้กล่าวว่า ควรมีการจัดเก็บความรู้โดยเฉาะความรู้ด้านภูมิปัญญาที่เก็บไว้ในตัวบุคคลโดยเฉพาะผู้สูงอายุ ซึ่งอาจจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ควรมีการจัดเก็บอย่างเป็นระบบ เพื่อให้สะดวกต่อการเข้าถึงและป้องกันการสูญหาย

สรุปผลการศึกษา

จากการศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อการเสริมสร้างสังคมฐานความรู้ตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างยั่งยืน เขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจชายแดนภาคใต้ ที่มีกระบวนการดำเนินการตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ที่มีความชัดเจนและต่อเนื่องประกอบด้วย 4 ด้านหลัก ๆ คือ ด้านการทำการศาสนา ด้านโภชนาการ ด้านการทำเกษตร และด้านแพทย์แผนไทย คือการทำสมุนไพรต่าง ๆ โดยจากการศึกษากระบวนการเรียนรู้และการสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งเป็นภูมิปัญญาที่มาจากการถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่นผ่านบรรพบุรุษ โดยภูมิปัญญาของแต่ละพื้นที่ทั้ง 4 พื้นที่ ได้แก่ อำเภอจะนะ อำเภอนาทวี อำเภอสะบ้าย้อย และอำเภอเทพา มีการถ่ายทอดความรู้ภูมิปัญญาจากรุ่นสู่รุ่นผ่านสังคมเครือญาติ เช่น แม่ถ่ายทอดให้ลูกและหลาน ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต แบ่งเป็น 4 รูปแบบ คือ 1) การปฏิบัติจริง 2) การสาธิต 3) การบันทึกองค์ความรู้เป็นลายลักษณ์อักษร 4) ถ่ายทอดผ่านสมาชิกในครอบครัว โดยรูปแบบการจัดการความรู้ขั้นตอนสำคัญคือ 1) การกำหนดประเด็นสำคัญจากการถ่ายทอดจากรอบครัว ผู้คนรุ่นหลังที่ปฏิบัติสืบทอดกันมา 2) การแสวงหาความรู้โดยนำความรู้เดิมจากการถ่ายทอดของครอบครัวมาพัฒนา ต่อ ยอด 3) แลกเปลี่ยนองค์ความรู้ในรูปแบบการประชุม การบรรยายตามชุมชน การพูดคุยผ่านสื่อ ออนไลน์ การพบปะอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการในวงกิจกรรมที่เกิดขึ้นในชุมชน 4) การจัดเก็บความรู้ไว้ที่ตัวบุคคลเฉพาะสมาชิกในครอบครัว และ 5) การถ่ายทอดความรู้ผ่านการอธิบาย สาธิต บันทึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษรให้กับสมาชิกในครอบครัว และการพัฒนากระบวนการเรียนรู้เพื่อการสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นในการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจชายแดนภาคใต้นั้นพบว่าในแต่ละพื้นที่มีภูมิปัญญาที่แตกต่างกันไปตามบริบทพื้นที่ การจัดทำฐานข้อมูลและต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่นผ่านเครือข่ายสถานศึกษาเป็นรูปแบบการถ่ายทอดและเก็บรักษาภูมิปัญญามีให้สูญหาย และเข้าถึงได้ง่าย มีการแลกเปลี่ยนเพื่อพัฒนากระบวนการและพฤติกรรมการเรียนรู้เพื่อการสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมระหว่าง องค์กรภาครัฐ และ องค์กรชุมชน และจัดทำฐานข้อมูลและต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่นผ่านเครือข่าย

สถานศึกษาในรูปแบบ e-book และจัดทำเพจ Facebook ส่งเสริมความรู้ ภูมิปัญญาสร้างความพอเพียง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถสืบค้นลักษณะภูมิปัญญาท้องถิ่นในการพัฒนาคุณภาพชีวิต ตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจ ชายแดนภาคใต้จากข้อมูลที่รวบรวมไว้เพื่อนำไปต่อยอดในการพัฒนาชุมชนต่อไปได้

2) หน่วยงานการศึกษาสามารถเรียนรู้การสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นในการพัฒนาคุณภาพชีวิต ตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจชายแดนภาคใต้ของคนในท้องถิ่น เพื่อต่อยอดการรักษาไว้ซึ่งกระบวนการเรียนรู้ของบรรพบุรุษสืบและให้การส่งเสริมความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของลักษณะภูมิปัญญาท้องถิ่นเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจชายแดนภาคใต้ ผ่านหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป

3) การพัฒนากระบวนการและพฤติกรรมการเรียนรู้เพื่อการสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นในการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจชายแดนภาคใต้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้การส่งเสริมความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของท้องถิ่นและเก็บรักษาไว้

4) การจัดทำฐานข้อมูลและต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่นผ่านเครือข่ายสถานศึกษา การเสริมสร้างสังคมฐานความรู้ ตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนอย่างยั่งยืนเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจชายแดนภาคใต้ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรช่วยกันประชาสัมพันธ์ สื่อออนไลน์ในวงกว้าง เพื่อให้เป็นที่รู้จักกว้างขวาง เพื่อต่อยอดการประกอบการ รายได้หมุนเวียนในชุมชนที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

- 1) ควรมีการการศึกษาในเขตพื้นที่นอกเหนือจากเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจชายแดนภาคใต้
- 2) ควรเปรียบเทียบลักษณะภูมิปัญญาท้องถิ่นเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจชายแดนภาคใต้ กับภูมิภาคอื่น ๆ

กิตติกรรมประกาศ

โครงการวิจัยเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อการเสริมสร้างสังคมฐานความรู้ตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างยั่งยืนเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจชายแดนภาคใต้ สำเร็จลุล่วงไปด้วยดีตามวัตถุประสงค์ด้วยกัลยาณมิตรสนับสนุนจากองค์กรหลายหน่วยงาน

ทีมนักวิจัยขอขอบพระคุณผู้อำนวยการโรงเรียน ครู/นักวิชาการ นักพัฒนาชุมชน และผู้รู้หรือผู้อาวุโสในชุมชน บุคคลแกนนำของชุมชน ปราชญ์ชาวบ้านหรือครูภูมิปัญญาในชุมชน และองค์กรชุมชนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ในพื้นที่ศึกษาตำบลสะพานไม้แก่น อำเภोजะนะ ตำบลคลองขวาง อำเภอนาทวี ตำบลท่าม่วง อำเภอเทพา และตำบลเขาแดง อำเภอสบไย้อย ที่ให้การดูแลและให้ความอนุเคราะห์ในการประสานพื้นที่อย่างดียิ่งและต่อเนื่องตลอดการดำเนินงานวิจัย

ขอขอบคุณนิสิตสาขาวิชาพลศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ ที่มีส่วนร่วมในการลงพื้นที่ทำกิจกรรมภาคสนาม รวมทั้งคณะทีมวิจัย ในแผนการวิจัยเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อการเสริมสร้างสังคมฐานความรู้ตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างยั่งยืน เขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจชายแดนภาคใต้ ที่ร่วมเป็นกำลังใจซึ่งกันและกัน สุดท้ายขอขอบคุณ มหาวิทยาลัยทักษิณ ในการสนับสนุนงบประมาณโครงการวิจัย

บรรณานุกรม

- กนกพร นิยมพลี. (2555). **รูปแบบการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านหัตถกรรมเครื่องจักสาน กรณีศึกษาวิสาหกิจชุมชน จังหวัดนครราชสีมา**. วิทยานิพนธ์ปริญญาคุุญบัณฑิต. กรุงเทพฯ : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). **ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้ คณิตศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- จินต์ประวีร์ เจริญฉิม และ สิริชัย ดีเลิศ. (2563). กระบวนการถ่ายทอดภูมิปัญญาของผู้สูงอายุสู่ชุมชนและสังคมที่ยั่งยืน. **วารสารปาริชาติ มหาวิทยาลัยทักษิณ**. 33(2), 152-167.
- ไททัศน์ มาลา. (2554). **การเมืองเรื่องความเหลื่อมล้ำในสังคมไทย: บทเรียนวิกฤติ และความท้าทาย**. กรุงเทพฯ: คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์.
- ศิริรักษ์ จวงทอง และคณะ. (2554). **การสำรวจสถานะองค์ความรู้และแนวทางการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อ ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดสงขลา : กรณีศึกษาพื้นที่ชุมชนใน ตำบลคลองแห อำเภอดาโต๊ะ จังหวัดสงขลา**. สงขลา : มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา.
- สำนักพัฒนาการศึกษาเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้. (2551). **การพัฒนาการศึกษา ขั้นพื้นฐานเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้**. กรุงเทพฯ : พี.พี.เอส กิจเจริญ.
- สันติชัย เอื้อจงประสิทธิ์. (2551). **สาระสำคัญของการมีส่วนร่วมของบุคลากร**. กรุงเทพฯ: สาม เจริญพานิชย์, 2551, 20-21

อุทัยวรรณ ภูเทศ,หัวหน้าโครงการ. (2560). การพัฒนาศักยภาพของชุมชน
ในการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาด้าน หัตถกรรมพื้นบ้านจักสานเพื่อพัฒนา
เศรษฐกิจชุมชนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (Development of
Community Potential in Local Wisdom of Wickerwork Application
for Community Economic Development on Sufficiency Economy).
นครสวรรค์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.

<https://www.egov.go.th/th/content/10301/3441/> ชาติข้อมูล

ศุภรัตน์ พิณสุวรรณ² (Suparat Pinsuwan)²

Received: January 17, 2024; Revised February 13, 2024; Accepted: February 21, 2024

ผลิตภัณฑ์ของชุมชนเป็นสินค้าที่ให้บริการแก่นักท่องเที่ยว และสามารถสร้างรายได้ให้แก่คนในพื้นที่ แต่ผลิตภัณฑ์ของชุมชนปญญังประสบปัญหาอุปสรรคของสินค้าที่ยังไม่มีคุณภาพ การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ค้นหาและถอดอัตลักษณ์ท้องถิ่นของตำบลปญญ อำเภอเมือง จังหวัดสตูล และ 2) ออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่สะท้อนอัตลักษณ์ของท้องถิ่น เพื่อรองรับการท่องเที่ยว และนำไปสู่การยกระดับเศรษฐกิจชุมชน การวิจัยเป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ โดยมีเครื่องมือในการเก็บข้อมูล ได้แก่ แบบสังเกต แบบสัมภาษณ์ แบบประเมิน และการสนทนากลุ่มย่อย ผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ ผู้ผลิตผลิตภัณฑ์ กาหมาด ในหมู่ที่ 1 บ้านเกาะยาว และ ผู้ผลิตผลิตภัณฑ์กะปิ และสัตว์น้ำทะเลแปรรูป ในหมู่ที่ 2 บ้านตันหยงกาโบย และหมู่ที่ 3 บ้านปญญ และ

*Corresponding author : E-mail address : Suchoo74@hotmail.com

ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เป็นผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลปุย ผู้นำชุมชน ปราชญ์ชุมชน และผู้ที่เกี่ยวข้องในตำบลปุย 3 หมู่บ้าน คือ หมู่ที่ 1 บ้านเกาะยาว หมู่ที่ 2 บ้านตันหยงกาโบย และ หมู่ที่ 3 บ้านปุย ผลการวิจัยพบว่า อัตลักษณ์ภูมิทัศน์ธรรมชาติ ที่โดดเด่นของตำบลปุย ได้แก่ ปลา เกาะปราสมานา เกาะการ่าฟ และถ้ำลอดปุย ส่วนอัตลักษณ์ภูมิทัศน์วัฒนธรรม ได้แก่ ความเป็นชุมชนมุสลิม และวิถีชีวิตของชุมชนประมงชายฝั่ง ที่สามารถนำมาออกแบบตราสินค้าและผลิตภัณฑ์ของชุมชน จำนวน 6 รูปแบบซึ่งตราสินค้าที่สะท้อนอัตลักษณ์ท้องถิ่นจากการมี ส่วนร่วมของชุมชนสามารถทำให้เกิดความเชื่อมโยงกับการท่องเที่ยวจะสามารถรองรับการท่องเที่ยวและยกระดับรายได้แก่ชุมชนในอนาคตได้

คำสำคัญ : อัตลักษณ์, ผลิตภัณฑ์ชุมชน, เศรษฐกิจชุมชน, ตำบลปุย

Abstract

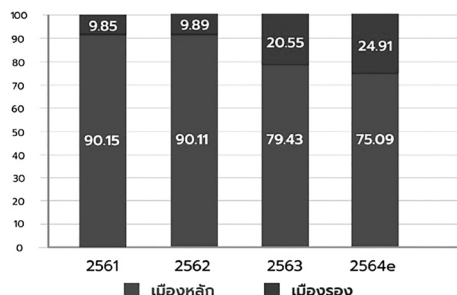
Community products are products that are provided for tourists and can generate income for people in the area, but the products of the Puyu community still face issues with the appearance of the products being of poor quality. This research aims to 1) find and outline the local identity of Puyu Subdistrict, Mueang District, Satun Province and 2) design and develop products that reflect the local identity, that to serve tourism and lead to upgrading the community economy. Key informants include producers or manufacturers of Kamat products in Village No. 1 Ban Ko Yao, and producers or manufacturers of shrimp paste and processed marine life products in Village No. 2 Ban Tanyong Kaboi and Village No. 3 Ban Puyu. The main stakeholders who provided information were Subdistrict Administrative Organization Puyu officials, community leaders, community scholars, and those involved in Puyu Subdistrict 3 villages, namely Village No. 1 Ban Ko Yao, Village No. 2 Ban Tanyong Kaboi, and Village No. 3 Ban Puyu. The research is a qualitative study. The main tools were observation, interview, assessment forms, and group discussion. The research results found that the distinctive natural

landscapes identity of Puyu Subdistrict include fish, Koh Prasamana, Koh Karab, and Tham Lod Puyu. As for the cultural landscape identity of Puyu Subdistrict that is distinctive, it includes the Muslim community and the way of life in the coastal fishing community, which could be used to design six community brand and products. The brand reflected a distinctive local identity from community participation that link to tourism would able to serve tourism and uplift community revenue in the future.

Keywords : Identity, Community products, Community economic, Puyu Subdistrict

บทนำ

ประเทศไทยมีรูปแบบการท่องเที่ยวที่หลากหลายและเน้นความยั่งยืน มีการผสมผสานวัฒนธรรม ประเพณี ภูมิปัญญา และความเป็นไทยเพื่อสร้างประสบการณ์ให้กับนักท่องเที่ยว ทำให้เกิดการเดินทางท่องเที่ยวกระจายไปยังภาคต่าง ๆ ของประเทศไทย ส่งผลให้นักท่องเที่ยวชาวไทยให้ความสำคัญกับการท่องเที่ยวในเมืองรองมากขึ้น จะเห็นได้จากรายได้จากการท่องเที่ยวเมืองรองเพิ่มจากร้อยละ 20.55 ในปี 2563 เป็นร้อยละ 24.91 ในปี 2564 (ภาพที่ 1) ซึ่งการเพิ่มรายได้จากการท่องเที่ยวให้กับพื้นที่เมืองรอง มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการค้นหาฐานทุนวัฒนธรรมของพื้นที่ การเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้า บริการ และแหล่งท่องเที่ยว (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2565)

ภาพที่ 1 สัดส่วนรายได้จากการท่องเที่ยวเมืองรองต่อรายได้จากการท่องเที่ยวทั้งหมด

ที่มา : สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2565)

ตำบลปยุ อำเภอมือง จังหวัดสตูล ซึ่งเป็นพื้นที่ในเมืองรองของการท่องเที่ยว มีนโยบายและแผนการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชน โดยได้กำหนดกิจกรรมการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและสิ่งสนับสนุนการท่องเที่ยวเพื่อการยกระดับทางเศรษฐกิจชุมชน ผ่านการท่องเที่ยว ไว้ในแผนพัฒนาท้องถิ่น (พ.ศ. 2561-2565) ซึ่งมีวิสัยทัศน์คือ “ปยุเมืองน่าอยู่ แหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ชุมชนพัฒนาอย่างยั่งยืน” (องค์การบริหารส่วนตำบลปยุ อำเภอมือง จังหวัดสตูล, 2566) จากการมีภูมิประเทศเป็นเกาะ และชายฝั่งทะเล รวมทั้งตั้งอยู่ในทำเลที่มีความอุดมสมบูรณ์ของป่าชายเลน ตำบลปยุจึงมีความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรสัตว์น้ำนานาชนิดทั้ง ปลา ปู กุ้ง หอย และ กุ้ง ซึ่งชาวบ้านขายทั้งเป็นสินค้าทะเลสด ๆ อาหาร และ สินค้าที่แปรรูป ซึ่งเป็นแหล่งรายได้หลักของชุมชน อย่างไรก็ตาม ผลิตรภัณฑ์ที่ผลิตและแปรรูปจากสัตว์น้ำที่ผลิตโดยชาวบ้านในตำบลปยุ ได้แก่ ผลิตรภัณฑ์กะหมาด หรือปลิงทะเล ของ หมู่ที่ 1 บ้านเกาะยาว และ ผลิตรภัณฑ์จากสัตว์น้ำทะเลแปรรูป ได้แก่ กะปิ ปลาเค็ม ปลาวง ปลาทูน่า กุ้งแห้ง ของหมู่ที่ 2 บ้านตันหยงกาโบย และหมู่ที่ 3 บ้านปยุ ยังคงมีปัญหาด้านคุณภาพเกี่ยวกับตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์ที่ยังไม่สวยงาม ซึ่งตราสินค้า ตราสัญลักษณ์หรือเครื่องหมายการค้ามีส่วนสำคัญในการสร้างเอกลักษณ์และสร้างมูลค่าสินค้าให้เพิ่มสูงขึ้น อภิสร กฤตวาณิช (2564) ศึกษาผลิตรภัณฑ์กาแปงซอน ตำบลห้วยชมภู อำเภอมือง จังหวัดเชียงราย ที่ผู้ประกอบการสร้างแบรนด์กาแปงซอนขึ้นมา พบว่าลักษณะการออกแบบตราสัญลักษณ์ (ตราสินค้า) และ บรรจุภัณฑ์แบบง่าย ๆ ด้วยภูมิปัญญาของชาวบ้าน ด้วยต้นทุนที่ไม่สูงมากจึงขาดความดึงดูดใจ มัลลิกา แซ่ตัน และ พลัฏฐ์ ยิ้มประเสริฐ (2565) ก็พบปัญหาที่คล้ายกัน นั่นคือ แค็กปลาพะงะพะงะยอ ซึ่งเป็นผลิตรภัณฑ์ของฝากจากสงขลา บรรจุภัณฑ์ขาดความโดดเด่น และขาดตราสินค้าที่มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว จึงได้ออกแบบตราสินค้าโดยนำอัตลักษณ์สถานที่ท่องเที่ยวที่เป็นจุดเด่น และ คำขวัญของพะงะยอ เพื่อแสดงถึงอัตลักษณ์และส่งเสริมการท่องเที่ยวได้มากยิ่งขึ้น

ผลิตรภัณฑ์ชุมชนในฐานะของที่ระลึกที่มีเอกลักษณ์จะมีบทบาทสำคัญช่วยสร้างชุมชนแหล่งท่องเที่ยวให้มีอัตลักษณ์ที่ชัดเจนมากขึ้น โดยสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มาเที่ยวในชุมชนและ ซื้อผลิตรภัณฑ์ชุมชนที่เป็นเอกลักษณ์นั้นกลับไป

ดังนั้นจุดขายของผลิตภัณฑ์ชุมชน คือ การขายอัตลักษณ์หรือเอกลักษณ์ของชุมชนนั่นเอง (เมธาวิ จำเนียร, 2564; อภิสรฯ กฤตาวาณิชย์, 2564) แนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจชุมชน ควรจะมีคุณค่าในตัวเอง มีความเป็นเอกลักษณ์และมีบรรพบุรุษที่สืบทอด (อิศราพร ไจระจำงและคณะ, 2559)

ดังนั้น การออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์จากอัตลักษณ์พื้นถิ่นเพื่อยกระดับเศรษฐกิจชุมชน ตำบลปยุ อำเภอมือง จังหวัดสตูลจึงเป็นอีกหนึ่งกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการท่องเที่ยว เป็นกิจกรรมเศรษฐกิจที่ให้บริการแก่นักท่องเที่ยว และมีความสำคัญต่อรายได้ของชุมชน นอกจากเป็นการสร้างงาน สร้างอาชีพให้แก่คนในท้องถิ่นได้แล้ว การพัฒนาผลิตภัณฑ์พื้นถิ่นสามารถลดการอพยพการย้ายถิ่นของคนในท้องถิ่นที่ไปทำงานต่างถิ่นทั้งในประเทศและประเทศมาเลเซีย และเป็นการส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพของท้องถิ่น สร้างชุมชนให้เกิดความเข้มแข็งพึ่งพาตนเองได้ ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงให้ความสำคัญกับความเป็นชุมชนท้องถิ่นโดยเน้นที่อัตลักษณ์ที่ถูกสร้างในบริบททางพื้นที่ของชุมชนปยุ อันจะนำมาสู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์ในรูปแบบต่าง ๆ ให้มีความน่าสนใจ รวมทั้งเป็นผลิตภัณฑ์ของความทรงจำที่คำนึงถึงด้านของรูปแบบและความโดดเด่น ความเป็นอัตลักษณ์ของตำบลปยุ ที่เป็นลักษณะเฉพาะถิ่นสู่การยกระดับเศรษฐกิจชุมชนให้สูงขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อค้นหาและถอดอัตลักษณ์ท้องถิ่นของตำบลปยุ อำเภอมือง จังหวัดสตูล
2. เพื่อออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่สะท้อนอัตลักษณ์ของท้องถิ่นตำบลปยุ อำเภอมือง จังหวัดสตูล ที่นำไปสู่การยกระดับเศรษฐกิจชุมชน

การทบทวนวรรณกรรม

อัตลักษณ์ หมายถึง การนิยาม ตัวตนของตนเอง ไม่ใช่ผู้อื่นนิยาม ความคิดเรื่องอัตลักษณ์จึงช่วยให้เข้าใจมุมมองที่แตกต่างในสังคม ซึ่งแสดงให้เห็นว่า อัตลักษณ์เป็นสิ่งที่ตัวบุคคลซึ่งเป็นเจ้าของอัตลักษณ์นั้น สามารถกำหนด และให้ความหมาย

ด้วยตนเองได้ โดยไม่จำเป็นว่ามีความแตกต่างกับบุคคลอื่น (อานันท์ กาญจนพันธุ์, 2548) นอกจากนั้น อัตลักษณ์ ยังเป็นสิ่งที่เรารู้สึกว่าเป็นพวกเรา แตกต่างจากเขา พวกเขาหรือ คนอื่น อัตลักษณ์ไม่จำเป็นต้องมีหนึ่งเดียว แต่อาจมีหลายอัตลักษณ์ที่ประกอบขึ้นมาเป็นตัวพวกเรา อัตลักษณ์ไม่ใช่สิ่งที่มีอยู่ตามธรรมชาติ แต่เป็นสิ่งที่ถูกสร้างขึ้นโดยสังคม อัตลักษณ์จึงจำเป็นต้องมีกระบวนการสร้างความเหมือนระหว่างพวกเรา หรือคนอื่น หรือกระบวนการสร้างอัตลักษณ์เกิดควบคู่กันไป (ฉลาดชาย รมิตานนท์, 2540)

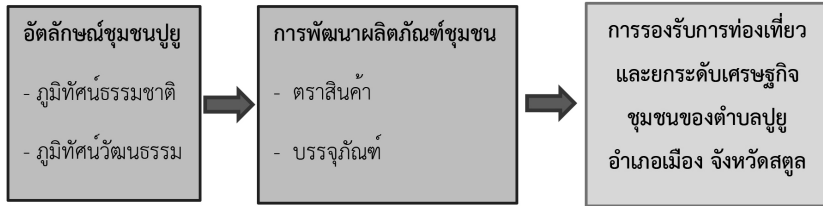
อัตลักษณ์ของสถานที่ หรืออัตลักษณ์ของถิ่นที่ (Place Identity) ประกอบด้วย อัตลักษณ์ระดับท้องถิ่นหรือพื้นถิ่น (Local Identity) และ อัตลักษณ์ระดับชาติ (National Identity) ซึ่งอัตลักษณ์เหล่านี้เกิดจาก ประวัติศาสตร์ ลักษณะทางภูมิศาสตร์ และลักษณะทางวัฒนธรรม ที่แสดงออกให้เห็นในสถานที่นั้นๆ เช่น สิ่งประดิษฐ์ มรดกทางความเชื่อ และ บรรทัดฐานของสังคม (Briciu et al., 2022) อัตลักษณ์ท้องถิ่น หมายถึง สิ่งที่ถูกสร้างขึ้นจากมนุษย์ด้วยกระบวนการทางสังคมและมีลักษณะเป็นพลวัตอยู่ตลอดเวลา เป็นความสำนึก ความคิดเห็น ความรู้สึกทั้งที่คนในสังคมมีต่อท้องถิ่น และมีลักษณะเด่นเฉพาะตัว โดยมีขั้นตอนในการสร้างและสืบทอดต่อกันมา (พระครูใบฎีกาวิชาญ วิสุทโธ (ทรงราศี) และ ภักดี โพธิสังข์, 2565); มาริสา หิรัญติยะกุล และ นกตล ตั้งสกุล (2565) ได้จำแนกแนวคิดอัตลักษณ์ถิ่นที่ ออกเป็น 2 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มแนวคิดแบบปรากฏการณ์นิยม (Phenomenalism) ซึ่งเน้นการตีความหมายของประสบการณ์ของบุคคลเป็นหลักจากการศึกษาพฤติกรรมของมนุษย์ผ่านความรู้ ความคิด ความรู้สึก อารมณ์ เครื่องมือที่มีความสำคัญที่สุด คือ ผู้วิจัย เนื่องจากต้องศึกษา ปรากฏการณ์ของการดำรงอยู่ในสถานที่อย่างลึกซึ้ง 2) กลุ่มแนวคิดปฏิฐานนิยม (Positivism) แนวคิดนี้เป็นกระแสหลักของระเบียบวิธีการ ได้แบ่งกลุ่มความรู้สึก สำนึกในถิ่นที่แตกต่างของคนออกเป็น 2 ลักษณะ คือ คนนอก (Outsiderness) และคนใน (Insiderness) ซึ่งทั้งสองกลุ่มนี้จะมีระดับความรู้สึกของประสบการณ์และความหมายที่มีต่อถิ่นที่แตกต่างกัน

การค้นหาและถอดอัตลักษณ์ท้องถิ่น อัตลักษณ์ของท้องถิ่นได้ถูกนำมาจัดทำเป็นตราสัญลักษณ์ ตราสินค้า หรือสลากสินค้า เพื่อแสดงความเป็นตัวตนของชุมชน และ ยกระดับ และ เพิ่มมูลค่าให้แก่ผลิตภัณฑ์ของชุมชน Wheeler et al. (2011)

ได้ศึกษาในพื้นที่ชนบทซึ่งเป็นสถานที่ปลายทางของนักท่องเที่ยวในประเทศออสเตรเลีย เสนอว่าการออกแบบผลิตภัณฑ์ (Product design) ควรครอบคลุมทั้งสังคม วัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ สัญลักษณ์ สภาพแวดล้อม และเศรษฐกิจของชุมชน เพื่อให้สะท้อนภาพโดยรวมทั้งหมดว่าสถานที่ปลายทางมีอะไรที่จะมีให้แก่นักท่องเที่ยว และยืนยันว่า ตราสินค้าที่ยั่งยืนต้องถูกพัฒนาอย่างมีชีวิตขับเคลื่อนโดยค่านิยมที่ยึดถือโดยชุมชนท้องถิ่นและเครือข่ายมากกว่าจำกัดอยู่บนค่านิยม หรือบนพื้นฐานของผู้บริโภคที่กำหนดต่อถิ่นปลายทาง

บรรจุกฎเป็นส่วนหนึ่งที่ช่วยส่งเสริมการท่องเที่ยว นั่นเป็นเพราะว่าการท่องเที่ยวคือการจับจ่ายใช้สอย ซึ่งนักท่องเที่ยวจะใช้เงินส่วนใหญ่ไปกับการซื้อสินค้าที่ผลิตขึ้นในแหล่งท่องเที่ยวเพื่อสัมผัสความเป็นเอกลักษณ์ของสถานที่นั้นๆ ผลิตภัณฑ์ในชุมชนจึงถือเป็นส่วนหนึ่งที่สามารถสะท้อนภาพลักษณ์และส่งเสริมการท่องเที่ยว สามารถสร้างรายได้ให้กับชุมชน สร้างความประทับใจและเตือนความทรงจำให้แก่นักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวในท้องถิ่น การออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่สะท้อนอัตลักษณ์ของท้องถิ่น การสร้างอัตลักษณ์เฉพาะตัวของท้องถิ่นเป็นสิ่งสำคัญในการสร้างตัวตนของชุมชนให้มีลักษณะเด่นเฉพาะตัวเกิดความแปลกใหม่ที่ควบคู่กับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมอย่างรวดเร็ว ซึ่งอยู่ในรูปแบบของวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ ศิลปะ วัฒนธรรม และสินค้าวัฒนธรรม เป็นการสร้างความภาคภูมิใจให้แก่คนในชุมชนให้รู้สึกหวงแหนมีความเป็นเจ้าของชุมชน โดยการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นและความมีอัตลักษณ์ท้องถิ่นมาสร้างมูลค่าเพื่อให้เกิดรายได้ (พระครูใบฎีกาวิชาญ วิสุทโธ (ทรงราศี) และ ภักดี โพธิสังข์, 2565)

จากการทบทวนวรรณกรรม ผู้วิจัยได้สังเคราะห์กรอบแนวความคิดการวิจัยเพื่อใช้เป็นแนวทางในการศึกษาเพื่อออกแบบผลิตภัณฑ์จากอัตลักษณ์ชุมชนโดยตัวแปรต้นในการศึกษานี้ ได้แก่ อัตลักษณ์ชุมชนปญู ซึ่งประกอบด้วยภูมิทัศน์ธรรมชาติและภูมิทัศน์วัฒนธรรม และ ตัวแปรตามได้แก่ ตราสินค้า และ บรรจุกฎที่ได้รับการพัฒนาจากอัตลักษณ์ของชุมชน ซึ่งจะนำไปสู่การรองรับการท่องเที่ยวและยกระดับเศรษฐกิจชุมชนปญู ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

ข้อมูลและแหล่งข้อมูล

ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มีทั้งข้อมูลปฐมภูมิ และข้อมูลทุติยภูมิ ข้อมูลปฐมภูมิ ได้แก่ บริบททางพื้นที่ของตำบลบุญ ทั้งลักษณะทางกายภาพ และสังคม แหล่งข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลหลักในพื้นที่ ส่วนข้อมูลทุติยภูมิ ได้แก่ แนวความคิด งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ข้อมูลเชิงบริบททางพื้นที่ของตำบลบุญ อำเภอเมือง จังหวัดสตูล จากการทบทวนวรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง หนังสือ เอกสารที่เกี่ยวข้องและข้อมูลขององค์การบริหารส่วนตำบลบุญ อำเภอเมือง จังหวัดสตูล

ผู้ให้ข้อมูลหลัก

ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informant) จำนวน 31 คน เป็นการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) ประกอบด้วย ผู้ผลิตผลิตภัณฑ์ชุมชน ได้แก่ กลุ่มผู้ผลิตผลิตภัณฑ์กาหมาด จำนวน 5 คน และกลุ่มผู้ผลิตสินค้าทะเลแปรรูป จำนวน 5 คน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ได้แก่ เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลบุญ จำนวน 2 คน ผู้นำชุมชน 2 คน ปราชญ์ชุมชน 2 คน และผู้ที่เกี่ยวข้องที่สามารถให้ข้อมูลได้ในตำบลบุญ 3 หมู่บ้าน คือ หมู่ที่ 1 บ้านเกาะยาว หมู่ที่ 2 บ้านตันหยกกาบอย และ หมู่ที่ 3 บ้านบุญ จำนวน 15 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย 1) แบบสังเกต ได้แก่ แบบสังเกตบริบททางพื้นที่ 2) แบบสัมภาษณ์ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง และแบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง 3) แบบสนทนากลุ่ม และ 4) แบบประเมินความพึงพอใจ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในภาคสนามในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 2 ระยะ ดังนี้
ระยะที่ 1 การค้นหาอัตลักษณ์ท้องถิ่นตำบลปยุ อำเภอมือง จังหวัดสตูล

ระยะที่ 1 เป็นการศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องโดยการลงพื้นที่สำรวจข้อมูลบริบททางพื้นที่ของตำบลปยุของทีมนักวิจัย และผู้เชี่ยวชาญการออกแบบ โดยใช้แบบสังเกตบริบททางพื้นที่ และ แบบสัมภาษณ์ไม่มีโครงสร้าง ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อ

1) ค้นหาอัตลักษณ์ท้องถิ่นของตำบลปยุ โดยการใช้แบบสังเกต และ แบบสัมภาษณ์ โดยการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก

2) ถอดอัตลักษณ์ท้องถิ่น โดยหลังจากนำข้อมูลที่รวบรวมมาจำแนกลักษณะของ อัตลักษณ์เป็น 2 กลุ่มใหญ่ คือ อัตลักษณ์ภูมิทัศน์ธรรมชาติและ อัตลักษณ์ภูมิทัศน์วัฒนธรรม

3) เลือกอัตลักษณ์ที่โดดเด่น ที่สามารถแสดงความเป็นลักษณะเฉพาะของชุมชนปยุ เพื่อนำไปออกแบบผลิตภัณฑ์ โดยการจัดสนทนากลุ่มย่อย (Focus group) กับผู้ให้ข้อมูลหลัก

ระยะที่ 2 ออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่สะท้อนอัตลักษณ์ของท้องถิ่นตำบลปยุ อำเภอมือง จังหวัดสตูล

ระยะที่ 2 เป็นการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ โดยทีมนักวิจัย ร่วมกับผู้เชี่ยวชาญการออกแบบ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ

1) รับฟังความคิดเห็นจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักอีกครั้ง หลังจากที่ได้ร่างตัวแบบของตราสินค้า และบรรจุภัณฑ์ โดยการจัดประชุมกลุ่มย่อย เพื่อให้กลุ่มผู้ผลิตผลิตภัณฑ์กำหนด และกลุ่มผู้ผลิตสินค้าทะเลแปรรูป ผู้นำชุมชน ประชาชน ชุมชน และประชาชนในหมู่ที่ 1 บ้านเกาะยาว หมู่ที่ 2 บ้านต้นหยงกาโบย และ หมู่ที่ 3 บ้านปยุ ประเมินร่างตัวแบบของตราสินค้า และบรรจุภัณฑ์ โดยมีหัวข้อประเมิน 13 ประเด็น ได้แก่ 1) บรรจุภัณฑ์สามารถับรรจุผลิตภัณฑ์ได้อย่างเหมาะสม 2) ป้องกันและรักษาผลิตภัณฑ์ได้ 3) วัสดุที่ใช้เหมาะสมกับผลิตภัณฑ์ 4) ให้ความสะดวกต่อการหิ้วพกพา 5) ความเหมาะสมโครงสร้างบรรจุภัณฑ์ 6) รูปแบบ

ตราสัญลักษณ์ 7) สี 8) รูปแบบตัวอักษร 9) ภาพประกอบและกราฟิก 10) ความโดดเด่น และดึงดูดความสนใจ เมื่อวางบนชั้นสินค้า 11) มีความเป็นเอกลักษณ์ของผลิตภัณฑ์และผู้ผลิต 12) สามารถสื่อสารข้อมูลให้ผู้บริโภคได้ และ 13) สามารถเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ได้ โดยมีการประเมิน 2 ประเด็น คือ ฟังพอใจ และไม่ฟังพอใจ

นำข้อสรุปจากการประชุมกลุ่มย่อยมาแก้ไขตราสินค้า และบรรจุภัณฑ์ เพื่อปรับให้มีอัตลักษณ์และสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน

การวิเคราะห์ข้อมูลและนำเสนอ

การวิจัยนี้ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการศึกษาเอกสาร ข้อมูลจากภาคสนาม การสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่มย่อย ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) แล้วนำเสนอข้อมูลด้วยวิธีการพรรณนาโดยมีภาพถ่ายประกอบ การบรรยาย

ผลการวิจัย

1. การค้นหาและถอดอัตลักษณ์ท้องถิ่นของตำบลปยุ อำเภอมือง จังหวัดสตูล

จากการรวบรวมข้อมูลลักษณะทางกายภาพ และลักษณะทางสังคมของตำบลปยุสามารถจำแนกลักษณะของอัตลักษณ์เป็น 2 กลุ่มใหญ่ คือ อัตลักษณ์ภูมิทัศน์ธรรมชาติ และอัตลักษณ์ภูมิทัศน์วัฒนธรรม และคัดเลือกอัตลักษณ์ที่โดดเด่นที่สามารถแสดงความเป็นลักษณะเฉพาะของชุมชนปยุ เพื่อนำไปออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่สะท้อนอัตลักษณ์ของปยุ 2 ผลิตภัณฑ์ ได้แก่ ผลิตภัณฑ์อาหาร และผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำทะเลแปรรูป

ผลิตภัณฑ์อาหาร หมู่ที่ 1 บ้านเกาะยาว

จากการถอดอัตลักษณ์พื้นที่บ้านเกาะยาว พบอัตลักษณ์ภูมิทัศน์ธรรมชาติ ได้แก่ ตัวเกาะหรือปั้งทะเล และเกาะยาว และอัตลักษณ์ภูมิทัศน์วัฒนธรรม ได้แก่ ต้นภูมิปัญญาการทำอาหาร โดยผลจากการประชุมกลุ่มย่อยพบว่า การคัดเลือกอัตลักษณ์ท้องถิ่นที่โดดเด่นสำหรับผลิตภัณฑ์อาหาร ควรใช้ภาพของ นายดาวยุริมัด ซึ่งเป็นต้นภูมิปัญญาตามที่กลุ่มผู้ผลิตได้เล่าที่มาของการทำอาหารนั้นเริ่มต้น

จาก นายดา ร้อย ริมัด เป็นคนทำกาหมาดคนแรกของหมู่บ้าน และถ่ายทอดมาสู่พี่น้อง และรุ่นลูก หลาน ซึ่งกาหมาดในชุมชนบ้านเกาะยาว ได้มีการผลิต 3 รูปแบบ ได้แก่ แบบเม็ด หรือลูกกลอน แบบน้ำมัน และ แบบผง

ผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำทะเลแปรรูป หมู่ที่ 2 บ้านตันหยงกาโบย และ หมู่ที่ 3 บ้านปยู

จากการถอดอัตลักษณ์พื้นที่เกาะปยู พบอัตลักษณ์ที่โดดเด่นที่สามารถแสดงความเป็นลักษณะเฉพาะของผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำทะเลแปรรูป พบอัตลักษณ์ภูมิทัศน์ธรรมชาติ ได้แก่ สัตว์น้ำทั้งปลาและกุ้งเคย เกาะปราสมานา เกาะการีฟ และ ถ้ำลอดปยู และอัตลักษณ์ภูมิทัศน์วัฒนธรรม ได้แก่ กะยา (นางสาวมารียา อาเลม) การตากกุ้งเคย และ เรือประมง

จากการถอดอัตลักษณ์ที่โดดเด่น อันดับแรก พบว่า กะยา หรือ นางสาวมารียา อาเลม ซึ่งเป็นชาวบ้านหมู่ที่ 3 บ้านปยู ซึ่งเป็นผู้ผลิตกะปิ และสัตว์น้ำทะเลแปรรูป และเปิดร้านค้า ซึ่งร้านค้านอกจากจะขายกะปิ และสินค้าทะเลแปรรูปของเธอและครอบครัวแล้ว ยังรับฝากขายสัตว์น้ำทะเลแปรรูปต่างๆ เช่น ปลาหวาน ปลาเค็ม กุ้งแห้ง จากชาวบ้านในตำบลปยูด้วย นักท่องเที่ยวจะนิยมมาซื้อของฝากที่ร้าน กะยา จึงเป็นที่รู้จักอย่างดีของผู้มาเยือน อัตลักษณ์ อย่างที่ 2 กุ้งเคยเป็นวัตถุดิบที่สำคัญในการทำกะปิของชาวบ้านตำบลปยู กะปิของตำบลปยูมีการสืบทอดการทำกะปิวิธีดั้งเดิม และทำมาเป็นเวลานานกว่า 50 ปี กะปิที่ใช้กุ้งเคยที่มีอยู่ในท้องถิ่น นำมาหมักกับเกลือแล้วนำไปตากแดด เมื่อตากแดดได้ดีแล้ว จะนำกุ้งเคยที่หมักมาตำด้วยครกไม้ โดยตำให้ทั่วถึงเพื่อที่จะได้กะปิเนื้อละเอียดและเป็นเนื้อเดียวกัน ทำให้ได้รสชาติอร่อย มีกลิ่นหอม

จากลักษณะภูมิประเทศที่เป็นเกาะ ส่งผลให้อาชีพหลักของประชาชนในตำบลปยู คือ การทำประมงชายฝั่ง เรือประมงเป็นพาหนะที่มีความสำคัญกับชาวบ้านตำบลปยูที่ใช้ในชีวิตประจำวัน ทั้งเป็นเครื่องมือประกอบอาชีพการทำประมงพื้นบ้าน หรือประมงชายฝั่ง และยังเป็นพาหนะในการเดินทางในชีวิตประจำวัน และเป็นเรือนำเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวที่มาเยือนชุมชนปยู เรือส่วนใหญ่เป็นเรือหางยาวติดเครื่องยนต์ ท้ายตัด หัวแหลม เนื่องจากชาวประมงจะทำประมงบริเวณใกล้ฝั่ง ไม่ออกน่านลึก จึงเลือกเป็นอัตลักษณ์อย่างที่ 3 ส่วนอัตลักษณ์อย่างที่ 4 สัตว์น้ำที่ชาวประมงของตำบลปยูจับได้มีความหลากหลาย เนื่องจากตำบลปยูมีลักษณะ

ภูมิประเทศเป็นเกาะ มีป่าชายเลนที่อุดมสมบูรณ์ มีคลองหลายสาย ส่งผลให้มีสัตว์น้ำหลายชนิดที่พบในตำบลปยุ ตั้งแต่ ปลา ปู กุ้ง หมีก กุ้ง และ หอย และสัตว์น้ำที่มีจำนวนมากและหลายชนิดที่พบในตำบลปยุ คือ ปลา อัตราลักษณะที่ 5 เป็นลักษณะภูมิประเทศที่โดดเด่นของตำบลปยุ ได้แก่ เกาะการีฟ เกาะปราสมานา และ ถ้ำลอดปยุ โดยเกาะดังกล่าวไม่มีการตั้งถิ่นฐาน แต่เป็นเกาะที่มีความสำคัญต่อปยุ เกาะปราสมานาเป็นเกาะสุดท้ายของประเทศไทย ผังทะเลอันดามันเป็นพรมแดนธรรมชาติทางทะเลระหว่างจังหวัดสตูล ประเทศไทย กับรัฐปะลิส ประเทศมาเลเซีย และมีความสวยงามมีหาดทรายที่กว้างและยาว และเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจ ชาวบ้านปยุจึงนิยมไปพักผ่อน และเล่นน้ำ เกาะการีฟเป็นเกาะที่มีความสุขุมของสัตว์น้ำ ตั้งอยู่ใกล้เคียงกับเกาะปราสมานา จากเกาะการีฟสามารถมองเห็นเมืองแก้วปะลิส และ ท่าเรือของรัฐปะลิส ส่วนถ้ำลอดปยุ หรือ ชาวบ้านเรียกว่า กายังซึ่งเป็นภาษามลายูถิ่น แปลว่า ที่กำบัง เนื่องจากชาวบ้านได้ใช้บริเวณนี้เป็นที่หลบแดด หลบฝน เมื่อมาจับสัตว์น้ำบริเวณนี้ ถ้ำลอดปยุเป็นช่องเขาที่เกิดจากการกัดกร่อนของน้ำทะเลจนทะเลลอดผ่านภูเขาออกไปอีกด้านหนึ่งและเกิดเขาจนเกิดเป็นโพรงใหญ่ มีลักษณะคล้ายถ้ำ ภายในถ้ำลอดมีหินย้อยที่สวยงาม เรือขนาดเล็กสามารถแล่นผ่านไปอีกด้านหนึ่งได้ และบริเวณถ้ำลอดเป็นบริเวณที่เหมาะสมสำหรับการพายเรือคายัค

2. การออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่สะท้อนอัตลักษณ์ของท้องถิ่นตำบลปยุ อำเภอเมือง จังหวัดสตูล

ทีมนักวิจัย ร่วมกับ ผู้เชี่ยวชาญการออกแบบได้จัดทำร่างตัวแบบของตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์จากอัตลักษณ์ที่เด่นที่ได้จากการจัดประชุมกลุ่มย่อย ซึ่งสามารถออกแบบตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์ผลิตภัณฑ์ ได้ดังนี้

ผลิตภัณฑ์กานหามาด สามารถออกแบบตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์ผลิตภัณฑ์จำนวน 4 รูปแบบ ได้แก่ 1) กานหามาดลูกกลอน 40 เม็ด 2) น้ำมันกานหามาด น้ำหนักสุทธิ 30 มล. 3) น้ำมันกานหามาด น้ำหนักสุทธิ 60 มล. และ 4) กานหามาดผง ปริมาณสุทธิ 40 เม็ด และ ผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำทะเลแปรรูป จำนวน 2 รูปแบบ ได้แก่ 1) กะปิเคียวแท้ 100% และ 2) อาหารทะเลแปรรูป และหลังจากที่ได้ร่างตัวแบบของตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์ ได้จัดประชุมกลุ่มย่อยอีกครั้งเพื่อให้กลุ่มผู้ผลิตผลิตภัณฑ์กานหามาด

และกลุ่มผู้ผลิตสัตว์น้ำทะเลแปรรูป ผู้นำชุมชน ปราชญ์ชุมชน และประชาชน ในหมู่ที่ 1 บ้านเกาะยาว หมู่ที่ 2 บ้านต้นหยงกาโบย และ หมู่ที่ 3 บ้านปูยู ร่วมประเมินร่างตัวแบบของตราสินค้า และบรรจุภัณฑ์ และให้ข้อเสนอแนะ ทั้งนี้ ทีมนักวิจัย ร่วมกับผู้เชี่ยวชาญการออกแบบได้นำผลจากการประเมินความพึงพอใจ ไปปรับแก้ให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน สำหรับตราสินค้าผลิตภัณฑ์ กากหมาด และบรรจุภัณฑ์ผลิตภัณฑ์กากหมาดที่พัฒนาใหม่ น้ำมันกากหมาด เปลี่ยนบรรจุภัณฑ์จากขวดพลาสติก เป็นขวดแก้ว และ บรรจุภัณฑ์กากหมาดลูกกลอน และกากหมาดผงเปลี่ยนจากขวดพลาสติกใส เป็นขวดพลาสติกสีขาวขุ่น (ภาพที่ 3)

ผลิตภัณฑ์ก่อนการออกแบบ

ผลิตภัณฑ์ใหม่ที่สะท้อนอัตลักษณ์ของชุมชน

ภาพที่ 3 ตัวอย่างตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์กากหมาดก่อนและหลังการออกแบบ และพัฒนาผลิตภัณฑ์จากอัตลักษณ์ท้องถิ่น

ผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำทะเลแปรรูป สามารถออกแบบตราสินค้าได้จำนวน 2 รูปแบบ ได้แก่ 1) ตราสินค้ากะปิเค�แท้ 100% และ 2) อาหารทะเลแปรรูป และออกแบบบรรจุ ภัณฑ์ของสินค้ากะปิใหม่จากที่ชุมชนใช้กระปุกพลาสติกที่มีฝาปิดสีแดงที่ผู้ผลิตกะปิ ใช้กันทั่วไปเป็นขวดแก้ว และพลาสติกใส ในส่วนผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำทะเลแปรรูป บรรจุภัณฑ์เปลี่ยนมาใช้ของกระดาศีน้ำตาลและมีพลาสติกใสที่สามารถ เห็นผลิตภัณฑ์ แทนถุงพลาสติกที่ชุมชนใช้อยู่ (ภาพที่ 4)

ก่อนการออกแบบผลิตภัณฑ์

หลังการออกแบบผลิตภัณฑ์ใหม่

กะปิแบบขวดแก้วใส

กะปิในกระปุกพลาสติกใส

สัตว์น้ำแปรรูป

ภาพที่ 4 ตัวอย่างตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์สัตว์น้ำทะเลแปรรูป
ก่อนและหลังการออกแบบผลิตภัณฑ์จากอัตลักษณ์ท้องถิ่น

สรุปผล

จากการค้นหา และถอดอัตลักษณ์ท้องถิ่นของตำบลปูลุย อำเภอมือ จังหวัดสตูล เพื่อการคัดเลือกอัตลักษณ์ที่โดดเด่น ที่สามารถแสดงความเป็นลักษณะเฉพาะของชุมชนปูลุย เพื่อนำไปออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ พบว่า อัตลักษณ์ภูมิทัศน์ธรรมชาติของ หมู่ที่ 1 บ้านเกาะยาว ตำบลปูลุย อำเภอมือ จังหวัดสตูล ได้แก่ ตัวเกาะหาดหรือปลิงทะเล และเกาะยาว และ อัตลักษณ์ภูมิทัศน์วัฒนธรรม ได้แก่ นายดา รุ้ย ริมหัดตันภูมิปัญญาการทำหามาของบ้านเกาะยาว และการคัดเลือกอัตลักษณ์ท้องถิ่นที่โดดเด่นสำหรับผลิตภัณฑ์กาหมาด ได้แก่ นายดา รุ้ย ริมหัด ซึ่งเป็นต้นภูมิปัญญาการทำหามา สำหรับอัตลักษณ์ท้องถิ่นของเกาะปูลุย หมู่ที่ 2 บ้านตันหยงกาโบย และหมู่ที่ 3 บ้านปูลุย พบอัตลักษณ์ภูมิทัศน์ธรรมชาติที่โดดเด่นที่สามารถแสดงความเป็นลักษณะเฉพาะของผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำทะเลแปรรูป ได้แก่ เกาะปรางฆา เกาะการีฟ ถ้ำลอดปูลุย และปลา และอัตลักษณ์ภูมิทัศน์วัฒนธรรม ได้แก่ กะปิ (นางสาวมารีอำ อาเลม) การตากกุ้งเคย และ เรือประมง

การออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์กาหมาดที่สะท้อนอัตลักษณ์ท้องถิ่น ทีมผู้วิจัยสามารถออกแบบและพัฒนาได้จำนวน 4 รูปแบบ ได้แก่ กาหมาดลูกกลอน 40 เม็ด น้ำมันกาหมาด น้ำหนักสุทธิ 30 มล. น้ำมันกาหมาด น้ำหนักสุทธิ 60 มล. และ กาหมาดผง ปริมาณสุทธิ 40 เม็ด และผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำทะเลแปรรูป จำนวน 2 รูปแบบ ได้แก่ กะปิเคียวแท้ 100% และอาหารทะเลแปรรูป ในส่วนการพัฒนาบรรจุภัณฑ์ผลิตภัณฑ์กาหมาด สำหรับน้ำมันกาหมาดเปลี่ยนจากขวดพลาสติก เป็นขวดแก้ว และบรรจุภัณฑ์กาหมาดลูกกลอน และกาหมาดผงเปลี่ยนจากขวดพลาสติกใส เป็นขวดพลาสติกสีขาวทึบ สำหรับบรรจุภัณฑ์ของผลิตภัณฑ์กะปิ พัฒนารูปแบบบรรจุภัณฑ์เป็นขวดแก้ว และกระปุกพลาสติกใส แทนกระปุกพลาสติกที่มีฝาปิดสีแดงที่ใช้กันทั่วไป และผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำทะเลแปรรูปได้พัฒนาบรรจุภัณฑ์เป็นของกระดาสีน้ำตาลและมีช่องเป็นพลาสติกใสที่สามารถเห็นผลิตภัณฑ์แทนถุงพลาสติกที่ชุมชนใช้อยู่

การอภิปรายผล

ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ที่ 1 การค้นหา และถอดอัตลักษณ์ท้องถิ่นของตำบลปุย อำเภอมือง จังหวัดสตูล เพื่อคัดเลือกอัตลักษณ์ที่โดดเด่น ที่สามารถแสดงความเป็นลักษณะเฉพาะของชุมชนปุย เพื่อนำไปออกแบบผลิตภัณฑ์เพื่อรองรับการท่องเที่ยว และนำไปสู่การยกระดับเศรษฐกิจของตำบลปุย อำเภอมือง จังหวัดสตูลพบว่าชุมชนได้เลือก นายดา รุ้ย ริหมัด กะยำ (นางสาวมารีย่า อาเลม) การตากกุ้งเคียว เรือประมง ปลา เกาะปราสมานา เกาะการีฟ และ ถั่วทอดปุย ซึ่งแสดงให้เห็นถึงอัตลักษณ์ภูมิทัศน์วัฒนธรรมของชุมชน ได้แก่ ความเป็นชุมชนมุสลิมที่สื่อโดยรูป และชื่อของนายดา รุ้ย ริหมัด และ ชื่อกะยำ ที่เป็นภาษามลายูท้องถิ่น และวิถีชีวิตของชาวบ้านปุยที่ส่วนใหญ่ทำประมงชายฝั่งและแปรรูปสัตว์น้ำทะเลจากการทำประมง ได้แก่ เรือประมง ปลา และ การตากกุ้งเคียว ที่สามารถพบเห็นได้ในพื้นที่ชุมชนปุยเป็นความงดงามของการดำรงชีวิตของชุมชนประมงชายฝั่ง นอกจากนั้น เกาะปราสมานา เกาะการีฟ ซึ่งเป็นเกาะสุดท้ายของจังหวัดสตูล และ ประเทศไทยฝั่งทะเลอันดามันแสดงให้เห็นอัตลักษณ์ความเป็นชุมชนชายแดน และถั่วทอดปุย เป็นลักษณะภูมิประเทศที่มีเอกลักษณ์เฉพาะที่โดดเด่น สวยงาม เป็นแหล่งท่องเที่ยว

ตามธรรมชาติที่มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทย และต่างประเทศ อัตลักษณ์ของชุมชนสามารถนำมาเป็นตราสินค้าของผลิตภัณฑ์ที่สามารถบ่งบอกถึงตัวตนของตำบลปุย ซึ่งอัตลักษณ์ของชุมชนที่แสดงอยู่บนผลิตภัณฑ์จะสามารถส่งเสริมการท่องเที่ยวได้มากยิ่งขึ้น (มัลลิกา แซ่ตัน และ พลัฏฐ์ ยัมประเสริฐ, 2565) สอดคล้องกับการศึกษาของ Wheeler, et.al. (2011) ที่พบว่า การออกแบบผลิตภัณฑ์ (product design) ควรรวมถึงสังคม วัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ สัญลักษณ์ สภาพแวดล้อม และ เศรษฐกิจ เพื่อให้สะท้อนภาพทั้งหมดว่า สถานที่ปลายทางมีอะไรที่จะนำเสนอแก่นักท่องเที่ยว ตราสินค้าที่ยั่งยืนต้องถูกพัฒนา หรือกำเนิดจากการขับเคลื่อนโดยค่านิยมที่ยึดถือโดยชุมชนและท้องถิ่น มากกว่าจำกัดอยู่บนค่านิยมพื้นฐานของผู้บริโภค อาจจะเป็นได้ว่าผู้บริโภคมีความหลากหลายทั้ง เพศ อายุ วัฒนธรรม สังคม เศรษฐกิจ ถ้ายึดตามผู้บริโภคจะทำให้ขาดความเป็นอัตลักษณ์ของสินค้าที่ต้องการแสดงให้เห็นถึงความโดดเด่นเป็นเอกลักษณ์ของชุมชน และสอดคล้องกับการศึกษาของ Piva & Prats (2021) ที่เสนอแนะว่า การศึกษาอัตลักษณ์ของชุมชนควรเน้นมุมมองจากภายใน (internal perspective) ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในสถานที่ปลายทางในการจัดการและพัฒนาตราสินค้าในพื้นที่ของเขา

ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ที่ 2 ออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่สะท้อนอัตลักษณ์ของท้องถิ่น ตำบลปุย อำเภอเมือง จังหวัดสตูล ที่นำไปสู่การยกระดับเศรษฐกิจชุมชน พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการให้ข้อมูลอัตลักษณ์ชุมชนร่วมตัดสินใจเลือก และการนำเสนอความต้องการของชุมชนในการเลือกอัตลักษณ์ของชุมชนสามารถบ่งบอกถึงอัตลักษณ์ของชุมชนผ่านตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์ รวมถึงจะสามารถเป็นผลิตภัณฑ์เพื่อสร้างให้เกิดความเชื่อมโยงในการท่องเที่ยว และสามารถยกระดับรายได้แก่ชุมชนในอนาคตได้ อัตลักษณ์ของชุมชนที่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของชุมชนได้เลือก ได้แก่ นายคารุย์ ริมัด กะยำ (นางสาวมารีย่า อาเลม) การตากุ้งเคย เรือประมง ปลา เกาะปราสมานา เกาะการ้าฟ และ ถั่วลอดปุย ซึ่งเป็นภูมิทัศน์วัฒนธรรม และ ภูมิทัศน์ธรรมชาติของตำบลปุย นำมาออกแบบผลิตภัณฑ์ชุมชน คือ ผลิตภัณฑ์กานหามาด ของหมูที่ 1 บ้านเกาะยาว และผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำทะเลแปรรูป ของหมูที่ 2 บ้านตันหยงกาโบย และหมูที่ 3 บ้านปุย สอดคล้องกับผลการศึกษาของ อภิสิรา กฤตวาณิช (2564) ที่นำอัตลักษณ์ประจำถิ่น เช่น บ้านเรือน

ต้นกาแฟ และทิวเขา ซึ่งเป็นภูมิทัศน์วัฒนธรรม และภูมิทัศน์กายภาพ มาออกแบบบรรจุภัณฑ์เพื่อสื่อสารความเป็นกาแฟจากดอยปางขอน นำรูปทรงหลังคาจากแลมาออกแบบให้เป็นตราสัญลักษณ์กาแฟอาข่าปางขอน เพื่อสะท้อนอัตลักษณ์หมู่บ้านปางขอน ซึ่งเป็นไปตามความต้องการของประชาชนกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกาแฟอาข่าปางขอนที่ต้องการสืบสานอนุรักษ์เอกลักษณ์บ้านเรือนชาวอาข่า คือหลังคาที่มีลักษณะเป็นกาแลเป็นสลักไขว้กันสองอัน และอัตลักษณ์ที่นำมาสื่อสารสามารถเล่าเรื่องราวชุมชน ผ่านการออกแบบบรรจุภัณฑ์จะส่งผลให้เกิดความเชื่อมโยงสู่การท่องเที่ยว ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ มัลลิกา แซ่ตัน และพลวัฐฐ์ ยัมประเสริฐ (2565) ได้นำอัตลักษณ์ของตำบลเกาะยอ ได้แก่ วัดแหลมพ้อ วัดท้ายยอ วัดโคกเปี้ยว ศาลเจ้าไท่ก้ง สถาบันทักษิณคดีศึกษา และจุดชมการเลี้ยงปลากระพงในกระชัง ซึ่งเป็นภูมิทัศน์วัฒนธรรม มาออกแบบและจัดวางเป็นลวดลายกราฟิกบนบรรจุภัณฑ์ เค้กปลากระพงเกาะยอ และลักษณะทางกายภาพของสภาพน้ำของตำบลเกาะยอที่มีการเปลี่ยนแปลงของน้ำในทะเลสาบตามฤดูกาล ซึ่งทำให้น้ำในทะเลสาบมีลักษณะทั้งน้ำจืด น้ำกร่อย และน้ำเค็ม โดยมีชื่อตราสินค้าว่า SAMNAM (สามน้ำ) เพื่อแสดงถึงอัตลักษณ์และส่งเสริมการท่องเที่ยวได้มากขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ผลิตผลิตภัณฑ์พื้นถิ่นสามารถนำรูปแบบของผลิตภัณฑ์จากการวิจัย ไปใช้ประโยชน์ในการส่งเสริมการขาย จากการมีตราสินค้า และรูปแบบบรรจุภัณฑ์ที่ดี มีอัตลักษณ์ของท้องถิ่น จะทำให้ผู้ซื้อผลิตภัณฑ์มีทัศนคติที่ดีต่อผลิตภัณฑ์ และชุมชนปญู

ข้อเสนอแนะสำหรับองค์การบริหารส่วนตำบลปญูควรมีการสนับสนุนการผลิตและส่งเสริมการขายแก่ผู้ผลิตผลิตภัณฑ์ของชุมชนอย่างต่อเนื่อง และขยายกลุ่มผู้ผลิตสินค้าอื่น ๆ ของชุมชนโดยให้มีตราสินค้าที่เป็นตราสัญลักษณ์ของตำบลปญูร่วมกัน ทั้งนี้การเพิ่มมูลค่าของสินค้าที่เพิ่มขึ้นจากการสร้างตราสินค้าผลิตภัณฑ์ชุมชนจากอัตลักษณ์ของชุมชนปญู จะสามารถประชาสัมพันธ์ชุมชน และส่งผลต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวในพื้นที่ และนำไปสู่การยกระดับเศรษฐกิจชุมชนปญูได้ในอนาคต

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาการออกแบบผลิตภัณฑ์ชุมชนของตำบลปุยที่มีอัตลักษณ์โดดเด่นแตกต่างจากชุมชนอื่น เพื่อให้มีตราสินค้าที่เป็นตราสัญลักษณ์ของตำบลปุยร่วมกันเพื่อส่งเสริม สนับสนุนการท่องเที่ยวของตำบลปุย ซึ่งผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น (Destination branding) มีแนวโน้มที่จะกลายเป็นความสำคัญในการท่องเที่ยวสมัยใหม่ ที่ยังมีการศึกษาที่ยังไม่มากที่สำรวจโครงสร้างของอัตลักษณ์ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น (Destination brand identity) (Tsaur et.al,2016)

2. ควรมีการศึกษาโดยให้นักท่องเที่ยวจำแนก หรือแยกลักษณะความแตกต่างของผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นตำบลปุยจากอัตลักษณ์ของผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นอื่น ๆ เพื่อให้เห็นความเป็นอัตลักษณ์ของตำบลปุยที่ชัดเจนขึ้น

3. ควรศึกษาการรับรู้ (Perception) ของนักท่องเที่ยวที่มีต่อผลิตภัณฑ์ชุมชนของตำบลปุย อำเภอเมือง จังหวัดสตูล เพื่อนำไปสู่การปรับปรุง พัฒนา ให้เป็นที่พอใจของนักท่องเที่ยวและเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์และยกระดับเศรษฐกิจชุมชนปุย

บรรณานุกรม

- ฉลาดชาย รมิดานนท์. (2540). **อัตลักษณ์วัฒนธรรมและการเปลี่ยนแปลง** (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). เชียงใหม่ : ศูนย์สตรีศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พระครูใบฎีกาวิชาญ วิสุทโธ (ทรงราศี) และ ภักดี โพธิ์สิงห์. (2565). อัตลักษณ์ท้องถิ่นสู่การจัดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์, **วารสารนันทนาการ** **พุทธศาสตร์ปริทรรศน์**. 9(2), 127-140.
- มัลลิกา แซ่ตัน และ พลัฏฐ์ ยี่มประเสริฐ. (2565). ออกแบบตราสินค้า พัฒนาบรรจุภัณฑ์และสื่อประชาสัมพันธ์เค้กลากะพงเกาะยอ ชุมชนเกาะยอ ตำบลเกาะยอ อำเภอเมืองสงขลา จังหวัดสงขลา. ใน **การประชุมวิชาการระดับชาติ มหาวิทยาลัยทักษิณ ครั้งที่ 33 ประจำปี 2565** Globalization of Research and Innovation, 575-580. วันที่ 22-23 สิงหาคม 2565 ณ โรงแรมทวินโลดส์ จังหวัดนครศรีธรรมราช. สงขลา: มหาวิทยาลัยทักษิณ.

- มาริสา หิรัญติยะกุล และนมาดล ตั้งสกุล. (2565). **การศึกษาอัตลักษณ์ถิ่นที่ในสิ่งแวดล้อมสรรค์สร้าง**, Journal of Architecture/Planning Research and Studies (JARS). 19(1), 99-113.
- เมธาวี จำเนียร. (2564). **อัตลักษณ์ผลิตภัณฑ์ชุมชนสู่การสร้างและสื่อสารแบรนด์กรณีศึกษา การแสดงรำไท่นกพิทิต, วารสารราชพฤกษ์**. 19(2), 1-12.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2565). **แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นที่ 05 การท่องเที่ยว. สืบค้นเมื่อ 5 มีนาคม 2565**, จาก <http://www.nscr.nesdc.go.th>.
- องค์การบริหารส่วนตำบลปุย อำเภอมือง จังหวัดสตูล. (2566). **แผนพัฒนาท้องถิ่น (พ.ศ. 2561-พ.ศ. 2565)**. สืบค้นเมื่อ 18 มกราคม 2566, จาก <https://puyu.go.th/public/list/data/detail/ id/2391/menu/1196/page/1/catid/2>.
- อมิสรา กฤตวานิชย์. (2564). **การสื่อสารอัตลักษณ์ชุมชนสู่การออกแบบบรรจุภัณฑ์กาแฟอาข่าปางขอนเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีกาแฟ, วารสารรัชต์ภาคย์**. 15(43), 197-210.
- อิศราพร ใจกระจ่าง สาวิตรี มณีศรี สุธิกาญจน์ แก้วคงบุญ สุภาพร ไชยรัตน์ และสุพัทธรา คำแหง. (2559). **แนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่ระลึกด้านศิลปวัฒนธรรมและประเพณีเพื่อเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจชุมชนในเขตอำเภอมืองจังหวัดนครศรีธรรมราช ใน การประชุมมหาดใหญ่วิชาการระดับชาติ และ นานาชาติ ครั้งที่ 7**, 583-596. วันที่ 23 มิถุนายน 2559 ณ มหาวิทยาลัยมหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา. สงขลา: มหาวิทยาลัยมหาดใหญ่.
- อานันท์ กาญจนพันธุ์. (2548). **ทฤษฎีและวิธีวิทยาของการวิจัยวัฒนธรรม**. กรุงเทพฯ : อมรินทร์.
- Briciu, Victor-Alexandru, Briciu, A., and Kavoura, A. (2022). Place identity in **The Encyclopedia of Tourism Management and Marketing**. Dimitrios Buhalis (Edited). Pp. 512-515. Retrieved March 5, 2022 from <https://doi.org/10.4337/9781800377486>. place.identity.

- Piva, E. and Prats, L. (2021). Regional Destination and Brand Identity: The Case of Piedmont, Italy. **Scienze Regionali, Italian Journal of Regional Science**. 1(2021), 83-105.
- Tsaur, Sheng-Hshiung, Yen, Chang-Hua and Yan, Yu-Ting. (2016). Destination Brand Identity: Scale development and Validation. **Asia Pacific Journal of Tourism Research**. 21(12), 1310-1323.
- Wheeler, Fiona, Frost, W, and Weiler, B. (2011). Destination Brand Identity, Values, and Community: A Case Study From Rural Victoria. **Journal of Travel & Tourism Marketing**. 28(1), 13-26.

องค์ประกอบทางการท่องเที่ยวที่ส่งผลต่อการตัดสินใจ
ของนักท่องเที่ยวชาวไทยในการเลือกการท่องเที่ยวแบบแคมป์ปิ้ง
และแกลมปิ้ง ในเขตอุทยานแห่งชาติดอยขุนตาล
Components of Tourism Affecting for Thai Tourists'
Decision to Select Camping and Glamping Tourism in
Doi Khun Tan National Park

ชนิสฐา ใจเป็ง^{1*} (Chanistha Jaipeng)^{1*}

Received: October 30, 2023; Revised February 29, 2024; Accepted: March 26, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาองค์ประกอบทางการท่องเที่ยวที่ส่งผลต่อการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยในการเลือกการท่องเที่ยวแบบแคมป์ปิ้งและแกลมปิ้ง ในเขตอุทยานแห่งชาติดอยขุนตาล และ 2) เพื่อศึกษาความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะจากนักท่องเที่ยว และผู้ให้บริการการท่องเที่ยวแบบแคมป์ปิ้งและแกลมปิ้ง ในเขตอุทยานแห่งชาติดอยขุนตาล กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือนักท่องเที่ยวชาวไทย ผู้ใช้บริการพักรมในพื้นที่ลานกางเต็นท์อุทยานแห่งชาติดอยขุนตาล จำนวน 428 คน เป็นการศึกษาเชิงปริมาณเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม

ผลการวิจัยพบว่า 1) องค์ประกอบสำหรับการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยในการเลือกการท่องเที่ยวแบบแคมป์ปิ้ง และแกลมปิ้ง ในเขตอุทยานแห่งชาติดอยขุนตาล โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าด้านสิ่งดึงดูดใจมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านการเข้าถึง ด้านบุคลากรผู้ให้บริการ

¹ อาจารย์, สาขาวิชาการจัดการท่องเที่ยวและบริการ คณะสหวิทยาการ มหาวิทยาลัยคริสเตียน นครปฐม 73000, อีเมล: peeup@hotmail.com

¹ Lecturer, Tourism and Hospitality Management, Faculty of Multidisciplinary College, Christian University, Nakhonpathom, 73000, Thailand, E-mail: peeup@hotmail.com

* Corresponding author: E-mail address : peeup@hotmail.com

ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก และด้านที่น้อยที่สุดคือ ด้านการประชาสัมพันธ์ และ 2) พื้นที่พักแรมแบบแคมป์ปิ้ง และแกลมปิ้ง ควรตั้งอยู่ไม่ไกลจากแหล่งนันทนาการอื่นเพื่อสะดวกในการเดินทางและควรมีการจัดทำเส้นทางเชื่อมโยงไปยังส่วนต่างๆ เพื่อสะดวกต่อการเดินทางไปสู่สิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ และควรมีเจ้าหน้าที่เดินตรวจตรา เพื่อคอยให้คำแนะนำและดูแลความเรียบร้อย มีการกล่าวตักเตือนต่อนักท่องเที่ยวที่ใช้เสียงดังรบกวนคนอื่น

คำสำคัญ: แคมป์ปิ้ง, แกลมปิ้ง, อุทยานแห่งชาติดอยขุนตาล

Abstract

The objectives of this research are: 1) to study components of tourism affecting for Thai tourists' decision to select camping and glamping tourism in Doi Khun Tan National Park and 2) to study opinions or suggestions from tourists and users of camping and glamping tourism in Doi Khun Tan National Park. The sample group used in the research was 428 Thai tourists and users staying overnight in the tent camping area in Doi Khun Tan National Park. The research tools used in the research study were interviews and questionnaires for quantitative data analysis.

The results of the research found that: 1) factors influence Thai tourists' decisions to select camping and glamping tourism in Doi Khun Tan National Park overall; it is at a high level. And when considering each aspect, it was found that the attraction has the highest average, followed by accessibility, service personnel, facilities, and the least is public relations and 2) camping and glamping areas should be located not far from other recreational areas for ease of travel, and routes should be prepared to connect to various parts for ease of walking to things, provide various facilities, and there should be more officers patrolling to check for completeness to give advice and take care of order. A warning has been issued to tourists who use loud noises to disturb others.

Keywords: Camping, glamping, Doi Khun Tan National Park

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่มีบทบาทสำคัญในระบบเศรษฐกิจของประเทศไทยเป็นอย่างมากซึ่งในแต่ละปีสามารถนำรายได้เข้าสู่ประเทศปีละหลายแสนล้านบาทด้วยอัตรานักท่องเที่ยวที่เข้ามาเที่ยวในประเทศไทยเพิ่มจำนวนมากขึ้นทุกปี ส่งผลให้ภาคธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวและบริการเติบโตอย่างต่อเนื่อง ประเทศไทยถือว่าเป็นประเทศที่มีแหล่งท่องเที่ยวหลากหลายไม่ว่าจะเป็นแหล่งท่องเที่ยวตามธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ประเพณีที่เป็นเอกลักษณ์ และที่สร้างขึ้นมาเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวที่กระจายกันอยู่ตามภูมิภาคต่าง ๆ สำหรับประเทศไทยแล้วถือว่าเป็นประเทศที่มีศักยภาพทางการท่องเที่ยวสูงประเทศหนึ่งในทวีปเอเชีย ในแต่ละปี มีนักท่องเที่ยวเดินทางมายังประเทศไทยไม่น้อยกว่าแสนคน เกิดกระแสเงินไหลเข้าสู่ประเทศโดยรายได้หลักๆ ที่มีบทบาทสำคัญต่อการสร้างรายได้ให้แก่ประเทศอย่างมหาศาลเกิดการขยายตัวของภาคธุรกิจ เกิดอาชีพ พร้อมทั้งเกิดรายได้ในท้องถิ่นเพิ่มมากขึ้น (สถาบันการพลศึกษา,2560)

การท่องเที่ยวเป็นกิจกรรมนันทนาการกลางแจ้งประเภทหนึ่ง ที่เกิดขึ้นจากการใช้เวลาว่าง และมีการเดินทางจากที่อยู่อาศัยไปยังสถานที่แห่งอื่น ๆ โดยมีการพักค้างแรมเพื่อเปลี่ยนบรรยากาศและสภาพแวดล้อมโดยมีแรงกระตุ้นจากความต้องการด้านกายภาพ ด้านปฏิสัมพันธ์ และสถานภาพเป็นสำคัญ ปัจจุบันมีผู้สนใจและเข้าร่วมประกอบกิจกรรมการท่องเที่ยวเป็นจำนวนมากขึ้น โดยเฉพาะการท่องเที่ยวในพื้นที่ธรรมชาติ ซึ่งส่วนใหญ่อยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติ และพื้นที่ป่าของประเทศไทย อีกทั้งมีแหล่งท่องเที่ยวมากมายหลากหลายรูปแบบและกระจายอยู่ทั่วทุกภาคของประเทศ ทั้งแหล่งท่องเที่ยวทางมรดกวัฒนธรรมและแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งแหล่งท่องเที่ยวทางมรดกวัฒนธรรมประเทศไทยจึงเป็นหนึ่งในประเทศที่นักท่องเที่ยวทั่วโลกต้องการมาเยือนแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของประเทศไทย ได้รับการยอมรับจากนักท่องเที่ยวทั่วโลกว่าเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีสวยงามผสมผสานกับความมีอัธยาศัยไมตรีที่เป็นกันเอง ความเอื้อเฟื้อและอุปนิสัยของคนไทย จึงได้ดึงดูดความสนใจให้นักท่องเที่ยวทั่วโลก (กุลแก้ว คล้ายแก้ว, 2565)

เมื่อสถานการณ์โควิดที่ลากยาวมาจนถึง 3 ปี จะพบว่าเกิดการกระตุ้นผู้คนให้หายากการเดินทางและอยากสัมผัสธรรมชาติมากขึ้น ส่งผลให้กระแสดูแลการเดินทางท่องเที่ยวแบบแคมป์เกิดขึ้น กลายเป็นเทรนด์ที่เกี่ยวยุคโควิดที่มาแรงในช่วงท่องเที่ยวยุคโควิดในปีที่ผ่านมา โดยสามารถตอบโจทย์ทั้งราคาที่ไม่แพงเกินไปและได้สัมผัสธรรมชาติ สุดอากาศบริสุทธิ์ มีลานกางเต็นท์ให้เลือกหลากหลาย และยังสามารถเว้นระยะห่างตามมาตรการโควิด -19 อย่างเหมาะสม (ข่าวกรุงเทพธุรกิจ, 2565) อีกทั้งจากสถานการณ์ปัจจุบันผู้คนในสังคมต่างต้องแบกรับภาระและความกดดันทั้งจากการติดต่อสื่อสารโซเชียลมีเดีย การเรียน การทำงาน ซึ่งเป็นสาเหตุสำคัญที่ส่งผลให้หลายคนมองหาและคิดถึงสถานที่สำหรับพักผ่อนหย่อนใจ สถานที่สำหรับหลบซ่อนเพื่อที่จะเป็นตัวของตัวเองได้อย่างร้อยเปอร์เซ็นต์ และการท่องเที่ยวในรูปแบบแคมป์ ปิ้งจึงเป็นทางเลือกที่เหมาะสมที่สุด ยิ่งในสถานการณ์ที่มีโรคระบาดเช่นในปัจจุบัน การท่องเที่ยวแบบแคมป์ปิ้ง กลายเป็นทางเลือกใหม่สำหรับคนที่ต้องการท่องเที่ยวโดยไม่ต้องเสี่ยงกับการเจอผู้คน หรือเข้าพักในสถานที่พักที่ไม่แน่ใจในการจัดการ หลายคนจึงเลือกออกไปตั้งแคมป์ ในวันหยุด ซึ่งเป็นการนำตัวเองออกมาจากสิ่งแวดล้อมเดิม ๆ เพื่อมาพักผ่อน ออกมาหาธรรมชาติ และประสบการณ์ใหม่ๆ (แบรนด์เอจ ออนไลน์, 2565)

ปัจจุบันการออกทริปแคมป์ ปิ้งได้รับความนิยมมาก จนทำให้เกิดการเปิดพื้นที่เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้ไปใช้กางเต็นท์ หรือแม้แต่พื้นที่สำหรับการจอดรถบ้านในการกางเต็นท์ ขณะเดียวกันความสะดวกสบายของอุปกรณ์แคมป์ปิ้งในปัจจุบันก็ทำให้หลายคนได้สนุกกับการออกแคมป์ เพิ่มมากขึ้น ซึ่งถือเป็นการเปลี่ยนสิ่งแวดล้อมเปลี่ยนบรรยากาศ เปลี่ยนรูปแบบชีวิต จากชีวิตที่แสนจะจำเจ หนักอึ้งทวิเตอร์หรือการทำงานแบบซ้ำ ๆ เดิม ๆ ทุกวันเพราะการไปเที่ยวแบบแคมป์ปิ้งนั้น จะแตกต่างจากการไปนอนโรงแรม ที่ผู้คนที่ต้องตื่นมาเจตโหม่งเช้าเพื่อรับประทานอาหารเช้าตามเวลาที่ทางโรงแรมกำหนดและออกไปท่องเที่ยว แต่การตั้งแคมป์ คือการผจญภัยในทุกขั้นตอนของการเดินทาง เหนืออื่นใดคือการได้อยู่กับครอบครัว กับเพื่อนฝูงตลอดเวลาของการเดินทาง ทำให้ได้พูดคุยได้ทำความเข้าใจกัน ได้เห็นตัวตนของกันและกัน และได้ทำกิจกรรมร่วมกันมากยิ่งขึ้น เนื่องจากการตั้งแคมป์ เป็นกิจกรรมกลางแจ้งที่เกี่ยวข้องกับการเข้าพำนักค้างคืนอยู่ห่างจากบ้าน ที่มีหรือไม่มีที่พักพิง

เช่นเต็นท์หรือยานพาหนะที่พักผ่อนหย่อนใจ โดยทั่วไปแล้วผู้เข้าร่วมจะออกจากพื้นที่ที่พัฒนาแล้วเพื่อใช้เวลากลางแจ้งในที่ที่เป็นธรรมชาติมากขึ้น เพื่อแสวงหากิจกรรมที่ให้ความเพลิดเพลิน (หรือมากกว่า) ใช้เวลานอกบ้าน การตั้งแคมป์ เป็นกิจกรรมสันทนาการ ในขณะที่ เทรนด์การท่องเที่ยวรูปแบบแกลมปัง (Glamping) ก็กำลังได้รับความนิยม ทั่วโลกโดยเฉพาะพื้นที่ภูมิภาคแถบยุโรปและภูมิภาคเอเชียกำลังได้รับความนิยมเป็นอย่างมาก สำหรับประเทศไทยพบมากในจังหวัดนครราชสีมา กาญจนบุรี เชียงใหม่ และจังหวัดน่าน (สุรางคนา ศรีสุทธิ, 2563) แต่ละพื้นที่จะมีดีไซน์การตกแต่งแตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัด เช่น การนำรถบ้านมาทำเป็นที่พัก การทำที่พักบนต้นไม้ การทำที่พักเป็นรูปทรงโดม ฯลฯ เพื่อปรับให้ตอบโจทย์กับกลุ่มนักท่องเที่ยวผู้ชอบความหรูหรา ความสะดวกสบาย แต่ยังคงความเป็นธรรมชาติไว้ (วิษุตา ร้อยพิลา, ชรินทร์ แพทย์ปรีดา และอรอุษา อ่องสุวรรณ, 2566) ดังนั้นที่พักแกลมปังส่วนใหญ่จะเป็นที่พักพร้อมติดเครื่องปรับอากาศ เพอร์ริเจอร์ต่าง ๆ หรือการประดับตกแต่งที่มีคุณภาพสูง รวมถึงมีสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ อย่างครบครัน ส่งผลให้ปัจจุบันแกลมปังในประเทศไทยมีให้เลือกหลากหลายรูปแบบและราคา รวมถึงการออกแบบให้ตรงกับความต้องการของกลุ่มผู้บริโภคมากยิ่งขึ้น (แบรนดเจจ ออนไลน์, 2565) พฤติกรรมของผู้บริโภคในปัจจุบันให้ความสำคัญกับการท่องเที่ยวที่สัมผัสธรรมชาติ (Deloitte, 2019) ซึ่งตรงกับรูปแบบของธุรกิจแกลมปังที่น่าเสนอที่พักโดยคำนึงถึงผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมเป็นลำดับแรก อีกทั้งการฟื้นตัวของเศรษฐกิจโลกภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 ธุรกิจแกลมปังยังได้รับความนิยมจากกลุ่มคนรุ่น Millennials และ Gen X เช่นกัน เนื่องจากเป็นผู้ที่มีไลฟ์สไตล์ที่ต้องการเปิดโลกการเดินทางใหม่ๆ และมองหาประสบการณ์การพักผ่อนท่ามกลางบรรยากาศที่ล้อมรอบไปด้วยธรรมชาติ เช่น ภูเขา ทะเล แม่น้ำ น้ำตก ฯลฯ แต่ยังคงยึดติดกับความสะดวกสบาย และใช้อุปกรณ์ที่มีคุณภาพสูงหรือเป็นสินค้าที่มีแบรนด์ นอกจากนี้ยังให้ความสนใจกิจกรรมต่าง ๆ ได้แก่ การแคมป์ ตักปลา กอล์ฟ ควบคู่กับกิจกรรมเชิงส่งเสริมสุขภาพ อาหารและเครื่องดื่ม รวมถึงคาดหวังการบริการที่ให้ความรู้ลึกพิเศษอีกด้วย (Global Information Inc., 2021)

ในขณะที่ ักฎญาพัชร พัฒนาโกคินสกุล, สุภัทรา สังข์ทอง และนิมิต ชื่นล้วน (2565) กล่าวไว้ว่า กระแสจากหลาย ๆ ปัจจัยส่งผลให้กลุ่มนักท่องเที่ยวไทยหันมาสนใจที่จะท่องเที่ยวรูปแบบแกลมบิงในประเทศมากขึ้น ซึ่งมีความเป็นไปได้ว่าธุรกิจที่พักประเภทนี้จะถูกพัฒนาไปอีกขั้นเพื่อให้ตอบโจทย์ความต้องการของผู้บริโภคเดิม รวมถึงครอบคลุมผู้บริโภควัยอื่น ๆ ด้วย อีกทั้งประเทศไทยมีข้อได้เปรียบหลายปัจจัย โดยเฉพาะสภาพภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นเขตร้อนชื้น สามารถประกอบกิจกรรมและทำธุรกิจประเภทแกลมบิงได้ตลอดทั้งปี ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างกรมการท่องเที่ยวซึ่งเป็นหน่วยงานหลักเรื่องการพัฒนาสินค้าและบริการ รวมถึงกิจกรรมด้านการท่องเที่ยวได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการพัฒนาศักยภาพของผู้ประกอบการกลุ่มธุรกิจประเภทแกลมบิงให้มีมาตรฐานพร้อมรองรับนักท่องเที่ยวในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

อุทยานแห่งชาติดอยขุนตาล เป็นอุทยานแห่งชาติที่ตั้งอยู่ในอำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน และอำเภอห้างฉัตร อำเภอเมืองลำปาง จังหวัดลำปางพื้นที่เป็นป่าที่อุดมสมบูรณ์ทั้งพันธุ์ไม้นานาชนิด และยังเป็นแหล่งต้นน้ำ โดยสามารถเดินทางด้วยรถไฟมาลงที่สถานีรถไฟขุนตาน ซึ่งเป็นที่ตั้งอุโมงค์ขุนตาน อุโมงค์รถไฟที่ยาวที่สุดในประเทศไทย อีกทั้งอุทยานแห่งชาติดอยขุนตาล สถานที่ท่องเที่ยวอดนียมของนักท่องเที่ยวสายเดินป่า ทางเดินท์ เนื่องจากความเจียบสงบและเป็นสถานที่ท่องเที่ยวแนวเดินป่าที่เดินทางได้สะดวกเพราะสามารถนั่งรถไฟมาได้ ทำให้เป็นที่สนใจของนักป่า ที่อยากจะมาพิชิตยอดดอยขุนตาล จากข้างต้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจต้องการศึกษาเกี่ยวกับองค์ประกอบทางการท่องเที่ยวที่ส่งผลต่อการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยในการเลือกการท่องเที่ยวแบบแคมป์บิงและแกลมบิงในเขตอุทยานแห่งชาติดอยขุนตาลเพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมของสถานที่และธุรกิจเกี่ยวกับแคมป์บิงและแกลมบิง เพื่อที่จะนำผลที่ได้ไปเป็นประโยชน์ในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบทางการท่องเที่ยวที่ส่งผลต่อการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยในการเลือกการท่องเที่ยวแบบแคมป์ปิ้งและแกลมปิ้ง ในเขตอุทยานแห่งชาติดอยขุนตาล
2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะจากนักท่องเที่ยวหรือผู้ให้บริการในการเลือกการท่องเที่ยวแบบแคมป์ปิ้ง และแกลมปิ้ง ในเขตอุทยานแห่งชาติดอยขุนตาล

วิธีการวิจัย

1. พื้นที่วิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ศึกษาในพื้นที่ อุทยานแห่งชาติดอยขุนตาล บริเวณเส้นทางธรรมชาติ ย.1-ย.4 (ย. ย่อมาจาก จุดยุทธศาสตร์) ซึ่งอุทยานแห่งชาติดอยขุนตาลเป็นอุทยานแห่งชาติที่ตั้งอยู่ในอำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูนและอำเภอห้างฉัตร อำเภอมืองลำปาง จังหวัดลำปาง

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักท่องเที่ยวชาวไทย หรือผู้ที่เคยใช้บริการในการเลือกการท่องเที่ยวแบบแคมป์ปิ้ง และแกลมปิ้ง ในเขตอุทยานแห่งชาติดอยขุนตาล เนื่องจากไม่มีการบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับนักท่องเที่ยวชาวไทย หรือผู้ให้บริการในการเลือกการท่องเที่ยวแบบแคมป์ปิ้ง และแกลมปิ้ง ในเขตอุทยานแห่งชาติดอยขุนตาลอย่างชัดเจน มีแต่จำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในเขตอุทยานแห่งชาติดอยขุนตาลเท่านั้น ดังนั้นคณะผู้วิจัยจึงใช้สูตรของ คอชแรน Cochran (1953 อ้างถึงใน อภินันท์ จันตะนี, 2550 :25) ดังนี้

$$n = \frac{P(1-P)Z^2}{e^2}$$

ซึ่งจำนวนกลุ่มตัวอย่าง จะมีค่าเท่ากับ 384.16 คน แต่เพื่อความสะดวกในการประมวลผลข้อมูล ผู้วิจัยจึงกำหนดให้จำนวนกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 385 คน

แต่ทั้งนี้ผู้วิจัยจำเป็นต้องมีการปรับขนาดของกลุ่มตัวอย่างเพื่อลดปัญหาของการตอบกลับของแบบสอบถามที่ไม่สมบูรณ์หรือน้อยกว่าที่กำหนด หรือข้อมูลมีการสูญหาย (Missing data) ส่งผลต่อการเกิดอคติ (Information bias) ในการศึกษาได้ (บุญญพัฒน์ไชยเมล์, 2556 :14)

$$\text{สูตรการปรับขนาดของกลุ่มตัวอย่าง} \quad \frac{n = n}{1-R}$$

โดยกำหนดให้ค่าอัตราการสูญเสียเท่ากับร้อยละ 10 ($R = 10$)

ดังนั้น การวิจัยครั้งนี้ต้องเพิ่มขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 43 คน รวมเป็น 428 คน โดยใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling)

กระบวนการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้วิธีเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามจากการทบทวนวรรณกรรม เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องยกเป็นร่างแบบสอบถาม เพื่อนำไปหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ ผู้วิจัยจะใช้เกณฑ์การแปลความหมายจากคะแนนค่าเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก (Weighted mean score) ของแต่ละคำถาม โดยแบบสอบถามมีทั้งหมด 3 ส่วน ส่วนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับลักษณะทางประชากร ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส และอาชีพ วัตถุประสงค์การท่องเที่ยว และความถี่ของการเดินทางท่องเที่ยว แบบสอบถามเป็นแบบเลือกตอบ ส่วนที่ 2 ข้อมูลด้านองค์ประกอบสำหรับการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยในการเลือกการท่องเที่ยวแบบแคมป์ปิ้ง และแกลมปิ้ง ในเขตอุทยานแห่งชาติดอยขุนตาล ประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับด้านสิ่งดึงดูดใจ ด้านการเข้าถึง ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านบุคลากรผู้ให้บริการและด้านการประชาสัมพันธ์ เกณฑ์การให้คะแนนเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มีคำตอบให้เลือก 5 ระดับ โดยใช้วิธีของ Likert (1932: 140) ตั้งแต่มากที่สุด-น้อยที่สุด ส่วนที่ 3 ความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะจากนักท่องเที่ยวหรือผู้ให้บริการในการเลือกการท่องเที่ยวแบบแคมป์ปิ้ง และแกลมปิ้ง ในเขตอุทยานแห่งชาติดอยขุนตาล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้ทำการออกแบบเสร็จเรียบร้อยแล้ว ไปทำการตรวจสอบความเหมาะสมของจำนวนภาษาและความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามตัวแปร (Index of Item-Objective Congruence : IOC) เพื่อหาความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน ซึ่งใช้วิธีคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive method) ได้ค่าคะแนนเท่ากับ 0.90 ซึ่งหลังจากผู้วิจัยได้ทำการปรับแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ จากนั้นนำแบบสอบถามไปทดลองใช้จำนวน 30 ชุด ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ เพื่อวิเคราะห์ความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วยการคำนวณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม เท่ากับ 0.950

แบบสอบถามเก็บข้อมูลจากนักท่องเที่ยวชาวไทย หรือผู้ที่เคยใช้บริการในการเลือกการท่องเที่ยวแบบแคมป์ปิ้ง และแกลมปิ้ง ในเขตอุทยานแห่งชาติดอยขุนตาล จำนวน 428 คน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ โดยผู้วิจัยแจกแบบสอบถามให้นักท่องเที่ยวชาวไทย หรือผู้ที่เคยใช้บริการในการเลือกการท่องเที่ยวแบบแคมป์ปิ้ง และแกลมปิ้ง ในเขตอุทยานแห่งชาติดอยขุนตาล และทำการเก็บแบบสอบถามด้วยตนเอง โดยเก็บแบบสอบถามทั้งในวันจันทร์-ศุกร์ และวันหยุดสุดสัปดาห์

การวิเคราะห์ข้อมูลที่รวบรวมได้จากแบบสอบถามด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยแบ่งได้ ดังนี้ตอนที่ 1 การการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้วิธีประมวลผลทางสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) โดยนำข้อมูลที่รวบรวมได้มาวิเคราะห์หาค่าทางสถิติซึ่งประกอบด้วย การแจกแจงความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage) ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับองค์ประกอบสำหรับการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยในการเลือกการท่องเที่ยวแบบแคมป์ปิ้ง และแกลมปิ้ง ในเขตอุทยานแห่งชาติดอยขุนตาล ใช้วิธีประมวลผลทางสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) โดยนำข้อมูลที่รวบรวมได้มาวิเคราะห์หาค่าทางสถิติ ซึ่งประกอบด้วย ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ตอนที่ 3 ความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะจากนักท่องเที่ยวหรือผู้ให้บริการในการเลือกการท่องเที่ยวแบบแคมป์ปิ้ง และแกลมปิ้ง ในเขตอุทยานแห่งชาติดอยขุนตาล ใช้วิธีประมวลผลทางสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) โดยนำข้อมูลที่ได้มาเขียนบรรยายเรียงความ

ผลการศึกษา

งานวิจัยเรื่อง องค์ประกอบสำหรับการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวชาวไทย ในการเลือกการท่องเที่ยวแบบแคมป์ปิ้งและแกลมปิ้ง ในเขตอุทยานแห่งชาติ ดอยขุนตาล ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังต่อไปนี้

พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 326 คน (ร้อยละ 76.17) และเพศชาย จำนวน 102 คน (ร้อยละ 23.83) ตามลำดับ นักท่องเที่ยวชาวไทยส่วนใหญ่อายุ 20-30 ปี จำนวน 282 คน (ร้อยละ 65.89) รองลงมาคืออายุ 31-40 ปี จำนวน 97 คน (ร้อยละ 22.66) และอายุ 61 ปีขึ้นไป จำนวน 49 คน (ร้อยละ 11.45) ตามลำดับ นักท่องเที่ยวชาวไทยส่วนใหญ่ว่างงาน/ กำลังศึกษา จำนวน 243 คน (ร้อยละ 56.77) รองลงมาคือ พนักงานบริษัทเอกชน/ รัฐวิสาหกิจ จำนวน 114 คน (ร้อยละ 26.64) และข้าราชการ จำนวน 71 คน (ร้อยละ 16.59) ตามลำดับ นักท่องเที่ยวชาวไทยส่วนใหญ่มีสถานภาพโสด จำนวน 265 คน (ร้อยละ 61.92) รองลงมา มีสถานภาพสมรส จำนวน 87 คน (ร้อยละ 20.32) และมีสถานภาพหม้าย/หย่าร้าง จำนวน 76 คน (ร้อยละ 17.76) ตามลำดับ มีวัตถุประสงค์ ในการท่องเที่ยวเพื่อการพักผ่อน 248 คน (ร้อยละ 57.94) เพื่อสุขภาพ 102 คน (ร้อยละ 23.83) เพื่อประชุม/ สัมมนา 78 คน (ร้อยละ 18.23) โดยมีการเดินทาง มากกว่า 10 ครั้งต่อปี 188 คน (ร้อยละ 43.92) เดินทาง 1-2 ครั้ง / เดือน 105 คน (ร้อยละ 24.53) เดินทางมากกว่า 1-2 ครั้ง / ปี 81 คน (ร้อยละ 18.92) และ เดินทาง มากกว่า 3 ครั้งต่อเดือน 54 คน (ร้อยละ 12.62)

1. องค์ประกอบสำหรับการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยในการเลือก การท่องเที่ยวแบบแคมป์ปิ้ง และแกลมปิ้ง ในเขตอุทยานแห่งชาติดอยขุนตาล

องค์ประกอบสำหรับการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยในการเลือก การท่องเที่ยวแบบแคมป์ปิ้ง และแกลมปิ้ง ในเขตอุทยานแห่งชาติดอยขุนตาล โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาทางด้าน พบว่าด้านสิ่งดึงดูดใจ มีค่าเฉลี่ย มากที่สุด รองลงมาคือ ด้านการเข้าถึง ด้านบุคลากรผู้ให้บริการ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก และด้านที่น้อยที่สุดคือ ด้านการประชาสัมพันธ์ ซึ่งในแต่ละ องค์ประกอบมีระดับค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเรียงตามลำดับ ดังนี้

ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานขององค์ประกอบสำหรับการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยในการเลือกการท่องเที่ยวแบบแคมป์ปิ้ง และแกลมปิ้ง ในเขตอุทยานแห่งชาติดอยขุนตาล ด้านสิ่งดึงดูดใจ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าสภาพแวดล้อมมีความเหมาะสมต่อการตั้งแคมป์ปิ้ง และแกลมปิ้ง มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา คือ แคมป์ปิ้ง และแกลมปิ้ง ตั้งอยู่ใกล้กับแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ชื่อเสียงและความเป็นเอกลักษณ์ของอุทยานแห่งชาติดอยขุนตาล มีความโดดเด่น และ กิจกรรมที่ทางที่สำนักงานอุทยานแห่งชาติดอยขุนตาล จัดเตรียมไว้ให้มีความน่าสนใจ มีการจัดการพื้นที่โดยใช้ป้ายแสดงจุดต่างๆ ในบริเวณการให้บริการทางเดินเท้าและมีการแบ่งพื้นที่ในการให้บริการตามมาตรการความปลอดภัยในสถานการณ์โควิด-19 ตามลำดับ

ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานขององค์ประกอบสำหรับการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยในการเลือกการท่องเที่ยวแบบแคมป์ปิ้ง และแกลมปิ้ง ในเขตอุทยานแห่งชาติดอยขุนตาล ด้านการเข้าถึง โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าความเหมาะสมของขนาดแผนที่และสัญลักษณ์ รวมถึงป้ายบอกเส้นทางไปแหล่งท่องเที่ยว ป้ายสื่อความหมายในแหล่งท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือ เส้นทางได้ง่ายและสะดวก มีความปลอดภัยในการเดินทาง และ เป็นอุทยานแห่งชาติแห่งเดียวในประเทศไทยที่เดินทางไปด้วยรถไฟได้ตามลำดับ

ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานขององค์ประกอบสำหรับการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยในการเลือกการท่องเที่ยวแบบแคมป์ปิ้ง และแกลมปิ้ง ในเขตอุทยานแห่งชาติดอยขุนตาล ด้านบุคลากรผู้ให้บริการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า พนักงานมีความสุภาพ ทั้งกาย วาจาและใจ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือ พนักงานให้บริการด้วยความเต็มใจและเอาใจใส่ พนักงานมีความรู้และความพร้อมในการให้บริการ และ พนักงานให้บริการด้วยความรวดเร็ว และทันเวลาที่ ตามลำดับ

ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานขององค์ประกอบสำหรับการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยในการเลือกการท่องเที่ยวแบบแคมป์ปิ้ง และแกลมปิ้ง ในเขตอุทยานแห่งชาติดอยขุนตาล ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า มีห้องสุขา ห้องอาบน้ำสะอาด ให้บริการ

อย่างเพียงพอและอยู่ใกล้ที่พัก มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือมีระบบรักษาความปลอดภัยของสถานที่พัก มีพนักงานเจ้าหน้าที่คอยดูแลนักท่องเที่ยวตลอด 24 ชั่วโมง มีพื้นที่ในการจัดตั้งเต็นท์แคมป์ปิ้ง และแกลมปิ้ง เพียงพอและเหมาะสม อีกทั้งมีศูนย์บริการนักท่องเที่ยว รวมทั้งอุปกรณ์ และห้องปฐมพยาบาลรองรับให้กับนักท่องเที่ยว ตามลำดับ

ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานขององค์ประกอบสำหรับการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยในการเลือกการท่องเที่ยวแบบแคมป์ปิ้ง และแกลมปิ้ง ในเขตอุทยานแห่งชาติดอยขุนตาล ด้านการประชาสัมพันธ์โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาข้อพบว่า มีช่องทางในการติดต่อที่ทำได้ง่าย มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือ มีการประชาสัมพันธ์ที่พัก กิจกรรมเดินป่า ทางเดินเท้า แคมป์ปิ้ง และแกลมปิ้ง ผ่านช่องทางต่างๆ และมีช่องทางในการให้บริการที่หลากหลาย และมีบทความ รวมถึงการรีวิวผ่านสื่อสังคมออนไลน์ ตามลำดับ

ตารางที่ 1 องค์ประกอบสำหรับการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยในการเลือกการท่องเที่ยวแบบแคมป์ปิ้ง และแกลมปิ้ง ในเขตอุทยานแห่งชาติดอยขุนตาล

องค์ประกอบสำหรับการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยในการเลือกการท่องเที่ยวแบบแคมป์ปิ้ง และแกลมปิ้ง		x	S.D.	แปลผล
1	ด้านสิ่งดึงดูดใจ	4.10	0.657	มาก
2	ด้านการเข้าถึง	3.98	0.771	มาก
3	ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก	3.78	0.740	มาก
4	ด้านบุคลากรผู้ให้บริการ	3.96	0.743	มาก
5	ด้านการประชาสัมพันธ์	3.64	0.783	มาก
รวม		3.89	0.565	มาก

จากตารางที่ 1 สรุปได้ว่า ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานขององค์ประกอบสำหรับการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยในการเลือกการท่องเที่ยวแบบแคมป์ปิ้ง และแกลมปิ้ง ในเขตอุทยานแห่งชาติดอยขุนตาลโดยรวมพบว่าอยู่ในระดับมาก ($x = 3.89$ S.D. = 0.565)

2. ความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะจากนักท่องเที่ยวหรือผู้ใช้บริการในการเลือกการท่องเที่ยวแบบแคมป์ปิ้ง และแกลมปิ้ง ในเขตอุทยานแห่งชาติดอยขุนตาล

ผู้ตอบแบบสอบถามได้ให้ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการเลือกการท่องเที่ยวแบบแคมป์ปิ้ง และแกลมปิ้ง ในเขตอุทยานแห่งชาติดอยขุนตาล ไว้ดังนี้ ที่ตั้งของพื้นที่พักแรมแบบแคมป์ปิ้ง และแกลมปิ้ง ด้วยเส้นทางที่ตั้ง อยู่ไม่ไกลจากแหล่งนันทนาการอื่นเพื่อสะดวกในการเดินทางท่องเที่ยวไปยังแหล่งนันทนาการอื่นๆ ส่วนในบริเวณพื้นที่ทางเดินเท้าควรมีการจัดทำเส้นทางเชื่อมโยงไปยังส่วนต่างๆ เพื่อสะดวกต่อการสัญจร และการเดินไปสู่สิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เช่น ห้องสุขา ห้องอาบน้ำ รวมถึงศูนย์บริการนักท่องเที่ยวของอุทยาน และเพื่อหลีกเลี่ยงการรบกวนผู้มาเยือนกลุ่มอื่น ควรมีการจัดทำสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐานให้เพียงพอ เช่น ห้องสุขา ห้องอาบน้ำ ถึงขยะที่มีการแยกประเภท ที่ล้างจาน ที่ประกอบอาหารรวม และที่จอดรถ โดยเฉพาะในช่วงฤดูกาลท่องเที่ยวพื้นที่ในการแคมป์ปิ้ง และแกลมปิ้ง ทางเดินเท้าไม่เพียงพอ จำนวนห้องน้ำ ไม่เพียงพอต่อความต้องการในการใช้บริการของนักท่องเที่ยว อีกทั้งลานจอดรถมีไม่เพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว ในช่วงเวลาที่มีนักท่องเที่ยวมาเที่ยวเยอะ ทำให้ต้องจอดรถบนไหล่ทาง เกิดการจราจรติดขัด และควรมีเจ้าหน้าที่เดินตรวจตรามากกว่านี้ ตรวจดูความเรียบร้อย เพื่อคอยให้คำแนะนำและดูแลความเรียบร้อย มีการกล่าวตักเตือนต่อนักท่องเที่ยวที่ใช้เสียงดังรบกวนคนอื่น

อภิปรายผล

จากงานวิจัยเรื่อง องค์ประกอบสำหรับการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยในการเลือกการท่องเที่ยวแบบแคมป์ปิ้งและแกลมปิ้ง ในเขตอุทยานแห่งชาติดอยขุนตาล พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 76.17 นักท่องเที่ยวชาวไทยส่วนใหญ่อายุ 20-30 ปี ร้อยละ 65.89 ส่วนใหญ่ว่างงาน/กำลังศึกษา จำนวน ร้อยละ 56.77 และส่วนใหญ่มีสถานภาพโสด ร้อยละ 61.92 มีวัตถุประสงค์ในการท่องเที่ยวเพื่อการพักผ่อน ร้อยละ 57.94 โดยมีการเดินทางมากกว่า 10 ครั้งต่อปี ร้อยละ 43.93 ในขณะที่ ธนกรนพพรหม สงสาคร และ ศิริสุดา พรหมศิริ (2564)

ได้ทำการศึกษาแนวทางการพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวแคมป์ปิ้ง (Camping) เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวชาวไทยในจังหวัดอุบลราชธานี พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุ 21-30 ปี ประกอบอาชีพพนักงาน/นักเรียน/นักศึกษา มีสถานภาพโสด การศึกษาระดับปริญญาตรี

ในด้านค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานขององค์ประกอบสำหรับการตัดสินใจของนักท่องเที่ยว ชาวไทยในการเลือกการท่องเที่ยวแบบแคมป์ปิ้ง และ แกลมปิ้ง ในเขตอุทยานแห่งชาติดอยขุนตาลโดยรวมพบว่าอยู่ในระดับมาก ($x = 3.89$ S.D. = 0.565) หากพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านสิ่งดึงดูดใจ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านการเข้าถึง ด้านบุคลากรผู้ให้บริการ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก และด้านที่น้อยที่สุดคือ ด้านการประชาสัมพันธ์ ซึ่งในแต่ละองค์ประกอบมีระดับค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเรียงตามลำดับ ดังนี้ ด้านสิ่งดึงดูดใจ โดยรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าสภาพแวดล้อมมีความเหมาะสมต่อการตั้งแคมป์ปิ้ง และแกลมปิ้ง มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือ แคมป์ปิ้ง และแกลมปิ้ง ตั้งอยู่ใกล้กับแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ชื่อเสียง และความเป็นเอกลักษณ์ของอุทยานแห่งชาติดอยขุนตาล มีความโดดเด่น และกิจกรรมที่ทางที่สำนักงานอุทยานแห่งชาติดอยขุนตาล จัดเตรียมไว้ให้มีความน่าสนใจ มีการจัดการพื้นที่โดยใช้ป้ายแสดงจุดต่าง ๆ ในบริเวณการให้บริการกางเต็นท์และมีการแบ่งพื้นที่ในการให้บริการตามมาตรการความปลอดภัย ในสถานการณ์โควิด 19 ตามลำดับ ในด้านการเข้าถึง โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าความเหมาะสมของขนาดแผนที่และสัญลักษณ์ รวมถึงป้ายบอกเส้นทางไปแหล่งท่องเที่ยว ป้ายสื่อความหมายในแหล่งท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือ เดินทางได้ง่ายและสะดวก มีความปลอดภัยในการเดินทาง และ เป็นอุทยานแห่งชาติแห่งเดียวในประเทศไทยที่เดินทางไปด้วยรถไฟได้ตามลำดับ ด้านบุคลากรผู้ให้บริการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า พนักงานมีความสุภาพ ทั้งกาย วาจาและใจ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือ พนักงานให้บริการด้วยความเต็มใจและเอาใจใส่ พนักงานมีความรู้และความพร้อมในการให้บริการ และ พนักงานให้บริการด้วยความรวดเร็วและทันเวลาที่ ตามลำดับ ในขณะที่ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก โดยรวมอยู่ในระดับมาก

เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า มีห้องสุขา ห้องอาบน้ำสะอาด ไว้บริการอย่างเพียงพอ และอยู่ใกล้ที่พัก มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือมีระบบรักษาความปลอดภัยของสถานที่พัก มีพนักงานเจ้าหน้าที่คอยดูแลนักท่องเที่ยวตลอด 24 ชั่วโมง มีพื้นที่ในการจัดตั้งเต็นท์แคมป์ปิ้ง และแกลมปิ้ง เพียงพอและเหมาะสม อีกทั้งมีศูนย์บริการนักท่องเที่ยว รวมทั้งอุปกรณ์ และห้องปฐมพยาบาลรองรับให้กับนักท่องเที่ยวตามลำดับ และท้ายสุดด้านการประชาสัมพันธ์โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า มีช่องทางในการติดต่อที่พักได้ง่าย มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือมีการประชาสัมพันธ์ที่พัก กิจกรรมเดินป่า ทางเดินเท้า แคมป์ปิ้ง และแกลมปิ้งผ่านช่องทางต่าง ๆ และมีช่องทางในการให้บริการที่หลากหลาย และมีบทความรวมถึงการรีวิวผ่านสื่อสังคมออนไลน์ ตามลำดับ ในขณะที่ กัญจน์ มั่นจิระ และคณะ (2564) ได้ทำการศึกษาแรงจูงใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีผลต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในรูปแบบแคมป์ปิ้ง จังหวัดนครนายก พบว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมีอายุอยู่ในช่วง 18-30 ปี มีอาชีพเป็นนักเรียน/นักศึกษา สถานะภาพโสด มีการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ต่ำกว่า 15,000 บาท โดยมีกิจกรรมทางการท่องเที่ยวเพื่อมาชมวิถีชีวิตสัตว์ป่า รวบรวมข้อมูลจากสื่อโซเชียลมีเดีย มีวัตถุประสงค์การเดินทางมาท่องเที่ยวเพื่อพักผ่อนหย่อนใจ และนิยมเดินทางมากับครอบครัว โดยแรงจูงใจในการมาท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในรูปแบบแคมป์ปิ้ง จังหวัดนครนายก ที่มีแรงจูงใจระดับมากที่สุด ได้แก่ ด้านกายภาพ ($x = 4.30$) รองลงมา คือ ระดับมาก ได้แก่ ด้านวัฒนธรรม ($x = 4.20$) ด้านแรงจูงใจระหว่างบุคคล ($x = 3.90$) และ แรงจูงใจทางด้านสถานภาพและชื่อเสียง ($x = 3.85$) ตามลำดับ อีกทั้ง ธนกรกพรหม สงสาคร และศิริสุดา พรหมศิริ (2564) ได้ทำการศึกษาแนวทางการพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวแคมป์ปิ้ง (Camping) เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวชาวไทยในจังหวัดอุบลราชธานี พบว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีระดับความต้องการในด้านสิ่งดึงดูดใจโดยนักท่องเที่ยวให้ความสำคัญเป็นอันดับแรกในเรื่องธรรมชาติที่สวยงามและอากาศบริสุทธิ์ของสถานที่แคมป์ปิ้ง (Camping) รองลงมาด้านความสะดวกในการเดินทางโดยประเด็นที่นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญและคำนึงถึงคือความปลอดภัยในการเดินทาง

ทั้งนี้ นักท่องเที่ยวที่เลือกการท่องเที่ยวแบบแคมป์ปิ้ง และแกลมปิ้ง ในเขตอุทยานแห่งชาติดอยขุนตาล เห็นว่า ที่พักแรมแบบแคมป์ปิ้ง และแกลมปิ้ง ควรตั้งอยู่ไม่ไกลจากแหล่งนันทนาการอื่นเพื่อสะดวกในการเดินทางและควรมีการจัดทำเส้นทางเชื่อมโยงไปยังส่วนต่างๆ เพื่อสะดวกต่อการเดินทางไปสู่สิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ โดยเฉพาะในช่วงฤดูกาลท่องเที่ยวพื้นที่ในการแคมป์ปิ้ง และแกลมปิ้ง ทางเดินที่มีไม่เพียงพอ จำนวนห้องน้ำ ไม่เพียงพอต่อความต้องการในการใช้บริการของนักท่องเที่ยว และควรมีเจ้าหน้าที่เดินตรวจตรามากกว่านี้ ตรวจดูความเรียบร้อยเพื่อคอยให้คำแนะนำและดูแลความเรียบร้อย มีการกล่าวเตือนต่อนักท่องเที่ยวที่ใช้เสียงดังรบกวนคนอื่น ซึ่ง สุวรรณิ พันธุ์แสน (2565) ได้ทำการศึกษาปัจจัยและพฤติกรรมที่มีผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่เลือกการท่องเที่ยวแบบแคมป์ปิ้งในจังหวัดชลบุรี พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุอยู่ระหว่าง 31-40 ปี มีสถานภาพโสด มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี มีอาชีพพนักงานบริษัทเอกชนและมีรายได้ต่อเดือน 30,001 – 40,000 บาท โดยนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เลือกสถานที่แคมป์ปิ้งของเอกชน เนื่องจากมีสิ่งอำนวยความสะดวกโดยมีห้องน้ำสะอาด มีร้านค้า ร้านอาหาร เพื่ออำนวยความสะดวกครบครัน มีสถานที่พักแบบธรรมชาติที่เงียบสงบ มีที่พักราคาสูงตามลักษณะห้องพักและบรรยากาศที่ดี มีความสะอาดเรียบร้อย ร่มรื่น และสวยงาม ส่วนใหญ่ออกเดินทางท่องเที่ยวแบบแคมป์ปิ้ง ร่วมกับกลุ่มเพื่อน และมีความถี่ในการออกเดินทางท่องเที่ยวแบบแคมป์ปิ้ง 6 เดือน/ครั้ง โดยมีปัจจัยด้านสถานที่ได้รับความพึงพอใจมากที่สุด รองลงมาคือด้าน สิ่งอำนวยความสะดวก ด้านความดึงดูดและน่าสนใจ ด้านการให้บริการ และ ด้านความปลอดภัย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

สถานที่ที่ให้บริการที่พักแรมแบบแคมป์ปิ้ง และแกลมปิ้ง ควรมีการเพิ่มมาตรการรับรองความปลอดภัย ทั้งด้านการรักษาความปลอดภัยและด้านความปลอดภัยตามมาตรการโควิด 19 จัดให้มีบริการอุปกรณ์ต่างๆ ในการเตือนภัย ภัย

และปฐมพยาบาล เพื่ออำนวยความสะดวก และช่วยเหลือนักท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติให้อยู่ในสภาพพร้อมใช้งาน ควบคู่กับจัดเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์ฯ ตลอด 24 ชั่วโมง คอยให้ความช่วยเหลือนักท่องเที่ยวด้านต่าง ๆ

2. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

อุทยานแห่งชาติควรมีการนำมาตรฐานการจัดกิจกรรมพักผ่อนเพื่อการท่องเที่ยวของกรมการท่องเที่ยวมาปรับใช้ในการดำเนินการให้บริการสถานที่พักผ่อนในเขตอุทยานแห่งชาติเพื่อให้มีมาตรฐานเพิ่มเติมจากนโยบายในปัจจุบันที่มีการรณรงค์และขอความร่วมมือนักท่องเที่ยวไม่นำบรรจุภัณฑ์พลาสติกใช้ครั้งเดียวแล้วทิ้ง และภาชนะที่ทำด้วยโฟมเข้าพื้นที่อุทยานแห่งชาติทั่วประเทศ งดเว้นการดื่มสุรา หรือเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ทุกชนิด ห้ามนำสัตว์เลี้ยงเข้าอุทยานแห่งชาติ และกำชับเจ้าหน้าที่ดูแลรักษาความสะอาดบริเวณต่างๆ โดยเฉพาะห้องน้ำ รวมถึงจัดระเบียบการกางเต็นท์และสถานที่จอดรถให้เหมาะสม ป้องกันการรบกวนและการส่งเสียงดังของนักท่องเที่ยว

3. ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยครั้งต่อไป

การศึกษาครั้งต่อไป ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับศักยภาพในการให้บริการของสถานที่ที่ให้บริการที่พักแบบแคมป์ปิ้ง และแกลมปิ้ง เพื่อที่จะสามารถจัดสรรพื้นที่สำหรับการรองรับในช่วงเทศกาลต่างๆ ให้เพียงพอและเพื่อประเมินขีดความสามารถในการรองรับพื้นที่สำหรับนักท่องเที่ยวในการจัดกิจกรรมพักผ่อน

บรรณานุกรม

- กัญจน์ มั่นจิระ และคณะ. (2564). การศึกษาแรงจูงใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีผลต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในรูปแบบแคมป์ปิ้ง จังหวัดนครนายก (รายงานผลการวิจัย). กรุงเทพฯ: คณะวัฒนธรรมสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- กัญญาพัชร พัฒนาโกคินสกุล, สุภัทรา สังข์ทอง และนิมิต ชื่นสัน. (2565). การพัฒนาแกลมปิ้งเพื่อการท่องเที่ยว, วารสารเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวสู่ความยั่งยืน. 4(2), 94-109.

- กุลแก้ว คล้ายแก้ว. (2565). **เอกสารคำสอน TOUR421 การท่องเที่ยวชมรดกโลก**. พิษณุโลก: คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิษณุโลกสงคราม.
- ข่าวกรุงเทพธุรกิจ. (2565). **มูลค่าตลาดแคมป์ทั่วโลกพุ่ง 12% อยากจับธุรกิจนี้ต้องเริ่มอย่างไร**. สืบค้นเมื่อ 20 มีนาคม 2566 จาก <https://www.bangkokbiznews.com/business/986538>.
- ธนกนกพรหม สงสาคร และศิริสุตา พรหมศิริ. (2564). **แนวทางการพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวแคมป์ปิ้ง(Camping) เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวชาวไทย ในจังหวัดอุบลราชธานี** (รายงานผลการวิจัย). อุบลราชธานี: คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.
- แบรนด์เจจ ออนไลน์. (2565). **Camping สู่ Glamping เทรนด์ท่องเที่ยวแบบกลางแจ้ง**. สืบค้นเมื่อ 8 กันยายน 2566, จาก <https://www.brandage.com/article/29293/Camping-Glamping>.
- บุญญพัฒน์ ไชยมล. (2556). การกำหนดขนาดตัวอย่างสำหรับการวิจัยเชิงพรรณนาในงานสาธารณสุข, **วารสารมหาวิทยาลัยทักษิณ**. 16(2), 9-18.
- วิษสุตา ร้อยพิลา ชรินทร์ แพทย์ปริดา และอรอุษา อ่องสุวรรณ. (2566). องค์ประกอบสำหรับการตัดสินใจเลือกที่พักแบบแคมป์ปิ้ง จังหวัดนครนายก, **วารสารวิชาการสถาบันวิทยาการจัดการแห่งแปซิฟิค**. 9(2), 89-97.
- สถาบันการพลศึกษา. (2560). **ความสำคัญของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว**. สืบค้นเมื่อ 6 กรกฎาคม 2566 จาก <https://tourismatbuu.com>.
- สุรางคณา ศรีสุทธิ. (2563). **แผนธุรกิจ Home Camping and Glamping** (ธุรกิจแคมป์ปิ้ง และแกลมปิ้ง). สืบค้นเมื่อ 29 สิงหาคม 2566 จาก <http://dspace.bu.ac.th/jspui/handle/123456789/4768>.
- สุวรรณณี พันธแสน. (2565). **ศึกษาปัจจัยและพฤติกรรมที่มีผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่เลือกการท่องเที่ยวแบบแคมป์ปิ้งในจังหวัดชลบุรี**. สืบค้นเมื่อ 29 กรกฎาคม 2566 จาก <https://3m-it.ru.ac.th/journals/it18/10.6314193010%20สุวรรณณี%20พันธแสน.pdf>.

- อภินันท์ จันทะนี. (2550). **สถิติและการวิจัยทางธุรกิจสำหรับนักศึกษา MBA. และ Ph.D. ฝ่ายบัณฑิตศึกษา คณะวิทยาการจัดการ. พระนครศรีอยุธยา : มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.**
- Deloitte. (2019). **The deloitte global millennial survey 2019.** Retrieved July 7, 2023, from <https://www.deloitte.com/cn/en/pages/about-deloitte/articles/2019-millennial-survey.html>.
- Global Information Inc. (2021). **Glamping market size estimated to grow to 3.9 billion USS in 2027.** Retrieved June 29, 2023, from <https://www.gii.co.jp/report/kbv1005879-global-glamping-market-by-type-cabinspods-tents.html>.
- Likert, R. (1932). **A technique for the measurement of attitudes.** Archives of Psychology. 140, 5-55.

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประเพณีฟาดข้าวของกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยง และเพื่อศึกษาแนวทางการอนุรักษ์ประเพณีฟาดข้าวของกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยง อำเภอกองคา ภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ประยุกต์วิธีวิจัยทางมานุษยวิทยา กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ 1) ผู้นำชุมชน 2) ผู้ประกอบพิธีกรรม 3) ปราชญ์ชุมชน และ 4) กลุ่มเกษตรกรในชุมชน จำนวน 14 คน กลุ่มผู้ให้ข้อมูลรอง ได้แก่ กลุ่มเยาวชน กลุ่มพ่อค้าคนกลาง และหน่วยงานราชการ จำนวน 6 คน เครื่องมือที่ใช้ คือ 1) แบบสัมภาษณ์ 2) แบบสังเกต และ 3) ประเด็นสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า ชุมชนชาติพันธุ์กะเหรี่ยงในอำเภอกองคามิมีประเพณีฟาดข้าวที่สืบทอดกันมาเป็นเวลาช้านาน การจัดประเพณีฟาดข้าวเพื่อแสดงความเคารพต่อธรรมชาติ ขอขมาและขอขอบคุณแม่โพสพที่ดูแลข้าวให้อุดมสมบูรณ์ สถานการณ์ปัจจุบันการฟาดข้าวเริ่มเลือนหายไปจากชุมชนกะเหรี่ยงเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ดังนั้นแนวทางการอนุรักษ์ประเพณีฟาดข้าวของกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยง คือ 1) ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนควรอนุรักษ์ประเพณีฟาดข้าวไว้ในหลักสูตร เพื่อให้เยาวชนได้รับความรู้และมองเห็นถึงความสำคัญของประเพณีฟาดข้าว 2) การเผยแพร่ความรู้การฟาดข้าวที่สัมพันธ์กับการดำเนินชีวิตให้แก่เยาวชน 3) บรรจุแผนการจัดประเพณีให้กับหน่วยงานที่ดูแลวัฒนธรรม และ 4) คนทุกช่วงวัยร่วมมือการส่งเสริมวัฒนธรรมการฟาดข้าวให้คงอยู่ต่อไป แนวทางอนุรักษ์ประเพณีฟาดข้าวของกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงมีจุดหมายเพื่อสร้างอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์สู่สำนึกรักถิ่นตนเพื่อเป็นรากฐานของการพัฒนาชุมชน สังคม อย่างยั่งยืน

คำสำคัญ : แนวทางการอนุรักษ์, กลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยง, ประเพณีฟาดข้าว, ชุมชนชาติพันธุ์

Abstract

This research aims to investigate the tradition of paddy threshing of the Karen ethnic group and to determine guidelines for conserving the tradition of paddy threshing of the Karen ethnic groups at Thong Pha Phum District in Kanchanaburi Province. Use qualitative research methods applied anthropological research method. The fourteen primary informants consisted of 1) community leaders; 2) ritual performers; 3) community wisemen; and 4) a group of farmers. The six secondary informants consisted of youth, middlemen, and government officials. The instruments were: 1) an interview form; 2) an observation form; and 3) focus group topics. A content analysis was conducted.

The study findings revealed that the Karen ethnic groups in Thong Pha Phum District have long inherited the paddy threshing tradition. The ritual of paddy threshing shows respect for nature, asks for forgiveness, and expresses gratitude to Mae Phosop for taking care of and making the rice crop abundant. Presently, the tradition has gradually faded away from the Karen communities due to various changes. Thus, the guidelines for preserving the paddy threshing tradition include: 1) educational organizations should incorporate the tradition of paddy threshing in the curricula to educate youth about its importance; 2) knowledge of the paddy threshing should be disseminated among youth to illustrate its connection to their way of life; 3) cultural organizations should include a paddy threshing tradition fair in their event planning; and 4) people of all ages collaborate to promote and preserve the paddy threshing culture. These preservation guidelines aim to foster an ethnic identity and cultivate a love for the homeland, serving as a foundation for sustainable community and social development.

Keywords : preservation guidelines, Karen ethnic group, paddy threshing tradition, ethnic community

บทนำ

กลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงมีความผูกพันกับป่าอย่างลึกซึ้ง ดังนั้นระบบความเชื่อของกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงจึงเกี่ยวพันกับผีและบรรพบุรุษ ผู้คนในสังคมกะเหรี่ยงแบ่งเป็น ผีบ้านหรือผีเจ้าที่ คือ ผีที่คอยปกป้องรักษาหมู่บ้าน และผีเรือน คือ ผีบรรพบุรุษที่คอยคุ้มครองให้ลูกหลานอยู่เย็นเป็นสุข การนับถือผีจะมีการบวงสรวงและเซ่นสังเวยอย่างเคร่งครัด อย่างไรก็ตามเมื่อเวลาผ่านไปหลายชุมชนหันมานับถือศาสนาพุทธและศาสนาคริสต์มากขึ้นแต่ยังคงความเชื่อเรื่องเดิมอยู่ ระบบความเชื่อและศาสนาจึงมีลักษณะผสมผสาน เช่น ความเชื่อเรื่องขวัญ กลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงเชื่อว่าคนเรามีขวัญอยู่ทั้งหมด 37 ขวัญ เมื่อคนตายไปขวัญจะละทิ้งหรือหายไป (สถาบันวิจัยสังคม, 2556: 43) การทำไร่หมุนเวียนเป็นระบบเกษตรที่เก่าแก่ที่มีอายุนานหมื่นปีก่อนคริสตกาล ปัจจุบันมีผู้ทำเกษตรระบบนี้ ไม่น้อยกว่า 500 ล้านคนทั่วโลก เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ไม่น้อยกว่า 3,000 กลุ่มและพื้นที่คิดเป็น 30% ของพื้นที่เกษตรทั่วโลก การทำความเข้าใจกับวิถีชีวิตกะเหรี่ยงนั้น จำเป็นต้องทำความเข้าใจเรื่องการเพาะปลูกแบบไร่หมุนเวียนของกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยง อย่างไรก็ตามการทำไร่หมุนเวียนนี้ได้ขัดแย้งระหว่างรัฐกับกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยง เพราะรัฐมองว่าการทำไร่หมุนเวียนเป็นการทำลายป่า แต่สำหรับกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงอธิบายว่า การทำไร่ข้าวหมุนเวียนเป็นการเกษตรกรรมที่สอดคล้องกับการดำรงอยู่ของป่า ทำให้ป่ากลับฟื้นคืนมาได้และเป็นระบบเกษตรกรรมที่ทำให้ชุมชนพึ่งตนเอง เพราะในการผลิตเน้นการบริโภคเป็นหลักแบบเศรษฐกิจพอเพียง มีความหลากหลายทางชีวภาพสูง ซึ่งในปัจจุบันนักวิชาการในสาขาที่เกี่ยวข้อง เช่น เกษตรศาสตร์ วนศาสตร์ นิเวศวิทยาและมานุษยวิทยานิเวศ ต่างก็ยอมรับในความสำคัญในเชิงนิเวศของระบบการทำเกษตรแบบไร่หมุนเวียน งานศึกษาไร่หมุนเวียนตามแนวทางสายนิเวศวิทยามนุษย์ (human ecology) ในยุคต้นๆ ที่สำคัญในเมืองไทย คือ Farmers in the Forest: Economic Development and Marginal Agriculture in Northern Thailand (ศยามล เจริญรัตน์, 2556: 18 – 22) ซึ่งเป็นการร่วมทำวิจัยระหว่างนักสังคมศาสตร์และนักวิทยาศาสตร์ ในการศึกษาเกษตรกรรมบนพื้นที่สูง โดยพยายามชี้ให้เห็นถึงความหลากหลายของระบบการทำไร่หมุนเวียนของคนไทย ซึ่งไม่ใช่ระบบเกษตรที่จำกัดอยู่เฉพาะกลุ่มชาติพันธุ์บนพื้นที่สูงเท่านั้น แต่คนชนพื้นราบเองก็มีส่วนสำคัญในการทำไร่ระบบนี้

วิถีการทำข้าวไร่หมุนเวียนเป็นวิถีการทำการเกษตรแบบดั้งเดิมของกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงที่ได้รับการถ่ายทอดมาอย่างยาวนาน ในบริเวณพื้นที่มีลักษณะเชิงเขา โดยจะใช้พื้นที่ดังกล่าวในการทำการเกษตรเพียงในระยะเวลาสั้น คือ 1 รอบฤดูกาลผลิตเท่านั้น เมื่อหมดฤดูกาลผลิต คือ การเก็บเกี่ยวผลผลิต กลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงจะทิ้งร้างพื้นที่ไร่ไว้ เรียกกันว่าไร่ชาก (คลีเมอะ) ซึ่งเป็นพื้นที่ถูกปล่อยร้างไว้หลังจากเก็บเกี่ยวภายในไร่เสร็จ เพื่อให้ผืนป่าได้ปรับสภาพคืนสู่ความสมดุลเช่นเดิม โดยประมาณ ไร่หมุนเวียนเป็นรูปแบบการจัดการพื้นที่การเกษตรอย่างหนึ่ง ที่อาศัยภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยง โดยมีเป้าหมายที่จะให้มนุษย์สามารถอาศัยอยู่ร่วมกับธรรมชาติ ตามที่นพรัตน์ ไชยชนะ (2565: 216) กล่าวถึงไร่ข้าวของกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงในพื้นที่อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี ว่าไร่ข้าวหมุนเวียนเป็นระบบวนเกษตรอีกอย่างหนึ่งที่ใช้พื้นที่ในระยะสั้นและปล่อยพักพื้นที่ในระยะยาว เพื่อที่จะรอให้ผืนดินมีความอุดมสมบูรณ์แล้วจึงกลับมาทำในที่เดิม โดยไร่หมุนเวียนนั้นไม่ใช่เป็นแค่พื้นที่ผลิตอาหารแต่ยังเป็นพื้นที่แฝงไปด้วยคติแนวคิดเรื่องของวัฒนธรรม การจัดการทรัพยากรธรรมชาติแบบมีส่วนร่วม และระบบการผลิตเชิงศีลธรรม นอกจากนี้ ไพสิฐ พาณิษย์กุล และคณะ (2560: 15) พบว่าชุมชนชาติพันธุ์กะเหรี่ยงส่วนใหญ่ร้อยละ 45 ยังคงทำไร่ข้าวหมุนเวียนเป็นวิถีหลักโดยเฉพาะการปลูกข้าว รองลงมาร้อยละ 32 เป็นชุมชนที่กำลังเปลี่ยนวิถีไร่ข้าวหมุนเวียนไปสู่การเกษตรเชิงเดี่ยว และร้อยละ 15 เป็นชุมชนที่ไม่ได้ทำไร่หมุนเวียนอีกต่อไป จากข้อมูลจะเห็นได้ว่าสถานการณ์การดำรงอยู่ของระบบข้าวไร่หมุนเวียนกำลังถูกคุกคาม พร้าเลื่อน ด้วยวิถีการเกษตรสมัยใหม่ซึ่งส่งผลต่อการหายไปของระบบข้าวไร่หมุนเวียน รวมถึงวิถีวัฒนธรรมการผลิตเพื่อยังชีพของกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยง

การวิจัยนี้จะเป็นการศึกษาแนวทางในการอนุรักษ์ประเพณีฟาดข้าว โดยมีชุมชนชาติพันธุ์กะเหรี่ยงบ้านหนองบาง ตำบลลิ้นถิ่น และชุมชนชาติพันธุ์กะเหรี่ยงบ้านทุ่งเสือโทน ตำบลชะแล อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี เป็นชุมชนกรณีศึกษา ถึงแม้ในจังหวัดกาญจนบุรีจะมีกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงเป็นหลัก แต่ปัจจุบันในเขตอำเภอทองผาภูมิไม่มีการจัดงานประเพณีฟาดข้าวที่หลงเหลืออยู่ และการศึกษาครั้งนี้ไม่ใช่เป็นการเปรียบเทียบประเพณีฟาดข้าวของทั้งสองชุมชน

แต่เป็นการชี้ให้เห็นว่าชุมชนชาติพันธุ์กะเหรี่ยงทั้งสองพื้นที่ดังกล่าวนี้ยังคงมีการสืบสาน สืบทอด ดำรงอยู่ มีตัวตนในพื้นที่ชายขอบทางภูมิศาสตร์ อีกทั้งสองพื้นที่ดังกล่าวข้างต้นอยู่ในพื้นที่เขตอุทยานแห่งชาติ ถึงแม้การดำรงชีวิตจะสวนทางกับกฎหมายบางอย่างส่งผลให้กะเหรี่ยงในพื้นที่ชายแดนแห่งนี้ยังคงพยายามมีตัวตนสืบทอดประเพณีการฟาดข้าว แต่เหตุใด เพราะอะไร ทำไมชุมชนทั้งสองนี้ยังคงสืบทอดการจัดประเพณีฟาดข้าวและดำรงไว้อยู่ในปัจจุบัน อีกทั้งอัตลักษณ์ด้านภูมิโนเวศของพื้นที่ทั้งสองแหล่งอยู่ในเขตพื้นที่เขตป่าสงวนแห่งชาติเขาพระฤๅษี - เขาบ่อแร่ (บ้านทุ่งเสือโทน) และอุทยานแห่งชาติเขื่อนศรีนครินทร์ (บ้านหนองบาง) ปัจจุบันกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงทั้งสองชุมชนพยายามใช้และรักษาทรัพยากรธรรมชาติและยังคงฝังแน่นอยู่ในวิถีชีวิต ความคิดความเชื่อของกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยง การล่าสัตว์จะล่าเพียงพอเพื่อเป็นอาหารในการบริโภคเท่านั้น มีการถ่ายทอดความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น สืบทอดกันมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน รู้จักวิธีการปลูกพืชผสมผสานกับการดำเนินชีวิตก่อให้เกิดความมั่นคงทางอาหารในครอบครัวและชุมชน การศึกษาแนวทางการอนุรักษ์ประเพณีฟาดข้าวของกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงนั้นสามารถสร้างอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้อัตลักษณ์ให้สามารถดำรงต่อไป ทั้งนี้แนวทางอนุรักษ์ประเพณีฟาดข้าวของกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงมีจุดหมายเพื่อสร้างอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์สู่สำนักรักถิ่นตนเพื่อเป็นรากฐานของการพัฒนาชุมชน สังคม อย่างยั่งยืน นอกจากนี้การศึกษาเพื่อค้นหาแนวทางการอนุรักษ์ดังกล่าวนี้ทำให้เข้าใจวิถีชีวิตการอยู่ร่วมกันระหว่างคนกับคน คนกับป่า และคนกับสิ่งเหนือธรรมชาติ เข้าใจการอยู่ร่วมกันแบบพหุวัฒนธรรมภายใต้ทุนนิยมเสรีในกระแสโลก หนุนเสริมประเพณีธรรมทางวัฒนธรรมประเพณี ตามโครงสร้างและบทบาทหน้าที่ซึ่งสมาชิกในสังคมชุมชนชาติพันธุ์สามารถนำมาสร้างเครือข่ายร่วมกันและขับเคลื่อนวัฒนธรรมร่วมกันเพื่อสร้างความเข้มแข็งต่อไป อีกทั้งช่วยส่งเสริมคุณค่าของความยั่งยืนในมิติเศรษฐกิจ มิติสังคม และมิติทางสิ่งแวดล้อมของชุมชนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษารูปแบบประเพณีฟาดข้าวของกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงบ้านหนองบาง ตำบลลิ้นถีนี และบ้านทุ่งเสือโทน ตำบลชะแล อำเภอกองคา จ.กาญจนบุรี ในบริบทสังคมปัจจุบัน
2. เพื่อค้นหาแนวทางการอนุรักษ์ประเพณีฟาดข้าวของกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงบ้านหนองบาง ตำบลลิ้นถีนี และบ้านทุ่งเสือโทน ตำบลชะแล อำเภอกองคา จ.กาญจนบุรี

การทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวทางการอนุรักษ์ประเพณี พิธีกรรม และวัฒนธรรม พบว่า งานวิจัยด้านมานุษยวิทยาและสังคมวิทยา เช่น (จำเนียรน้อย สิงหะรักษ์, 2561; วิศน์ เศรษฐกร, 2553; จริญญา ฝนขาว, 2555; ปรีศนา เพชรบุญณิน และอริวัฒน์ รัตนวงศ์แซ, 2560) มองว่า ประเพณี วัฒนธรรม และภูมิปัญญาของชุมชนแต่ละแห่งนั้นมีหลายอย่างแล้วแต่ละอย่างก็อยู่คู่กับชุมชนมายาวนาน แต่ปัจจุบัน สิ่งต่างๆ เหล่านี้กับเลือนหายไปพร้อมกับมีเทคโนโลยีใหม่ๆ เข้ามาแทนที่ ทำให้ผู้คนไม่เห็นความสำคัญ ดังนั้น การอนุรักษ์ ค้นหาแนวทางโดยการปลูกจิตสำนึกให้คนในท้องถิ่นตระหนักถึงคุณค่าแก่นสาระและความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่น ส่งเสริมสนับสนุนการจัดกิจกรรมตามประเพณีและวัฒนธรรมต่างๆ สร้างจิตสำนึกของความเป็นคนท้องถิ่นนั้นๆ ที่จะต้องร่วมกันอนุรักษ์ภูมิปัญญาที่เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น รวมทั้งสนับสนุนให้มีศูนย์การเรียนรู้ชุมชนขึ้น เพื่อแสดงสภาพชีวิตและความเป็นมาของชุมชน อันจะสร้างความรู้และความภูมิใจในชุมชนท้องถิ่น

ทั้งนี้งานวิจัยของ (กฤษฎา บุญชัย, 2559; สุจริตลักษณ์ ดีผดุง, 2540; สถาบันวิจัยสังคม, 2556; สุนทร พุ่มไพรวลย์ และคณะ, 2557; สุวัฒน์ ไทรสังขวลิต และคณะ, 2552) ได้บ่งชี้ว่า การทำไร่ข้าวหมุนเวียนเป็นวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยง ซึ่งปัจจุบันนี้มีปรากฏอยู่ในเฉพาะบางชุมชนเท่านั้น เนื่องจากพื้นที่กาญจนบุรีโดยเฉพาะในอำเภอกองคา และอำเภอสองแควบุรี มีพื้นที่อยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติ และเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าทุ่งใหญ่นเรศวรทำให้วิถีชีวิตการทำ

ไร่ข้าวหมื่นเวียนของกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงเปลี่ยนแปลงไป แต่อย่างไรก็ดียังมีปรากฏอยู่ชุมชนชาติพันธุ์ชาวมุสลิมที่ยังคงทำไร่ข้าวหมื่นเวียนในพื้นที่ที่ได้รับอนุญาตหรือพื้นที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของชุมชนทำให้วัฒนธรรมการทำไร่ข้าวหมื่นเวียนยังคงเห็นอยู่ในบางชุมชน ทั้งนี้การศึกษาครั้งนี้จึงได้เลือกพื้นที่สองชุมชน ซึ่งมีการจัดงานประเพณีฟาดข้าวในอำเภอดงหลวง เพื่อค้นหาแนวทางการอนุรักษ์ส่งเสริมศักยภาพของวัฒนธรรมท้องถิ่นและชาติพันธุ์ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งในและนอกชุมชนสามารถสนับสนุนกิจกรรมและผลงานด้านวัฒนธรรมให้มีศักยภาพสูงขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ เครื่องมือวิจัย และวิธีการศึกษา

งานวิจัยชิ้นนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ประยุกต์วิธีวิทยาทางมานุษยวิทยา (Anthropological methodology) คือ การเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับวิถีการทำไร่ข้าวหมื่นเวียน และประเพณีฟาดข้าวของกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงโพล่ง ผู้วิจัยมีการวางแผนโดยใช้เทคนิคเพื่อให้ได้ข้อมูลลึก และรายละเอียด มีความน่าเชื่อถือ ดังนี้

1. การเลือกสนามวิจัยและสถานการณ์ทางสังคม: การเลือกพื้นที่วิจัยได้คัดเลือกพื้นที่วิจัยจำนวน 2 ชุมชน ได้แก่ ชุมชนบ้านหนองบาง และชุมชนบ้านทุ่งเสือโตน อำเภอดงหลวง จังหวัดกาญจนบุรี เนื่องจากชุมชนทั้งสองอยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติเขื่อนศรีนครินทร์ และเขตอุทยานแห่งชาติทองผาภูมิทั้งนี้ทั้งสองชุมชนเป็นชุมชนที่ยังปรากฏการจัดงานประเพณีฟาดข้าวประจำปีที่ยังหลงเหลืออยู่ในปัจจุบัน ทั้งนี้ผู้วิจัยได้เข้าไปติดต่อกับผู้ใหญ่บ้านอย่างไม่เป็นทางการ กำหนดวันที่จะเข้าไปศึกษาสังเกตและสัมภาษณ์ เพื่อให้แก่นักวิจัยมีผู้นำในการเข้าไปสัมภาษณ์ยังบุคคลที่มีส่วนให้ข้อมูลสำคัญต่าง ๆ และรวมถึงสถานการณ์ทางสังคม ได้แก่ ประเพณีฟาดข้าวประจำปี หรือการฟาดข้าวในไร่ข้าว ผู้แสดง ในที่นี้ คือ กลุ่มผู้ให้ข่าวสำคัญ คือ ผู้ประกอบพิธีกรรม ปราชญ์ชุมชนด้านวิถีการทำไร่ข้าวหมื่นเวียน เป็นผู้อธิบายถึงลักษณะการฟาดข้าวและพิธีกรรมการฟาดข้าว

2. การเข้าสนาม: การเข้าชุมชนทั้ง 2 ชุมชน ได้แก่ ชุมชนบ้านทุ่งเสือโตน ตำบลชะแล และชุมชนบ้านหนองบาง ตำบลลิ้นถิ่น อย่างไม่เป็นทางการ โดยการ

เข้าศึกษาวิจัยชุมชนอย่างไม่เป็นทางการ การประสานติดต่อผู้ใหญ่บ้านบ้านทุ่งเสือโทน และผู้ใหญ่บ้านหนองบาง พร้อมกับการสร้างปฏิสัมพันธ์กับสมาชิกในชุมชน โดยวิธีการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ที่จัดขึ้นในชุมชน และการเข้าไปบริการวิชาการ ในพื้นที่เป้าหมาย โดยใช้เวลา 3 เดือน ตั้งแต่เดือนมิถุนายน - สิงหาคม 2566 ในการเข้าไปสังเกตและเข้าร่วมกิจกรรมที่จัดขึ้นในชุมชน

3. การเยือนชุมชนที่ศึกษา: คณะผู้วิจัยหาแหล่งข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับวิถีการทำไร่ข้าวและวิถีการทำเกษตรของกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงโพล่งในชุมชนบ้านทุ่งเสือโทน และชุมชนบ้านหนองบาง ทั้งแหล่งข้อมูลจากพระสงฆ์ในชุมชน ปราชญ์ชุมชนด้านการเกษตร ผู้นำทางวัฒนธรรมในชุมชน ทั้งการสำรวจสภาพแวดล้อมของชุมชนอย่างคร่าวๆ โดยใช้ระยะเวลา 1 เดือน (กันยายน 2566) ทำให้นักวิจัยเห็นโครงสร้าง ลักษณะทางภูมิศาสตร์ ลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคมของชุมชน

4. การสังเกตแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม: เพื่อเก็บข้อมูลปฐมภูมิด้านต่างๆ ของกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงโพล่งในชุมชนหนองบาง และชุมชนบ้านทุ่งเสือโทน ทำให้ค้นพบสถานการณ์ทางวัฒนธรรมในชุมชน เข้าใจเกี่ยวกับประเพณีและพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับระบบการผลิตข้าวไร่ และนำข้อมูลมาตรวจสอบความถูกต้องของการศึกษาในลักษณะแผนผังความคิด

5. การสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญโดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In – depth interview): โดยมีกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ 1) ผู้นำชุมชน (ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ) 2) ผู้ประกอบพิธีกรรม 3) ปราชญ์ชุมชน (ครูภูมิปัญญาชุมชนในด้านต่างๆ อาทิ ครูภูมิปัญญาสมุนไพร ครูภูมิปัญญาการล่าสัตว์ ฯลฯ) และ 4) กลุ่มแกนนำเกษตรกรในชุมชน จำนวน 14 คน กลุ่มผู้ให้ข้อมูลรอง ได้แก่ 1) กลุ่มเยาวชน (นักเรียน, ตัวแทนเยาวชน) และ 2) หน่วยงานราชการในพื้นที่ (องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น, บุคลากรทางการศึกษา, เจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติ) และ 3) ตัวแทนผู้ประกอบการอาชีพพ่อค้าคนกลางในชุมชน จำนวน 6 คน รวมทั้งสิ้น 20 คน กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักกลุ่มแบบเจาะจงเป็นบุคคลที่มีความรู้ด้านประเพณีฟาดข้าวสามารถสื่อสารภาษาไทยได้ และยินยอมเข้าร่วมโครงการวิจัย (ทั้งนี้ผู้วิจัยคัดเลือกจากผู้ที่มีประสบการณ์โดยตรงเกี่ยวกับการทำงานเชิงพื้นที่ และเป็นผู้ที่มีความรู้

ความสามารถในเรื่องประเพณีฟาดข้าวโดยปัจจุบันมีจำนวนไม่ถึง 30 คนในแต่ละชุมชน) และกลุ่มผู้ให้ข้อมูลรองสุ่มแบบเจาะจง ตามคุณสมบัติที่สามารถตอบวัตถุประสงค์การวิจัยและยินดีที่จะเข้าร่วมโครงการวิจัย

6. จัดสนทนากลุ่มย่อย: เป็นวิธีการสนทนากับกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงเจ้าหน้าที่ภาครัฐ และตัวแทนเยาวชน จำนวน 8 คน (โดยคัดเลือกจากกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เช่น ผู้นำชุมชน ตัวแทนเยาวชน เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในชุมชนและเกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์นโยบายด้านวัฒนธรรมชุมชน บุคลากรทางการศึกษา เป็นต้น เพื่อให้สามารถตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ในการค้นหาแนวทางการอนุรักษ์ประเพณีฟาดข้าว) โดยผู้วิจัยได้กำหนดประเด็นที่จะรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับสภาพบริบทของชุมชน ด้านประวัติศาสตร์ชุมชนและเหตุการณ์สำคัญในอดีต สภาพกายภาพ สภาพสังคมและวัฒนธรรม สภาพทรัพยากรธรรมชาติ สภาพเศรษฐกิจ รวมทั้งสภาพปัญหาทั่วไปของชุมชน รูปแบบการผลิตทางการเกษตรในชุมชน และการประกอบพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับการฟาดข้าวและหาแนวทางในการอนุรักษ์ประเพณีฟาดข้าว

7. การวิเคราะห์ข้อมูล: ในกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลเริ่มขึ้นในขณะการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง อย่างไรก็ตามการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงลึกจะเริ่มขึ้นเมื่อข้อมูลสนามอิ่มตัว การวิเคราะห์เชิงลึกนั้นใช้การตรวจสอบข้อมูลสามเส้าทั้งด้านตัวผู้วิจัย ด้านเวลา และด้านวิธีการ นอกจากนี้ยังให้ความสำคัญกับการจำแนกข้อมูลด้วยฐานความเหมือนความต่างด้วยข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์สังเคราะห์ดังกล่าว จะถูกนำเสนอต่อชุมชนด้วยการจัดเวทีเสวนาขึ้นในวันศุกร์ที่ 15 ธันวาคม 2566 ซึ่งประโยชน์ที่ได้ คือ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การตรวจสอบข้อมูลร่วมกันและการสนับสนุนกระบวนการมีส่วนร่วมให้เกิดขึ้นในงานศึกษาวิจัยภายหลังการวิเคราะห์ข้อมูลเสร็จสิ้นจนได้องค์ความรู้ที่ทุกฝ่ายเข้าใจตรงกัน กระบวนการเขียนรายงานการวิจัยจะเริ่มต้นขึ้น

8. การตรวจสอบความน่าเชื่อถือ: การตรวจสอบข้อมูลเป็นการดำเนินการหลังการเก็บรวบรวมข้อมูล และก่อนการวิเคราะห์ข้อมูล โดยในการวิจัยครั้งนี้มีการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า ได้แก่

- การตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล (Data triangulation) ซึ่งจะเป็นการพิจารณาว่าข้อมูลที่ได้มาน่าเชื่อถือเพียงใด โดยจะตรวจสอบจากแหล่งบุคคลผู้ให้ข้อมูลที่ต่างแหล่งกัน ได้แก่ เกษตรกร ปราชญ์/ผู้รู้ ผู้นำชุมชน บุคลากรทางการศึกษา และนักพัฒนาองค์กรเอกชนในพื้นที่
- การตรวจสอบสามเส้าด้านวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล (Methodological triangulation) ซึ่งจะพิจารณาจากวิธีการในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ กัน เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของข้อมูลในประเด็นเดียวกัน โดยวิธีการที่ใช้ ได้แก่ การสังเกตแบบมีส่วนร่วม การสัมภาษณ์แบบเจาะจง และการสนทนากลุ่ม
- การตรวจสอบสามเส้าด้านทฤษฎี (Theoretical Triangulation) มีการทบทวนทฤษฎีซึ่งมาจากทฤษฎีมากกว่าหนึ่งทฤษฎี ที่อาจไม่สอดคล้องกัน แต่มีจุดเด่นที่นำมาใช้ประโยชน์ร่วมกัน เพื่อเป็นแนวทางการวิจัยนั้น หรือเป็นการทดสอบทฤษฎีที่ขัดแย้งกัน

9. การรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ ได้รับการรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ โดยสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี เลขที่โครงการวิจัย O17/2566

ผลการศึกษาและอภิปรายผล

1. ผลการศึกษา

1.1 ชชาติพันธุ์วรรณา และวิธีการทำไร่ข้าวของกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยง

ชุมชนชาติพันธุ์กะเหรี่ยงทั้งบ้านหนองบาง และบ้านทุ่งเสือโทนเป็นถิ่นที่อยู่อาศัยของกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงโพล่วมีประวัติศาสตร์ก่อตั้งชุมชนมาเนิ่นนาน การตั้งถิ่นที่อยู่อาศัยและทำมาหากินของกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงในชุมชนทั้งสองแห่งนี้ไม่น้อยกว่า 100 ปี วิธีการดำรงวิถีวัฒนธรรมด้วยการนับถือพุทธศาสนา และผสมผสานความเชื่อเรื่องผีและสิ่งเหนือธรรมชาติ ซึ่งถือเป็นกรอบความเชื่อที่ส่งผลต่อแบบแผนการดำเนินชีวิตของการเป็นกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงร่วมกัน ผ่านการมีประเพณี พิธีกรรมที่สืบทอดต่อกันมา ขณะเดียวกันกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงยังมีวิถีชีวิตที่ผูกพันอยู่กับป่าและทรัพยากรธรรมชาติ เนื่องจากวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์

กะเหรี่ยงดั้งเดิมนั้นจะทำมาหากินด้วยวิถีของการพึ่งพาตนเองเป็นหลัก โดยอาศัยการเก็บพืชผลและล่าสัตว์เล็ก ๆ น้อย ๆ จากในป่า ความเปลี่ยนแปลงสำคัญที่เริ่มส่งผลต่อการปรับตัวของกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงทั้งสองชุมชนได้เริ่มต้นในช่วงรัฐบาลได้ประกาศให้พื้นที่ทำกินและพื้นที่อยู่อาศัยของกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงเป็นเขตอุทยานแห่งชาติ ทำให้ในช่วงเวลาดังกล่าวต้องยุติการทำไร่หมุนเวียน และกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงในหมู่บ้านหันมาถางป่าเพื่อเปิดพื้นที่สำหรับการเพาะปลูก ทั้งนี้ทั้งสองชุมชนนี้มีความแตกต่างกันตามลักษณะภูมิประเทศแต่ชุมชนเป็นชุมชนชาติพันธุ์กะเหรี่ยงโผล่งที่นับถือพระพุทธศาสนา และมีอาชีพทำการเกษตรกรรมเน้นการปลูกข้าวไร่เพื่อการบริโภคภายในครัวเรือนมีความเป็นระบบเครือญาติสูง ความสัมพันธ์ระหว่างการดำรงชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงกับผืนป่า ผืนน้ำ ผืนดินตั้งแต่อดีตจะเน้นที่มีลักษณะการใช้ที่ดินในป่า โดยเป็นไปในลักษณะของการใช้พื้นที่เกษตรกรรมของการทำไร่ข้าวหมุนเวียนด้วยวิถีวัฒนธรรม คือ การปลูกข้าวในระยะเวลาดั้งเดิมแล้วทิ้งให้ดินฟื้นตัวในระยะเวลานานในไร่ชาก หากมีการรักษารอบการหมุนเวียนไว้ระหว่าง 7 - 12 ปี ส่งผลให้ธาตุอาหารในดินคืนความอุดมสมบูรณ์เต็มที่และให้ผลผลิตดี จึงกลับมาทำไร่ในพื้นที่เดิม ดังเสียงสะท้อน

“ข้าวไร่เป็นหัวใจสำคัญของคนกะเหรี่ยง เราจะรักษาพันธุ์ข้าวไร่ของตัวเองที่ได้รับสืบทอดจากบรรพบุรุษส่งผ่านจากรุ่นสู่รุ่นมาจนถึงปัจจุบัน” ผู้นำ (บ้านหนองบาง) เวทีสังเคราะห์ข้อมูลชุมชน (15 ธันวาคม 2566)

“การปลูกข้าวไร่ในอดีตที่ผ่านมา มีการปลูกเป็นหมุนเวียนไปสำหรับพวกเราใช้เวลาประมาณ 8-12 ปี กำหนดพื้นที่การทำไร่หมุนเวียนไว้ เป็นโซน ๆ โดยแต่ละโซนใหญ่ แต่ละครอบครัวจะสามารถหมุนเวียนบริเวณใดก็ได้ของโซนไหนก็ได้ เพราะ ไม่มีใครเป็นเจ้าของที่ดิน” ผู้นำ (บ้านทุ่งเสือโทน) เวทีสังเคราะห์ข้อมูลชุมชน (15 ธันวาคม 2566)

พลวัตการเปลี่ยนแปลงของการทำไร่ข้าวหมุนเวียนในบริบทปัจจุบันองค์ความรู้ด้านระบบนิเวศวิทยา พิจารณากับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติของกะเหรี่ยงตามความเชื่อในวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงในพื้นที่ปัจจุบัน พบว่า

กลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงยังคงทำการเกษตรกรรมในพื้นที่ทำกิน แต่ด้วยพื้นที่อยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติซึ่งมีกฎหมายในการควบคุมการใช้ประโยชน์ซึ่งทำให้ชุมชนมีการปรับตัวในพื้นที่ทำไร่ข้าว แต่อย่างไรก็ตามภายใต้ระบบเกษตรกรรมแบบไร่หมุนเวียน ความรู้เรื่องการทำไร่ข้าว ความรู้เรื่องสภาพอากาศ ภูมิปัญญาต่าง ๆ แสดงให้เห็นถึงพลวัตด้านโลกทัศน์ วิธีในการผลิตอย่างหนึ่งของชุมชนกะเหรี่ยง ซึ่งในวิถีการผลิตนั้นจะสอดแทรกในเรื่องของการดำรงชีวิตที่ผูกพันกับธรรมชาติ โดยผ่านรูปแบบของพิธีกรรมตามความเชื่อของชุมชน นอกจากนี้แล้วไร่หมุนเวียนยังเป็นสิ่งที่บ่งบอกถึงความมั่นคงทางอาหารของครัวเรือน โดยอยู่บนพื้นฐานของการพึ่งพาตนเอง ดังคำกล่าว

“ชุมชนกะเหรี่ยงในพื้นที่กาญจนบุรีส่วนใหญ่จะอยู่ในเขตอุทยาน ซึ่งมีกฎหมายในการใช้ประโยชน์ที่ดิน แต่อย่างไรก็ดี ชุมชนก็ต้องปรับตัวและเรียนรู้ เพื่อให้สามารถไปต่อได้และรักษาวัฒนธรรมชุมชนได้” กลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยง เวทีสังเคราะห์ข้อมูลชุมชน (15 ธันวาคม 2566)

สรุปได้ว่าพลวัตการเปลี่ยนแปลงของชุมชนกะเหรี่ยงมีการเปลี่ยนแปลงจากอดีต - ปัจจุบัน โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงทางสังคมช่วงหลังการประกาศพื้นที่อุทยานแห่งชาติ การถูกหน่วยงานของรัฐกำหนดการใช้ทรัพยากรส่งผลกระทบต่อการทำไร่ พื้นที่สำหรับเลือกทำไร่เริ่มน้อยลง ปัญหาในการทำกินมีมากขึ้น ความมั่นคงในชีวิตน้อยลง พิธีกรรมของกะเหรี่ยงที่เคยช่วยผ่อนคลายความตึงเครียดกลายเป็นตัวแปรที่สร้างความตึงเครียดให้แก่ชีวิต อาจเป็นเพราะกะเหรี่ยงมีจิตวิญญาณเคารพในธรรมชาติสูง โดยเฉพาะพิธีกรรมที่เกี่ยวกับการทำไร่ข้าว ซึ่งมีขั้นตอนและรายละเอียดหลายประการ ขณะเดียวกันการเปลี่ยนแปลงทางสังคมด้านความคิดของคนในชุมชนเกิดจากปัจจัยต่างๆ ที่เข้ามากระทบ ทำให้ความคิดความเชื่อของพวกกะเหรี่ยงเริ่มเปลี่ยนแปลง เช่น ความเชื่อเรื่องผี ระบบอาวุโสหรือเรื่องประสพการณ์ที่มีผู้อาวุโสได้สั่งสอนมา จากเรื่องที่เห็นได้ชัดและเป็นปัญหาที่สืบมายาวนาน คือ ความไม่ชัดเจนของพื้นที่ทำกินซึ่งส่งผลกระทบต่อการทำไร่ข้าว แม้ว่าสภาพสังคมของกะเหรี่ยงจะมีพลวัตอยู่ตลอดเวลา แต่เป็นเรื่องที่น่าสนใจที่สำคัญหรับชุมชน คือ การที่ปัจจุบันวงจรในการดำรงชีวิตของกะเหรี่ยงยังพยายาม

แสดงตัวตนผ่านประเพณีการฟาดข้าวที่พยายามสร้างตัวตนสู่การพัฒนาชุมชนของตนเอง พื้นฐานการดำรงชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงคือการทำไร่ข้าวหมุนเวียนที่สืบทอดมาตั้งแต่อดีต เป็นการทำการเกษตรที่อิงกับความเชื่อโดยเชื่อว่าธรรมชาติคือผู้มีพระคุณ มีสิ่งศักดิ์สิทธิ์ในธรรมชาติที่ดลบันดาลพืชพันธุ์ธัญญาหารให้อุดมสมบูรณ์ให้กับมนุษย์ และมนุษย์จะต้องแสดงความเคารพต่อนิเวศต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์ในธรรมชาติ โดยดำเนินชีวิตตามหลักศีลธรรม เพื่อให้ได้อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

1.2 ประเพณีฟาดข้าวของกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยง ประเพณีฟาดข้าวเป็นประเพณีดั้งเดิมของกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงที่ปฏิบัติสืบทอดมาตั้งแต่โบราณ หลังจากการเก็บเกี่ยวจะประกอบพิธีฟาดข้าว ก่อนจะนำข้าวเปลือกเก็บเข้ายุ้งฉางเป็นประเพณีที่หลอมรวมเอาความเชื่อ และพระพุทธศาสนาเข้าไว้ด้วยกัน เป็นการรำลึกในบุญคุณของพระแม่โพสพที่บันดาลความอุดมสมบูรณ์ ในการปลูกข้าวและพืชผลต่าง ๆ สถานการณ์ประเพณีฟาดในปัจจุบันแทบจะไม่เห็น เนื่องจากชุมชนชาติพันธุ์เปลี่ยนสภาพเป็นเกษตรสมัยใหม่ และกฎหมายการใช้ประโยชน์จากที่ดินในพื้นที่อุทยานแห่งชาติ อีกทั้งเทคโนโลยีในการทำการเกษตรแทนการใช้แรงงานคนทำให้บรรยากาศการร่วมประเพณีการฟาดข้าว เริ่มจางหายไปจากชุมชนชาติพันธุ์กะเหรี่ยง เหลือไว้แต่ภาพความทรงจำในอดีตก่อนที่เทคโนโลยีจะเข้ามาบีบคั้นบาทในการดำเนินชีวิตอย่างเช่นปัจจุบัน ซึ่งเห็นได้ว่าพลวัตการเปลี่ยนแปลงของชุมชนเรื่องประเพณีฟาดข้าวนี้เริ่มหายไปจากชุมชน ไม่ว่าจะเป็นปัจจัยภายในชุมชนและปัจจัยภายนอกชุมชนที่ส่งผลกระทบต่อคงอยู่และการสืบทอดประเพณีดังกล่าว

ทั้งนี้ประเพณีฟาดข้าว จะเกิดขึ้นในช่วงการเก็บเกี่ยวข้าวเสร็จแล้ว ในช่วงเดือนพฤศจิกายน - ต้นธันวาคม เป็นเวลาที่ข้าวออกรวงสุกเต็มที่ จะมีการเกี่ยวข้าวสำหรับการเกี่ยวข้าวก็ให้เกี่ยวครั้งแรก 7 ฟ่อนก่อน แล้ววันต่อๆ มาก็จะเกี่ยวข้าวจนหมดทั้งผืน แต่จะเว้นเอาไว้ตรงที่มีการปลูกข้าว 9 กอเอาไว้ก่อนในวันสุดท้ายเมื่อได้ผลผลิตแล้วขั้นตอนสุดท้ายก็มีพิธีกรรมเชิญแม่โพสพให้มาอยู่ในลานฟาดข้าว นับตั้งแต่การเลือกพื้นที่ทำไร่ข้าว การฟันไร่ การหยอดข้าว การดายหญ้า การเกี่ยวข้าว และขั้นตอนสุดท้าย คือ การฟาดข้าว การฟาดข้าวนั้นเป็นการเอาแรงกันทุกคนที่มีร่วมฟาดข้าวจะผลัดเปลี่ยนไปตามไร่ต่าง ๆ ที่ได้นัดหมายกัน และจะทำการฟาดข้าวในช่วงกลางคืนเพราะทุกคนมีเวลาว่างและอากาศไม่ร้อน ไม่เหน็ดเหนื่อยสามารถ

ช่วยกันได้อย่างเต็มที่ การฟาดข้าวจะอยู่ในช่วงเดือนธันวาคม การฟาดข้าวเริ่มนำข้าวทั้งหมดมากองไว้บริเวณใกล้ๆ ที่ปลูกข้าว 9 กอ และทำลานฟาดข้าว มีแคร่สำหรับฟาดข้าว และยกแม่ข้าวในตอนกลางวัน มีเสื่อขนาดใหญ่ไว้สำหรับรองข้าวที่ฟาด

การฟาดข้าวก่อนจะฟาดจำเป็นต้องดูฤกษ์ยามก่อนที่จะลงมือฟาดข้าว เจ้าของไร่ข้าวเตรียมสานไม้ไผ่เป็นรูปตะกร้า แต่มีก้านเอาไว้ใส่ข้าวเหนียว ข้าวเจ้า ถั่วฝักยาว จากนั้นนำตะกร้านั้นพร้อมทั้งกล้วย อ้อย ดอกดาวเรือง ดอกหงอนไก่ไปวางที่โคนต้นแม่ข้าวเอาไว้ ใช้เทียน 5 เล่ม ดอกไม้ 7 ดอก อธิษฐานต่อพระแม่โพสพ ก่อนที่จะถึงช่วงกลางคืนก็เริ่มทำพิธีสงฆ์เจริญพุทธมนต์ และพิธีเชิญแม่โพสพมาอยู่ในลานฟาดข้าว เพื่อขอบคุณแม่โพสพที่ได้ดูแลต้นข้าวมาตลอดฤดูกาลทำไร่ และเป็นการส่งแม่โพสพให้กลับขึ้นไปอยู่บนสวรรค์อีกครั้ง เพื่อพักผ่อนและรอเวลามาดูไร่ข้าวในฤดูกาลต่อไป ในช่วงที่เริ่มฟาดข้าวนั้น จะต้องมีการยิงปืน 1 นัด เพื่อให้แม่โพสพได้รับรู้ ต่อจากนั้นเจ้าของไร่จะเริ่มฟาดคนแรกก่อน จากนั้นทุกคนที่มาช่วยฟาดข้าวก็ทยอยเดินไปเหยียบข้าวมาฟาดที่แคร่ฟาดข้าวจนหมด กิจกรรมพิธีตัดข้าวบูชาพระแม่โพสพที่บันดาลความอุดมสมบูรณ์ให้เจ้าของไร่ ทำพิธีเรียกขวัญและฟาดข้าว และระหว่างการฟาดข้าวจะมีการขับร้องเพลงโต้ตอบกันระหว่างคณะครูเพลงกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยง ซึ่งจะแบ่งออกเป็น 2 ฝ่าย ระหว่างหญิง-ชาย สร้างความครื้นเครงและสีสันระหว่างการฟาดข้าว เนื้อเพลงในช่วงแรกๆ กล่าวถึงบุญคุณของพระแม่โพสพ การดูแลรักษาธรรมชาติ ก่อนจะเปลี่ยนมาเป็นการหยอกล้อ เกี้ยวพาราสีระหว่างการโต้ตอบของทั้งสองฝ่ายจะต้องแกล้งเกี้ยวกันให้ทัน เพื่อเป็นการรักษาเชิงและไม่ให้เสียท่าฝ่ายตรงข้าม ซึ่งจะเป็นศักดิ์ศรีของแต่ละฝ่าย ระหว่างที่พักผ่อนหย่อนใจจะมีการละเล่นพื้นบ้าน ประกอบไปด้วย มวยปล้ำ ปีนเสาน้ำมัน เล่นบันไดกระรอก เล่นไต่บันไดลิง เล่นวาลูโจ้ มาเป็นช่วงพักผ่อนคลาย การละเล่นนอกจากจะผ่อนคลายแล้ว ยังเป็นการเปิดโอกาสดีแก่สมาชิกในชุมชนที่มาร่วมแสดงความสามารถและพละกำลัง ทั้งนี้เมื่อเข้าสู่รุ่งเช้าจะมีขั้นตอนการเก็บข้าวต่อไป ดังเสียงสะท้อน

“งานฟาดข้าวเป็นประเพณีที่มีมาแต่โบราณปฏิบัติสืบต่อกันมาเป็นเวลาช้านาน หลังจากการเก็บเกี่ยวจะประกอบพิธีฟาดข้าว เพื่อแสดงความเคารพต่อธรรมชาติ ขอขมาและขอบคุณแม่โพสพ

ที่ดูแลข้าวให้อุดมสมบูรณ์ จะจัดขึ้นในวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 1” เจ้าของไร่ข้าวบ้านหนองบาง เวทีสังเคราะห์ข้อมูลชุมชน (15 ธันวาคม 2566)

“การจัดประเพณีเกี่ยวกับการฟาดข้าวเป็นการแสดงออกถึงวิถีชีวิต ความเชื่อของชาวกะเหรี่ยงที่มีต่อธรรมชาติ สิ่งรอบตัว แม้กระทั่งข้าวซึ่งเป็นอาหาร ซึ่งเป็นประเพณีที่ไม่มีโอกาสได้เห็นบ่อย ปัจจุบันก็มักจะหายไปหลายชุมชนแล้ว” กลุ่มชาติพันธุ์บ้านหนองบาง เวทีสังเคราะห์ข้อมูลชุมชน (15 ธันวาคม 2566)

“ประเพณีฟาดข้าวเป็นอีกช่องทางหนึ่งในการเปิดโอกาสให้หนุ่มสาวได้มาพบปะพูดคุย เพื่อทำความรู้จักกันระหว่างหมู่บ้านต่าง ๆ หรือผู้หลักผู้ใหญ่ พ่อแม่พี่น้องที่ออกไปอยู่ต่างถิ่น ได้มีโอกาสกลับมาพบปะพูดคุยสังสรรค์กัน” กลุ่มชาติพันธุ์บ้านทุ่งเสือโทน เวทีสังเคราะห์ข้อมูลชุมชน (15 ธันวาคม 2566)

กล่าวได้ว่าการประกอบพิธีกรรมเกี่ยวกับการฟาดข้าวนั้นสะท้อนให้เห็นว่ากลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงจะให้ความสำคัญและรู้จักบุญคุณของธรรมชาติ ตลอดจนเป็นหลักยึดปฏิบัติให้ทุกคนสามารถเรียนรู้และสืบทอดอัตลักษณ์ของตนเองผ่านประเพณี ทำให้เกิดรูปแบบการดำเนินชีวิตที่มีประเพณีสัมพันธ์กับธรรมชาติอย่างลึกซึ้ง พิธีฟาดข้าว ไม่เพียงเป็นวิถีชีวิตและความเชื่อที่แสดงออกถึงความเคารพต่อพระแม่โพสพเท่านั้น หากแต่เป็นประเพณีที่ถูกกำหนดไว้ตั้งแต่บรรพบุรุษมายาวนาน ซึ่งลูกหลานจะต้องถือปฏิบัติอย่างเคร่งครัด ทำให้วิถีชีวิตในปัจจุบันของกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยง ยังคงให้ความสำคัญต่อธรรมชาติ ต่อป่าไม้ ผืนดิน และสายน้ำที่พวกเขาต้องพึ่งพาอาศัยในการดำรงชีวิต

1.3 แนวทางการอนุรักษ์ประเพณีฟาดข้าวของกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยง

หากพิจารณาถึงข้อค้นพบที่กล่าวมาแล้วข้างต้นนั้น พบว่า มรดกทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงในปัจจุบันอยู่ในภาวะที่วิกฤต อันเนื่องมาจากกระแสการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเศรษฐกิจที่ไม่มีทิศทางที่แน่นอน เพราะกำลังเกิดภาวะสุดโต่งขึ้นในชุมชนขณะนี้ ที่เกิดจากปัจจัยภายใน - ภายนอกชุมชน คือ การเน้นการลงทุนทางเศรษฐกิจไม่คำนึงถึงผู้คนว่าจะปรับตัวทันต่อสิ่งใหม่ๆ ที่เข้ามาจาก

ภายนอกอย่างรวดเร็วหรือไม่ กล่าวได้ว่าปัจจุบันช่องว่างระหว่างวัย คือ คนรุ่นเก่า กับคนรุ่นใหม่ที่ไม่สามารถสืบสานภูมิปัญญาประเพณีวัฒนธรรมได้เหมือนในอดีต และการเปลี่ยนแปลงในบริบทของพื้นที่ ผลที่ตามมา คือ รูปแบบทางวัฒนธรรมกำลังหมดความหมายไปอย่างรวดเร็วก่อนเวลาที่เหมาะสม เพราะคนรุ่นใหม่หันมารับและสร้างของใหม่ ๆ เข้าแทนที่อย่างรวดเร็ว โดยไม่มีการปรับปรุงให้เหมาะสมแต่อย่างใด ดังนั้นการอนุรักษ์และส่งเสริมให้สมาชิกในชุมชนมองเห็นความสำคัญของประเพณีฟาดข้าวมากขึ้นนั้น ต้องอาศัยกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันจากภาคีเครือข่ายและสมาชิกในชุมชน เช่น หน่วยงานท้องถิ่น สมาชิกในชุมชน เยาวชนในชุมชน โรงเรียนในชุมชน รวมทั้งผู้นำชุมชน แนวทางในการอนุรักษ์ประเพณีฟาดข้าว คณะผู้วิจัยข้อเสนอแนวทางร่วมกัน ดังนี้

1.3.1 แนวทางที่ 1 แนวทางการอนุรักษ์เพื่อการพัฒนาชุมชน ในมิติสังคมและวัฒนธรรมโรงเรียนในชุมชน อาทิ โรงเรียนบ้านทุ่งเสือโทน โรงเรียนบ้านหนองบาง ควรนำองค์ความรู้เกี่ยวกับการฟาดข้าวไปพัฒนาเป็นหลักสูตรท้องถิ่น หรือวิชาว่าด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชน ซึ่งสามารถบูรณาการกับการเรียนการสอนในห้องเรียนให้กับเด็กเยาวชนในพื้นที่เป้าหมายดังกล่าว โดยการนำองค์ความรู้ด้านประเพณีการฟาดข้าวของกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงมาปรับเพิ่มให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นเพื่อให้ผู้เรียนเรียนรู้จากประสบการณ์จริง อันจะนำไปสู่การใช้ประโยชน์ในการดำเนินชีวิต

1.3.2 แนวทางที่ 2 แนวทางการอนุรักษ์เพื่อการพัฒนาชุมชน ในมิติสังคมและวัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม คือ ปราชญ์ชุมชนเป็นบุคคลที่สมาชิกในชุมชนให้ความเคารพนับถือ และสามารถมีพลังในการขับเคลื่อนพัฒนาชุมชน ต้องอาศัยการถ่ายทอดองค์ความรู้ในวิถีการทำไร่ข้าว และการเก็บเกี่ยวผลผลิตจนถึงการฟาดข้าวให้กับสมาชิก พร้อมทั้งผลักดันให้เกิดศูนย์การเรียนรู้ชุมชนสืบสานสืบทอดการอนุรักษ์ประเพณีการฟาดข้าวอย่างเป็นรูปธรรมมีการจัดแหล่งการเรียนรู้ ผลักดันเข้าสู่แผนพัฒนาท้องถิ่น และบรรจุสู่แผนพัฒนาชุมชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระยะ 5 ปี เพื่อบรรณบประมาณในการสร้างศูนย์เรียนรู้ชุมชน ซึ่งมาจากความต้องการที่แท้จริงร่วมกันระหว่างภาครัฐและชุมชนสามารถพัฒนาสู่ความยั่งยืน

1.3.3 แนวทางที่ 3 แนวทางการอนุรักษ์เพื่อการพัฒนาชุมชนในมิติเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์โดยให้หน่วยงานท้องถิ่นได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบลละเล เทศบาลตำบลลิ้นถิ่น อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี สนับสนุนงบประมาณในการจัดงาน และส่งเสริมการเรียนรู้ให้กับชุมชน ผลักดันสร้างรายได้ในรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในช่วงที่มีการจัดประเพณีฟาดข้าว ทั้งนี้หน่วยงานภาครัฐในชุมชนต้องส่งเสริมและสนับสนุนการนำทุนทางวัฒนธรรมมาสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ ส่งเสริมการนำวิถีชีวิต ศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อสร้างผลิตภัณฑ์และบริการด้านวัฒนธรรมพื้นถิ่นให้เป็นวัฒนธรรมสร้างสรรค์ สร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจและนำไปสู่การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมต่อไป

1.3.4 แนวทางที่ 4 แนวทางการอนุรักษ์เพื่อการพัฒนาชุมชนในมิติสังคมและวัฒนธรรม คนทุกช่วงวัย ประกอบด้วย สมาชิกในชุมชน ปราชญ์ชุมชน ผู้นำชุมชน เยาวชนในชุมชน และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องอื่นๆ ทั้งฝ่ายปกครอง ฝ่ายการศึกษา ฯลฯ ช่วยกันส่งเสริม และอนุรักษ์วิถีการฟาดข้าวของกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงให้คงอยู่สืบไปให้เป็นเอกลักษณ์ของชุมชน สร้างการมีส่วนร่วม ส่งเสริมวัฒนธรรมร่วมสืบทอดการใช้ภูมิปัญญาให้คงอยู่ต่อไป สร้างข้อตกลงร่วมกันระหว่างภาคีเครือข่ายในชุมชน และหน่วยงานภาครัฐในลักษณะธรรมนุญวัฒนธรรมชุมชน เพื่อให้ทุกฝ่ายได้ตระหนัก และสร้างกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อสืบทอดวัฒนธรรมจากรุ่นสู่รุ่น พร้อมทั้งเพิ่มช่องทางในการเรียนรู้ในช่องทางที่หลากหลายเพื่อสร้างความยั่งยืนอย่างต่อเนื่อง

สรุปได้ว่าอย่างไรก็ดีการสร้างการอนุรักษ์และสืบทอดวัฒนธรรมที่ดีของกลุ่มชาติพันธุ์นั้นต้องอาศัยการทำงานร่วมกันระหว่างสมาชิกในชุมชน ผู้นำชุมชน หน่วยงานต่างๆ ในชุมชน ไม่ว่าจะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และโรงเรียนชุมชนทำงานในลักษณะการขับเคลื่อนและตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนซึ่งจะทำให้งานการอนุรักษ์การฟาดข้าวจะสามารถดำรงอยู่ต่อไป ทั้งนี้การสร้างชุมชนให้เกิดความตระหนักในการอนุรักษ์ประเพณีการฟาดข้าวในกระแสโลกาภิวัตน์นั้น สิ่งที่เป็นศิลปวัฒนธรรมจึงได้รับการลดเลือนคุณค่าลง ดังนั้น ชุมชนควรตระหนักเป็นอย่างยิ่งในสิ่งของคุณค่าที่ได้รับการลดทอนของประเพณีการฟาดข้าว จำเป็นต้องสร้างให้เกิดความรักและความหวงแหน ผู้นำและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องควรนำ

องค์ความรู้ด้านการฟาดข้าวของกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงบูรณาการทำงานร่วมกับหน่วยงานภาครัฐภายใต้การขับเคลื่อนแบบมีส่วนร่วมไปสู่จิตใจของกลุ่มสมาชิกและคนในสังคม ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ มีความสามัคคี และสำคัญ คือ การมีจิตสำนึกร่วมกันว่าเป็นทุนทางวัฒนธรรมของทุกคน ควรร่วมกันวางแผน วางนโยบายในการอนุรักษ์ร่วมกัน คิดถึงอนาคตของประเพณีการฟาดข้าวที่บรรพบุรุษคิดค้นให้คงอยู่และสืบทอดต่อไป

องค์ความรู้การพัฒนาชุมชนชาติพันธุ์กะเหรี่ยง ปัจจัยสำคัญที่ทำให้ชุมชนเข้มแข็งอาศัยวัฒนธรรมในฐานะเป็นทุนทางสังคมและเป็นเครื่องมือสำคัญที่สร้างความเข้มแข็งของชุมชน โดยใช้รูปแบบของหลักความเอื้ออาทร การปฏิบัติตามจารีต ประเพณีและกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน กลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงมีภูมิปัญญาเป็นของตัวเอง ปรับตัว เรียนรู้ ประยุกต์สร้างให้เกิดความเชื่อมั่นในศักยภาพของชุมชน ก่อให้เกิดความสุข มีการพัฒนาอย่างยั่งยืนและมั่นคงในชีวิตของชุมชนเองได้ การสืบสานวัฒนธรรมการฟาดข้าวถึงแม้จะมีการสืบสานอยู่เพียงไม่กี่ชุมชนแต่เป็นกระบวนการถ่ายทอดวัฒนธรรมจากคนรุ่นหนึ่งไปสู่อีกรุ่นหนึ่งอย่างต่อเนื่องไม่ขาดสาย เพื่อรักษาบำรุงพร้อมพัฒนาผ่านการปลุกจิตสำนึกโดยใช้องค์ความรู้ที่มาจากภูมิปัญญา วิถีชีวิตความเชื่อ รวมทั้งเครือข่ายของชุมชนที่สามารถทำให้สมาชิกกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงอยู่อย่างมีความสุขและมีการพัฒนาอย่างยั่งยืนมั่นคงในชีวิตของสมาชิกในชุมชน ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงของกระแสวัฒนธรรมของชุมชนในสังคมที่มีมาแต่อดีตถึงปัจจุบัน

2. อภิปรายผล

แนวทางการอนุรักษ์ประเพณีฟาดข้าวของกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

2.1 ประเพณีฟาดข้าวของกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยง

จากอดีตที่ผ่านมาถึงปัจจุบันชุมชนชาติพันธุ์กะเหรี่ยงมีพลวัตการเปลี่ยนแปลงของชุมชน โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงทางสังคมภายนอกในช่วงหลังการประกาศพื้นที่อุทยานแห่งชาติ การถูกหน่วยงานของรัฐกำหนดการใช้ทรัพยากรส่งผลกระทบต่อการทำไร่ พื้นที่สำหรับเลือกทำไร่เริ่มน้อยลง ปัญหา

ในการทำกินมีมากขึ้นกว่าเดิม ความมั่นคงในชีวิตน้อยลง ขณะเดียวกันการเปลี่ยนแปลงทางสังคมด้านความคิดของคนในชุมชนอันเกิดจากสิ่งที่เข้ามากระทบทำให้ความคิดความเชื่อของกะเหรี่ยงเริ่มเปลี่ยนแปลง ปัจจุบันวงจรในการดำรงชีวิตของกะเหรี่ยงยังพยายามแสดงตัวตนผ่านประเพณีการฟาดข้าวที่พยายามสร้างตัวตนสู่การพัฒนาชุมชนของตนเอง อย่างไรก็ตามการฟาดข้าวของกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงทั้งสองชุมชน บ้านหนองบางและบ้านทุ่งเสือโตน จัดขึ้นจากความร่วมมือร่วมใจของคนในชุมชนที่แสดงถึงการให้ความสำคัญกับพระแม่โพสพ เพราะสมาชิกในชุมชนมีวิถีชีวิตที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรแบบยังชีพ อีกทั้งเป็นระบบนันทนาการในชุมชนที่สร้างให้สมาชิกในชุมชนมีความสามัคคีเอื้อเฟื้อกันระหว่างคนในชุมชน สอดคล้องกับการศึกษาของนักวิชาการ อาทิ รัชชานนท์ เข้มลาด (2561) เป็นประเพณีที่คนกะเหรี่ยงได้ถือปฏิบัติต่อกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษ งานฟาดข้าวได้ถูกจัดขึ้นในหมู่บ้านโดยการร่วมมือร่วมใจของคนในชุมชนทั้งวัยรุ่นและผู้เฒ่าผู้แก่ อันเนื่องมาจากความเชื่อที่มีต่อผู้ที่ปกปักรักษาพืชพันธุ์ทางการเกษตร คือ พระแม่โพสพเพราะที่นี่มีวิถีชีวิตที่เกี่ยวข้องกับการทำการเกษตรอันยึดถือเป็นอาชีพหลักในการเลี้ยงปากเลี้ยงท้องและครอบครัว อีกทั้งการนำเสนอประเด็นการทำไร่ข้าวหมุนเวียนจากอดีตถึงปัจจุบันของสุนทร พุ่มไพรวลัย และคณะ (2557) และสุวิมลชัย ไทสงขวลิต และคณะ (2552) ยังสอดคล้องกับบริบทของชุมชนกะเหรี่ยงบ้านหนองบางและบ้านทุ่งเสือโตนที่ว่า ประเพณีฟาดข้าวเป็นองค์ความรู้ของชุมชน ถูกสมาชิกในชุมชนผลิตมาเพื่อสร้างสรรค์ชุมชนให้สามารถดำรงอยู่ได้ ความรู้นี้จะเชื่อมโยงสัมพันธ์กับทุกมิติของชุมชน เพราะความรู้จะเป็นตัวขับเคลื่อนชุมชนอย่างวิเศษสู่การอนุรักษ์ประเพณีฟาดข้าวในปัจจุบัน ชุมชนสามารถต่อสู้ต่อรองกับภาครัฐผู้ถือครองกฎหมาย ระบบความรู้เกิดประโยชน์สำหรับสมาชิกในชุมชนที่มีกระบวนการสร้าง ผลิตซ้ำ ถ่ายทอด ใช้อยู่ แพร่กระจาย และการปรับประยุกต์ใช้ให้เหมาะสม และยังสอดคล้องกับแนวคิดนิเวศวิทยาชาติพันธุ์ โดย James C. Scott. (1977) ที่มองว่าการทำการเกษตรแบบไร่หมุนเวียนของชาติพันธุ์กะเหรี่ยงได้ผลักดันในฐานะเป็นสิทธิทางวัฒนธรรมประเพณี แต่ก็ถูกรัฐเพิกเฉย แม้จะสามารถผลักดันให้มีมติคณะรัฐมนตรีรับรองการทำไร่หมุนเวียน แต่หน่วยงานป่าไม้ก็ยังละเมิดสิทธิการทำไร่หมุนเวียนของคนกะเหรี่ยงตลอดมา อย่างไรก็ตามไร่หมุนเวียนไม่เพียงเป็น

ระบบการผลิตอาหารที่มีประสิทธิภาพเท่านั้น แต่ยังเป็นอัตลักษณ์วัฒนธรรมของคนกะเหรี่ยงที่แฝงไว้ด้วยมโนทัศน์นิเวศวัฒนธรรม องค์ความรู้ชาติพันธุ์นิเวศ ระบบการจัดการทรัพยากรส่วนรวม และระบบการผลิตเชิงศีลธรรมเพื่อการยังชีพอย่างมั่นคง

2.2 แนวทางการอนุรักษ์ประเพณีฟาดข้าวของกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยง

การให้ความสำคัญกับคุณค่าของประเพณีฟาดข้าวถือเป็นกิจกรรมที่ช่วยขัดเกลาจิตใจให้สมาชิกในชุมชนเป็นคนดี รู้จักกตัญญูต่อระบบความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้น สำคัญคือ การให้ความสำคัญกับคุณค่าและการมีส่วนร่วมเป็นการอนุรักษ์ประเพณีดั้งเดิมให้ดำรงไว้อย่างถูกต้อง ทำให้เยาวชนตระหนักและหวงแหนคุณค่าประเพณี แนวทางการอนุรักษ์ประเพณีฟาดข้าว สามารถสรุปแนวทางสู่การพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน โดยมีแนวทางในการอนุรักษ์ประเพณีฟาดข้าวในมิติเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ดังนี้ 1) โรงเรียนในชุมชน ได้แก่ โรงเรียนบ้านทุ่งเสือโตน โรงเรียนบ้านหนองบาง ควรนำองค์ความรู้เกี่ยวกับการฟาดข้าวไปพัฒนาเป็นหลักสูตรท้องถิ่น บูรณาการกับการเรียนการสอนในห้องเรียนให้กับเด็กเยาวชนในพื้นที่ 2) ประชาชนชุมชนประสานพลังขับเคลื่อนพัฒนาชุมชนอย่างเป็นรูปธรรมผ่านการจัดแหล่งการเรียนรู้ ผลักดันเข้าสู่แผนพัฒนาท้องถิ่น 3) หน่วยงานท้องถิ่น ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบลชะแล เทศบาลตำบลลิ้นถิ่น สนับสนุนงบประมาณในการจัดงาน และส่งเสริมการเรียนรู้ให้กับชุมชน ผลักดันสร้างรายได้ในรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และ 4) คนทุกช่วงวัย ร่วมกันส่งเสริม และอนุรักษ์วิถีการฟาดข้าวของกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงให้คงอยู่สืบไปให้เป็นเอกลักษณ์ของชุมชน จากแนวทางดังกล่าวนี้สอดคล้องกับการศึกษาของ อิศริยาภรณ์ แสงปัญญา (2566), นพรัตน์ ไชยชนะ และวิระวัฒน์ อุดมทรัพย์ (2562) ประเด็นที่มองว่า การเรียนรู้ในงานประเพณีจะส่งผลต่อการกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง ก่อให้เกิดความเข้าใจ ตระหนัก และรับรู้ ทั้งนี้บุคคลต่าง ๆ ในชุมชน และส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดการสืบสานประเพณีต่อไป ทั้งนี้บริบทข้างต้นทั้งหมด ยังสอดคล้องกับการศึกษาวิจัย ประเด็นแนวทางการอนุรักษ์ประเพณีและวัฒนธรรมชุมชนของนักวิชาการ ดังนี้ (สมประสงค์ พันธบุรุษ, 2557; ทรงกลด ขาวแจ, 2553; บัณฑิต ไกรวิจิตร, 2559; ปรีชา พรมมะกุล, 2546) ที่กล่าวถึงการอนุรักษ์ประเพณีว่า แนวทางการอนุรักษ์ประเพณีฟาดข้าวในครั้งนี้จะส่งผลต่อการส่งเสริมเพื่อคุ้มครองไว้หมุนเวียนให้

เป็นมรดกภูมิปัญญาวัฒนธรรม และสามารถสร้างอัตลักษณ์ตัวตนของชุมชนชาติพันธุ์ต่าง ๆ ในประเทศไทยได้ ภายใต้กรอบคิดที่ว่า “สำนักพัฒนาถิ่นตน เป็นฐานในการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน”

สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

1. สรุปผลการศึกษา

1.1 ประเพณีฟาดข้าวของกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยง ชุมชนชาติพันธุ์กะเหรี่ยงมีพลวัตการเปลี่ยนแปลงของชุมชน โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงทางสังคมภายนอกในช่วงหลังการประกาศพื้นที่อุทยานแห่งชาติ การถูกหน่วยงานของรัฐกำหนดการใช้ทรัพยากรส่งผลกระทบต่อการทำไร่ พื้นที่สำหรับเลือกทำไร่เริ่มน้อยลง ปัญหาในการทำกินมีมากขึ้นกว่าเดิม ความมั่นคงในชีวิตน้อยลง พิธีกรรมของกะเหรี่ยงที่เคยช่วยผ่อนคลายความตึงเครียดกลายเป็นตัวแปรที่สร้างความตึงเครียดให้แก่ชีวิต ขณะเดียวกันการเปลี่ยนแปลงทางสังคมด้านความคิดของคนในชุมชนอันเกิดจากสิ่งที่เข้ามากระทบ ทำให้ความคิดความเชื่อของพวกกะเหรี่ยงเริ่มเปลี่ยนแปลง ปัจจุบันวงจรในการดำรงชีวิตของกะเหรี่ยงยังพยายามแสดงตัวตนผ่านประเพณีการฟาดข้าวที่พยายามสร้างตัวตนสู่การพัฒนาชุมชนของตนเอง อย่างไรก็ตามการฟาดข้าวของกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงทั้งสองชุมชน บ้านหนองบางและบ้านทุ่งเสือโทน จัดขึ้นจากความร่วมมือร่วมใจของคนในชุมชนที่แสดงถึงการให้ความสำคัญกับพระแม่โพสพ เพราะสมาชิกในชุมชนมีวิถีชีวิตที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรแบบยังชีพ อีกทั้งเป็นระบบนันทนาการในชุมชนที่สร้างให้สมาชิกในชุมชนมีความสามัคคีเอื้อเฟื้อกันระหว่างคนในชุมชนเป็นอัตลักษณ์วัฒนธรรมของคนกะเหรี่ยงที่แฝงไว้ด้วยมนต์เสน่ห์วัฒนธรรม องค์ความรู้ชาติพันธุ์นิเวศ ระบบการจัดการทรัพยากรส่วนรวม และระบบการผลิตเชิงศีลธรรมเพื่อการยังชีพอย่างมั่นคง

1.2 แนวทางการอนุรักษ์ประเพณีฟาดข้าวของกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยง ชุมชนชาติพันธุ์กะเหรี่ยงสั่งสมความรู้ การปฏิบัติตนผ่านรุ่นสู่รุ่น โดยเฉพาะการทำไร่หมุนเวียน และการเก็บเกี่ยวผลผลิตซึ่งมีประเพณีการฟาดข้าวเป็นอัตลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ จนเป็นที่ยอมรับควรที่จะผลักดันให้กระบวนการอยู่ต่อไป

เพื่อสร้างความภาคภูมิใจสู่ปรัชญาของการพัฒนาชุมชนที่ว่าสำนักพัฒนาถิ่นตนเป็นรากฐานของการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน ทั้งนี้แนวทางสู่การพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืนแบ่งได้เป็น 3 มิติ ทั้งมิติสังคม วัฒนธรรม ทรัพยากรธรรมชาติ และมิติเศรษฐกิจ ได้แก่แนวทางการอนุรักษ์ประเพณีพาดข้าวอาศัยกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันจากภาคีเครือข่าย และสมาชิกในชุมชน คือ 1) โรงเรียนในชุมชน ได้แก่โรงเรียนบ้านทุ่งเสือโทน โรงเรียนบ้านหนองบาง ควรนำองค์ความรู้เกี่ยวกับการพาดข้าวไปพัฒนาเป็นหลักสูตรท้องถิ่น บูรณาการกับการเรียนการสอนในห้องเรียนให้กับเด็กเยาวชนในพื้นที่ 2) ปราชญ์ชุมชนประสานพลังขับเคลื่อนพัฒนาชุมชนอย่างเป็นรูปธรรมผ่านการจัดแหล่งการเรียนรู้ ผลักดันเข้าสู่แผนพัฒนาท้องถิ่น 3) หน่วยงานท้องถิ่น ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบลชะแล เทศบาลตำบลลิ้นถิ่น สนับสนุนงบประมาณในการจัดงาน และส่งเสริมการเรียนรู้ให้กับชุมชน ผลักดันสร้างรายได้ในรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และ 4) คนทุกช่วงวัย ร่วมกันส่งเสริมและอนุรักษ์วิถีการพาดข้าวของกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงให้คงอยู่สืบไปให้เป็นเอกลักษณ์ของชุมชน

2. ข้อเสนอแนะ

2.1 ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และชุมชน

2.1.1 เพื่อให้ชุมชนเกิดการอนุรักษ์ รักษา และสามารถดำรงอัตลักษณ์ที่เกี่ยวกับประเพณีพาดข้าวนั้น จำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานในพื้นที่และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนอกพื้นที่ เช่น องค์การบริหารส่วนตำบล วัฒนธรรมระดับอำเภอและระดับจังหวัด สนับสนุนงบประมาณ และการประชาสัมพันธ์ พร้อมกับการสร้างบทเรียนท้องถิ่นให้กับชุมชน

2.1.2 พื้นที่ไร่มุมนเวียนเป็นพื้นที่ทำกินของชุมชน การเปลี่ยนแปลงไปโดยเฉพาะในเรื่องของการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศในการดำรงวิถีแบบเดิมอาจจะถูกสังคมกล่าวหาว่าเป็นผู้ทำลายธรรมชาติทั้งที่มีที่อยู่อาศัยและวิถีชีวิตที่เกื้อกูลกับธรรมชาติ ดังนั้นการขับเคลื่อนของชุมชนในเรื่องของนโยบายจัดสรรที่ดินในรูปแบบธนาคารที่ดินและโฉนดชุมชนเป็นประโยชน์ต่อการดำรงวิถีชีวิตของชุมชนกับการอนุรักษ์ธรรมชาติ

2.2 ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

2.2.1 ควรศึกษาประเด็นเกี่ยวกับข้อมูลการใช้ประโยชน์ในพื้นที่ทำกิน รายครัวเรือนและจัดระบบสารสนเทศทางภูมิศาสตร์ รวมทั้งการศึกษาในเรื่องของการจัดการความรู้ที่เกี่ยวกับวัฒนธรรมประเพณีที่เกี่ยวกับพื้นที่ทำกินในพื้นที่ชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ซึ่งเป็นพื้นที่เปราะบาง

2.2.2 ในพื้นที่บ้านหนองบาง ตำบลลิ้นถิ่น และบ้านทุ่งเสือโทน ตำบลชะแล ยังมีภูมิปัญญาท้องถิ่น และประเพณีต่าง ๆ อีกมากมายที่ยังขาดการศึกษา สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นเครื่องมือในการพัฒนาชุมชน เช่น ประเด็นการภูมิปัญญาสมุนไพร พิธีกรรมการทำข้าวไร่ การเลือกพื้นที่ทำไร่ข้าว เป็นต้น

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยครั้งนี้ขอขอบพระคุณแหล่งทุนสนับสนุนการวิจัย บพท. – หน่วยบริหาร และจัดการทุนด้านการพัฒนาระดับพื้นที่ที่สนับสนุนงบประมาณในการดำเนินโครงการวิจัย ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านสังคมศาสตร์ (รศ.ดร.ทวีศิลป์ สืบวัฒนะ) ที่เปิดมุมมองการทำงานวิจัยทางประวัติศาสตร์ และข้อเสนอแนะหลายประเด็นที่สามารถนำมาปรับใช้ในการทำงานเชิงพื้นที่ ที่ขาดเสียไม่ได้ คือ คณะผู้วิจัยที่ร่วมกันขึ้นเหนือล่องใต้ คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พจนีย์ สุขชาวนา, นายวิระวัฒน์ อุดมทรัพย์, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่ ร.ต.ดร.นพรัตน์ ไชยชนะ, ดร.เศกสิทธิ์ ปักษ์, นางสาววิยะดา พลชัย และนายสุภาพษ์ สุขชาวนา อุดลัป อदनอน อยู่ร่วมกันเป็นเพื่อนตลอดการสังเกตประเพณีฟาดข้าว นอนกลางดินกินกลางทราย ที่ขาดไม่ได้ขอขอบคุณผู้นำชุมชน องค์การบริหารส่วนตำบลชะแล เทศบาลตำบลลิ้นถิ่น สมาชิกกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงบ้านหนองบาง และบ้านทุ่งเสือโทนทุกท่าน ที่เสียสละเวลาสำหรับการให้ข้อมูล จนทำให้งานวิจัยชิ้นนี้ประสบความสำเร็จท้ายที่สุดขอร่วมไว้อาลัยการจากไปอย่างสงบของพระคุณที่สามที่ท่านคอยแนะนำการเก็บข้อมูลภาคสนามขึ้นนี้ และการทำงานด้านชาติพันธุ์มาตลอดถึงท่านจะไม่ได้อยู่บนโลกแห่งนี้แล้ว (ศาสตราจารย์เกียรติคุณ ดร.สุวิไล เปรมศรีรัตน)

บรรณานุกรม

- กฤษฎา บุญชัย. (2559). **ไร่หมุนเวียน สืบทอดวัฒนธรรมเพื่อความเป็นธรรมทางนิเวศและสังคม**, Journal of Social Development. 18(ฉบับพิเศษ), 137-155.
- จรัญ ฝนขาว. (2555). **ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านพิธีกรรมและความเชื่อเกี่ยวกับการลดเคราะห์และเสริมดวงชะตา ที่ส่งผลต่อสุขภาพของประชาชนในอำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่**. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- จำเนียรน้อย สิงห์รักษ์. (2561). **แนวทางการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นประเพณีการเลี้ยงผีฝ่ายของชุมชนลุ่มน้ำคลองสวนหมาก จังหวัดกำแพงเพชร**, วารสารพิภูล. 16(1), 17-29.
- ทรงกลด ขาวแจง. (2553). **การดำรงอยู่ของวัฒนธรรมอาหารมัง: กรณีศึกษาบ้านขุนวาง ตำบลแม่วิน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่**. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยพัฒนศาสตร์ ป๋วย อึ๊งภากรณ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- นพรัตน์ ไชยชนะ และวีระวัฒน์ อุดมทรัพย์. (2562). **วิถีชีวิตและความมั่นคงทางอาหารในมิติวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงโปว์ บ้านไร่ป่า ตำบลห้วยเขย่ง อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี**, Institute of Culture and Arts Journal. 19(2), 9-19.
- บัณฑิต ไกรวิตร. (2559). **การเผชิญกับภาพแทนของกะเหรี่ยงโผล่วในเขตรักษาพันธุ์ป่าทุ่งใหญ่นเรศวร**. (วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต). ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ปริศนา เพชรบุรณิน. (2560). **ศึกษาแนวทางการอนุรักษ์และฟื้นฟูวิถีชีวิตวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่นและการหาประโยชน์จากความหลากหลายทางชีวภาพของชุมชนบ้านครัว, สมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทยในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี**. 23(1), 64-72.

- ปรีชา พรหมะกุล. (2546). การใช้ที่ดินอาศัยและเหยื่อของเสือโคร่งในเขต
 รักษาพันธุ์สัตว์ป่าทุ่งใหญ่นเรศวรด้านตะวันออก, วารสารสัตว์ป่าเมืองไทย.
 11(1), 1-12.
- ไพลิส พานิชย์กุล และคณะ. (2560). รายงานฉบับย่อโครงการวิจัยเรื่องสิทธิ
 ของชุมชนชาวกะเหรี่ยง (ปกากะญอ) กับการดำเนินเขตวัฒนธรรม
 พิเศษไร่มุนเวียนในพื้นที่ยุทธศาสตร์การแก้ไขข้อพิพาทกรณีที่ดิน
 ทำกินและที่อยู่อาศัยของชุมชนกะเหรี่ยงในพื้นที่ป่าภาคเหนือ.
 กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ.
- รัชชานนท์ เข้มลาด. (2561). ประเพณีงานบุญข้าวใหม่ งานบุญฟาดข้าว
 และงานบุญค้ำตันโพธิ์: ความสำคัญที่มีต่อวิถีชีวิตของชาวกะเหรี่ยง
 บ้านทิล่ป่า ตำบลไผ่ไร่ อำเภอสงขลาบุรี จังหวัดกาญจนบุรี. กรุงเทพฯ:
 วิทยาลัยพัฒนศาสตร์ ป๋วย อึ๊งภากรณ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วิศว์ เศรษฐกร. (2553). การปรับใช้พิธีกรรมและความเชื่อของชุมชน
 ในการจัดการป่าชุมชน. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). เชียงใหม่:
 มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ศยามล เจริญรัตน์. (2556). ความมั่นคงทางอาหารป่าชุมชนกับการผลักดัน
 เรื่องความเป็นธรรมเพื่อชุมชนท้องถิ่น. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยสังคม
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (2556). การศึกษาเพื่อสร้าง
 ความมั่นคงทางอาหารและวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่อนุรักษ์:
 กรณีศึกษากะเหรี่ยงในผืนป่าตะวันตก ปีที่ 1. (รายงานการวิจัย).
 กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมประสงค์ พันธุ์ประยูร. (2557). การถ่ายทอดความคิด ความเชื่อของชาว
 ปกากะญอผ่านพิธีกรรม: กรณีศึกษา บ้านทิล่โพธิ์ หมู่ที่ 4 ตำบลแม่จัน
 อำเภอดมผาง จังหวัดตาก. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยพัฒนศาสตร์ ป๋วย อึ๊งภากรณ์
 มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สุจิตต์ลักษณ์ ดีผดุง และ สรินยา คำเมือง. (2540). **สารานุกรมกลุ่มชาติพันธุ์
กะเหรี่ยงโป**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สหธรรมิก.

สุจิตต์ลักษณ์ ดีผดุง. (2540). **สารานุกรมกลุ่มชาติพันธุ์ : กะเหรี่ยงโป**.
นครปฐม: สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท
มหาวิทยาลัยมหิดล.

สุนทร พุ่มไพรวัลย์ และคณะ. (2557). **การพัฒนาพื้นที่ “กลุ่ซุ” ที่เหมาะสม
ต่อวิถีชีวิตโดยการปรับใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อสร้างความมั่นคง
ทางอาหารและยาของกลุ่มชาติพันธุ์ไทย – กะเหรี่ยง (โผล่ว) บ้านสะเน่พ่อง
ตำบลไล่โว่ อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี**. (รายงานการวิจัย).
กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

สุวัฒน์ชัย ไทสังขวลิต และคณะ. (2552). **การศึกษาและฟื้นฟูภูมิปัญญา
ลือกาเวาะเพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติของคนกะเหรี่ยง
บ้านสะเน่พ่อง ตำบลไล่โว่ อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี**.
(รายงานการวิจัย). กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

อิสริยาภรณ์ แสงปัญญา. (2566). **การศึกษาประเพณีของชาวไทยใหญ่ในชุมชน
บ้านเวียงเหนือ อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน**, **Ganesha Journal**.
19(1), 88-100.

James C. S. (1977). **The Moral Economy of the Peasant**. New York:
Yale University.

บทบาทรัฐสภาในการพัฒนากฎหมายที่เสริมสร้างขีดความสามารถ ด้านการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม Roles of the Parliament in Developing Laws to Enhance the Capacity for Cultural Tourism Management

เฉลิมศักดิ์ บุญนำ^{1*} (Chaleomsak Bunnam)^{1*}

สุนิสา เซาว์นเมธากิจ² (Sunisa Chaomatagit)²

Received: February 28, 2024; Revised April 4, 2024; Accepted: April 17, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง บทบาทรัฐสภาในการพัฒนากฎหมายที่เสริมสร้างขีดความสามารถด้านการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อเสนอแนะแนวทางการเสริมสร้างขีดความสามารถด้านการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเพื่อประกอบการตัดสินใจของหน่วยงานผู้รับผิดชอบในเชิงนโยบายต่อรัฐสภา และ 2) เพื่อเสนอแนะบทบาทรัฐสภาต่อการพัฒนากฎหมาย นโยบายภาครัฐที่เสริมสร้างขีดความสามารถด้านการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกจากหน่วยงานภาครัฐ คือ หน่วยงาน นิติกร อัยการ ผู้พิพากษา นักวิชาการที่มีประสบการณ์ด้านกฎหมาย และด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม หน่วยงานภาครัฐ คือ มัคคุเทศก์ท้องถิ่น ผู้ประกอบการการท่องเที่ยว/บริษัททัวร์ ร้านค้า/ของที่ระลึก พนักงานขับรถโดยสาร

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., สาขาวิชานวัตกรรมการจัดการ วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา สงขลา 90000, อีเมล: chaleomsak.bu@skru.ac.th

² อาจารย์, สาขาวิชาศึกษาทั่วไป คณะศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ สงขลา 90110, อีเมล: sunisa@hu.ac.th

¹ Assist. Prof., Ph.D., Innovative Management, College of Innovation and Management, Songkhla Rajabhat University, Songkhla, 90000, Thailand, E-mail: chaleomsak.bu@skru.ac.th

² Lecturer, General Education, Faculty of Education and Liberal Arts, Hatyai University, Songkhla, 90110, Thailand, E-mail: sunisa@hu.ac.th

*Corresponding author : E-mail address : chaleomsak.bu@skru.ac.th

ผู้ประกอบการธุรกิจ และประชาชนในพื้นที่และ/หรือผู้เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในพื้นที่การวิจัย โดยใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงจำนวนทั้งสิ้น 30 คน และวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาข้อสรุป

ผลการศึกษาพบว่า 1) การเสริมสร้างขีดความสามารถด้านการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมประสบความสำเร็จสามารถสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันด้วยการผลิตเพื่อใช้สู่การผลิตเป็นธุรกิจ การใช้การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขัน และกลไกการขับเคลื่อนการท่องเที่ยวด้วยนวัตกรรมเชิงวัฒนธรรม 2) รัฐสภาสามารถเสนอให้มีการแก้ไขร่างกฎหมายเพื่อเป็นกรอบกฎหมายสามารถสะท้อนถึงแนวคิดใหม่ๆ ที่เกี่ยวกับประเด็นด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และรัฐสภาทำหน้าที่ในการติดตามกฎหมายที่บัญญัติขึ้นเพื่อการนำไปใช้ในการควบคุมในการปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

คำสำคัญ : บทบาทรัฐสภา, การจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม, กฎหมาย, คณะกรรมาธิการ

Abstract

The objectives of the research on the roles of the parliament in developing laws to enhance the capacity for cultural tourism management are 1) to propose guidelines for enhancing cultural tourism management capacity to provide a basis for decision-making of policy agencies to the parliament, and 2) to propose the role of parliament in formulating laws and government policies to enhance the capacity for cultural tourism management.

This is qualitative research collecting data through structured and in-depth interviews from public sectors, namely lawyers, legal officers, prosecutors, judges, academics with experience in law and cultural tourism, tourism enterprises/ tour companies, shops/souvenir shops, passenger drivers, business owners, and residents and/or stakeholders in cultural tourism in the research area. A purposive sampling method was used to select a total of 30 participants, and the data were analyzed to draw conclusions.

The investigation yielded the following findings. First, the success of maximizing the capacity of cultural tourism management can create a competitive advantages through production for business. Cultural tourism can be implemented to strengthen competitive capabilities and mechanism can be utilized to drive tourism with cultural innovation. Second, the parliament can propose amendments to the draft law to create a legal framework that reflects new concepts related to cultural tourism issues. The parliament also has a role in monitoring the implementation of enacted laws to ensure compliance with regulations related to cultural tourism.

Keywords : Parliamentary role, cultural tourism management, laws, committees

บทนำ

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไทยมีบทบาทความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศเป็นอย่างมาก เนื่องจากอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวก่อให้เกิดประโยชน์ทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งเป็นหนึ่งในแหล่งรายได้ที่สำคัญที่นำมาซึ่งเงินตราประเทศ กระแสเงินตราไหลเวียนในประเทศ การสร้างงาน และการกระจายความเจริญไปสู่ภูมิภาคต่างๆ ของประเทศ อีกทั้งยังมีส่วนสำคัญที่ทำให้เกิดการพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานของการคมนาคมและขนส่ง รวมถึงการค้าและการลงทุนที่ช่วยเพิ่มการขยายตัวและเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนทางเศรษฐกิจของประเทศไทย อ้างอิงจากบัญชีประชาชาติด้านการท่องเที่ยว (Tourism Satellite Account: TSA) ในปี พ.ศ. 2562 อุตสาหกรรมท่องเที่ยวมีผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศด้านการท่องเที่ยว (Tourism Gross Domestic Product: TGDPI) มากถึง 3,005,552 ล้านบาท หรือเท่ากับสัดส่วนร้อยละ 17.79 ของผลิตภัณฑ์มวลรวม ภายในประเทศ (Gross Domestic Product: GDP) (คณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ, 2566) การท่องเที่ยวมีการแข่งขันช่วงชิงส่วนแบ่งตลาดท่องเที่ยวโลก ดังนั้น กลยุทธ์หลักที่สำคัญประการหนึ่งของการท่องเที่ยวของแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ

ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2566-2570) คือ การส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (Sustainable Tourism) กลยุทธ์ที่ 2 Thai Cultures and Identities ส่งเสริมการอนุรักษ์และต่อยอดทรัพย์สินทางวัฒนธรรมและเอกลักษณ์ความเป็นไทยด้วยการประยุกต์ให้เข้ากับยุคสมัย ซึ่งกรณีของการส่งเสริมการท่องเที่ยวในลักษณะเช่นเดียวกับของไทยหรือการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมนี้ได้ถูกกำหนดเป็นนโยบายการท่องเที่ยวของต่างประเทศและประสบความสำเร็จมาแล้ว เช่น นโยบาย Korean Wave และ Cool Japan เป็นต้น (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2560)

ประเทศไทยประสบปัญหาอย่างมากในการใช้ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่ไม่คุ้มค่า และผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและศิลปวัฒนธรรม ทำให้เกิดความเสื่อมโทรมของแหล่งท่องเที่ยวหรือบางแห่งอาจไม่ได้รับการดูแลรักษาเท่าที่ควร จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องอาศัยการเตรียมการและการจัดการที่ดี โดยเฉพาะการจัดการโครงสร้างพื้นฐานในแหล่งท่องเที่ยวทั้งทางกายภาพ ชีวภาพ สังคมและวัฒนธรรมโดยการให้ความสำคัญต่อการดูแลรักษาอย่างเคร่งครัด โดยไม่ทำให้สภาพแวดล้อมเดิมต้องเปลี่ยนแปลงและแหล่งท่องเที่ยวจะต้องสร้างความพึงพอใจและความประทับใจให้แก่นักท่องเที่ยว ต้องคำนึงถึงความคุ้มค่าในระยะยาวและคำนึงถึงความสามารถในการรองรับของพื้นที่ทั้งทางกายภาพ ชีวภาพ สังคม และวัฒนธรรม ผลกระทบต่อสภาพลักษณะอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและจำเป็นต้องแก้ไขอย่างเร่งด่วน คือ ปัญหาแหล่งท่องเที่ยวเสื่อมโทรม ปัญหาความไม่ปลอดภัยของนักท่องเที่ยว ปัญหาการเข้าถึงจากภายนอกและการเดินทางเชื่อมโยงในประเทศ ปัญหาด้านการบริการที่ขาดมาตรฐานและขาดประสิทธิภาพ ปัญหาการหลอกลวงและเอาเปรียบนักท่องเที่ยว ปัญหาทัวร์ศูนย์เหรียญ และปัญหาการขายสินค้าให้แก่นักท่องเที่ยวต่างชาติในราคาสูง (ฤทธิจักร จันทิมา, 2565) โดยการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการท่องเที่ยวด้านโครงสร้างองค์การการท่องเที่ยวทั้งระบบและการบูรณาการการทำงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว โดยเฉพาะการปรับปรุงกฎหมายและพระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจการท่องเที่ยว โดยในปัจจุบันพบว่า มีกฎหมายหลายฉบับยังล้าสมัย ไม่ทันต่อสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของโลกยุคใหม่ ก่อให้เกิดปัญหาอุปสรรคต่อกลไกการบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจัง โดยบทบาทรัฐสภานอกจากการกถำร่างกฎหมายแล้ว

รัฐสภายังมีบทบาทในด้านอื่นที่มีส่วนส่งเสริมและสนับสนุนให้การดำเนินงานของรัฐบาลให้สอดคล้องกับหลักสากลได้ตามวิถีทางของรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายสูงสุดในการปกครองของแต่ละประเทศผ่านกลไกการตรวจสอบถ่วงดุลรัฐบาล การส่งเสริมประสิทธิภาพของรัฐสภาด้านกระบวนการนิติบัญญัติ คือ การหาแนวทางเพื่อส่งเสริม “คุณภาพของกฎหมาย” (Law quality) ข้อบ่งชี้ในมิติด้านคุณภาพของกฎหมาย ได้แก่ ความสอดคล้องกับบทบัญญัติของกฎหมายที่มีอยู่เดิม (ปดิพัทธ์ ภูมิวัฒน์, 2564) โดยกฎหมายการท่องเที่ยวที่ดีต้องมีความเหมาะสม เข้าใจง่าย ไม่ขัดต่อหลักการความมั่นคงแห่งนิติฐานะ มีความสอดคล้องกับ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้บัญญัติไว้ในหมวด 6 แนวนโยบายแห่งรัฐ มาตรา 77 รัฐพึงจัดให้มีกฎหมายเพียงเท่าที่จำเป็น และยกเลิกหรือปรับปรุงกฎหมายที่หมดความจำเป็นหรือไม่สอดคล้องกับสภาพการณ์หรือที่เป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิตหรือการประกอบอาชีพ โดยไม่ชักช้าเพื่อไม่ให้เป็นภาระแก่ประชาชน และดำเนินการให้ประชาชนเข้าถึงตัวบทกฎหมายต่าง ๆ ได้โดยสะดวกและสามารถเข้าใจกฎหมายได้ง่ายเพื่อปฏิบัติตามกฎหมายได้อย่างถูกต้อง และเพื่อให้สอดคล้องกับการบังคับใช้เพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และที่สำคัญจะเป็นประโยชน์ต่อการทำให้การบังคับใช้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

ดังนั้น จากปัญหาและความสำคัญดังกล่าวข้างต้น เพื่อการขับเคลื่อนประเทศไทยในด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม สามารถสร้างรายได้ กระจายรายได้ให้แก่ชุมชนและประเทศชาติได้ต้องให้ความสำคัญกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่มีจำนวนหลายฉบับ ทั้งกฎหมายหลายฉบับยังนำมาบังคับใช้ และหลายฉบับอาจไม่ได้นำมาใช้ โดยเฉพาะกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ซึ่งกฎหมายทุกฉบับเกี่ยวข้องอยู่ในพื้นที่ของการท่องเที่ยวทั้งที่มีในการปรับปรุงพระราชบัญญัติให้ทันสมัยแล้ว แต่เมื่อนำไปใช้ยังไม่สามารถใช้บังคับเพื่อลงโทษผู้กระทำความผิดได้ เนื่องจากเนื้อหาข้อกฎหมายที่ยังมีช่องว่างในการตีความ จึงทำให้เมื่อนำกฎหมายไปบังคับใช้จึงต้องอาศัยเวลานานในการวิเคราะห์และตีความ จึงสนใจศึกษาบทบาทรัฐสภาในการพัฒนาหลักระเบียบ กฎหมายที่เสริมสร้างขีดความสามารถด้านการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวทางการเสริมสร้างขีดความสามารถด้านการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเพื่อประกอบการตัดสินใจของหน่วยงานผู้รับผิดชอบในเชิงนโยบายต่อกลไกรัฐสภา
2. เพื่อศึกษาบทบาทรัฐสภาต่อการพัฒนากฎหมาย นโยบายภาครัฐที่เสริมสร้างขีดความสามารถด้านการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

การทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม หมายถึง การท่องเที่ยวเชิงประเพณี วิถีชีวิต และการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้คุณค่าสถาปัตยกรรมในเส้นทางอารยธรรมล้านนา (กวรรณ สังขกร อาชว์บาร์มี มณีตระกูลทอง และคันสนีย์ กระจำจโคม, 2561) การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเป็นรูปแบบของกิจกรรมการท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นการใช้องค์ความรู้และนวัตกรรมในการสร้างสรรค์คุณค่าสินค้าและบริการการท่องเที่ยวเพื่อสร้างประสบการณ์ใหม่ ๆ แก่นักท่องเที่ยวจากแหล่งท่องเที่ยวที่มีความเกี่ยวข้องกับวัตถุสิ่งของ ภูมิปัญญา จิตวิญญาณ และประวัติศาสตร์ หรือผลิตภัณฑ์ทางวัฒนธรรมทั้งที่จับต้องได้ (Tangible Culture) และที่จับต้องไม่ได้ (Intangible Culture) ทั้งนี้ การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เป็นประเภทการท่องเที่ยวที่ประเทศไทยมีศักยภาพควรได้รับการสนับสนุนเป็นอย่างมาก เนื่องจาก 1) ประเทศไทยมีแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่สร้างขึ้นมากในอดีตนานมาก เช่น วัด โบราณสถาน เป็นต้น สอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในประเทศไทย (คณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ, 2566) โดยที่นำเสนอในสถานการณ์ที่เปลี่ยนไปอันเนื่องมาจากการแพร่ระบาดไวรัสโคโรนา 2019 ทำให้เกิดกลไกการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมหลังสถานการณ์การแพร่ระบาดไวรัสโคโรนา 2019 ในด้านการสร้างความเข้มแข็งให้กับเครือข่ายการพัฒนาศักยภาพสมาชิกของชุมชนให้สามารถเชื่อมโยงแลกเปลี่ยนทรัพยากรการส่งเสริมความรู้และประสบการณ์ด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

ร่วมกันการทำงานเป็นเครือข่ายภาคประชาชนที่เข้มแข็งได้ในระยะยาว เพื่อลดการพึ่งพาการสนับสนุนของภาครัฐหรือภาคเอกชน (สมชาย ธนกุลสมาลย์ และสุริยะ ปรายสาธก, 2565)

บทบาทรัฐสภา

รัฐสภาหรือสถาบันนิติบัญญัติถือเป็นองค์กรที่มีความยืดหยุ่นและใกล้ชิดกับประชาชนในฐานะเป็นสถาบันตัวแทนของประชาชนสามารถรับรู้ปัญหาและผลกระทบที่เกิดขึ้นกับประชาชนและประเทศชาติได้เป็นอย่างดี อีกทั้งยังเป็นองค์กรที่ทำหน้าที่ในการกำหนดกฎเกณฑ์หรือออกกฎหมายต่าง ๆ เพื่อใช้เป็นกติกาของสังคม รวมทั้งบทบาทในการสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือในด้านต่าง ๆ กับภายนอกประเทศทั้งระดับทวิภาคีและพหุภาคี ดังนั้น จึงนับได้ว่ารัฐสภาได้เป็นกลไกหนึ่งในการขับเคลื่อนหรือสนับสนุนการดำเนินงานของรัฐบาลโดยมีเป้าหมายเดียวกันคือช่วยในการพิทักษ์ปกป้องผลประโยชน์ของประชาชนและประเทศชาติ (วิภาวรรณ เรืองฤทธิ์, 2563) รัฐสภาทำหน้าที่หลักที่สำคัญในการกำหนดระเบียบ กฎเกณฑ์ การอยู่ร่วมกันของสังคม นอกจากนี้ที่สำคัญด้าน นิติบัญญัติแล้ว ยังมีบทบาทที่สำคัญในการติดตาม ตรวจสอบ และควบคุมการบริหารงานของฝ่ายบริหาร และอื่น ๆ ซึ่งเป็นหน้าที่ที่ครอบคลุมกิจการต่าง ๆ ของรัฐเกือบทุกด้าน ซึ่งในทางปฏิบัติการดำเนินบทบาทดังกล่าวโดยผ่านสมาชิกรัฐสภาทั้งหมด แม้จะเป็นไปได้ก็ตาม แต่ก็ก็เป็นกระบวนการที่ใช้เวลานานในการพิจารณา เพราะมีปัจจัยที่เกี่ยวข้องมาก และอาจมีการเจรจาต่อรองรับฟังความคิดเห็นจากฝ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง การแสดงบทบาทหน้าที่ของรัฐสภาจึงมักกระทำโดยอาศัยองค์ประกอบที่เป็นกลไกในการดำเนินงานของรัฐสภา คือ คณะกรรมาธิการ ทั้งนี้ เนื่องจากคณะกรรมาธิการเป็นองค์กรที่ช่วยในการปฏิบัติหน้าที่ของรัฐสภา และมีบทบาทสำคัญในการพิจารณา ร่างกฎหมาย การติดตาม ตรวจสอบการดำเนินงานตามนโยบายของรัฐบาล และบทบาทในการสอบสวนเรื่องที่อยู่ในความสนใจของสาธารณะ และอยู่ในอำนาจของรัฐสภา โดยบทบาทหน้าที่คณะกรรมาธิการนั้นเป็นกลไกที่มีความสำคัญต่อการทำหน้าที่บทบาทรัฐสภา และที่สำคัญหน้าที่ของสภาผู้แทนราษฎรทั้งในด้านนิติบัญญัติและด้านการควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน จำเป็นต้องมีการตั้ง

คณะกรรมการการเพื่อกระทำการพิจารณาสอบสวน หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่สมาคมมอบหมาย ทั้งนี้ เนื่องจากรัฐสภามีหน้าที่ที่กว้างขวาง ครอบคลุมในกิจกรรมทุกประเภท การปฏิบัติหน้าที่ทั้งในทางนิติบัญญัติและควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน จึงจำเป็นต้องอาศัยคณะกรรมการการ โดยคณะกรรมการแต่ละคณะได้ถูกตั้งขึ้นมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสอบสวนกรณีใด ๆ ที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของรัฐสภา หรือของสภาแล้วแต่กรณี หรือหมายถึงคณะบุคคลที่สภาตั้งขึ้นเพื่อกระทำการหรือพิจารณาสอบสวน หรือศึกษาเรื่องใด ๆ อันอยู่ในอำนาจหน้าที่ของรัฐสภาเมื่อดำเนินการเสร็จสิ้นแล้วต้องรายงานต่อรัฐสภา ซึ่งการมอบหมายให้คณะกรรมการการกระทำการดังกล่าวเป็นการมอบหมายเฉพาะเรื่อง

บทบาทของรัฐสภาจึงมีความสำคัญในการถ่วงถ่วง ควบคุม ขอบบังคับ และการปรับปรุงข้อกฎหมายให้สอดคล้องกับสถานการณ์ของสภาวะสังคมทั้งในประเทศและต่างประเทศเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการปกป้องดูแลรักษาผลประโยชน์ของชาติ และประชาชนในด้านต่าง ๆ ซึ่งบทบาทของรัฐสภาต้องเกี่ยวข้องกับการบริหารประเทศ เพื่อกำหนดนโยบายในการบริหารประเทศด้านเศรษฐกิจที่สำคัญที่สร้างรายได้ด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมให้กับประเทศอย่างมหาศาล โดยการจัดการกิจกรรมของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเป็นกิจกรรมการเดินทางพักผ่อนหย่อนใจและการศึกษาหาความรู้ในเรื่องวัฒนธรรมวิถีชีวิตของประเทศไทย ซึ่งมีแหล่งท่องเที่ยวที่หลากหลายเป็นที่สนใจของนักท่องเที่ยว จากการที่มีนักท่องเที่ยวจำนวนมากเข้ามาท่องเที่ยวและเกิดการไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบ หรือกฎระเบียบอาจไม่ทันสมัยทันกับยุคสมัยที่มีนักท่องเที่ยวที่มีพฤติกรรมแตกต่างหลากหลาย อาจส่งผลกระทบต่อวิถีความเชื่อและวัฒนธรรมของท้องถิ่นนั้น ข้อบังคับต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม ซึ่งวัฒนธรรมในประเทศไทยมีหลายรูปแบบที่สำคัญทั้งที่จับต้องได้และจับต้องไม่ได้ จึงต้องมีการศึกษาปรับปรุง แก้ไขกฎหมายกติกากให้สอดคล้องกับการให้บริการและไม่ส่งผลกระทบต่อความดีงามของวัฒนธรรม จึงตระหนักให้มีความสำคัญที่จะยึดโยงคุณค่า และมูลค่าของการสร้างสรรค์จากวัฒนธรรมของประเทศได้อย่างยั่งยืน

กฎหมายด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

กฎหมายสำคัญของไทยที่เกี่ยวกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว แบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม ดังนี้

1. กฎหมายเกี่ยวกับองค์การที่ดูแลสนับสนุนการท่องเที่ยวโดยทั่วไป
2. กฎหมายควบคุมนักท่องเที่ยว
3. กฎหมายควบคุมดูแลและพัฒนาทรัพยากรการท่องเที่ยว
4. กฎหมายควบคุมเกี่ยวกับธุรกิจการท่องเที่ยว

ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. กฎหมายเกี่ยวกับองค์การที่ดูแลสนับสนุนการท่องเที่ยวโดยทั่วไป

1.1 พระราชบัญญัติการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2522 เป็นกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2558)

1.2 พระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2545 เป็นกฎหมายที่ก่อตั้งกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาขึ้น

1.3 พระราชบัญญัติสภาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2544 เป็นกฎหมายที่กำหนดให้มีการจัดตั้งสภาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยที่มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นตัวแทนของผู้ประกอบการอุตสาหกรรมพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ส่งเสริมการอนุรักษ์ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี และอื่น ๆ

1.4 พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 ถึง พ.ศ. 2546 เป็นกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาตำบลทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม

2. กฎหมายควบคุมนักท่องเที่ยว

2.1 พระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 พ.ศ. 2523 และ พ.ศ.2542 เป็นกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการอนุญาตให้ชาวต่างชาติเดินทางเข้าออกประเทศไทย ในฐานะนักท่องเที่ยว

2.2 พระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2496 ถึง พ.ศ. 2548 เป็นกฎหมายเกี่ยวกับการนำของเข้าและส่งออกนอกราชอาณาจักร การเสียภาษีตามอัตราศุลกากรของนักท่องเที่ยว

3. กฎหมายควบคุมดูแลและพัฒนาทรัพยากรการท่องเที่ยว

3.1 พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 เป็นกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองดูแลรักษาและจัดการอุทยานแห่งชาติ

3.2 พระราชบัญญัติสงวนสัตว์ป่าและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2535 พ.ศ. 2546 เป็นกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการสงวนพันธุ์สัตว์ป่าและคุ้มครองสัตว์ป่าโดยคณะกรรมการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่าแห่งชาติ

3.3 พระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. 2507 พ.ศ. 2522 พ.ศ. 2528 เป็นกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการดูแลพื้นที่บริเวณที่เป็นป่าสงวน

3.4 พระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ. 2484 พ.ศ. 2522 พ.ศ. 2525 เป็นกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาและอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ

3.5 พระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. 2510 พ.ศ. 2522 พ.ศ. 2534 เป็นกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการสำรวจและทำเหมืองแร่

3.6 ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. 2520 เป็นกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการสำรวจและทำ ลำมะโนที่ดิน

3.7 พระราชบัญญัติวัฒนธรรมแห่งชาติ พ.ศ. 2485 เป็นกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการรักษาและอนุรักษ์ประเพณีและศิลปวัฒนธรรม

3.8 พระราชบัญญัติรักษาคล่อง ร.ศ. 121 เป็นกฎหมายที่จัดการดูแลรักษาพื้นที่บริเวณเกาะรัตนโกสินทร์

3.9 พระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ. 2535 เป็นกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการขึ้นทะเบียนโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ

3.10 พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2553 เป็นกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมมลพิษทางอากาศ น้ำ เสียง และอื่นๆ

3.11 พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 พ.ศ. 2535 เป็นกฎหมายที่ควบคุมดูแลกิจกรรมต่าง ๆ ของคณะสงฆ์

3.12 พระราชบัญญัติสุสานและสถาปนสถาน พ.ศ. 2528 เป็นกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรการท่องเที่ยวโดยกำหนดให้มีการเผาศพหรือฝังศพในสุสาน

3.13 พระราชบัญญัติว่าด้วยลักษณะฐานะของวัดบาทหลวงโรมันคาทอลิกในกรุงสยามตามกฎหมาย ร.ศ.128 เป็นกฎหมายที่กำหนดหลักเกณฑ์ในการที่จะให้มิชชันนารีและมิชชันนารีแห่งแสงถือที่ดินเพื่อก่อตั้งวัดบาทหลวง

3.14 พระราชบัญญัติการประมง พ.ศ. 2409 และ พ.ศ. 2528 จัดควบคุมและดูแลด้านการประมง

3.15 พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2512 ควบคุมการสร้างโรงงานและจัดการโรงงาน

3.16 พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของชาญเมือง พ.ศ. 2535 ควบคุมดูแลรักษาความสะอาดในพื้นที่ต่าง ๆ

3.17 พระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2535 และพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2543 ควบคุมการก่อสร้างอาคารบริเวณแหล่งท่องเที่ยว

4. กฎหมายควบคุมเกี่ยวกับธุรกิจการท่องเที่ยว

4.1 พระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2535

4.2 พระราชบัญญัติโรงแรม พ.ศ. 2527

4.3 พระราชบัญญัติสถานบริการ พ.ศ. 2546

4.4 พระราชบัญญัติสาธารณสุข พ.ศ. 2535

4.5 พระราชบัญญัติจัดหางานและคุ้มครองคนหางาน พ.ศ. 2544

4.6 พระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุน พ.ศ. 2535

4.7 พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2544

4.8 พระราชบัญญัติมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม พ.ศ. 2548

- 4.9 พระราชบัญญัติคุ้มครองส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย พ.ศ. 2542
- 4.10 พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2541
- 4.11 พระราชบัญญัติการรถไฟแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2543
- 4.12 พระราชบัญญัติการขนส่งทางบก พ.ศ. 2546
- 4.13 พระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2542
- 4.14 พระราชบัญญัติรถยนต์ พ.ศ. 2547
- 4.15 กฎหมายว่าด้วยทางหลวงตามประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 259 ลงวันที่ 28 พฤศจิกายน พ.ศ. 2515
- 4.16 พระราชบัญญัติการทำเรือแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2494
- 4.17 พระราชบัญญัติการเดินเรื่อน่านน้ำไทย (ฉบับที่ 17) พ.ศ. 2560
- 4.18 พระราชบัญญัติเรือไทย พ.ศ. 2481
- 4.19 พระราชบัญญัติเรือโดนกัน พ.ศ. 2522
- 4.20 พระราชบัญญัติการเดินอากาศ พ.ศ. 2497
- 4.21 พระราชบัญญัติการทำอากาศยานการแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2522

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยนี้มีเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างทำการสัมภาษณ์เชิงลึก และมีวิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลหลักแบบเจาะจง จำนวนทั้งสิ้น 30 คน จาก 1) หน่วยงานภาครัฐ คือ หน่วยงาน นิติกร อัยการ ผู้พิพากษา นักวิชาการที่มีประสบการณ์ด้านกฎหมายและด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม โดยมีหลักเกณฑ์การเลือกผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ ผู้มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายและ/หรือการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม อย่างน้อย 5 ปีขึ้นไป 2) หน่วยงานภาคธุรกิจ คือ มัคคุเทศก์ท้องถิ่น ผู้ประกอบการการท่องเที่ยว/บริษัททัวร์ ร้านค้า/ของที่ระลึก ผู้ประกอบการธุรกิจ โดยมีหลักเกณฑ์การเลือกผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ ผู้ประกอบการ

ภาคธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในพื้นที่การวิจัย และ 3) ประชาชนในพื้นที่และ/หรือผู้เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในพื้นที่การวิจัย ได้รับความข้อมูลโดยยึดประเด็นคำถามการวิจัย วัตถุประสงค์การวิจัย และใช้กรอบแนวคิดทฤษฎีการพัฒนาเป็นแนวทางการอธิบายปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับการพัฒนากฎหมายที่เสริมสร้างขีดความสามารถด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และสรุปผลการตีความข้อมูลและตรวจสอบยืนยันข้อมูลที่ได้โดยใช้วิธีการตรวจสอบแบบเชื่อมโยงสามเ้า (Triangulation)

ผลการศึกษา

บทบาทรัฐสภาในการพัฒนากฎหมายที่เสริมสร้างขีดความสามารถด้านการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเป็นการศึกษาเพื่อส่งเสริมการพัฒนาให้ประสบความสำเร็จ สามารถนำกฎระเบียบ กฎหมายบังคับใช้ได้อย่างทั่วถึง และเกิดการดำเนินการในบทลงโทษสำหรับการไม่ปฏิบัติตาม พร้อมทั้งสามารถสร้างความเชื่อถือ ความไว้วางใจต่อนักท่องเที่ยวในการได้รับบริการท่องเที่ยวตามที่ประสงค์ พร้อมทั้งผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุ่มเทกำลังความสามารถ ควบคุมผู้อยู่ภายใต้การดำเนินการท่องเที่ยวร่วมกันภายใต้กฎระเบียบ กฎหมายของประเทศไทยอย่างเคร่งครัด เป็นไปตามกฎระเบียบ กฎหมายของประเทศไทยที่ประกาศบังคับใช้ โดยผลการศึกษาพบว่า

1) การเสริมสร้างขีดความสามารถด้านการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเพื่อประกอบการตัดสินใจของหน่วยงานผู้รับผิดชอบในเชิงนโยบายต่อกลไกรัฐสภา

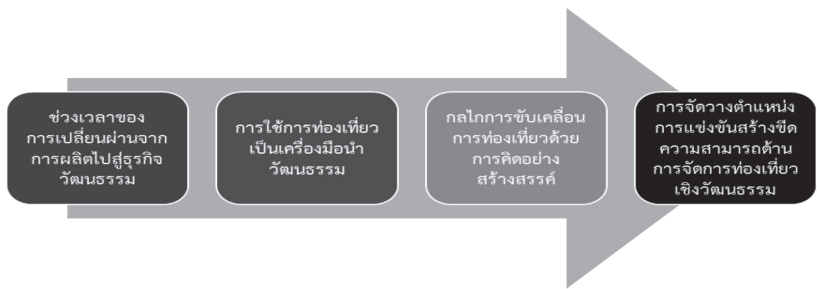
การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมสามารถก่อให้เกิดผลกระทบทั้งเชิงบวก คือ การสร้างงานและรายได้ สร้างความเติบโตทางเศรษฐกิจ ก่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรม ผลักดันให้เกิดการอนุรักษ์ธรรมชาติและวัฒนธรรมท้องถิ่น และเชิงลบ คือ ปัญหาการแย่งชิงทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม รวมถึงส่งผลกระทบต่อทรัพยากรถูกทำลาย และที่สำคัญประเด็นการส่งผลกระทบต่อความเหลื่อมล้ำการกระจายรายได้ เพื่อให้เกิดความตระหนักต่อการความยั่งยืนของโลก เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน หรือ Sustainable Development Goals (SDGs Goals) ขึ้น เพื่อใช้เป็นทิศทางการ

พัฒนาโลกตั้งแต่ ปี 2015 จนถึงปี 2030 ทั้งนี้ SDGs ประกอบด้วยเป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี 2030 จำนวน 17 ข้อ การท่องเที่ยวมีส่วนในการถูกกำหนดให้เป็นเป้าหมายในสามจากเป้าหมายทั้ง 17 ได้แก่ เป้าหมายที่ 8 การเติบโตเศรษฐกิจที่ยั่งยืน ภายในปี 2573 กำหนดและดำเนินนโยบายเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนที่สร้างงานและส่งเสริมท้องถิ่น วัฒนธรรมและผลิตภัณฑ์ เป้าหมายที่ 12 การผลิตและบริโภคที่ยั่งยืน การบริโภคอย่างรับผิดชอบและพัฒนาและใช้เครื่องมือเพื่อติดตามความยั่งยืน ผลกระทบการพัฒนาเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนที่สร้างงาน และส่งเสริมวัฒนธรรมและผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น และ เป้าหมายที่ 14 อนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากมหาสมุทรและทรัพยากรทางทะเล รวมถึงผ่านทางการบริหารจัดการอย่างยั่งยืนเรื่องการท่องเที่ยวเป็นส่วนหนึ่งคิดเป็น 10% ของ GDP ของโลก 7% ของการค้าโลกและหนึ่งในสิบของงานสามารถมีส่วนร่วมร่วมกับทุกคน 17 เป้าหมาย

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมมีความสำคัญอย่างมากต่อประเทศไทย เนื่องจากการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจะถ่ายทอด สื่อสาร เอกลักษณ์ วัฒนธรรมประจำชาติไทย ซึ่งการนำวัฒนธรรมมาเป็นจุดขาย ดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวที่ไม่เคยสัมผัสวัฒนธรรมประจำชาติอื่น จึงอยากเข้ามาชื่นชมความงดงาม ทรงคุณค่าแก่การมาเยี่ยมชม ปัจจุบันประเทศไทยได้สร้างความเจริญด้วยการนำเอาคุณค่าทางวัฒนธรรมมานำเสนอในยุคแห่งโลกาภิวัตน์ (globalization) ได้อย่างชัดเจน ซึ่งจุดดึงดูดทางวัฒนธรรมของประเทศไทยได้สร้างโอกาสทางธุรกิจ วัฒนธรรม (Cultural Business Model) โดยการนำเสนอผ่านกระบวนการสร้างสรรค์อย่างลงตัว ทำให้เกิดนวัตกรรมทางการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่สามารถสร้างการจ้างงานและรายได้ให้กับประชาชนและประเทศชาติได้อย่างน่าสนใจ เช่น ศิลปะ ภาพวาด ดนตรีไทย ภาพยนตร์ ละครโทรทัศน์ อาหาร กีฬา สื่อออนไลน์ ศิลปะ วัฒนธรรมดิจิทัล ภาพการ์ตูน เกม มัลติมีเดียต่างๆ จากอุตสาหกรรมวัฒนธรรม (Cultural Industry) หรืออุตสาหกรรมการท่องเที่ยววัฒนธรรมสามารถพัฒนามาเป็นนวัตกรรมวัฒนธรรม ซึ่งมาจากการนำเอาความได้เปรียบทางวัฒนธรรมของชาติที่มีไม่เหมือนและเหนือกว่าประเทศคู่แข่ง อุตสาหกรรมทางวัฒนธรรมจึงสามารถเพิ่มมูลค่าสร้างรายได้ทางเศรษฐกิจ โดยอุตสาหกรรมประเภทนี้ต้องอาศัยแนวคิดการจัดการท่องเที่ยว + วัฒนธรรม + คิดเชิงสร้างสรรค์ + เทคโนโลยีทันสมัย 4.0

เพื่อสามารถสร้างนวัตกรรมการท่องเที่ยววัฒนธรรมซึ่งเป็นการสร้างรายได้เปรียบ
คู่แข่งที่แตกต่างและน่าสนใจอย่างมาก

ดังนั้น เพื่อการเสริมสร้างขีดความสามารถด้านการจัดการท่องเที่ยว
เชิงวัฒนธรรมประสบความสำเร็จจึงต้องศึกษาปัจจัยที่กำหนดความได้เปรียบ
สามารถสร้างการแข่งขันได้เหนือคู่แข่ง ประกอบด้วย 1) ช่วงเวลาของการเปลี่ยนผ่าน
จากการผลิตเพื่อใช้สู่การผลิตเป็นธุรกิจการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม 2) การใช้การ
ท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือนำวัฒนธรรมเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขัน
3) กลไกการขับเคลื่อนการท่องเที่ยวด้วยนวัตกรรมเชิงวัฒนธรรม และ 4) การจัดวาง
ตำแหน่งการแข่งขันสร้างขีดความสามารถด้านการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม
ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 ปัจจัยกำหนดการสร้างขีดความสามารถในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม
ที่มา : เฉลิมศักดิ์ บุญนำ และ สุนิสา เชาวน์เมธากิจ (2560)

2) บทบาทรัฐสภาต่อการพัฒนากฎหมาย นโยบายภาครัฐที่เสริมสร้าง
ขีดความสามารถด้านการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

บทบาทรัฐสภาในการกำกับดูแลการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเป็นการสร้าง
กรอบการพิจารณาประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม บทบาทสำคัญ
ในการพิจารณาร่างกฎหมายเหล่านั้น รัฐสภาสามารถเสนอให้มีการแก้ไขร่างกฎหมาย
ดังกล่าวเพื่อเป็นหลักประกันว่า กรอบกฎหมายเหล่านั้นสะท้อนถึงแนวคิดใหม่ๆ
ที่เกี่ยวกับประเด็นด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม นอกจากนี้รัฐสภายังมีหน้าที่
ในการติดตามมิให้กฎหมายที่บัญญัติขึ้นไม่สามารถนำไปสู่การนำไปใช้ได้จริง
แต่ต้องมีการนำไปใช้ในการควบคุมการปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการ

ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่สามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างจริงจัง รวมถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมของรัฐสภาต่อบทบาทที่มีต่อการเป็นตัวแทนผลประโยชน์ที่สำคัญของประชาชนของประเทศโดยรัฐสภาต้องมีส่วนร่วมในการพัฒนานโยบายที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และรัฐสภาควรมีบทบาทสำคัญ คือ นโยบายการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมซึ่งส่งผลต่อเศรษฐกิจของชุมชน ประเทศในการสร้างโอกาสและรายได้ให้แก่ประชาชนคนพื้นที่ บทบาทรัฐสภาในขั้นตอนกระบวนการกำหนดนโยบายการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมต้องใช้กลไกเพื่อให้เกิดความตระหนัก

เป้าหมายสูงสุดของการบริหารราชการแผ่นดินภายใต้ระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยนั้น คือ ความสงบสุขบนพื้นฐานความต้องการและประโยชน์สุขของของประชาชนเป็นหลัก การบริหารงานราชการแผ่นดินของฝ่ายบริหารต้องสอดคล้องกับความต้องการที่แท้จริงของสังคม ภายใต้หลักนิติรัฐที่ต้องบริหารราชการแผ่นดินตามกฎหมาย การดำเนินการใด ๆ เพื่อประโยชน์อันแท้จริงต่อประชาชน โดยมีกฎหมายให้อำนาจที่จะดำเนินการไว้อย่างชัดเจนในเรื่องที่กฎหมายกำหนด แต่ในเรื่องที่กฎหมายมิได้ให้อำนาจแก่ฝ่ายบริหารจะกระทำได้เลย แต่สิ่งที่สำคัญนั้น คือ การที่มีกฎหมายจำนวนมากยิ่งทำให้สิทธิและเสรีภาพของบุคคลถูกจำกัดมากยิ่งขึ้น กฎหมายนั้นเป็นกลไกที่ฝ่ายบริหารใช้ในการบริหารราชการแผ่นดินกฎหมายมีส่วนอย่างมากต่อความสำเร็จและความล้มเหลวในการดำเนินการตามนโยบายของรัฐบาลด้วย แม้ว่าจะมีกฎหมายที่ดี แต่กฎหมายไม่ได้ให้อำนาจในการดำเนินการแล้วไม่สามารถทำให้นโยบายสำเร็จลงได้อย่างเป็นรูปธรรมหรือหากมีกฎหมายอยู่แต่บทบัญญัติของกฎหมายไม่เอื้อต่อการปฏิบัติให้สำเร็จโดยกฎหมายที่เป็นธรรมให้กับทุกฝ่ายต้องเริ่มด้วยกระบวนการร่างกฎหมายร่างกฎหมายที่ถูกเสนอโดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจึงควรได้รับความสำคัญ คือ ได้รับการเสนอต่อที่ประชุมสภาได้รับการพิจารณาจนมีผลบังคับใช้เป็นกฎหมายนอกจากนี้ร่างกฎหมายที่เสนอโดยฝ่ายค้านของไทยมักไม่ค่อยได้รับการพิจารณาเท่าใดนักหากไม่มีร่างกฎหมายจากคณะรัฐมนตรีเสนอเข้ามาพร้อมกันด้วยเพราะวัฒนธรรมทางการเมืองของไทยนั้นจะเกิดความขัดแย้งทางความคิดหรือทัศนคติระหว่าง ส.ส. ที่มาจากฝ่ายรัฐบาลและฝ่ายค้าน การมีคณะกรรมการ

จึงเป็นช่องทางของการทำงานร่วมกันระหว่าง ส.ส. ที่มาจากฝ่ายรัฐบาลและฝ่ายค้าน โดยอำนาจหน้าที่ประการหนึ่งของคณะกรรมการคือการสามารถร่างกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและร่วมกันเข้าชื่อเสนอกฎหมายได้ โดยหากให้คณะกรรมการเป็นผู้เสนอร่างกฎหมายจะส่งผลให้การทำงานร่วมกันของ ส.ส. ที่มาจากฝ่ายรัฐบาลและฝ่ายค้านมีความราบรื่นและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เพราะถือเป็นการเสนอร่างกฎหมายที่มาจากความเห็นร่วมกันของฝ่ายรัฐบาลและฝ่ายค้าน เนื่องจากกฎหมายรัฐธรรมนูญมีการกำหนดให้รัฐจะต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้าถึงกฎหมาย มีการสรุปสาระสำคัญของกฎหมายต่าง ๆ โดยกฎหมายการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมต้องมีการใช้ภาษาที่เข้าใจง่ายเพื่อเป็นการเผยแพร่ความรู้ทางกฎหมายให้ประชาชนทราบ และสามารถปฏิบัติตามกฎหมายได้อย่างถูกต้อง การปฏิรูปประเทศ บัญญัติว่า ด้านกฎหมายจะต้อง (1) มีกลไกให้ดำเนินการปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบ หรือข้อบังคับต่าง ๆ ที่ใช้บังคับอยู่ก่อนวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ให้สอดคล้องกับหลักการตามมาตรา 77 และพัฒนาให้สอดคล้องกับหลักสากล โดยให้มีการใช้ระบบอนุญาตและระบบการดำเนินการโดยคณะกรรมการเพียงเท่าที่จำเป็นเพื่อให้การทำงานเกิดความคล่องตัว โดยมีผู้รับผิดชอบที่ชัดเจนและไม่สร้างภาระแก่ประชาชนเกินความจำเป็น เพิ่มความสามารถในการแข่งขันของประเทศ และป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบ (2) ปฏิรูประบบการเรียนรู้และการศึกษาอบรมวิชาชีพกฎหมายเพื่อพัฒนาผู้ประกอบการวิชาชีพกฎหมายให้เป็นผู้มีความรอบรู้ มีนิติทัศนะ และยึดมั่นในคุณธรรมและจริยธรรมของนักกฎหมาย (3) พัฒนาระบบฐานข้อมูลกฎหมายของรัฐโดยใช้เทคโนโลยีต่าง ๆ เพื่อให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลกฎหมายได้สะดวก และสามารถเข้าใจเนื้อหาสาระของกฎหมายได้ง่าย (4) จัดให้มีกลไกช่วยเหลือประชาชนในการจัดทำและเสนอร่างกฎหมาย ดังนั้น การเขียนกฎหมายที่จะทำให้เข้าใจได้ดีขึ้นเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมนั้นควร 1) เขียนเนื้อหาให้สั้น กระชับ ใช้สำนวนที่ง่ายต่อการตีความ ซึ่งถือเป็นเทคนิคของผู้ร่างกฎหมายแต่ละคน และ 2) มีการจัดทำลำดับเหตุการณ์ วิวัฒนาการ ความเป็นมาของกฎหมายฉบับต่าง ๆ เพื่อให้ทราบว่ากฎหมายฉบับนั้นผ่านการแก้ไขมาแล้วกี่ครั้ง มีการแก้ไขอย่างไรหรือเคยมีการพิจารณาประเด็นใดมาแล้ว อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพิจารณาแก้ไขกฎหมาย

ซึ่งในประเทศสหรัฐอเมริกา มี USC (United States Code) คือ การรวบรวมกฎหมายต่าง ๆ ของสหรัฐอเมริกา โดยมีการนำเสนอที่มา ประวัติการยกร่างกฎหมาย ขั้นตอนการจัดทำกฎหมาย ผลการอภิปราย การพิจารณากฎหมายในชั้นคณะกรรมการว่า มีประเด็นใดบ้าง ซึ่งจะช่วยในการตีความกฎหมายในแต่ละมาตราได้ง่ายขึ้น ขณะเดียวกันภาคเอกชนอเมริกามี USCA (United States Code Annotated) มีการนำเสนอเนื้อหามาตราต่าง ๆ ในกฎหมายแต่ละฉบับ ซึ่งมีความละเอียด ยิ่งขึ้นจะช่วยให้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการพิจารณากฎหมายได้ต่อไป รวมถึงสามารถนำข้อมูลไปประยุกต์ใช้ได้ ควรมีการพัฒนาข้อมูลด้านกฎหมายท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมให้มีลักษณะเป็นระบบสืบค้นได้ง่ายและรวดเร็ว สามารถติดตามขั้นตอนการร่างกฎหมายในช่วงใด หรือมีผลการพิจารณาเป็นอย่างไร เพื่อเป็นการส่งเสริมการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายให้ประชาชนได้ทราบอีกช่องทางหนึ่งด้วย เนื่องจากปัจจุบันประเทศไทยยังไม่มีระบบการสืบค้นหรือฐานข้อมูลเกี่ยวกับกฎหมายการท่องเที่ยวในประเทศที่มีประสิทธิภาพที่เพียงพอ จึงต้องใช้ระยะเวลานานในการรวบรวมข้อมูลประกอบการพิจารณากฎหมาย โดยเฉพาะกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เนื่องจากข้อมูลกระจัดกระจายตามหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานด้านกฎหมาย การมีฐานข้อมูลที่จัดเก็บอย่างเป็นระบบจะทำให้การทำงานของรัฐบาลที่เกี่ยวข้องกับงานด้านกฎหมาย การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมสามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จะเห็นได้ว่า การดำเนินการด้านกฎหมายของรัฐบาลต้องมีการดำเนินการอย่างรอบคอบ ละเอียด และรอบด้าน โดยเฉพาะในปัจจุบันการท่องเที่ยวของประเทศสร้างรายได้ให้กับประเทศอย่างมาก ซึ่งการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมสร้างการยอมรับ การดูแล พัฒนาสิ่งที่เป็วัฒนธรรมของชาติเพื่อนำไปสู่การจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ซึ่งนักท่องเที่ยวเน้นการศึกษาหาความรู้เชิงพื้นที่ที่มีลักษณะความสำคัญทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม โดยสถานที่ดังกล่าวจะมีการบอกเล่าเรื่องราวเรื่องที่ผ่านมาจากประวัติศาสตร์ (story telling) ที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม องค์ความรู้ผ่านการเรียนรู้วิถีชีวิตวัฒนธรรมชุมชน ความเป็นอยู่ เทศกาลประเพณี พื้นที่ต่าง ๆ ของชุมชน ชวนให้ศึกษาประวัติความเป็นมาการสืบสาน ถ่ายทอดวัฒนธรรมประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น จึงต้องมีมาตรการส่งเสริม กฎหมายบังคับใช้

เพื่อผลประโยชน์สูงสุดของประเทศ มาตรการทางกฎหมายในการส่งเสริมการอนุรักษ์ และการคุ้มครองมรดกทางวัฒนธรรมสามารถดำเนินการได้หลากหลายจากการศึกษามาตรการทางกฎหมายของไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันพบว่ามีลักษณะเป็นธรรมเนียมปฏิบัติอันเป็นรูปแบบทั่วไป แต่ไม่ปรากฏมาตรการบังคับเด็ดขาดในการส่งเสริม อนุรักษ์ หรือคุ้มครองมรดกทางวัฒนธรรม ทั้งนี้อาจจัดกลุ่มกฎหมายได้เป็น 3 กลุ่มใหญ่ ๆ คือ 1) กฎหมายการกำหนดอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น พระราชบัญญัติสภาองค์กรชุมชน พ.ศ. 2551 2) กฎหมายการคุ้มครองมรดกทางวัฒนธรรมเฉพาะเรื่อง เช่น พระราชบัญญัติการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย พ.ศ.2522 พระราชบัญญัติการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2550 พระราชบัญญัติสภาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2544 และ 3) กฎหมายการคุ้มครองมรดกทางวัฒนธรรมเฉพาะอย่าง เช่น พระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ. 2535 พระราชบัญญัติคุ้มครองส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย พ.ศ. 2542 โดยเฉพาะอย่างยิ่งการกำหนดภาระหน้าที่และบทบาทผ่านกฎหมายจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและสภาองค์กรชุมชนตำบล แต่กฎหมายมีลักษณะเป็นการส่งเสริมซึ่งขาดสภาพบังคับที่ชัดเจน ทำให้มาตรการทางกฎหมายไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ส่วน ผู้สืบสานมรดกทางวัฒนธรรมพื้นบ้านและประชาชนผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในชุมชนท้องถิ่นมีความต้องการให้หน่วยงานภาครัฐเป็นหน่วยงานหลักในการส่งเสริม อนุรักษ์ และคุ้มครองมรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่นซึ่งจะนำไปสู่การจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

ชุมชนท้องถิ่นที่มีการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เพื่อเป็นการสืบสานวัฒนธรรมที่ดึกดำบรรพ์สามารถถ่ายทอดความเป็นมรดกทางวัฒนธรรมและการแสดงออกซึ่งศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านของชุมชนแล้วให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งมีพื้นที่ในชุมชนท้องถิ่นนั้นสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการดำเนินการโดยการกำหนดไว้ในพระราชบัญญัติสภาองค์กรชุมชน พ.ศ. 2551 ของสภาองค์กรชุมชนตำบล โดยการตกลงระหว่างกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นกับสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์กรมหาชน) เพื่อให้การส่งเสริม อนุรักษ์ และการคุ้มครองมรดกทางวัฒนธรรมเป็นไปตามเจตนารมณ์แห่งกฎหมาย โดยการสังเคราะห์กฎหมาย

และระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยว ซึ่งมีความเกี่ยวข้องทั้งในด้านกฎหมายเกี่ยวกับองค์การที่ดูแลสนับสนุนการท่องเที่ยวโดยทั่วไป กฎหมายควบคุมนักท่องเที่ยว กฎหมายควบคุมดูแลและพัฒนาทรัพยากรการท่องเที่ยว กฎหมายควบคุมเกี่ยวกับธุรกิจการท่องเที่ยว เพื่อการจัดการท่องเที่ยวอย่างมีคุณภาพ สามารถสร้างความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยวและประชาชนคนพื้นที่ในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และประการสำคัญเพื่อก่อให้เกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อย สะอาด ปลอดภัย สะอาด และรักษาสีเขียวในพื้นที่ชุมชนโดยไม่ก่อให้เกิดการทำลายคุณค่า ความสวยงามของสถานที่ทั้งในภูมิสถาปัตยกรรมและวัฒนธรรม อันส่งผลต่อภาพลักษณ์ที่ดีของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม แต่ยังมีการบริหารพื้นที่การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่มีกฎหมายออกมาแบบกว้าง ๆ และระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมมีการกำหนดแนวปฏิบัติที่ควรปฏิบัติ จึงทำให้เกิดช่องว่างของกฎหมายในการดำเนินการซึ่งก่อให้เกิดความเสียหายต่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ซึ่งในแต่ละพื้นที่ชุมชนที่มีการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจึงต้องมีการบังคับใช้กฎหมายในการควบคุมดูแลเพื่อการสร้างมาตรฐานการประกอบอาชีพ และเพื่อป้องกันปัญหาที่จะเกิดแก่นักท่องเที่ยว เพื่อให้กฎหมายและระเบียบต่าง ๆ สามารถดำเนินการได้สำเร็จต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในการศึกษากฎหมาย และระเบียบที่เกี่ยวข้อง และสามารถนำไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่ถ้าเกิดปัญหาการบังคับใช้ต้องมีการปรับปรุงกฎหมายและกฎระเบียบเหล่านั้นจากข้อมูลหน่วยงานที่นำไปใช้ในการปฏิบัติจริง รวมถึงนักท่องเที่ยวและประชาชนคนพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบอันมาจากการไม่ปฏิบัติตามกฎหมายและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

ดังนั้น ความสำคัญดังกล่าวข้างต้นของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมมีความสำคัญอย่างมาก และการที่จะสามารถดำเนินการใด ๆ ให้เป็นไปตามกฎหมายกฎระเบียบได้อย่างเต็มที่และมีความถูกต้องชัดเจนต้องให้ความสำคัญกับเรื่อง การปรับปรุงกฎหมายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งกฎหมายหลายฉบับได้มีการนำมาใช้ แต่เกิดความซ้ำซ้อน และไม่สามารถนำมาบังคับใช้ได้จริง และไม่ทันสมัย ไม่สอดคล้องกับสถานการณ์บริบทที่สำคัญกับยุคสมัยในปัจจุบัน จึงเป็นบทบาทที่สำคัญของรัฐบาล ซึ่งรัฐบาลเป็นสถาบันทางการเมืองที่มีบทบาทสำคัญในฐานะที่

เป็นสถาบันนิติบัญญัติ มีหน้าที่หลักในการกำหนดระเบียบ กฎเกณฑ์ การอยู่ร่วมกันของสังคม ซึ่งนอกจากจะ ทำหน้าที่ด้านนิติบัญญัติแล้ว ยังมีบทบาทที่สำคัญในการติดตามตรวจสอบและควบคุมการบริหารงานของฝ่ายบริหารและอื่นๆ ซึ่งเป็นหน้าที่ที่ครอบคลุมกิจการต่างๆ ของรัฐเกือบทุกด้าน ซึ่งในทางปฏิบัติการดำเนินบทบาทดังกล่าวโดยผ่านสมาชิกรัฐสภาทั้งหมด แม้จะเป็นไปได้ก็ตาม แต่ก็เป็นกระบวนการที่ใช้เวลานานในการพิจารณา เพราะมีปัจจัยที่เกี่ยวข้องมาก และอาจมีการเจรจาต่อรองรับฟังความคิดเห็นจากฝ่ายต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง การแสดงบทบาทหน้าที่ของรัฐสภาจึงมักกระทำโดยอาศัยองค์ประกอบที่เป็นกลไกของการดำเนินงานของรัฐสภา คือ คณะกรรมาธิการ โดยคณะกรรมาธิการจะมีหน้าที่สำคัญใน 3 ด้าน คือ

1. บทบาทด้านการพิจารณาร่างกฎหมายที่เข้าสู่การพิจารณาของรัฐสภารวมทั้งการพิจารณาร่างกฎหมายงบประมาณและติดตามการใช้จ่ายงบประมาณแผ่นดิน
2. บทบาทด้านการติดตาม ตรวจสอบการดำเนินงานตามนโยบายของรัฐบาลที่ได้แถลงต่อสภา
3. บทบาทด้านการศึกษาสอบสวนเรื่องใดๆ ที่อยู่ในความสนใจของสาธารณะและอยู่ในอำนาจของสภา

อภิปรายผล

การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมได้รับการส่งเสริม สนับสนุนให้เกิดขึ้นในทุกประเทศ เพื่อสร้างรายได้จากวัฒนธรรมของชาติจากการเล่าเรื่องราวความเป็นมา ศิลปะวัฒนธรรมที่มีอยู่และสืบทอดมายาวนานสามารถดึงดูดความสนใจแก่นักท่องเที่ยวเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของประเทศไทยมีกลไกระบบการขับเคลื่อนมากมายที่ทำให้การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเป็นที่ต้องการเป็นที่สนใจของนักท่องเที่ยวทั้งในและต่างประเทศต้องการเดินทางมาท่องเที่ยวด้วยกลยุทธ์วิธีการนำเสนอ การประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่างๆ ยิ่งทำให้นักท่องเที่ยวสนใจเดินทางมาท่องเที่ยวในพื้นที่วัฒนธรรมทั้งเมืองหลักและเมืองรองต่างๆ

มากมาย แต่การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมยังประสบปัญหาเรื่องกฎหมาย กฎระเบียบ ที่นำมาบังคับใช้กับนักท่องเที่ยว สังเกตได้จากยังมีนักท่องเที่ยวแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมในสถานที่แหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างต่อเนื่อง ถึงแม้ว่า ได้มีกฎหมาย มาตรการต่าง ๆ ประกาศใช้ ประชาสัมพันธ์ถึงบริษัททัวร์ ไกด์นำเที่ยว หรือแม้แต่ผู้ประกอบการทำความเข้าใจต่อการประกอบธุรกิจการท่องเที่ยวก็ตาม

จะเห็นได้ว่า ปี 2562 ซึ่งเป็นปีวัฒนธรรมอาเซียน เป้าหมายของกระทรวง วัฒนธรรมใช้วัฒนธรรมเป็นเป้าหมายในการสร้างความสัมพันธ์ในกลุ่มอาเซียน จากการขับเคลื่อนงานด้านวัฒนธรรม ประเทศไทยได้รับการจัดอันดับมิติทางวัฒนธรรม เช่น US News ให้ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีวัฒนธรรมโดดเด่นอันดับ 8 ของโลก CNN ให้ภาคอีสานเป็น 1 ใน 17 สถานที่ท่องเที่ยวที่ต้องมาให้ได้สักครั้งในชีวิต Travel Bulletin นิตยสารท่องเที่ยวระดับโลก ยกย่องให้ประเทศไทยเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ที่ดีที่สุดในปี 2018 แนวคิดดังกล่าวสามารถนำมาประยุกต์ใช้โดยส่งเสริมพื้นที่ท่องเที่ยวกระจายเป็นกลุ่ม ๆ ให้เกิดความเชื่อมโยง สร้างเครือข่ายการเดินทางให้นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางจากกลุ่มหนึ่งไปอีกกลุ่มหนึ่งได้เป็นวงจร และเกิดความเชื่อมต่อกันเป็นแหล่งจุดหมายท่องเที่ยว (destination) ที่เชื่อมโยงพื้นที่พัฒนาท่องเที่ยวต่าง ๆ เข้าด้วยกัน พัฒนาสินค้าท่องเที่ยว (tourism product) ภาพลักษณ์ (image) หรือประชาสัมพันธ์ตราสินค้า (branding) ร่วมกัน โดยแต่ละกลุ่มนั้นก็ส่งเสริมให้มีจุดเด่นหรือเอกลักษณ์เฉพาะของพื้นที่ที่สามารถสร้างความหลากหลาย และสร้างแรงดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเดินทางมายังแหล่งจุดหมายท่องเที่ยวของกลุ่ม

แนวทางการเสริมสร้างศักยภาพกลุ่มแหล่งท่องเที่ยวหลักและรอง โดยจะพิจารณาความเชื่อมโยงของแหล่งท่องเที่ยว ยึดแหล่งท่องเที่ยวที่มีแรงดึงดูดใจนักท่องเที่ยวอยู่แล้วในอันดับต้น ๆ เป็นจุดรวมหลัก (primary node) จากนั้นจึงพัฒนาส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวในระดับเดียวกันหรือระดับรองลงมา เพื่อให้เกิดแรงสนับสนุนในรูปแบบการเชื่อมต่อ (linkage) ระหว่างจุดรวม (node) หลักและรองเพิ่มขึ้น และเกิดโครงข่ายการสัญจรท่องเที่ยวภายในพื้นที่ (transportation networking) การพัฒนาประเทศต้องควบคู่วัฒนธรรม โดยวัฒนธรรมเป็นเครื่องมือการพัฒนาประเทศ สร้างรายได้ สร้างภาพลักษณ์ และเกียรติภูมิไทยในระดับโลก

เพื่อให้วัฒนธรรมที่นำเสนอผ่านการจัดการท่องเที่ยวทรงคุณค่า สามารถรักษาเอกลักษณ์ความเป็นไทยให้คงอยู่และสามารถสร้างความชื่นชมต่อนักท่องเที่ยว การดำเนินการโดยใช้แนวทางการอนุรักษ์โบราณสถานจากยุโรปและอิตาลี สอดคล้องกับ Thanisaro (2022) กล่าวว่า หลักการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมคำนึงถึงสิ่งที่นักท่องเที่ยวคาดหวัง สิ่งที่ชุมชนคาดหวัง และสิ่งที่ผู้รับผิดชอบ และผู้บริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวคาดหวังเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยว โดยคำนึงถึงการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวเป็นหลัก

สิ่งที่สำคัญในยุคปัจจุบันที่มีความเจริญทางเทคโนโลยีนั้น การนำเสนอเรื่องของวัฒนธรรมต้องมียุคประกอบร่วมกันในการนำเสนออย่างน่าสนใจภายใต้แนวความคิด “การจัดการท่องเที่ยว + วัฒนธรรม + คิดเชิงสร้างสรรค์ + เทคโนโลยีทันสมัย 4.0” เพื่อให้เกิดการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน จึงต้องมีมาตรการ กฎระเบียบ ข้อบังคับ กฎหมายเพื่อการควบคุมให้หน่วยงาน บุคคล สถานที่เกี่ยวข้องได้รับการคุ้มครองดูแล บูรณะ การใช้ประโยชน์อย่างเหมาะสมและถูกต้อง เป็นการส่งเสริมวัฒนธรรมประจำชาติให้เป็นที่รู้จักโดยไม่ก่อให้เกิดความเสียหาย เกิดความสูญเสียที่มีต่อวัฒนธรรมเพื่อการนำเสนอผ่านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม สอดคล้องกับ (Phuripinisanant, Suklueang, and Suyaprom (2023) ระบุว่า ปัจจัยสนับสนุนการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมด้วยการไม่ตั้งกฎระเบียบตามที่ขัดต่อระเบียบเดิม ได้แก่ การจัดระเบียบในการจัดการการท่องเที่ยวทุก ๆ คนในพื้นที่ยอมรับและสามารถปฏิบัติตามหลักกฎเกณฑ์ได้ กฎระเบียบที่บังคับใช้เป็นไปอย่างบริสุทธิ์และยุติธรรม หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีการกำหนด ระเบียบไว้อย่างชัดเจน การให้ความเคารพสถานที่ ได้แก่ มินิโบายเรื่องการแต่งกายที่เหมาะสมสำหรับ การเข้าเที่ยวชม ให้ความสำคัญต่อการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว อนุรักษ์รักษา วัฒนธรรมประเพณี ของพื้นที่ เป็นต้น ดังนั้น จึงนำไปสู่ผู้มีบทบาทในการปรับปรุงแก้ไข มาตรการ กฎระเบียบ ข้อบังคับ กฎหมายการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมนั้นคือ รัฐสภา การดำเนินการปรับปรุงที่เหมาะสมต้องประมวลผลการนำกฎหมายไปใช้ ปัญหาการใช้ ปัญหาการไม่นำกฎหมายไปใช้เพื่อบังคับต่อผู้ละเมิด ฝ่าฝืนกฎหมาย รวมถึงเหตุการณ์สถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับนักท่องเที่ยวโดยไม่คาดคิด หรือ คาดคิดไว้แล้วและหาแนวทาง มาตรการแก้ไขรองรับแล้ว แต่ในการนำไปใช้ประโยชน์

หรือการแก้ไขปัญหายังไม่สามารถดำเนินการได้ด้วยข้อจำกัดบางประการ รวมถึงกฎหมายที่ทับซ้อนกันต่อการที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะนำไปบังคับใช้ และความไม่ชัดเจนของกฎหมาย ทำให้เป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่รัฐตีความ เมื่อตีความไม่ตรงกันต้องมีการดำเนินการส่งฝ่ายยุติธรรมตีความ ทำให้เกิดความสูญเสียเวลากว่าผลการตีความจะออกมาอาจนานจนส่งผลให้กับผู้กระทำความผิดรอดพ้นจากความผิดเพราะอาศัยช่องว่างของกฎหมาย

บทสรุป

บทบาทรัฐสภาในการปกครองระบอบประชาธิปไตย รัฐสภาเป็นสถาบันทางการเมืองที่มีบทบาทสำคัญในฐานะที่เป็นสถาบันนิติบัญญัติ มีหน้าที่หลักในการกำหนดระเบียบ กฎเกณฑ์ การอยู่ร่วมกันของสังคม ซึ่งนอกจากจะทำหน้าที่ด้านนิติบัญญัติแล้ว ยังมีบทบาทที่สำคัญในการติดตามตรวจสอบและควบคุมการบริหารงานของฝ่ายบริหารและอื่นๆ ซึ่งเป็นหน้าที่ที่ครอบคลุมกิจการ ต่างๆ ของรัฐเกือบทุกด้าน ซึ่งในทางปฏิบัติการดำเนินบทบาทดังกล่าวโดยผ่านสมาชิกรัฐสภาทั้งหมด แม้จะเป็นไปได้ก็ตาม แต่ก็เป็นกระบวนการที่ใช้เวลานานในการพิจารณา เพราะมีปัจจัยที่เกี่ยวข้องมาก และอาจมีการเจรจาต่อรองรับฟังความคิดเห็นจากฝ่ายต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง การแสดงบทบาทหน้าที่ของรัฐสภาจึงมักกระทำโดยอาศัยองค์ประกอบที่เป็นกลไกของการดำเนินงานของรัฐสภา คือ คณะกรรมาธิการ คณะกรรมาธิการเป็นองค์กรที่ช่วยในการปฏิบัติหน้าที่ของรัฐสภา และมีบทบาทหลายด้าน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการจัดตั้ง คณะกรรมาธิการ คณะกรรมาธิการจะมีบทบาทหน้าที่สำคัญ คือ บทบาทด้านการพิจารณาร่างกฎหมาย บทบาทด้านการติดตาม ตรวจสอบการดำเนินงาน และ บทบาทด้านการศึกษาสอบสวนเรื่องที่อยู่ในความสนใจของสาธารณะ และอยู่ในอำนาจของสภา คณะกรรมาธิการจึงมีอำนาจหน้าที่ที่ได้รับโอนมาจากรัฐสภา เช่น อำนาจในการติดตาม ตรวจสอบการทำงานของฝ่ายบริหารหรือการศึกษาประเด็นที่เป็นที่สนใจ และมีผลกระทบต่อสาธารณะ รัฐสภาจะให้อำนาจ คณะกรรมาธิการในการเรียกบุคคลต่างๆ มาชี้แจงและให้ข้อมูลความคิดเห็น หรือส่งเอกสารที่ต้องการมาให้คณะกรรมาธิการ หรือจัดทำประชาพิจารณ์เพื่อรวบรวม

ความคิดเห็นจากผู้ที่เกี่ยวข้องหรืออำนาจในการพิจารณาร่างกฎหมายทั้งหลายที่เข้าสู่สภา การที่คณะกรรมการการจะมีอำนาจหน้าที่มากนักน้อยประการใดจะมีความแตกต่างกันไปในแต่ละประเทศ ขึ้นอยู่กับว่าฝ่ายบริหารสามารถที่จะมีบทบาทเหนือฝ่ายนิติบัญญัติในระบบเสียงข้างมากในสภามากน้อยเพียงใด ในระบบการเมืองที่ฝ่ายบริหารมีความเข้มแข็งกว่าฝ่ายนิติบัญญัติโดยสามารถคุมเสียงข้างมากในสภาได้ก็จะทำให้รัฐสภาและคณะกรรมการการมีบทบาทที่จำกัดไปด้วย เช่นกรณีของประเทศไทยซึ่งแตกต่างไปจากระบบการเมืองสหรัฐอเมริกาที่มีการตรวจสอบถ่วงดุลซึ่งกันและกัน ระหว่างฝ่ายบริหารฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายตุลาการ ทำให้คณะกรรมการการของรัฐสภาอเมริกามีบทบาทในการเสนอพิจารณา ร่างกฎหมาย และทำให้งานกฎหมายที่สำคัญที่ฝ่ายบริหารต้องการตกไปในขั้นตอนของคณะกรรมการการได้ ในขณะที่อังกฤษ เยอรมนี สมาชิก รัฐสภาสามารถจะแก้ไขร่างกฎหมายที่รัฐบาลเสนอได้ แต่จะไม่ทำให้งานกฎหมายนั้นตกไปทั้งฉบับ แต่กรณีอิตาลี สมาชิกรัฐสภา สามารถแก้ไขเปลี่ยนแปลงใหม่จนกระทั่งอาจจะมีเค้าเดิมอยู่ได้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 นโยบายเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของประเทศไทยสามารถนำไปปฏิบัติได้จริงเพราะมีมาตรการทางนโยบายกำกับซึ่งจะสร้างผลผลิตของนโยบายจากการนำเกณฑ์การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนขององค์การสหประชาชาติไปบริหารจัดการเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติจริง

1.2 กลไกการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมผสมผสานจากหลากหลายภาคส่วนมีส่วนร่วมในการให้ความสำคัญกับการนำเสนอสินค้าและบริการทางวัฒนธรรมที่ต้องดำเนินการโดยการใช้การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือ โดยต้องทำการศึกษามาตรการกฎระเบียบที่สอดคล้องอย่างชัดเจน

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

2.1 ควรมีการติดตามการปฏิบัติหน้าที่ของรัฐบาลในการติดตามตรวจสอบการดำเนินงานตามนโยบายของรัฐบาลที่ได้แถลงต่อสภา

2.2 รัฐบาลต้องมีการดำเนินการปรับปรุงและประมวลผลการนำกฎหมายไปใช้ ปัญหาการใช้ ปัญหาการไม่นำกฎหมายไปใช้เพื่อบังคับต่อผู้ละเมิดฝ่าฝืนกฎหมาย รวมถึงเหตุการณ์สถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับนักท่องเที่ยวโดยไม่คาดคิดให้สอดคล้องกับสถานการณ์การท่องเที่ยวสมัยใหม่

3. ข้อเสนอแนะกลไกการขับเคลื่อน

3.1 กระตุ้นการนำเสนอวัฒนธรรมวิถีธรรมชาติและภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น การแสดง อาหาร ผ่านกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมพื้นที่และชาติ รวมถึงที่พักที่มีรูปแบบการนำเสนอวัฒนธรรม ที่พัก เช่น บูติกโฮเต็ล (Boutique Hotel) ที่พักขนาดเล็กไม่ใหญ่ มีการออกแบบเฉพาะเพื่อนำเสนอศิลปวัฒนธรรม เน้นความน่าสนใจให้กับลูกค้าที่ต้องการความสุขทางด้านวัฒนธรรม ซึ่งเป็นการเชื่อมโยงวัฒนธรรมแบบบูรณาการในรูปแบบครบวงจร

3.2 ดำเนินการสร้างสรรค์แคมเปญโฆษณา เช่น “Amazing Thai...” “Amazing ไทยเท” เพื่อการสร้างภาพลักษณ์และมุมมองให้กับนักท่องเที่ยวทั้งในและต่างประเทศ มองเห็นความน่าสนใจการสร้างความสุขผ่านการท่องเที่ยวไทยแบบสัมผัสที่สามารถเข้าถึงเรื่องราว เรื่องเล่าของประเทศไทย ชวนให้เกิดความต้องการมาสัมผัสการท่องเที่ยวที่มีเอกลักษณ์เฉพาะเชิงวัฒนธรรมไทย และที่น่าสนใจในเรื่องประสบการณ์ท่องเที่ยวที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น (Thai Local Experience) ผ่านการมีส่วนร่วมระหว่างนักท่องเที่ยวกับคนในชุมชนท้องถิ่น หรือ ภาพยนตร์ การนำเสนอเรื่องราวถ่ายทอดประสบการณ์ เช่น ภาพยนตร์ Local Hero นำเสนอเรื่องราวแนวอนุรักษ์ธรรมชาติ ผู้อนุรักษ์วิถีชีวิต วัฒนธรรม สืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่น ถ่ายทอดเรื่องราวสร้างแรงบันดาลใจ สร้างกระแสการท่องเที่ยวผ่านสื่อสังคมออนไลน์ (Facebook, Youtube, Instagram, Influencer และ LINE TV)

4. ข้อเสนอแนะด้านกฎหมาย

การบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยตรงมาบังคับใช้ตามประเภทของวัฒนธรรมโดยให้มีการดำเนินการดังนี้

4.1 การจัดทำข้อกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินให้สอดคล้องกับที่ดินเฉพาะพื้นที่วัฒนธรรมรวมถึงพื้นที่ข้างเคียงให้สามารถอนุรักษ์ พื้นฟู และพัฒนาให้สอดคล้องกับนโยบายชาติกระทรวงวัฒนธรรม

4.2 องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นออกข้อบัญญัติท้องถิ่น เพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาในพื้นที่วัฒนธรรมอย่างชัดเจน โดยมีส่วนร่วมของภาครัฐ ภาคประชาชน ภาคเอกชน ทุกภาคส่วน

กิตติกรรมประกาศ

บทความวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการวิจัยเรื่อง บทบาทรัฐสภาในการพัฒนากลไก ระเบียบ กฎหมายที่เสริมสร้างขีดความสามารถด้านการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ผู้วิจัยขอขอบคุณผู้ให้ข้อมูลหลักทุกท่าน และแหล่งทุนสนับสนุนการวิจัยจากสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

บรรณานุกรม

กรวรรณ สังขร อาชว์বারมี มณีตระกูลทอง และ ศันสนีย์ กระจ่างโฉม. (2561).

แนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม กรณีศึกษา : เส้นทางท่องเที่ยวอารยธรรมล้านนา.

กรุงเทพฯ สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ (วช.).

คณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ. (2566). แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2566-2570). กรุงเทพฯ: คณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ.

โครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ ประจำประเทศไทย. (2563). **บทบาทของ
รัฐสภาในการนำเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนไปปฏิบัติ (พจนานุกรม
สุทธิพิณิจธรรม และอริชา ชัยวิเชียร, ผู้แปลและเรียบเรียง).** กรุงเทพฯ:
สแกนด์-มีเดีย คอร์ปอเรชั่น.

เฉลิมศักดิ์ บุญนำ และสุนิสา เซาวันเมากิจ. (2560). **บทบาทรัฐสภาในการ
พัฒนากลไก ระเบียบ กฎหมายที่เสริมสร้างขีดความสามารถด้าน
การจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม (รายงานผลการวิจัย).** กรุงเทพฯ:
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.

ทวิศ ศรีเกตุ. (2559). **การทบทวนความเหมาะสมของกฎหมาย.** กรุงเทพฯ:
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.

ปณิษฐ์ ปทุมวัฒน์. (2564). การพัฒนาบทบาทของรัฐสภาเกี่ยวกับหลักสากล
ทางกฎหมาย. **วารสารจุลนิติ.** 18(1), 131-137.

ฤทธิจักร จันทิมา. (2565). **แนวทางการพัฒนาภาพลักษณ์การท่องเที่ยว
เชิงวัฒนธรรม ภาคเหนือแบบยั่งยืน (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต).**
พระนครศรีอยุธยา: สาขาวิชาการพัฒนาสังคม มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ
ราชวิทยาลัย.

วิภาวรรณ เรืองฤทธิ์. (2563). **บทบาทรัฐสภาไทยในด้านต่างประเทศ.**
กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.

สมชาย ธนกุลมัลย์ และสุริยะ ปรายสาธก. (2565). นโยบายการพัฒนาการ
ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจหลังสถานการณ์การแพร่
ระบาดไวรัสโคโรนา 2019กรณีศึกษาสำนักงานเขตป้อมปราบศัตรูพ่าย
กรุงเทพมหานคร, **วารสารรัฐศาสตร์รอบรู้และสหวิทยาการ.** 5(6),
155-173.

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2560). **ข้อกำหนดเบื้องต้นการวิจัย
เรื่องบทบาทรัฐสภา ในการขับเคลื่อนประเทศไทยด้านการท่องเที่ยว
เชิงวัฒนธรรม.** กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.

อภิวัฒน์ สุดสาว. (2563). ระบบคณะกรรมการ กลไกการทำงานของสภา.
วารสารจุลนิติ, 7(1), 105 - 114.

Phuripinisanant, T., Suklueang, K. ., and Suyaprom, S. (2023). Buddhist
Methods of Culture Tourism Management of Phranakhonsiyutthaya
Province, **Journal of MCU Social Science Review**. 12(2), 247-261.

Thanisaro, P. S. (2022). The Relic-Enshrining Pagodasin Southern Thailand :
Historical Buddhist Art and Cultural Tourism Management, **Journal of
MCU Ubon Review**. 7(1), 179-191.

The Effects of Blended Learning Model on EFL Students' Speaking Skills in the Context of English as a Lingua Franca

ผลของการใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสานวิธีที่มีต่อทักษะการพูดภาษาอังกฤษของนักศึกษาที่ใช้ภาษาอังกฤษในฐานะภาษาต่างประเทศในบริบทของภาษาอังกฤษในฐานะภาษากลางของโลก

ดิษฐวัฒน์ ทองสุข^{1*} (Ditthawat Thongsook)^{1*}

สุกัญญา เกาะวิวัฒนากุล² (Sukanya Kaowiwattanakul)²

Received: January 31, 2024; Revised April 1, 2024; Accepted: April 17, 2024

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของการใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสานวิธีที่มีต่อทักษะการพูดภาษาอังกฤษของนักศึกษาที่ใช้ภาษาอังกฤษในฐานะภาษาต่างประเทศ ในบริบทของภาษาอังกฤษในฐานะภาษากลางของโลก และศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้ดังกล่าว กลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย นักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 สาขาวิชาการบัญชี วิทยาลัยธาตุพนม มหาวิทยาลัยนครพนม ที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชาภาษาอังกฤษ และการสื่อสาร ภาควิชาการศึกษาที่ 1 ประจำปีการศึกษา 2564 จำนวน 20 คน เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย คือ รูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสานวิธี แผนการเรียนรู้แบบทดสอบทักษะการพูดภาษาอังกฤษในฐานะภาษากลางของโลก และแบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสานวิธี

^{1*} นักศึกษาระดับปริญญาเอก, สาขาวิชาภาษาอังกฤษ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา พะเยา 56000, อีเมล: kengkla17@hotmail.com

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์, สาขาวิชาภาษาอังกฤษ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา พะเยา 56000, อีเมล: kengkla17@hotmail.com

^{1*} Doctoral Student, Program of English, School of Liberal Arts, Phayao University, Phayao, 56000, Thailand, E-mail: kengkla17@hotmail.com

² Asst. Prof., Program of English, School of Liberal Arts, Phayao University, Phayao, 56000, Thailand, E-mail: sukanya.ka@up.ac.th

* Corresponding author: E – mail address: kengkla17@hotmail.com

ผลของการวิจัย พบว่า ระดับคะแนนของการทดสอบการพูดภาษาอังกฤษ ในฐานะภาษากลางของโลกหลังการเรียนรู้โดยรูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสานวิธี ของนักศึกษาสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ และความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการเรียนรู้ โดยให้รูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสานวิธีเป็นไปในเชิงบวกทุกด้าน คือ ด้านเนื้อหาของรูปแบบการเรียนรู้ ด้านกิจกรรมของรูปแบบการเรียนรู้ ด้านสื่อและอุปกรณ์ของรูปแบบการเรียนรู้ และด้านประโยชน์ของรูปแบบการเรียนรู้ที่มีต่อการพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษในฐานะภาษากลางของโลก

คำสำคัญ : รูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสานวิธี, นักศึกษาที่ใช้ภาษาอังกฤษในฐานะภาษาต่างประเทศ, และทักษะการพูดภาษาอังกฤษในฐานะภาษากลางของโลก

Abstract

This research aimed to investigate the effects of the blended learning model on EFL students' speaking skills in the context of English as a lingua franca and to survey their opinions on learning through the model. The participants were twenty first-year students who studied accounting and enrolled in an English for communication course in the first semester of the academic year 2021 at That Phanom College, Nakhon Phanom University. The instruments for conducting this research were the blended learning model, lesson plans, tests of speaking skills in the context of English as a lingua franca, and the questionnaire on the opinion towards learning through blended learning model.

The findings indicated that the students' scoring level of speaking skills in the context of English as a lingua franca was significantly higher after learning through the blended learning model. Besides, their opinion towards learning through blended learning model was positive in all aspects: contents of the model, activities of the model, media and tools of the model, and the usefulness of the model for developing speaking skills in the context of English as a lingua franca.

Keywords : Blended Learning Model, EFL Students, and Speaking skills in the Context of English as a Lingua Franca

Rationale

According to the information of Marsh (2012), there are more than 7,000 languages which are used in each region. However, only some languages are widely used around the world, including English language. Obviously, English plays a very important role because it is considered as a global language, and used for international communication. Normally, the use of English can be categorized into three areas. Firstly, it is called “the inner circle”. America, England, New Zealand, Canada, and Australia are categorized in this area. The reason is that most people in these countries use English as a native language. Secondly, it is called “the outer circle”. A group of countries, which once were colonized by England, is categorized in this area because most people in these countries use English as a second language or an official language such as Singapore, Nigeria, and India etc. Finally, it is called “the expanding circle”. Japan, Mexico, and Nepal are some example countries that are categorized in this area. The reason is that most people use English as a foreign language. For Thailand, it is categorized in the expanding circle (Kachru, 2005). Almost 100% of Thai people use Thai language for communication. There are only some parts of people that use other languages such as Lao, Malay, and Chinese etc. As English language, it is used as a foreign language for specific purposes (National Identity Broad, 2000). Although, the use of English has obviously been categorized in three areas, each area has a variety of using English. For instance, most people in America and England use English as a native language but they use English differently in parts of accent and some word pronunciations (Baker, 2009). Besides, the use of English in other areas is also different. They have their own characteristics. The different

first languages, dialects, and cultures quite influence a variety of using English (Foley, 2007). From this issue, a variety of using English has increasingly been promoted to be more accepted and used as a lingua franca.

Normally, English as a lingua franca is defined as the use of English as the world's central language for communication between the people who use different first languages. The main concept of this type of using English is no owns language. It might be mentioned that English as a lingua franca is a paradigm shift which is different from the traditional use (Jenkins, Cogo & Dewey, 2011). The most important thing of this way of using English for communication seems to be mutual intelligibility. The speakers can retain their national identities regarding accent or intonation. Moreover, English can be spoken without worrying regarding grammatical rule as long as the people still understand each other from using English for communication (Jenkins, 2006). Nowadays, English as a lingua franca has dramatically been used for worldwide communication. The number of people, who are in the group of the expanding circle (EFL), is continuously higher in each region around the world. The people from this group speak English with the people from the expanding circle (EFL), the outer circle (ESL), and the inner circle (ENL) for various specific purposes such as education, purchase and investment, and cultural exchange etc. (Jenkins, Cogo & Dewey, 2011). From this point, a variety of using English for international communication has taken place (Kachru & Smith, 2008). Definitely, English as a lingua franca can be a way to promote a variety of applying English for communication. From the aspects of English as a lingua franca, it can be mentioned that this way of communication seems to be directly related to speaking skills which is a significant part of communication.

English is not different from other languages which contains four skills (Listening, Speaking, Reading, and Writing). From all these skills, speaking is considered as the most significant skill (Ur, 1996). It is used about 25% - 30% for communication (Gilakjani & Ahmadi, 2011). According to the aspects of speaking, words and sentences are constructed through utterance by speakers, and transferred to listeners (Rost, 2002). For communication by using English, speaking also seems to be focused. As learning English as a second language or a foreign language, fluent English speaking is the main purpose of learning (Richards & Renandya, 2002). However, many non – native speakers of English language suffer the problem to accomplish this learning purpose. Generally, the problem can be divided into three parts. The first part is the lack of comprehension about word forms and the meaning of words. From these points, the speaker cannot transfer an exact meaning to the listener (Hinkel, 2005). The second part is the feeling. Speakers might be nervous and shy in speaking English or fear of making mistakes in using grammatical rule while speaking English. Certainly, if the speaker feels uncomfortable while speaking English, the effective communication is quite difficult to be taken place. (Lawtie, 2004). The last part is the lack of adequate chance in speaking English. Undoubtedly, if the speaker does not have an adequate opportunity to speak English, it would be difficult to use it well for communication (Biyaem, 1997). Adequate chance can result in the fluency and the effectiveness of speaking English. Therefore, more opportunity in practicing English speaking seems to be the main key to speak fluently and effectively, especially, when technology is applied as supplementary to the teaching and learning process.

Nowadays, technology plays an essential role in many sectors, including the part of education. This can be utilized and applied with other teaching methods to support the students' learning. Besides, technology can also be combined with teaching, discussion, placement, discussion, and other related

parts to promote the students' learning and practicing opportunities. According to the types and the uses of educational technologies in current era, online platform seems to be considered as a significant learning channel which has widely been utilized. This platform is used through internet network to support learners to learn and practice. From the concept of Dawley (2007), online platform can be utilized to support learning in many ways. The students will obtain learning experiences from this channel. However, online platform is only used as a part of supplement. This platform should not be used in the whole learning and teaching procedures. The interaction in classroom is still necessary for learning and practice (Kosar, 2016). Hence, various learning approaches should be suitably mixed for more learning effectiveness. This learning and teaching approach is called "Blended Learning".

According to the concept of blended learning, this is the combination between face to face and online learning (Graham, 2006). In term of blended learning, the part of face – to – face learning is a channel that encourages students to have interaction with their peers and teacher in the classroom for discussion, presentation, and practice etc. This learning part can be considered as an important thing because the students can directly communicate with their peers and teacher (Allan, 2007). Besides, teachers can observe students' practice, answer students' question, and give feedback to students immediately. In addition, content can also be supplemented and summarized for more comprehension (Graham, 2006). The next part of blended learning is online learning. This part can be used as supplementary learning. This learning channel enables students to search related information for more learning through internet network in computer or smart phone. Moreover, related videos are also provided in which the students can utilize them for learning and practice. From the concept of blended learning, this mixed learning method seems to be more effective than only one way of learning. The main reason

might be that each learning approach has a good point which can be applied to fulfill another learning way. Thus, it can be mentioned that blended learning can be used for learning in many subjects or skills, including English. Certainly, English as a lingua franca, especially speaking skills, can also be developed through this learning approach.

According to the characteristics of blended learning, it is likely to be considered as an effective learning method in this era when technology plays a significant role in learning. Definitely, speaking skills in the context of English as a lingua franca can be promoted via this learning approach. Online platform can be utilized to motivate students to learn variety of English usage through internet network. They can perceive and learn about the differences of using English for communication around the world. As face to face learning in the classrooms, this can be used to support the students to mutually learn and practice with their peers. Obviously, they can learn and discuss what they have learnt from online platform and their teachers about the use of English for communication. Besides, the students have opportunity to practice the skill with their peers.

However, the associated studies through blended learning in part of English speaking skills seem to be still not various. Moreover, the use of this learning way to develop speaking skills in the context of English as a lingua franca is very rare because most of research are focused on English development under the pattern of native speakers. As the studies regarding English enhancement in terms of a global language is likely to be limited. From these issues, they inspire the researcher to study and develop teaching model based on blended learning for enhancing speaking skills in the context of English as a lingua franca for the students of That Phanom College, Nakhon Phanom University. For this model developed by the researcher, it was used with the EFL students which studied in the field of accounting. The model was conducted in English for communication course. The contents of this course

mostly contain communicative skills in different situations. English skills for communication, especially listening and speaking skills, are emphasized in this course. Thus, the study was operated to investigate the effects of the model on the students' speaking skill in the context of English as a lingua franca. Moreover, it was also hoped that the findings of the research could be a guide for English learning and teaching development.

Purposes of Research

There are two purposes of research as follows:

- 1.) To investigate the effects of blended learning model on EFL students' speaking skills in the context of English as a lingua franca
- 2.) To survey Thai EFL students' opinion on learning through blended learning model

Research Questions of Research

There are 2 research questions as follows:

- 1.) What are the effects of blended learning model on EFL students' speaking skills in the context of English as a lingua franca?
- 2.) What are EFL students' opinion on learning through blended learning model?

Research Methodology

Research Design

This study was operated in form of a single group of quasi – experiment research, which was conducted as mixed methods. Normally, the data

was collected in a numeric form. This can be organized as rank order or measurement unit or categories. Tables or graphs can be created to present the data (Black, 1999). For variables of the research, there are two variables: independent variable and dependent variable. The independent variable is blended learning model which was developed by the researcher, and the dependent variable is the level of speaking skills in the context of English as a lingua franca. As the experiment of the research, blended learning model was used for learning and teaching management in English for communication course for 17 weeks. The students were required to attend the tests of speaking skill in the context of English as a lingua franca for pre – test and post – test. The findings from the tests were compared for data analysis.

Research Participants

The participants of this research were twenty undergraduate students who studied in their first year in accounting at That Phanom College, Nakhon Phanom University. These students registered in English for communication course in the first semester of academic year of 2021. They were Thai people which used English as a foreign language. This group of participants was selected by purposive sampling.

Research Instruments

The study consists of three instruments. These are blended learning model, lesson plans of English for communication course, test of speaking skills in the context of English as a lingua franca: pre – test and post – test, and questionnaire.

Firstly, blended learning model was created and applied for enhancing the students' speaking skills in the context of English as a lingua franca. This was created based on ADDIE Model, ASSURE Model, and MRK Model. ADDIE

Model was developed by Branch (2009), it is the process of teaching development containing five components: 1) analysis, 2) design, 3) development, 4) implementation, and 5) evaluation. For ASSURE Model, this was developed by Heinich, Molenda, Russell and Smaldino (2001). It is widely used to integrate technology for creating teaching model. This model consists of six components: 1) learner analysis, 2) standard and objective statement, 3) selections of strategies, medias, technologies, and materials, 4) utilizations of technologies, materials, and medias, 5) learner's participation requirement, and 6) evaluation and revision. As MRK Model, it was developed by Morrison, Ross, and Kalman (2013). This is considered as a framework for creating teaching model under the concept of blended learning. A significant point of the model is emphasis of the varieties of activities for activating learners. It contains eight components: 1) problem and goal specifications, 2) learner characteristic investigation for specifying learning approach, 3) content identification, 4) establishment of learning objective, 5) sequence of each content, 6) design for specifying teaching strategies, 7) planning for specifying teaching delivery, and 8) instrument development for learning evaluation.

According to the concepts of the above models, the researcher adapted them for developing blended learning model. ADDIE Model was applied as a guide to develop the teaching model, ASSURE Model was adapted to integrate technological channels in teaching process, and MRK Model was used as the means to design and create activities for learning simulation. The model created by the researcher mainly consists of three phases: 1) component consideration for designing and creating teaching model, 2) teaching model implementation, and 3) teaching model evaluation for revise. This model consists of two modes. These are face to face and online learning which were conducted according to the concept of blended learning. The ratio of face to face learning is about 35%, and the ratio of online learning is about 65%. The part of face – to – face

learning was operated by means of descriptions, discussions, and learning activities while online learning was operated through Google Classroom, Google Meet, and Line. Blended learning model was designed and developed under suggestion and control by the researcher's advisor. Therefore, this model had been conducted and revised according to the advisor's suggestion for more appropriateness and consistency of the model's component.

Secondly, fifteen lesson plans of English for communication course comprising learning activities under the principle of blended learning were designed and created by the researcher. These were used as a guideline for conducted learning and teaching arrangement in parts of learning objectives, durations of times, teaching approaches, teaching processes, learning contents, learning activities, student's roles, teacher's roles, learning and teaching tools, and learning evaluation. There are mainly three parts in lesson plans: 1) pre – teaching, 2) while – teaching, and 3) post – teaching. Each lesson plan was considered in part of suitability by three experts who had more five years of experience in teaching English language. These lesson plans were determined regarding suitability of essences, learning purposes, learning contents, activities, materials, and evaluation. For the overall image of lesson plans, the suitability mean score is 4.69, and the standard deviation (SD) is 0.54.

Thirdly, a set of pre – test and post - test on speaking skills in the context of English as a lingua franca was created and used for assessing the students' speaking skill in the context of English as a lingua franca before and after learning through blended learning model. These were created based on the main concept of Jenkins (2006) and Seidlhofer (2011) in which mutual intelligibility from communication is emphasized rather than reference to the norm of the native speakers of English language in parts of accent and grammatical rule. From this concept, correct and clear pronunciation is very important thing for communication.

Each test has one question. Pre – test was used before learning through blended learning model, and post - test was used after learning through that model. The question of pre – test is “Please briefly introduce yourself, and tell me about usefulness or importance of using English language for communication” and the question of post – test is “Please briefly introduce yourself, and tell me about the reasons why English language is very important for people around the world”. For the speaking assessment, the students were asked to respond by speaking. Each student had thirty minutes for speaking preparation and one minute for speaking. These tests were considered about suitability by the same experts of the lesson plans of English for communication course. For the overall image of the suitability mean score of pre – test, it is 4.25, and the standard deviation (SD) is 4.35. As the overall image of the suitability mean score of post – test, it is 4.25, and the standard deviation (SD) is 4.35.

In part of the criteria for using in the assessment, the scoring rubric was created based on the speaking part of the test of English as a foreign language (TOEFL). It was also considered regarding suitability by the same experts of the lesson plan of English for communication course. For the overall image of the suitability mean score is 4.15, and the standard deviation is 4.25.

Lastly, a set of questionnaires was designed and created by the researcher and used for surveying the students’ opinion on learning through blended learning model. The questionnaire is divided into 2 parts. The first part is respondent’s background information. This part of questionnaire is filling in the blank. For the second part, it consists of the questions regarding the student’s opinion on learning through blended learning model. It was created in form of five Linkert scale: 1 = strongly disagree, 2 = disagree, 3 = medium, 4 = agree, and 5 = strongly agree. The Index of Item Objective Congruence (IOC) was used to evaluate the consistency and the appropriateness of this questionnaire. This was evaluated by the same experts of lesson plan of English

for communication course. The overall IOC score of the questionnaire was 0.98. Moreover, the reliability of the questionnaire was verified by Cronbach's Alpha Coefficient. Its reliability score was 0.85. Ethical approval for this research was obtained from University of Phayao Human Ethics Committee.

Data Analysis

For conducting the study, mean ($\bar{X}$), standard deviation (SD), and t - test were used for data analysis. These statistics were processed by using SPSS program.

The data were analyzed from the scores of pre – test and post – test of speaking skills in the context of English as a lingua franca. The results of the scores of pre – test and post - test were calculated in forms of mean and standard deviation in which the scores of these tests were compared by using t – test.

Results

The research question investigated the effects of blended learning model on EFL students' speaking skills in the context of English as a lingua franca and their opinion after learning through the model. The results from the scores of pre – test and post – test of speaking skills in the context of English as a lingua franca, and the score of the opinion on blended learning model were analyzed, compared, and presented.

Results of speaking tests in the context of English as a lingua franca

The measurements of speaking tests in the context of English as a lingua franca before and after learning through blended learning model were individually analyzed and compared. These are presented in the following table.

Table 1 Comparison of pre – test and post – test scores of speaking skills in the context of English as a lingua franca (Each student)

No.	Scores (10 Points)				Results (Increased/Decreased/ Unchanged)	Differences (Points)
	Pre - Test		Post - Test			
	X	SD	X	SD		
1	4.33	1.155	6.67	0.577	Increased	2.34
2	5.00	1.000	7.00	1.000	Increased	2.00
3	3.67	0.577	6.33	0.577	Increased	2.66
4	5.00	1.000	6.67	0.577	Increased	1.67
5	3.00	0.000	6.67	0.577	Increased	3.67
6	3.00	0.000	6.33	0.577	Increased	3.33
7	5.00	1.000	7.67	0.577	Increased	2.67
8	5.00	0.000	7.00	1.000	Increased	2.00
9	5.33	0.577	7.67	0.577	Increased	2.34
10	4.00	0.000	7.33	0.577	Increased	3.33
11	5.00	0.000	7.67	0.577	Increased	2.67
12	4.33	1.155	6.67	0.577	Increased	2.34
13	5.00	1.000	7.00	1.000	Increased	2.00
14	4.00	1.000	7.33	0.577	Increased	3.00
15	4.00	0.000	6.67	0.577	Increased	2.67
16	4.67	0.577	7.00	0.000	Increased	2.33
17	4.67	0.577	7.00	0.000	Increased	2.33
18	5.33	0.577	7.33	0.577	Increased	2.00
19	5.33	0.577	7.00	0.000	Increased	1.67
20	5.00	0.000	7.00	0.577	Increased	2.00

According to the information of table 1, it shows that the lowest mean score of the pre – test was 3.00 (Students no.5 and 6), and the highest mean score of the pre – test was 5.33 (Students no.9, 18, and 19). The lowest mean score of the post – test was 6.33 (Students no.3, 6, and 10), and the highest mean score of the pre – test was 7.67 (Students no.7, 9, and 11). The information specifies that all mean scores of the post – test were higher than the mean scores of the pre – test. Regarding the differences of the points, the lowest difference was 1.67 (Students no.4 and 19), and the highest difference was 3.67 (Student no.5).

As the overall image of the tests, it is explained according to the information in the table 2 below.

Table 2 Comparison of pre – test and post – test scores of speaking skills in the context of English as a lingua franca (Overall image)

Test	n	(X)	SD	t	Sig
Pre – test (10 points)	20	4.52	0.712	20.558	.000
Post – test (10 points)	20	7.02	0.467		

According to the information of table 2, the comparison of pre – test and post – test scores of speaking skills in the context of English as a lingua franca (10 points for each test) were statistically analyzed. The consequence shows that the mean score of the post – test (7.02) after learning English for communication course through blended learning model was significantly higher than the mean score of the pre – test (4.52) at the 0.01 level. The mean score of the pre – test was at 4.52, and the standard deviation was at 0.712. As the post – test, the mean score was at 7.02, and the standard deviation was at 0.467.

From the above information, it can probably be concluded that the students' speaking skill in the context of English as a lingua franca was improved after learning English for communication course via blended learning model.

Results of the opinion questionnaires

For this part, the opinion towards learning through blended learning model were analyzed. These are presented in the following table.

Table 3 The opinion towards learning through blended learning model

No.	Contents (N = 20)	Mean (X)	Standard Deviation (SD)	Level
1.	Contents of the Model			
1.1)	Contents are consistent with the objectives of the subject.	4.60	0.503	Very High
1.2)	Contents are interesting for learning.	4.45	0.605	Very High
1.3)	The difficulty of contents is suitable with the level of learner.	4.20	0.523	High
1.4)	Contents have both theory and practice for learning.	4.45	0.686	Very High
1.5)	Contents support learner to learn more actively.	4.40	0.598	Very High
1.6)	Contents support learner to learn more independently.	4.25	0.639	Very High
1.7)	Contents can be used for communication in daily life.	4.30	0.571	Very High
	Total	4.38	0.138	Very High
2.	Activities of the Model			
2.1)	Activities are suitable with the contents for learning.	4.20	0.523	High
2.2)	There are various activities for learning according to learner's need.	4.55	0.605	Very High

No.	Contents (N = 20)	Mean (X)	Standard Deviation (SD)	Level
2.3)	The types of activities stimulate learner for learning.	4.15	0.366	High
2.4)	Activities stimulate learner for practice.	4.50	0.513	Very High
2.5)	Activities stimulate learner to learn creatively.	4.30	0.470	Very High
2.6)	Activities support learner to learn actively.	4.40	0.598	Very High
2.7)	Activities support learner to learn independently.	4.35	0.587	Very High
2.8)	Activities support learner to learn in anywhere and anytime.	4.30	0.571	Very High
2.9)	Activities support learner to exchange idea with the others.	4.45	0.605	Very High
2.10)	Activities support learner to learn collaboratively with the others.	4.60	0.503	Very High
2.11)	Activities support learner to use technological channels for learning.	4.25	0.550	Very High
2.12)	Activities enable learner to practice for developing English communicative skill.	4.55	0.510	Very High
	Total	4.38	0.148	Very High
3.	Medias and Tools of the Model			
3.1)	Medias and tools are suitable for learning.	4.60	0.503	Very High
3.2)	Medias and tools are variously utilized for learning.	4.25	0.550	Very High

No.	Contents (N = 20)	Mean (X)	Standard Deviation (SD)	Level
3.3)	Medias and tools are up – to – dated.	4.55	0.510	Very High
3.4)	Medias and tools are easy for utilization.	4.40	0.503	Very High
3.5)	Medias and tools are easily accessible for learning.	4.55	0.510	Very High
3.6)	Medias and tools activate learner for learning.	4.20	0.410	High
3.7)	Medias and tools support learner to learn actively.	4.30	0.470	Very High
3.8)	Medias and tools support learner to learn independently.	4.55	0.605	Very High
3.9)	Medias and tools support learner to learn in anywhere and anytime.	4.35	0.489	Very High
3.10)	Medias and tools support learner to find out and search knowledge.	4.60	0.503	Very High
3.11)	Medias and tools support learner to practice for developing English communicative skill.	4.45	0.510	Very High
	Total	4.44	0.145	Very High
4.	The Usefulness of the Model for Developing English Speaking Knowledge and Skill in the Context of English as a Lingua Franca.			
4.1)	Learning through this model enables the learner to know and understand about the variety of English speaking in the real world.	4.10	0.447	High

No.	Contents (N = 20)	Mean (X)	Standard Deviation (SD)	Level
4.2)	Learning through this model enable the learner to be aware of the variety of English speaking in the real world.	4.60	0.503	Very High
4.3	Learning through this model enable the learner to be more confident about English speaking without too much reference to the norm of native speaker.	4.55	0.510	Very High
4.4)	Learning through this model enables the learner to know how to communicate in English language without too much worrying about grammatical rule.	4.50	0.513	Very High
4.5)	Learning through this model enable the learner to know and understand about cultural exchange through different and various uses of English language.	4.30	0.571	Very High
	Total	4.41	0.207	Very High
	Total of Overall Image	4.40	0.029	Very High

According to the information of table 3, the overall image of the students' opinion towards learning through blended learning model was positive. It was at very high level ($X = 4.40$, $SD = 0.029$). When each part of the opinion was analyzed, it can be described as the following information. Firstly, the opinion towards contents of the model was positive and very high level ($X = 4.38$, $SD = 0.138$). Secondly, the opinion towards activities of the model was positive

and very high level ($X = 4.38$, $SD = 0.148$). Next, the opinion towards medias and tools of the model was positive and very high level ($X = 4.44$, $SD = 0.145$). Lastly, the opinion towards the usefulness of the model for developing English speaking knowledge and skill in the context of English as a lingua franca was positive and at very high level ($X = 4.41$, $SD = 0.207$).

According to the above information, it indicates that the overall image of the students' opinion towards learning through blended learning model was positive. All parts of the opinion were at very high level.

Discussion

According to the purposes of this study, the effects of using blended learning model on EFL students' speaking skills in the context of English as a lingua franca were investigated. The findings can be inferred that blended learning model enabled the students to improve their speaking skills in the context of English as a lingua franca, and the opinion of the students towards learning through blended learning model was positive.

For the first finding, there are two main possible factors that the students' speaking skills was enhanced after learning through blended learning model. Firstly, it is possible to say that blended learning model gives students more opportunities to practice speaking. They could practice their English speaking skills, especially, English speaking in the real world through inside and outside the classroom. This means that they were not limited to learn in the classroom only, but they could learn at anywhere and anytime. According to the aspects of blended learning model, face to face and online learning are combined in the learning process. From this point, the students had more opportunities to expand their perception and understanding regarding the varieties of using English in each region of the world via online platform under the teacher's

suggestion. For this learning procedure, the students were promoted to learn about the differences of using English as a first language, English as a second or an official language, and English as a foreign language through information and videos on related websites. Then, they discussed and practiced about English speaking with their peers and teacher through learning activities in the classroom. The students were supported to practice English speaking by emphasizing communication for comprehension rather than too much reference to the norms of the speakers, who speak English as a first language, in parts of accent and grammatical rule. For this learning procedure, practices by using learning activities were emphasized. Therefore, their English speaking skills were enhanced from learning through this learning model. These results were associated with the concept of Stein and Graham (2014), which they indicate that blended learning approach seems to be advantageous in part of granting students more learning access. They have more opportunities to learn and practice both inside and outside the classroom. As the concept of Ur (1998), it also specifies that adequate opportunity for practice is very necessary to develop speaking skills.

Next, it might be more opportunities for giving immediate feedbacks. According to the aspects of blended learning model, it provided more opportunities for the teacher to give the students immediate feedbacks which can be occurred in both face to face and online learning parts. From using this model, the teacher could track the students' speaking skills enhancement. In part of the students, they could receive feedbacks both during and after their speaking assignments and practices. Therefore, the students' speaking skills were quite noticeably developed. This result is congruent with the concept of Stein and Graham (2014), an advantage of applying this learning approach is the procedure of tracking students' learning. The students obtained feedback from the teacher for enhancing speaking skills. During the learning process,

the students were assigned to speaking on the given topic and the teacher gave feedback after the speaking completed. Undoubtedly, the teacher could numerously track the students' speaking practices. From this point, the teacher could check and analyze the students' speaking practices for their speaking improvement. Additionally, the students also had opportunities to ask for suggestions from the teacher individually via online platform. Thus, it can be concluded that the components of blended learning model, which are face to face and online learning, are significant parts to support the students to develop their speaking skills. The findings of this research are consistent with the research of Bataineh (2017), Kosar (2016), and Soler (2017). They indicate that the use of blended learning approach obviously enabled the students to develop their learning and skill.

As the second finding, the possible factor leading to the students' positive opinion might be related to more flexible learning. Obviously, this is quite different from the traditional learning approach which is mostly limited by learning in the classroom. From this point, students will not be enough motivated to interact with learning. These issues are associated with the research of Selinger (2008). It specified that the traditional learning approach is normally based on teacher centered learning. This means that the role of teacher is mostly emphasized. As a result, the students are not motivated enough to engage with their learning. Besides, the finding of the study of Lui and Long (2014), it indicated that the students would not be adequately motivated to learn more outside the classroom from learning through the traditional learning approach. As learning through blended learning model, the students had more opportunities to learn both inside and outside the classroom. Various way of learning might motivate the students to engage and interact with what they were learning. This results are congruent with the research of Stein and Graham (2014), it specified that blended learning approach enables the students

to be more motivated and engaged with their learning through more various and flexible learning.

Conclusion

Nowadays, learning can take place at anywhere and anytime via the varieties of learning channels which is not only limited in a classroom. In the part of learners, they have more chances to learn and practice through face – to face and online learning. This study aimed to investigate the effects of blended learning model on EFL students' speaking skills in the context of English as a lingua franca and survey their opinion towards learning through the model. The findings of the research can be concluded that the score of the students' speaking skills in the context of English as a lingua franca was higher after learning through blended learning model. Also, their opinion towards learning through the model was positive. It can be mentioned that this research is beneficial to the students to enhance their speaking skills in the context of English as a lingua franca. Moreover, the findings can also be beneficial for English learning and teaching. However, the limitation of this research should be noted. The sample size of this research is quite small. There is only one group of students from one program of study attending the research. This might be limited to investigate and compare with another group of students. For further research, it should be increased in part of sample size and another program of study for comparison from various groups.

References

- Allan, B. (2007). **Blended learning: Tools for teaching and training**. London: Facet Publishing.
- Allen, I. E., and Seaman, J. (2006). Blending in: The extent and promise of blended education in the United States. In A. G. Picciano & C. D. Dziuban (Eds.), **Blended learning: Research perspectives**. Needham, MA: Sloan Center for OnLine Education (SCOLE).
- Baker, W. (2009). The cultures of English as a lingua franca, **TESOL Quarterly**. 43(4), 567-592.
- Bataineh, R. (2017). The utility of blended learning in EFL reading and grammar: A case for Moodle, **Teaching English with Technology**. 17(3), 35-49.
- Biyaem, S. (1997). **The Child Concept of Story**. Illinois: University of Chicago Press.
- Branch, R.M. (2009). **Instructional Design: The ADDIE Approach**. Springer: New York.
- Cogo, A. and Dewey, M. (2006). Efficiency in ELF communication: From pragmatic motives to lexico-grammatical innovation, **Nordic Journal of English Studies**. 5(2), 59-93.
- Dawley, L. (2007). **The tool for successful online teaching**. London: Information Science Publishing.
- Foley, J. A. (2005). English in Thailand, **RELC Journal**. 36(2), 223-234.
- Foley, J. (2007). English as a global language: my two Satangs' worth, **RELC**. 38(1), 7-17.

- Graham, C.R. (2006). Blended learning system: definition, current trends, and future Directions, In C.J. Bonk and C.R. Graham (Eds.), **Handbook of Blended Learning: Global Perspectives**, 3 – 21. San Francisco, CA: Peiffer Publishing.
- Gilakjani, A.P. and Ahmadi, M.R. (2011). A Study of Factors Affecting EFL Learners' English Listening Comprehension and the Strategies for Improvement, **Journal of Language Teaching and Research**. 2(5),977-988.
- Heinich, R., Molenda, M., Russell, J. D., and Smaldino, S. E. (2001). **Instructional media and technologies for learning** (7th ed.). Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall.
- Hinkel, Eli. (2005). **Handbook of Research in Second Language Teaching and Learning**. London: Seattle University.
- Hinkel, E. (2010). **Integrating the four skills: Current and historical perspectives**. Oxford: Oxford University Press.
- Jenkins, J. (2000). **The Phonology of English as an International Language**. Oxford: Oxford University Press.
- Jenkins, J. (2006). Current perspectives on teaching World Englishes and English as a lingua Franca, **TESOL Quarterly**. 40(1), 157-181.
- Jenkins, J., Cogo, A., and Dewey, M. (2011). Review of developments in research into English as a Lingua Franca, **Language Teaching**. 44(3), 281-315.
- Kachru, B. B. (2005). **Asian Englishes : beyond the canon**. New Delhi: Oxford University Press.
- Kachru, Y. and Smith, L.E. (2008). **Cultures, contexts, and World Englishes**. New York: Routledge.

- Kantisa, P. (2020). **Effects of blended learning on Thai EFL university students' speaking ability and learning motivation** (Doctoral Dissertation). Bangkok: Thammasat University.
- Kirkgoz, Y. (2011). A blended learning study on implementing video recorded speaking tasks in task-based classroom instruction, **TOJET: The Turkish Online Journal of Educational Technology**. 10(4), 1-13.
- Kosar, G. (2016). A study of EFL instructors' perceptions of blended learning, **Procedia – Social and Behavioral Sciences**. 232(2016), 736-744.
- Lawtie. (2004). **Biodiesel and Speech Difficulties**. Retrieved July 25, 2023, from http://www.scips.worc.ac.uk/subjects_and_challenges/biosciences/biosci_speech.
- Lui, C., and Long, F. (2014). **The discussion of traditional teaching and multimedia teaching approach in college English teaching**. Retrieved July 25, 2023, from <https://www.atlantispress.com/proceedings/icmess-14/11134>.
- Marsh, D. (2012). **Blended learning: Creating learning opportunity for language learners**. New York: Cambridge University Press.
- Morrison, G.R., Ross, S.M., Kalman, H.K., Kemp, J.E. (2013). **Designing Effective Instruction**, (7th ed.). Hoboken, NJ: Wiley.
- National Identity Board,. (2000). **Thailand into the 2000s**. Bangkok: Office of the Prime Minister.
- Richards, J.C. and W.A. Renandya. (2002). **Methodology in Language Teaching**. Cambridge: Cambridge University Press.

- Rost, M. (2002). **Teaching and Researching Listening**. London: Longman.
- Seidlhofer, B. (2011). **Understanding English as a Lingua Franca**. Oxford: Oxford University Press.
- Selinger, M. (2008). **Communication technology in schools**. Retrieved July 27, 2023, from <http://www.imfundo.org/papers/cit-in-s.doc>.
- Soler, R. (2017). Subjects in the blended learning model design: Theoretical and methodological elements. **Procedia - Social and Behavioral Sciences**, 237(1), 771-777.
- Stein, J., and Graham, R.C. (2014). **Essentials for blended learning**. New York: Routledge.
- Ur, P. (1998). **A course in language teaching**. United Kingdom: Cambridge University Press.

วารสาร อินทนิลทักษิณสาร

วารสารอินทนิลทักษิณสาร มหาวิทยาลัยทักษิณ
INTHANINTHAKSIN JOURNAL Thaksin University

วารสารอินทนิลทักษิณสาร มหาวิทยาลัยทักษิณ

การเตรียมต้นฉบับ (Article Preparation Guidelines)

1. ข้อกำหนดทั่วไป

- 1.1 เป็นบทความภาษาไทยหรือภาษาอังกฤษ
- 1.2 เว้นขอบด้านบน/ขอบด้านซ้าย 1.5 นิ้ว เว้นขอบด้านล่าง/ขอบด้านขวา 1 นิ้ว
- 1.3 ต้นฉบับต้องพิมพ์บนกระดาษขาว ขนาด A4 พิมพ์หน้าเดียว ใส่เลขกำกับหน้าทุกหน้า พิมพ์ด้วยคอมพิวเตอร์โปรแกรม Microsoft Word ใช้แบบอักษร TH SarabunPSK รายละเอียดขนาดตัวอักษรดังตารางข้างล่าง

ส่วนประกอบของบทความ	รูปแบบการพิมพ์	ขนาดตัวอักษร	ลักษณะตัวอักษร
ชื่อบทความ	กลางหน้ากระดาษ	18	ตัวหนา B
ชื่อผู้แต่ง	ชิดขวา	14	ตัวธรรมดา
บทคัดย่อ	ชิดซ้าย	16	หัวข้อตัวหนา
- ภาษาไทย			เนื้อหาตัวปกติ
- ภาษาอังกฤษ			
หัวข้อแบ่งตอน	ชิดซ้าย	16	ตัวหนา B
หัวข้อย่อย	ใช้หมายเลข	16	ตัวปกติ
เนื้อหาบทความ	-	16	ตัวปกติ
การเน้นความในบทความ	-	16	ตัวปกติ
ข้อความในตาราง	-	14	ตัวปกติ
บรรณานุกรม	กลางหน้ากระดาษ	16	ตัวหนา B
ภาพประกอบ / คำอธิบาย ได้ภาพ	กลางหน้ากระดาษ	14	ปกติ

- 1.4 ถ้ามีภาพประกอบ ควรเป็นภาพถ่ายขาว-ดำ ที่ชัดเจน
- 1.5 ถ้าเป็นภาพวาดลายเส้น ให้วาดบนกระดาษขาวโดยใช้หมึกดำให้สะอาดและลายเส้นคมชัด
- 1.6 ความยาวของเนื้อเรื่องภาพประกอบตารางและบทคัดย่อภาษาไทยและภาษาอังกฤษรวมเอกสารอ้างอิงไม่ควรเกิน 20 หน้า

2. ชื่อบทความ ต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ กำหนดให้ชื่อเรื่องหลักใช้ตัวอักษร ขนาด 18 ตัวหนา จัดวางไว้กึ่งกลางหน้า และชื่อเรื่องหลักที่เป็นภาษาอังกฤษ กำหนดให้ใช้ตัวพิมพ์ใหญ่ที่ตัวอักษรแรกของคำนาม คำกริยา คำขยาย โดยเว้นบรรทัด 1 บรรทัดจากชื่อเรื่องหลัก * **ไม่ต้องใส่เครื่องหมายมหัพภาคหรือจุด (.) หลังชื่อเรื่องภาษาอังกฤษ**

3. ชื่อผู้แต่ง สถาบัน และ อีเมล

3.1 กำหนดให้ชื่อผู้แต่ง สถาบัน และอีเมล อยู่ในตำแหน่งขีดขวาได้ชื่อบทความภาษาอังกฤษ โดยชื่อภาษาไทยให้ใช้ตัวอักษร ขนาด 14 ตัวธรรมดา และชื่อภาษาอังกฤษใส่ในวงเล็บตามหลังภาษาไทย

3.2 ขีดเส้นใต้ชื่อผู้เขียนที่รับผิดชอบบทความ (corresponding authors) และใส่ * หลังเลขเชิงอรรถทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

3.3 ในกรณีบทความภาษาไทยใส่ชื่อผู้แต่ง สถาบัน และ ที่อยู่อีเมลทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษด้านล่างหน้าแรกของบทความ

3.4 เชิงอรรถของผู้เขียน ซึ่งประกอบด้วย (1) ตำแหน่งทางวิชาการ (2) คุณวุฒิ (3) สาขาวิชา/ภาควิชา (4) คณะ (5) สถาบัน (6) เมืองและ (7) อีเมลตามลำดับ หากมีผู้เขียนหลายคนให้เรียงตามลำดับคนละบรรทัด (ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ) ดังตัวอย่างข้างล่าง

3.5 บรรทัดล่างสุด เขียน *Corresponding author : E-mail address : และใส่ที่อยู่อีเมลของผู้เขียนหลัก

ตัวอย่างการเขียนตำแหน่งทางวิชาการและคุณวุฒิของผู้เขียน

เจ้าหน้าที่ (ใส่ชื่อตำแหน่งเป็นอังกฤษ) เช่น เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไปนักวิชาการ ช่างศิลป์	General Administration, Art Academician,
นักศึกษาระดับปริญญาตรี	Undergraduate Student, Bachelor of (ใส่ชื่อคุณวุฒิปริญญา) in (ใส่ชื่อสาขาวิชา),
นักศึกษาระดับปริญญาโท	Graduate Student, Master of (ใส่ชื่อคุณวุฒิ ปริญญา) in (ใส่ชื่อสาขาวิชา),
นักศึกษาระดับปริญญาเอก	Doctoral Student, Doctor of Philosophy Program in (ใส่ชื่อสาขาวิชา),
นักวิชาการอิสระ	Independent scholars,
อาจารย์	Lecturer,
อาจารย์ ดร.	Lecturer, Dr.,
ผู้ช่วยศาสตราจารย์	Asst. Prof.,
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.	Asst. Prof. Dr.,
รองศาสตราจารย์	Assoc. Prof.,
รองศาสตราจารย์ ดร.	Assoc. Prof. Dr.,
ศาสตราจารย์	Prof.,
ศาสตราจารย์ ดร.	Prof. Dr.,
บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของ วิทยานิพนธ์เรื่อง (ใส่ชื่อวิทยานิพนธ์)	This article submitted in partial of the thesisentitled“ (ชื่อวิทยานิพนธ์ภาษาอังกฤษ)”
บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของ ดุษฎีนิพนธ์เรื่อง (ใส่ชื่อวิทยานิพนธ์)	This article submitted in partial of the dissertation entitled “(ชื่อดุษฎีนิพนธ์ภาษาอังกฤษ)”
บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัย เรื่อง (ใส่ชื่อวิทยานิพนธ์)	This article submitted in partial of the research project entitled “(ชื่อโครงการวิจัยภาษาอังกฤษ)”

ตัวอย่าง

ชื่อไทย//นามสกุลไทย¹ (Name//Familyname)¹ชื่อไทย//นามสกุลไทย² (Name//Familyname)²ชื่อไทย//นามสกุลไทย³ (Name//Familyname)³

บทคัดย่อ

(เนื้อหา)

¹ตำแหน่งทางวิชาการ คุณวุฒิ สาขาวิชา/ภาควิชา คณะ สถาบัน อีเมล:²ตำแหน่งทางวิชาการ คุณวุฒิ สาขาวิชา/ภาควิชา คณะ สถาบัน อีเมล:³ตำแหน่งทางวิชาการ คุณวุฒิ สาขาวิชา/ภาควิชา คณะ สถาบัน อีเมล:¹ตำแหน่งทางวิชาการ คุณวุฒิ สาขาวิชา/ภาควิชา คณะ สถาบัน อีเมล:²ตำแหน่งทางวิชาการ คุณวุฒิ สาขาวิชา/ภาควิชา คณะ สถาบัน อีเมล:³ตำแหน่งทางวิชาการ คุณวุฒิ สาขาวิชา/ภาควิชา คณะ สถาบัน อีเมล:^{*}Corresponding author : E-mail address :

เช่น

หากจำเป็นต้องใส่ “บทความที่เป็นส่วนหนึ่งของ...” ก็ให้เป็นลำดับที่ ¹ และชื่อผู้เขียนเป็นลำดับที่ ^{2, 3, 4}¹อาจารย์, สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ สงขลา 90000, อีเมล: xxx@xxx.com²อาจารย์ ดร., สาขาวิชาภาษาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ สงขลา 90000, อีเมล: xxx@xxx.com³รองศาสตราจารย์, สาขาวิชาภาษาตะวันตก คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ สงขลา 90000, อีเมล: xxx@xxx.com¹Lecturer, Communication Arts Section, Faculty of Humanities and Social Sciences, Thaksin University, Songkhla, 90000, Thailand, E-mail: xxx@xxx.com²Lecturer, Dr., Oriental Languages Section, Faculty of Humanities and Social Sciences, Thaksin University, Songkhla, 90000, Thailand, E-mail: xxx@xxx.com³Assoc. Prof., Western Languages Section, Faculty of Humanities and Social Sciences, Thaksin University, Songkhla, 90000, Thailand, E-mail: xxx@xxx.com^{*}Corresponding author : E-mail address :xxx@xxx.com

จำเป็นต้องใส่

^{*}บทความภาษาอังกฤษใช้ E-mail : บทความภาษาไทยใช้ อีเมล : (ไม่มีตัวการ์นต์)

4. บทคัดย่อ

4.1 หัวเรื่องของ บทคัดย่อ ให้ใช้ตัวอักษรขนาด 16 ตัวหนา อยู่ในตำแหน่ง ซิดซ้ายและเนื้อหาของบทคัดย่อใช้อักษร ขนาด 16 ตัวปกติ ไม่ต้องเว้นบรรทัด ระหว่างหัวเรื่องและเนื้อหาบทคัดย่อ

4.2 บทความภาษาไทยต้องมีบทคัดย่อทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยใช้บทคัดย่อภาษาอังกฤษก่อนบทคัดย่อภาษาไทยและจำนวนคำไม่เกิน 300 คำ

4.3 บทความภาษาอังกฤษต้องมีบทคัดย่อภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยใช้บทคัดย่อภาษาไทยก่อนบทคัดย่อภาษาอังกฤษและจำนวนคำไม่เกิน 300 คำ

4.4 คำสำคัญท้ายบทคัดย่อให้ผู้เขียนกำหนดคำสำคัญ (Keywords) สำหรับ คำดัชนีเป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษไม่ควรเกิน 5 คำ โดยหัวเรื่องให้ใช้เป็นตัว อักษรขนาด 16 ตัวหนา แล้วตามด้วยคำสำคัญที่เป็นอักษรขนาด 16 ตัวปกติ และ มีจำนวนคำสำคัญ ไม่เกิน 5 คำ ระหว่างคำสำคัญทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษต้อง ใส่เครื่องหมายจุลภาค (.) เว้นหลัง 1 ระยะ และไม่ต้องใส่เครื่องหมายมหัพภาคหรือ (.) หลังคำสำคัญคำสุดท้าย

ตัวอย่าง

บทคัดย่อ
(เนื้อหา)

อักษรขนาด 16 ตัวหนา

คำสำคัญ : คำสำคัญ1, คำสำคัญ2, คำสำคัญ3, คำสำคัญ4, คำสำคัญ5

Abstract
(เนื้อหา)

อักษรขนาด 16 ตัวหนา

Keywords : Keywords1, Keywords2, Keywords3, Keywords4, Keywords5

5. หัวเรื่อง มีข้อกำหนดดังนี้

5.1 หัวเรื่องแบ่งตอนหรือหัวข้อหลัก เช่น บทนำ บทสรุป บรรณานุกรม กำหนดให้ใช้ตัวอักษร ขนาด 16 ตัวหนา ชิดขอบซ้าย และไม่ต้องเว้นบรรทัดหลังจากหัวเรื่อง ไม่ต้องมีเลขกำกับ

5.2 หัวเรื่องย่อย กำหนดให้ใช้ตัวอักษรขนาด 16 ตัวหนา ชิดขอบซ้ายและไม่ต้องเว้นบรรทัดหลังจากหัวเรื่องแบ่งตอนใช้หมายเลขกำกับ

ตัวอย่าง

บทนำ

(เนื้อหา)

บทสรุป

1. หัวข้อย่อย

(เนื้อหา)

6. เนื้อเรื่อง

ที่อยู่ภายใต้หัวเรื่องทุกลำดับให้ใช้ตัวอักษรขนาด 16 ตัวปกติ ไม่ต้องเว้นบรรทัดระหว่างย่อหน้าในหัวเรื่องเดียวกัน แต่ต้องเว้นบรรทัดระหว่างหัวข้อหลัก

7. ภาพและตาราง

7.1 รูปภาพ รูปเขียน แบบ แผนที่ หรือไดอะแกรม ให้ใช้คำว่า “ภาพ” ทั้งหมด หัวเรื่องของภาพใช้คำว่า “**ภาพที่**” (หมายเลขภาพ) โดยใช้เลขเดียวตามด้วยชื่อภาพ (ชื่อภาพไม่ต้องนำด้วยคำว่า “แสดง”) ด้วยตัวอักษรขนาด 14 ตัวเอียง ปกติตำแหน่งใต้ภาพและเขียนที่มาของภาพด้วย “**ที่มา :** ชื่อผู้เขียน (ปีที่พิมพ์ : หน้าที่)” ด้วยตัวอักษรขนาด 14 ตัวเอียง ปกติใต้ชื่อภาพ

ตัวอย่าง

ภาพที่ 1

ที่มา : Johnson และ Smith (1980 : 25)

*หากหรือผู้เขียนบทความถ่ายภาพด้วยตนเอง อ้างอิงดังนี้ ที่มา : กฤษณะ ทองแก้ว (ถ่ายเมื่อวันที่ 8 ตุลาคม 2559)

*ควรกำกับหมายเลขภาพและชื่อภาพใต้ภาพทุกภาพ หากผู้เขียนบทความจัดวางรูปภาพในแนวเดียวกันซ้ายและขวา ควรใส่หมายเลขภาพและชื่อภาพใต้ภาพทั้งด้านซ้ายและขวา

7.2 ตาราง เนื้อหาในตารางเป็นตัวอักษรขนาด 14 ตัวปกติ และหัวเรื่องของตารางให้ใช้คำว่า “**ตารางที่ 1**” โดยให้ใช้ตัวเลขเดี่ยว ตามด้วยชื่อตาราง (ชื่อตารางไม่ต้องนำด้วยคำว่า “แสดง”) โดยให้ใช้ตัวอักษรขนาด 14 ตัวตรง ปกติ และมีความยาวมากที่สุดได้ไม่เกิน 2 บรรทัด ชื่อตารางให้อยู่เหนือตาราง และใส่ที่มาของตาราง/หมายเหตุ (ถ้ามี) ได้ตาราง “**ที่มา : ชื่อผู้เขียน (ปีที่พิมพ์ : หน้าที)**” เป็นตัวอักษรขนาด 14 ตัวเอียง ปกติ

ตัวอย่าง

ตารางที่ 1

หมายเหตุ : (ถ้ามี)

ที่มา : จินตนา และคณะ (2015 : 25)

8. บทความวิจัย ต้องประกอบไปด้วยส่วนประกอบต่อไปนี้เป็นอย่างน้อย

- ชื่อเรื่อง (ไทย-อังกฤษ) หรือ (อังกฤษ-ไทย)
- บทคัดย่อ (ไทย-อังกฤษ) หรือ (อังกฤษ-ไทย)
- บทนำ (Introduction)
- การทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (Review of Literature)
- วัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือวิจัย และวิธีการศึกษา (Materials and Methods)
- ผลการศึกษาและอภิปรายผล (Results and Discussion)
- สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ (Conclusions)
- กิตติกรรมประกาศ (Acknowledgments) *ถ้ามี
- เอกสารอ้างอิง (References)

9. บทความวิชาการ และบทความปริทัศน์ ต้องประกอบไปด้วยส่วนประกอบต่อไปนี้เป็นอย่างน้อย

- ชื่อเรื่อง (ไทย-อังกฤษ) หรือ (อังกฤษ-ไทย)
- บทคัดย่อ (ไทย-อังกฤษ) หรือ (อังกฤษ-ไทย)
- บทนำ (Introduction)
- เนื้อหา (Substance)
- บทสรุปหรือบทส่งท้าย (Conclusion)
- เอกสารอ้างอิง (References)

10. การอ้างอิง

10.1 การอ้างอิงแทรกในเนื้อเรื่องให้ใช้วิธีการอ้างอิงในส่วนเนื้อเรื่องแบบนามปี (author-date in text citation) โดยใส่วงเล็บชื่อผู้แต่งและปีพิมพ์ของเอกสารไว้ข้างหน้าหรือข้างหลังข้อความที่ต้องการอ้างอิงเพื่อบอกแหล่งที่มาของข้อความนั้น และระบุเลขหน้าเอกสารอ้างอิงในกรณียกข้อความมาทั้งหมดด้วยอักษรขนาด 16 ตัวปกติ

- 10.1.1 หนังสือที่มีผู้แต่ง 1 คน 1. ชื่อ/นามสกุล/(ปี/ : /เลขหน้า) เนื้อหา.....
2. เนื้อหา.... (ชื่อ/นามสกุล, // ปี/ : /เลขหน้า)

เช่น ชฎาพร ขุนทองเพชร (2550 : 58).....
.....(ชฎาพร ขุนทองเพชร, 2550 : 58)

- 10.1.2 หนังสือที่มีผู้แต่ง 2 คน 1. ชื่อ/นามสกุล/และชื่อ/นามสกุล/(ปี/ : /เลขหน้า)
เนื้อหา....
2. เนื้อหา....(ชื่อ/นามสกุล/และชื่อ/นามสกุล,
//ปี/ : /เลขหน้า)

เช่น ทิวา ศุภจรรยา และผ่องศรี วนาสิน (2524 : 3-5).....
.....(ทิวา ศุภจรรยา และผ่องศรี วนาสิน, 2524 : 3-5)

- 10.1.3 หนังสือที่มีผู้แต่ง 3-6 คน 1. ชื่อ/นามสกุล/ชื่อ/นามสกุล/และชื่อ/นามสกุล/
(ปี/ : /เลขหน้า) เนื้อหา....
2. เนื้อหา.... (ชื่อ/นามสกุล,/ชื่อ/นามสกุล/
และชื่อ/นามสกุล,/ปี/ : /เลขหน้า)

เช่น คุณัญญ์ สมชนะกิจ, ศิริจันทร์ญา เปียกลิ่น และพัชราภรณ์ นิลอุบล (2560 : 10-12)
.....(คุณัญญ์ สมชนะกิจ, ศิริจันทร์ญา เปียกลิ่น
และพัชราภรณ์ นิลอุบล, 2560 : 10-12)

*การอ้างอิงเลขหน้าแบบนามปี ไม่ต้องใส่ “หน้า” “น.” หรือ “p.” หน้าเลขหน้าในวงเล็บ

**การอ้างอิงเลขหน้าแบบนามปี ตามจำนวนหน้า

- อ้างอิงเพียงหน้าเดียว เช่น (..... : 1)
- อ้างอิงตั้งแต่ 2 หน้าขึ้นไปต่อเนื่องกัน เช่น (..... : 1-2) หรือ (..... : 1-5)
- อ้างอิงโดยที่หน้าไม่ต่อเนื่องกันใช้เครื่องหมาย (,) คั่นเช่น (..... : 1,3-5)

10.1.4 หนังสือที่มีผู้แต่ง 6 คน ขึ้นไป

1. ชื่อ/นามสกุล/และอื่น ๆ/(ปี:/:เลขหน้า)
เนื้อหา....

2. เนื้อหา.... (ชื่อ/นามสกุล/และคณะ,
// ปี /:/:เลขหน้า)

เช่น จิตราภรณ์ สุทธิวรเศรษฐ์ และอื่น ๆ (2557)
(จิตราภรณ์ สุทธิวรเศรษฐ์ และคณะ, 2557.)

*แต่ในการเขียนเอกสารอ้างอิงท้ายบทจำเป็นจะต้องเขียนชื่อผู้แต่งทั้งหมด
 ไม่ใช่ “อื่น” หรือ “และคณะ”

10.1.5 การอ้างอิงเอกสารหลายเล่มในย่อหน้าเดียวกัน

แบ่งแยกแต่ละเอกสารไว้ด้วยเครื่องหมายอัฒภาค (Semicolon) (;)

เช่น (สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา
 สยามบรมราชกุมารี, 2550 :

1 ; อาชัญญา รัตนอุบล และคณะ, 2548 : 85, 88 ; สุจิตรสุมภาพ, 2560 : 68)

10.1.6 อ้างอิงจากเอกสารวิทยุภูมิ

เช่น 村崎恭子 (2000 : 23, อ้างถึงในฉันทะฐิราทับติม, 2557 : 72) กล่าวว่า....

(村崎恭子, 2000 : 23, อ้างถึงในฉันทะฐิราทับติม, 2557 : 72)

10.1.7 การอ้างอิงคำพูดคำต่อคำ

ถ้าจำนวนคำน้อยกว่า 40 คำ ให้ใส่เครื่องหมายอัฒประกาศ “.....” และสามารถ
 รวมคำและประโยคไว้ในเนื้อหา

ในกรณีที่ข้อความมีจำนวนคำมากกว่า 40 คำขึ้นไปให้เริ่มต้นบรรทัดใหม่และ
 ย่อหน้าเข้าไปครึ่งนิ้วจากกันซ้าย

(Left-Margin) และหากมีย่อหน้าใหม่ในข้อความที่อ้างอิงให้เริ่มต้นบรรทัดใหม่
 บรรทัดแรกและย่อหน้าเข้าไป

ครั้งนิวจากกันซ้ายเช่นเดียวกันและอ้างอิงในเนื้อเรื่องโดยใส่ผู้แต่งปีและ
ระบุเลขหน้าหรือเลขย่อหน้าเมื่อจบ

ประโยคหากระบุชื่อผู้แต่งไว้ต้นประโยคให้ใส่ปีและระบุเลขหน้าหรือ
เลขย่อหน้าไว้ในวงเล็บต่อจากชื่อผู้แต่ง

10.2 การอ้างอิงในเชิงอรรถ (footnote) ด้านล่างของหน้ากระดาษให้ใช้ตัวอักษร
ThaiSarabun PSK ตัวปกติขนาด 12 และให้โน้ตอยู่ด้านล่างในหน้าเดียว โดย
ความยาวของเชิงอรรถ ทั้งหมดต้องไม่เกิน 4 บรรทัด

11. เอกสารอ้างอิง การอ้างอิงส่วนท้ายเล่มโดยรวบรวมรายการเอกสารทั้งหมด
ที่ผู้เขียนได้ใช้อ้างอิงในการเขียนผลงานนั้นๆ จัดเรียงรายการตามลำดับอักษรชื่อ
ผู้แต่งภายใต้หัวข้อ “บรรณานุกรม” สำหรับผลงานวิชาการภาษาไทยหรือ “Reference”
สำหรับผลงานวิชาการภาษาอังกฤษโดยใช้รูปแบบการอ้างอิงแบบ APA (American
Psychological Association) ดังปรากฏในตัวอย่างต่อไปนี้

1. หนังสือ

1.1 ชื่อผู้แต่ง./ (ปีที่พิมพ์)./ **ชื่อเรื่อง**./ (ครั้งที่พิมพ์)./ เมืองที่พิมพ์./ : สำนักพิมพ์.

*ตัดคำว่า สำนักพิมพ์ ห้างหุ้นส่วนจำกัดบริษัทหรือคำว่า Publishers, Co., และ Inc.
แต่คงคำว่า โรงพิมพ์ Press หน้าหรือหลังชื่อสำนักพิมพ์

**ชื่อผู้แต่ง หากเป็นนามแฝงสามารถใช้ชื่อนามแฝงตามที่ปรากฏต่อด้วยปีที่พิมพ์
ได้เลย เช่น ทมยันตี. (2547).

ตัวอย่าง

โกวิท วงศ์วัฒน. (2550). **การเมืองการปกครองรัสเซีย**. กรุงเทพฯ : ดวงกมล.

ผ่องพรรณ ตรียมคงกุล และสุภาพ จัตุราภรณ์. (2550). **การออกแบบการวิจัย**.
(พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

พิชัย น้อยวัฒน์. (2556). **เมืองแม่กลองจังหวัดสมุทรสงคราม**. กรุงเทพฯ :
ด้านสุทธาการพิมพ์.

Wong, W. (2005). **Input enhancement from theory and research to the classroom.** New York : McGraw – Hill.

1.2 หนังสือแปล

ชื่อผู้แต่งต้นฉบับ. //(ปีที่พิมพ์). //ชื่อเรื่องที่แปล/[ชื่อต้นฉบับ(ถ้ามี)](ชื่อผู้แปล,ผู้แปล และเรียบเรียง). //เมืองที่พิมพ์:/สำนักพิมพ์.

ตัวอย่าง

สหพันธ์แรงงานนานาชาติในกิจการเคมีภัณฑ์พลังงานเหมืองแร่และแรงงานทั่วไป (ICEM). (2554). **คู่มือฉบับพกพาว่าด้วยการคุ้มครองสิทธิคนงานในระบบจ้างเหมา** (เกรียงศักดิ์ ธีระ โกวิท ขจร และวรุดลย์ ตูลารักษ์, ผู้แปล และเรียบเรียง). กรุงเทพฯ : เลิศโกโปร.

2. บทความ / เรื่อง / ตอนในหนังสือรวมเรื่อง

ชื่อผู้เขียนบทความ. //(ปีที่พิมพ์). //ชื่อบทความ, /ใน/ชื่อผู้รวบรวมหรือบรรณาธิการ (ถ้ามี), /ชื่อหนังสือ, /เลขหน้าของบทความ. / / / / / เมืองที่พิมพ์ : สำนักพิมพ์.

ตัวอย่าง

อรทัย วาริสะอาด. (2537). **ความขัดแย้งระหว่างหัวหน้ากับลูกน้อง**, ในสุพัฒน์ ส่องแสงจันทร์ และพวพันธ์ุ เมฆา (บรรณาธิการ), **บนถนนสายวิชาชีพ**, 127 – 130. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

Arhuckle, J.L. (1996). “Full information estimation in the presence of incomplete data,” In G.a. Morcoulides and R.E. Schumaker (Eds), **Advanced structural equation modeling : Issues and techniques**, 243 -277. Mahwah, NJ : Lawrence Erlbaum Associates.

3. บทความในวารสาร

3.1 วารสาร

ชื่อผู้เขียนบทความ./ / (ปีที่พิมพ์)./ / ชื่อบทความ, / ชื่อวารสาร./ / ปีที่ (ฉบับที่)./
เลขหน้า.

ตัวอย่าง

วรสิรา พึ่งทองหล่อ. (2553). สมุนไพรไทยโอกาสอาหารเพื่อสุขภาพ, **วารสารส่งเสริมการลงทุน**. 21(2), 43 – 47.

กฤษณา อยู่พ่วง, เทิดศักดิ์ ไม่ไธทอง และสมรรัชตรา แสนวา (2557). ความต้องการของผู้สูงอายุที่มีต่อการจัดบริการและกิจกรรมของห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้กรุงเทพมหานคร : กรณีศึกษาห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้สวนลุมพินี, **วารสารบรรณศาสตร์**. 7(1), 24-38.

Mollet, J. A. (2007). Educational investment in conflict areas of Indonesia : The case of West Papua Province, **International Education Journal**. 2007, 8(2), 155-166.

Taylor, A. (2006). Factors associated with glossing : comments on ko, **Reading in a Foreign Language**. 18(1), 72 – 73.

*วารสารฉบับพิเศษใส่ [ฉบับพิเศษ] หลังชื่อวารสาร

3.2 วารสารอิเล็กทรอนิกส์

ชื่อผู้เขียนบทความ./ / (ปีที่พิมพ์)./ / ชื่อบทความ, / ชื่อวารสาร./ / ปีที่ (ฉบับที่)./
เลขหน้า.//สืบค้น วัน เดือน ปี, จาก <http://www.xxxxxxxxxx>

ตัวอย่าง

ณัฐริกา ทับทิม. (2017). การศึกษาการใช้รูป て・から・たあとで ของผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นชาวไทยในมหาวิทยาลัย 8 แห่ง, **วารสารเครือข่ายญี่ปุ่นศึกษา**. 7(1), 1-20. สืบค้นเมื่อ 12 ธันวาคม 2560, จาก <http://jsat.or.th/jsn-journal/jsn-vol-7-no-1-2017/>

4. บทความจากหนังสือพิมพ์

ชื่อผู้เขียนบทความ.// (ปีที่พิมพ์./วันที่./เดือน).//ชื่อบทความ./ชื่อหนังสือพิมพ์.// เลขหน้า.

ตัวอย่าง

กัมปนาท ชันตระกุล. (2555, 7 ธันวาคม). เสียงสะท้อน SME : วิสาหกิจชุมชนโคกขาม จังหวะก้าวที่รอการช่วยเหลือ, **คมชัดลึก**. 10.

พฤทธิ ศิริพรรณพิทักษ์. (2550, 2 กรกฎาคม). ครูต้องไฝ่รู้- พัฒนาตัวเอง, **ข่าวสด**. 11. สืบค้นเมื่อ 18 กุมภาพันธ์ 2554, จาก [http : / /www.moe.go.th/new_center/news--htm](http://www.moe.go.th/new_center/news--htm).

*หากไม่มีผู้แต่งให้นำด้วยชื่อบทความแทนชื่อผู้เขียนบทความ

ตัวอย่าง

Abdullah-Mahathir row FrustratedM'sian PM strikes back. (2006, October28). **The Nation**. 4A.

5. บทความจากนิตยสาร

ชื่อผู้เขียนบทความ.//(ปี, เดือน). //ชื่อเรื่อง./ชื่อนิตยสาร./ปีที่ (ฉบับที่), / เลขหน้า-เลขหน้า.

ตัวอย่าง

จรรยา หยูทอง. (2549, มกราคม). รากเหง้าของปัญหาสังคมและวัฒนธรรมชุมชนภาคใต้, **ศิลปวัฒนธรรม**. 27(3). 160-169.

6. บทความวิทยานิพนธ์

ชื่อผู้แต่ง นามสกุล.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อวิทยานิพนธ์ (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทหรือปริญญาตรีหรือวิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต).//เมืองที่พิมพ์:/ชื่อสถานการศึกษา.

*หากเป็นการค้นคว้าอิสระ หลังชื่อเรื่องใส่ (การค้นคว้าอิสระปริญญาโทหรือปริญญาตรี)

ตัวอย่าง

ชญาพรขุน ทองเพชร. (2550). การศึกษาศักยภาพของชุมชนในการจัดการ
ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ : กรณีศึกษาถ้ำภูผาเพชร (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหาร
ศิลปศาสตรบัณฑิต).
สงขลา : มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา.

สถิตย์พงศ์ ขุนทรง. (2553). พัฒนาการทางวัฒนธรรมของเมืองนครปฐมโบราณ
ในช่วงก่อนพุทธศตวรรษที่ 19 (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหาร
ศิลปศาสตรบัณฑิต). กรุงเทพฯ
: มหาวิทยาลัยศิลปากร.

7. รายงานการวิจัย

ชื่อผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// **ชื่อเรื่อง** (รายงานผลการวิจัย).//เมืองที่พิมพ์.:/สำนักพิมพ์.

ตัวอย่าง

นฤมล ขุนวิชัย และคณะ. (2558). การเคลื่อนย้ายและการปรับตัวของครัวเรือน
เพื่อแสวงหาที่ทำกินในเขตป่าอำเภอมะนังจังหวัดสตูล (รายงานผลการ
วิจัย). นครศรีธรรมราช : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช.

นิตาการ ทองนอก. (2552). การเคลื่อนย้ายทางวัฒนธรรมของญี่ปุ่นและนัยต่อการ
**เปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมของประเทศไทย : กรณีศึกษาการ
เรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตภาคใต้**
(รายงานผลการวิจัย). กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

8. เอกสารสืบเนื่องในที่ประชุมวิชาการ

8.1 จัดพิมพ์เป็นรูปเล่ม

ชื่อผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).//ชื่อเรื่อง./ใน**ชื่อการประชุม**,/เลขหน้า.//วันที่/เดือน/ปี/
สถานที่ประชุม.//เมืองที่พิมพ์.:/สำนักพิมพ์.

ตัวอย่าง

เตวิช เสวตไอยาราม. (2558). ความเหลื่อมล้ำของโอกาสทางการเรียนภาษาญี่ปุ่น
ในประเทศไทย. ในการประชุมวิชาการระดับชาติเนื่องในโอกาสครบรอบ
ปีที่ 49 แห่งการสถาปนาสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 537-555.
วันที่ 1 เมษายน 2558 ณ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ กรุงเทพมหานคร.
กรุงเทพฯ : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

9. บุคลานุกรม

การอ้างอิงแทรกในเนื้อเรื่อง

ใส่วงเล็บ () เช่น...เนื้อหา...(สายทิพย์ เครือแก้ว (ผู้ให้สัมภาษณ์). วิระเดช ทองคำ (ผู้สัมภาษณ์). ที่บ้านเลขที่ 31 หมู่ที่ 5 ตำบลโคกทราย อำเภอปากพะยูน จังหวัดพัทลุง. เมื่อวันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2558.)

การอ้างอิงในเอกสารอ้างอิง

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์/(ผู้ให้สัมภาษณ์)//ชื่อผู้สัมภาษณ์/(ผู้สัมภาษณ์). สถานที่สัมภาษณ์./
เมื่อวันเดือนปีที่สัมภาษณ์.

ตัวอย่าง

จำเนียร หนูชุม (ผู้ให้สัมภาษณ์). มานะ ชุนวิช่วย (ผู้สัมภาษณ์). ที่บ้านเลขที่ 134 หมู่ 9 ตำบลปาล์มพัฒนา อำเภอมะนัง จังหวัดสตูล. เมื่อวันที่ 5 พฤษภาคม 2558.

จรี สังขกัญญา (ผู้ให้สัมภาษณ์). ก้องกิดากร บุญช่วย และรัชนิย ศรีศักดิ์ (ผู้สัมภาษณ์). ที่ห้องสมุดประชาชนจังหวัดสงขลา อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา. เมื่อวันที่ 18 เมษายน 2560.

10. บทความจากเว็บไซต์

10.1 บทความจากเว็บไซต์กรณีปรากฏชื่อผู้แต่ง

ชื่อผู้แต่ง./(ปีที่พิมพ์)./ชื่อเรื่อง./สืบค้นเมื่อวันเดือนปีที่สืบค้น./จากชื่อเว็บไซต์.

*หากไม่ปรากฏปีที่พิมพ์ใส่ (ม.ป.ป.)

ตัวอย่าง

กรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืช. (ม.ป.ป.). **เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาบรรทัด**. สืบค้นเมื่อ 5 เมษายน 2558, จาก <http://web3.dnp.go.th/wildlifeweb/anim>

วานิช สุนทรนนท์. (2551). **ห้องสมุดเคลื่อนที่เทศบาลนครสงขลา**. สืบค้นเมื่อ 1 มีนาคม 2560, จาก <https://www.oknation.Nationtv.tv/blog/print.php?id=331222>.

Ministry of Foreign Affairs. (2017). **MOFA's Overseas Travel Safety Information (Online)**. Retrieved February7, 2017, from http://www.anzen.mofa.go.jp/info/pcinfectionsbothazardinfo_007.html#ad-image-0

Brooklyn public library. (2017). **Services for Older Adults**. Retrived March 1, 2017, from <https://www.bklynlibrary.org/outreach/older-adults> 2017.

10.2 บทความจากเว็บไซต์กรณีไม่ปรากฏชื่อผู้แต่ง

ชื่อบทความ./(ปีที่พิมพ์)./สืบค้นเมื่อวันเดือนปีที่สืบค้น./จากชื่อเว็บไซต์.

ตัวอย่าง

เทคนิคการสืบค้นข้อมูล. (2550). สืบค้นเมื่อ 20 กุมภาพันธ์ 2550, จาก<http://www.gtoknow.org/blogs.com>.

Economic indicators and releases. (2013). Retrieved February 19, 2013, from <http://www.nber.org/releases/>.

11. เอกสารประกอบการสอนหรือเอกสารคำสอน

ชื่อผู้แต่ง./(ปีที่พิมพ์)./**ชื่อเรื่อง**./เมืองที่พิมพ์:/ชื่อสถานการศึกษา.

*ใส่รหัสรายวิชาหลังชื่อเรื่อง

ตัวอย่าง

อัญชลี สิงห์น้อย วงศ์วัฒนา. (2558). **เอกสารคำสอนวชิรวิภาคและวากยสัมพันธ์ ภาษาศาสตร์ในแนวหน้าที่นิยมแบบลักษณะภาษา 209522**. พิษณุโลก : คณะมนุษยศาสตร์มหาวิทยาลัยนเรศวร.

12. การเรียงลำดับตัวอักษร สระภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

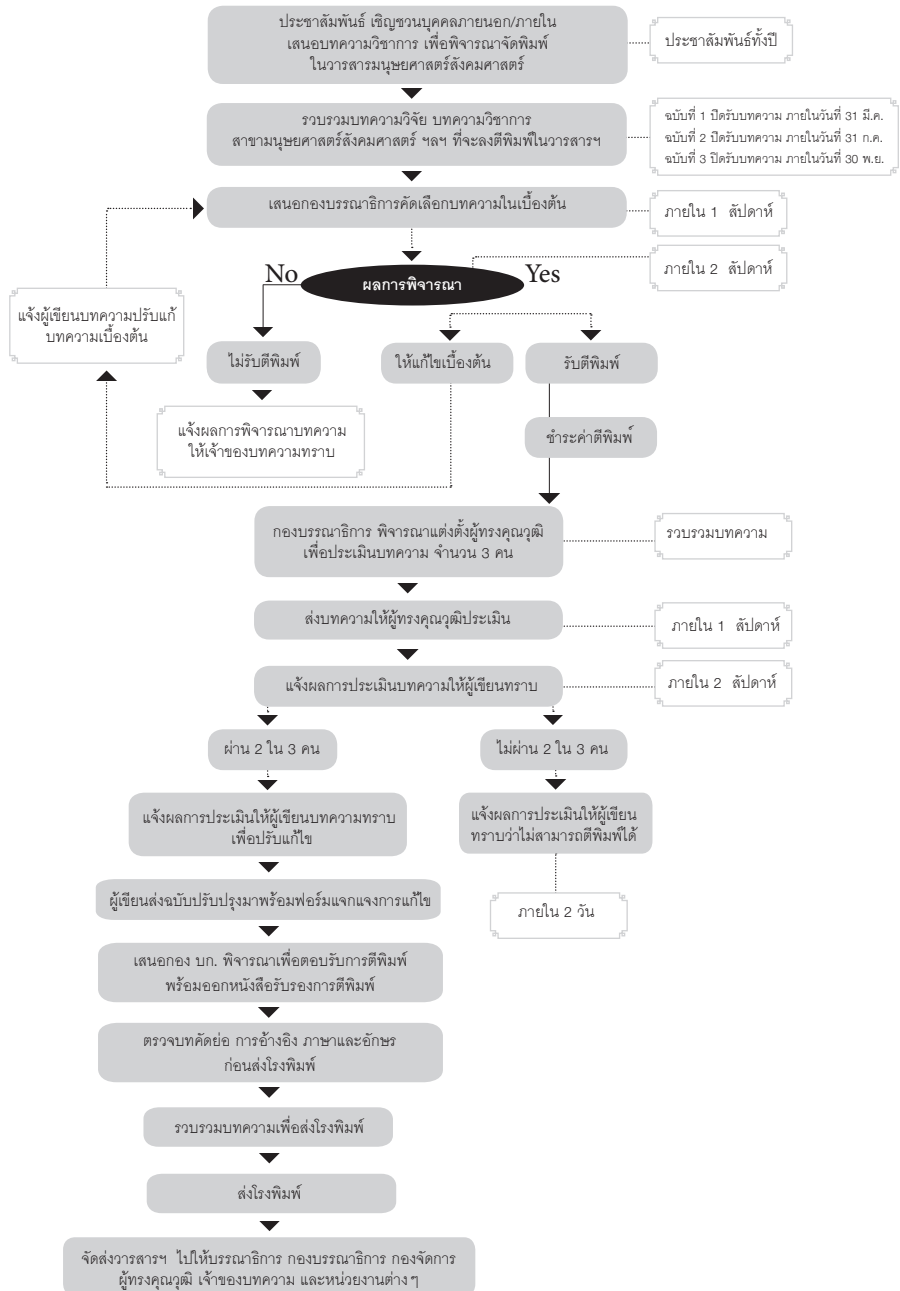
ก ข ฃ ค ฅ ฆ ง จ ฉ ช ซ ฌ ญ ฎ ฏ ฐ ฑ ฒ ณ ด ต ถ ท ธ น บ ป ผ ฝ พ ฟ ภ ม
ย ร ฤ ฦ ล ฎ ฏ ว ศ ษ ส ห ฬ อ ฮ

อะ อั อา อำ อี อื อี อื อุ อุ เอ แอ โอ โอ โอ (ลำดับวรรณยุกต์ : ไม้ไต่คู้, ไม้เอก, ไม้โท, ไม้ตรี, ไม้จัตวา, ทณฑนา)

ABCDEFGHIJKLMNOPQRSTUVWXYZ

ขั้นตอนระบบงาน (System Procedure)

งานวารสารอิเล็กทรอนิกส์กึ่งนิตยสาร มหาวิทยาลัย

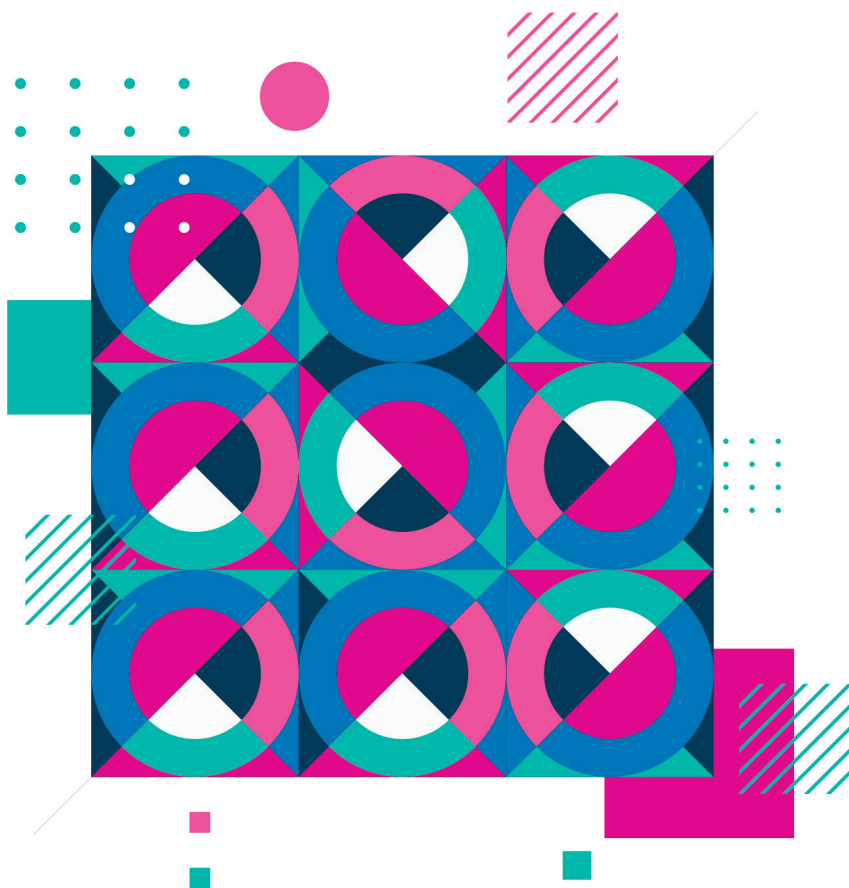

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ (Reader)

ต้นฉบับบทความวิจัย บทความวิชาการที่ตีพิมพ์ในวารสารอินทนิลทักษินสาร
ปีที่ 19 ฉบับที่ 1 (มกราคม - เมษายน 2567) ได้รับการตรวจแก้ไขจาก
ผู้ทรงคุณวุฒิดังรายนามต่อไปนี้

1. ผศ. ดร. สุริยา สัมจันทร์	: คณะบริหารธุรกิจและนิเทศศาสตร์
มหาวิทยาลัยพะเยา
2. ผศ. ดร. อนุมาน จันทวงศ์	: คณะวิทยาการจัดการ
มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
3. อ. ดร. ทวีสินธุ์ ตั้งแข่ง	: วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ
มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
4. ผศ. นครินทร์ น้ำใจดี	: คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
5. ผศ.ดร.ชลลดา แสงมณี ศิริสาธิตกิจ	: คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยทักษิณ
6. รศ. ดร. เอกรินทร์ พึ่งประชา	: คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร
7. อ. ดร. ณปภา สุวรรณรงค์	: คณะบริหารธุรกิจและนิเทศศาสตร์
มหาวิทยาลัยพะเยา
8. อ. ดร. อัดนันท์ เตโชพิศาลวงศ์	: สำนักวิชาสารสนเทศศาสตร์
มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์
9. ผศ. ดร. ภัททิรา กลิ่นเลขา	: คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย
10. รศ. ดร. พระสุธีรัตนบัณฑิต	: คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

11. รศ. ดร. ชีระพงษ์ มีไธสง	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
12. อ. ดร.กาญจนา รอดแก้ว	คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
13. รศ. ดร. เกรียงไกร วัฒนาศาสตร์	วิทยาลัยนวัตกรรม มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
14. ผศ. ดร. วัฒน์ พลอยศรี	คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม
มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
15. อ. ดร. จารุวรรณ ไปษยานนท์	คณะบริหารธุรกิจและนิติศาสตร์
มหาวิทยาลัยพะเยา
16. ผศ. จุริภรณ์ มะเลโลหิต	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยทักษิณ
17. อ. ดร. สุพจน์ ไทยสุริยะ	คณะศิลปศาสตร์
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์
18. ผศ. ดร. ประไพพรรณ เอ็มชู	คณะมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
19. อ. ดร. ศิริเพ็ญ กำแพงแก้ว	คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
20. ผศ. ดร. ชยชนัน โพธิ์ทิพย์	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
21. อ. ดร. พวงผกา สิทธิจันทร์	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยทักษิณ
22. รศ. ดร. รุ่งรวี จิตภักดี	คณะสหวิทยาการและการประกอบกร
มหาวิทยาลัยทักษิณ
23. ผศ. ดร. รักษ์พงศ์ วงศาโรจน์	คณะการจัดการการท่องเที่ยว
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
24. ผศ. ดร. นฤบาล ยมะคุปต์	คณะพาณิชยศาสตร์และการจัดการ
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตตรัง

วารสาร อินทนิลทักษิณสาร

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ
140 หมู่ที่ 4 ตำบลนา루ปช้าง อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา 90000
โทรศัพท์ 074-317607 โทรสาร 074-443970, 074-443972
อีเมล : sumalee@tsu.ac.th

